

Täysistunto

Keskiviikko 7.12.2016 klo 14.02—0.46

Täysistunto alkoi klo 14.02. Täysistunto keskeytettiin klo 16.30. Täysistuntoa jatkettiin klo 17.50. Täysistunto päättyi klo 00.46.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.02—16.30 ja 21.59—23.47), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (17.50—19.28 ja 23.47—00.46) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (19.28—21.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 1.12.2016 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asian U 63/2016 vp, ja puhemies on lähettänyt sen käsiteltäväksi suureen valiokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

2.2. Vaalien toimittaminen

Eduskunta valitsee kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen hallitukseen kolme jäsentä viiden vuoden toimikaudeksi. Toimikausi alkaa 1.1.2017 ja päättyy 31.12.2021. Vaali toimitetaan perjantaina 9.12.2016 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään perjantaina 9.12.2016 klo 10.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 251/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Keskustelu

14.04 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä on kyse kaavoituksen ja rakentamisen lupien sujuvoittamisesta, ja hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on helpottaa, yksinkertaistaa kaavoitusta, luvitusta, sallia ja edistää markkinoiden toimivuutta. Kohtuullisen kannatettavia tavoitteita. Käyn tästä lakiesityksestä joitain yksityiskohtia läpi.

Aloitetaan tuosta kaupan suuryksiköitten säätelystä. Vähittäiskaupan suuryksikön kokoraja nousee nyt 2 000:sta 4 000 neliöön. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Maakuntakaavassa ei enää jatkossa tarvitse osoittaa kaupan suuryksiköiden enimmäismitoitusta keskusta-alueilla, ja sitten taas, kun mennään muualle, kaupan laatua ei tarvitse ottaa huomioon, kun vähittäiskaupan suuryksikkö sijoitetaan keskusta-alueen ulkopuolelle. Tämä siis väljentää merkittävästi mahdollisuuksia kaavoittaa ja rakentaa liikerakennuksia sinne, missä ne ovat tarkoituksenmukaisia palveluitten saavutettavuuden ja kaupallisen toiminnan kannalta.

Yleiskaavan käyttö monipuolistuu. Haja-asutusalueitten rakentaminen helpottuu, koska jo yleiskaavan perusteella voidaan rakentaa ilman erillistä suunnittelutarveratkaisua sellaisissakin kylissä, joissa on merkittävää rakentamispainetta. Rakennusluvan voi yleiskaavan perusteella saada tällaisilla alueilla myös muille kuin enintään kaksiasuntoisille asuinrakennuksille. Eli merkittävää helpottamista maaseudulle rakentamiseen.

Ely-keskusten rooli on puhuttanut paljon viime vuosina. Nyt tuo ely-keskusten rooli muuttuu konsultoivaksi. Ne eivät jatkossa enää ohjaa kunnan alueidenkäytön suunnittelua ja rakennustoimen järjestämistä. Ely-keskusten valvontavaltaa ja valitusoikeutta rajataan ainoastaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviin asioihin ja vaikutuksiin.

No, vapaa-ajanasunnot. Niitä tämän lakiesityksen perusteella voidaan nyt jatkossa helpommin muuttaa pysyvään asumiseen. Nimittäin laki antaa mahdollisuuden, että kunta voi jatkossa osoittaa rakennusjärjestyksessään sellaiset kaavoittamattomat alueet, joilla vapaa-ajanasunto voidaan muuttaa pysyvään asuinkäyttöön ilman, että tarvitaan edes poikkeamispäätöstä tai suunnittelutarveratkaisua, ja kunnillahan on sitten muillakin alueilla mahdollisuus hakemuksesta tuo käyttötarkoitus muuttaa.

Asemakaavoitetuilla alueilla, missä monesti meillä on täydennysrakentamisen tarpeita — mitkä edellyttävät kaavoituksen muutoksia, ja hidas kaavoitus taas hidastaa täydennysrakentamisen mahdollisuuksia — tätä helpotetaan sillä tavalla, että asemakaava voidaan jatkossa muuttaa myös vaiheittain. Eli voidaan tehdä se kaavamuutos koskien aina sitä kulloinkin rakentamisen tai täydennysrakentamisen tarpeessa olevaa aluetta ja sillä tavalla merkittävästi nopeuttaa tätä kaavaprosessia. Ja jos yleiskaava taas on ilmiselvästi vanhentunut, niin asemakaavan voi laatia tai sitä voi muuttaa jopa yleiskaavan vastaisesti, eli ei edellytetä välttämättä aikansa eläneen yleiskaavan muuttamista vaan asemakaavan muutostyö voidaan käynnistää ripeämmin.

Moninkertainen säätely, se, että eri lait ulottuvat koskemaan erilaisia asioita ja eri tavalla, on rassannut suomalaisia. Yleiskaavoissa on merkitty maa- ja metsätalousvaltaisista alueista, ja aiemmin on vaadittu maisematyölupa aivan tavanomaisille metsänhoito- tai hakkuutoimenpiteille. Jatkossa maisematyölupaa ei yleiskaavoissa voida määrätä koskemaan metsänhakkuuta maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla. Myös ranta-asemakaava-alueilla tuo suoraan lakiin perustuva maisematyölupavelvoite poistetaan, ja sitä käytetään vain jos kaavan laatija eli kunta haluaa näin toimittavan jatkossa.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Maatalouden rakentaminen niin ikään helpottuu. Suunnittelutarveratkaisua ei enää tarvita maatalaan kuuluvalla rakennuksella, jota tarvitaan maa- ja metsätalouden harjoittamisessa. Sellaisia ovat esimerkiksi tuotanto- ja varistorakennukset, eläinsuojat, metsätaloudessa käytettävät koneiden konesuojat tai puiden kuivatukseen ja varastointiin tarvittavat rakennukset.

Tässä, arvoisa puhemies, tähän kyseessä olevaan, nyt esiteltävään lakipakettiin sisältyvät muutokset. Mutta tietenkään tämä ei ole suinkaan kaikki, mitä asumista ja rakentamista koskien hallitusohjelman toteuttamiseksi tehdään. Kertauksen vuoksi, mitä on tehty ja tapahtuu muissa lakiesityksissä: Maakuntakaavojen vahvistamisesta ympäristöministeriössä luovuttiin jo viime helmikuussa. Poikkeamistoimivalta siirrettiin kokonaisuudessaan kunnille huhtikuussa. Valituslupamenettelyn muuttaminen kattavaksi on valmisteilla oikeusministeriön ja ympäristöministeriön yhteistyönä. Oikeusministeriö on jo nostanut valitusten oikeudenkäyntimaksuja kuluvan vuoden alusta. Yhden luukun palvelujen... (Hälinää)

Puhemies Maria Lohela: Anteeksi, ministeri Tiilikainen, odotatteko hetken. Täällä on nyt aivan valtavasti taas ylimääräistä pulinaa. — Olkaa hyvä, jatkakaa.

Kiitoksia, arvoisa puhemies. — Totean vielä sen, että jotkut odottivat jo, että nyt tämän maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen yhteydessä toteutettaisiin esimerkiksi ympäristöluvituksen yhden luukun periaate, mutta kuten edustajat hyvin tietävät, niin lakimuutoksissa voi aina muuttaa ainoastaan niitä asioita, mitä kulloinenkin käsiteltävä laki koskee. Näin ollen tuo yhden luukun periaate ympäristöön liittyvissä luvituksissa on oma projektinsa, ja se on pantu liikkeelle, ja ne lakimuutokset valmistellaan siten, että ne tulevat voimaan samaan aikaan maakuntauudistuksen käynnistymisen kanssa.

Oikeastaan, arvoisa puhemies, tässä päällimmäiset. Uskon ja toivon, että eduskunnalla on halua tästäkin asiasta keskustella huolellisen valiokuntatyön pohjaksi, ja minulla on mahdollisuus vajaan tunnin verran osallistua ja kuunnella tätä käytävää keskustelua. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista keskustella. Pyydän debattiin osallistuvia ilmoittautumaan.

14.11 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tiilikainen kehui, että hallitus sujuvoittaa ja joustavoittaa — itse näen suurimman osan näistä hallituksen esitykseen sisältyvistä asioista sellaisina, että heikennetään yhdyskuntien suunnitelmallista kehittämistä, heikennetään sitä, että rakentaminen ja myöskin metsien hakkuut tapahtuvat koko kunnan ja koko yhdyskunnan kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

Erityisesti ihmettelen tätä hallituksen intoa suosia kaupan suuryksiköitä. Me viime viikolla kuulumme, kun ministeri Tiilikainen ja monet hallituspuolueiden kansanedustajat kehuivat, että hallituksen energiastrategia on tärkeä läpimurto ilmaston suojelussa. Tässä kaupan suuryksikköasiassa hallitus toimii aivan päinvastaiseen suuntaan: käytännössä suosii sitä, että kaupan alan (Puhemies koputtaa) suurimmat firmat pakottavat kansalaisia yksityisauton käyttöön.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

14.13 **Martti Mölsä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rakentamista ohjataan haja-asutusalueilla suunnittelutarveratkaisun kautta, eli rakennusjärjestyksessä kunnat määrittävät kyseessä olevat alueet. Käytäntö on kunnissa kuitenkin ollut kirjavaa, ja monessa kunnassa rakentaminen on tehokkaasti estetty haja-asutusalueilla.

Tällä maankäyttö- ja rakennuslain muutoksella säätelyä väljennetään, mutta kysynkin ministeriltä: miten kuntia ohjeistetaan rakennusjärjestyksiä laadittaessa, koska tämä käytäntö on erittäin kirjavaa ollut, ja miten siitä saataisiin valtakunnan tasolla semmoinen tasapuolinen, kaikkia kansalaisia kohtaan tasa-arvoista ja tasapuolista?

14.14 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän uudistuksen osalta monet hälytyskellot soivat. Kuka tästä eteenpäin sitten valvoo niin sanottua yleistä etua? Kuka valvoo sitä, että kuntien kaavoitus on lainmukaista?

Ely-keskuksilta tämä oikeus viedään, ja aika suoraan on sanottu, että tulevaisuudessa tämä valvontatehtävä kuuluu kansalaisille ja kansalaisjärjestöille. Voidaanko tätä todella odottaa tavallisilta kansalaisilta?

Ely-keskukset ovat käyttäneet tähän saakka hyvin maltillisesti valitusoikeuttaan. Yhdeksän kymmenestä näistä valituksista on mennyt sellaisenaan läpi. Eikö tämä osoita juuri sen, että tämä on ollut tärkeää ja välttämätöntä? Asiasisältöönhan tällä valituksella ei vaikuteta vaan siihen lainmukaisuuteen.

14.15 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on monia kohtia, jotka vievät kansan valtaosan toiveita ja ajatuksia eteenpäin: edistetään sujuvampaa hallintoa, yrittäjyyttä, normien purkua, hallintokulujen vähentämistä, unohtamatta kuitenkaan ympäristöarvoja, joka on sitten se toinen näkökulma tässä, ja uskon, että aika hyvin tässä on pystytty yhdistämään nämä keskenään osittain kilpailevat näkökulmat.

Virkamiesten ja kuntien roolista tässä käytettiin jo puheenvuoro. Virkamiehet tekevät myös kunnissa virkavastuulla töitä, heidän on noudatettava lakia, ja siinä ei ole mitään vaihtoehtoja. Lakia noudatetaan, ja minä ainakin luotan suomalaisiin virkamiehiin ja heidän osaamiseensa.

Ministeri Tiilikaiselta olisin halunnut vielä varmistaa, oliko kaavoitetuilla alueilla vapaa-ajan-asuntojen muuttamisesta pysyvään käyttöön jotain tarkennuksia tai ohjeita tässä hallituksen esityksessä. Se jäi vielä hieman avoimeksi.

14.16 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedustelen arvoisalta ministeriltä: miksi yleiskaavaa ei voi käyttää suoraan rakennusluvan perusteena tiiviin ja kaupunkimaisen rakentamisen yhteydessä, miksi vain maaseutu ja haja-asutusalueet?

Toinen kysymykseni liittyy siihen, miten esitys vaikuttaa suunnittelujärjestelmän ohjaavuuteen ja miten kokonaisohjaus ja valvonta — kuten edustaja Myller toi esiin — toteutuvat, kun ely-keskusten asemaa näin heikennetään.

Kolmas kysymykseni liittyy siihen, miten varmistatte sen, että rantarakentaminen ei riistäydy käsistä.

Ja lopuksi kiitoksen sana: kiitän hallitusta siitä, että aurinkopaneelien asentaminen yhdenmukaistuu ja helpottuu.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

14.17 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä hallituksen esityksen uudistukset ovat erittäin tärkeitä, ja niiden kautta nimenomaan yritysten toimintaedellytykset paranevat, rakentaminen vauhdittuu ja kunnat voivat paljon sujuvammin kehittää toimintojaan ja tarvittavia tilojaan. Kuntien mahdollisuus reagoida nopeammin rakentamistarpeeseen ja alueiden kehittämiseen paranee huomattavasti. Uudistuksella kunnat saavat siten lisää päätösvaltaa oman alueensa kehittämiseen, jossa he ovat nimenomaan asiantuntijoita, ja maankäytössä ja rakentamisessa tämä on hyvä asia.

Arvoisa ministeri, varmaan tämä uudistus on iso asia, mutta kaiken kaikkiaan maankäyttö- ja rakennuslakia on rakennettu paloittain ja uudistettu paloittain ja tässä oli myöskin suuremmat odotukset, että tehtäisiin kokonaisuudistus jossain vaiheessa. Itse lämpimästi toivon, että seuraava vaihe on nimenomaan maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus.

14.18 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että nämä esitetyt muutokset, uudistukset ovat järkeviä. Nämä antavat alueille lisää mahdollisuuksia elinvoiman vahvistamiseen ja niin edelleen.

Mutta kieltämättä edustaja Torniainen otti tavattoman tärkeän näkökohdan esille. Tätä maankäyttö- ja rakennuslakia on uudistettu aika monella tavalla, ja itsekin kieltämättä näitten uudistusten jälkeen pohdin, millä tavalla tämä maankäyttö- ja rakennuslaki nyt sitten kestää tulevaisuudessa. Olisi tavattoman mielenkiintoista kuulla, mitä ministeri ajattelee tästä maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen mahdollisuudesta ja sen eteenpäinviemisestä.

14.19 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tässä puhutaan paljon sujuvoittamisesta ja helpottamisesta. Missään ei kuitenkaan puhuta näissä perusteluissakaan paremmasta ympäristöstä tai kestävämmästä yhdyskuntasuunnittelusta, kestävämmistä yhdyskunnista. Nämä eivät ole toisiaan pois sulkevia asioita. Se, että nyt on kieltämättä paikoitellen haastavaa luvituksen kanssa, ei välttämättä tarkoita, että vaatimusten poistaminen olisi se ratkaisu. Ongelma on nähdäkseni myös se, että kunnilla on hyvin erilaiset resurssit. Joillekin tämä nyt ehdotettu muutos ei varmaankaan ole ongelma, joillekin se saattaa hyvinkin olla. Joillakin on tuntemusta esimerkiksi rakennussuojelusta, joillain ei. Näettekö, ministeri Tiilikainen, että kuntien erilaiset lähtökohdat, erilaiset koot, erilaiset asiantuntemukset olisivat ongelma tässä ehdotuksessa?

14.20 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerille kiitokset tästä esittelystä ja kiitos tästä lakiesityksestä kaikkienensa. Tämä on erittäin tervetullut ja toivottava esitys.

Kahteen asiaan, jotka jäivät nyt tästä ministerin esittelystä pois:

Ensimmäiseksi nämä pienet rakennelmat ja rakennukset, joita voidaan rakentaa ilman rakennuslupaa haja-asutusalueille. Miten tässä esityksessä nyt on tarkoitus viedä tämä asia läpi?

Ja toinen on sitten tämä kauppojen suuryksiköitten neliöraja, joka nousee siitä 2 000 neliöstä 4 000 neliöön. Sille haluaisin kuulla enemmän perusteita, miksi tämä on tuplattu. Onko tässä taustalla sitten näitten tyhjien neliöitten käyttöönottoaminen, vai mikä tässä on tarkoitus?

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

14.21 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On muistettava, että tänään kaavoitettava ja rakennettava yhdyskuntarakenne vaikuttaa vuosikymmeniä eteenpäin ja aiheuttaa vaikutuksia niin ilmastopäästöihin kuin ihmisten asioihin tänään ja myös huomenna. Kaavoituksen ja yhdyskuntasuunnittelun lainsäädännön muutosten ainoana näkökulmana ei pitäisikään olla vain sääntelyn purkaminen. Valitettavasti se tuntuu nyt olevan tämän lakiesityksen johtava näkökulma, ei kestävä yhdyskuntarakenne, kestävä rakentaminen.

Arvoisa puhemies! Lausunnot lakiesitykseen ovat olleet hyvin kriittisiä, ja toivon, että valiokunta ottaa niitä huomioon. Erityisen kriittinen asia on kaupan suuryksiköiden sijoittautumisen huomattava vapauttaminen, ja tätä peltomarkettien suosimista ja pienten kauppojen toimintaedellytysten alasajoa seurattessa tulee melkein ikävä Jan Vapaavuoren ministeriaikoja, jolloin yritettiin tätä peltomarkettibuumia sentään hillitä.

14.22 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi todella suuri kiitos ministerille ja ympäristöministeriölle siitä, että tätä asiaa on saatu vihdoin vietyä todella paljon eteenpäin. Nämä esitykset, mitkä tässä maankäyttö- ja rakennuslaissa ovat, ovat kaikki sellaisia kohtia, joista on puhuttu todella paljon ja joita on odotettu. Nyt saadaan tuloksia aikaiseksi. Meidän hallitusohjelmamme yksi isoimmista asioista on byrokratian purkaminen, ja nyt ympäristöministeriö on saanut kyllä kaikkein eniten siinä tuloksia aikaiseksi. Tärkeintä on ennen kaikkea se, että vapaa-ajanasunto voidaan siirtää entistä joustavammin vakituiseksi asunnoksi, sitten on suunnittelutarveratkaisuasiasia — valtavan iso asia — ja maisematyöluvut ja monet muut tällaiset asiat.

Ja nyt sitten haluaisinkin kysyä ministeriltä: mikä on teidän mielikuvanne siitä, kuinka paljon tämä kokonaisuudistus järkevöittää kuntien ja eri viranomaisten tekemistä niin, ettei tarvitse turhia valituksia miettiä vaan voidaan keskittyä miettimään, mikä on se todellinen tarve erinäköisille (Puhemies koputtaa) muutoksille?

14.23 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska rakentamisen volyymi on Suomessa ollut viime vuosina laskussa, on valtion syytä etsiä uusia toimenpiteitä, joilla rakennussektoria voidaan vilkastuttaa ja myös kotimarkkinoita elvyttää. Viitataan siihen, mihin todennäköisesti edustaja Turunenkin viittasi omassa puheenvuorossaan: Nimittäin pari vuotta sitten Ruotsissa tuli voimaan lainsäädäntö, jolla kevennetään rakennuslupamenettelyä entisestään. Tämä uusi laki siellä mahdollistaa enintään 25 neliömetrin suuruisen ja 4 metrin korkuisen ympärivuotiseen asumiseen tarkoitetun lisärakennuksen rakentamisen. Ruotsissa tämän lempinimellä "attefallshus" kulkevan lisätalon rakentamiseen ei tarvitse hakea rakennuslupaa, vaan tehdään pelkästään kirjallinen ilmoitus rakennuslautakunnalle. Tästä asiasta jätin toimenpidealoitteen 2014, ja samoihin aikoihin keskustakin otti asian esille norminpurkulistallaan. Kysyisin: mihin tämä asia (Puhemies koputtaa) on jäänyt?

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi puheenvuoro ennen ministeri Tiilikasta.

14.24 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rakentaminen kannattelee meidän hienoista talouskasvuamme, ja täytyy antaa kiitosta ministeri Tiilikaiselle erinomaisesta työstä sääntelyn purkamisessa.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Maankäyttö- ja rakennuslaissa luotetaan jatkossa entistä enempi kuntien virkamiehiin ja kuntapäättäjiin — se on oikea suunta. Kaupan kilpailua lisätään, kylärakentamista helpotetaan, rantarakentamista helpotetaan, myös maatalouden rakentamiseen tuodaan järkeviä joustoja, ja mikä tärkeää myös, elyjen rooli muutetaan konsultoivampaan suuntaan, niin että toinen virkamies ei enää keskity toisen virkamiehen päätöksistä valittamiseen vaan siihen, että asiat etenevät joutuisasti.

Vapaa-ajanasuntojen muuttamista vakinaiseksi myös helpotetaan, ja kysyisin ministeri Tiilikaiselta siitä, miksi tämä on rajattu vain kaavoittamattomalle alueelle. Miksi se ei kohdistu myös kaavoitetuille rantarakentamisen alueille?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

14.25 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Ennen kuin unohtuu, aloitan tästä Heinosen viimeisestä kysymyksestä: miksi vain kaavojen ulkopuolisille alueille? No, yleiskaavassahan itse asiassa määritetään se, mitä rakennetaan ja missä, ja siitä poikkeaminen on taas annettu kunnille mahdolliseksi tässä poikkeamistoinnivan siirron yhteydessä. Eli se tulee sitä kautta mahdolliseksi, mutta se vaatii tapauskohtaista harkintaa, koska kunta on itse sen kaavan vahvistanut ja siitä poikkeaminen on nyt kunnan käsissä. Sen sijaan kaavoittamattomilla alueilla tämä vapaus tulee nyt vahvempänä.

Yritän käydä läpi näitä joitain esille nousseita kysymyksiä.

Edustajat Turunen ja Östman ottivat tämän pienehköjen piharakennusten — alle 25 neliötä tai sinne päin — aseman esille. Se on itse asiassa niin, että kunta voi tänä päivänä rakennusjärjestyksessään päättää, mitä niille tehdään ja mitä ei. Kun ajatus on, että puretaan normeja eikä lisätä niitä, niin jo nyt kuntien käsissä olevaa juttua ei ole tarkoituksenmukaista ruveta säätelämään lailla. Toivon, että tulevat hyvät valtuutetut käyttävät tässä sitä demokraattista ohjausvaltaa ja että niissä kunnissa, missä tätä tarpeellisenä pidetään, lähdetään muuttamaan noita rakennusjärjestyksiä.

Edustaja Aalto kysyi, miksi yleiskaava vain maaseudulla voi olla rakentamisen pohjana. Tietysti taajama-alueilla ja kaupungeissa, missä rakentamispaine on suurta ja on suurempi tarve sijoittaa yhteen erilaisia toimintoja, on edelleenkin perusteltua, että laaditaan sitten asemakaava, missä tarkemmin määritellään. Sen sijaan maaseudulla meillä ylipäänsä ei hirvittävästi ole ongelmana se, että rakennetaan liikaa, vaan pikemminkin se, että rakennetaan liian vähän. Ja sen takia on tarpeen, että joustavoitetaan ja mahdollistetaan sitä maaseudulle tapahtuvaa rakentamista.

Sitten miten varmistetaan, ettei rantarakentaminen riistäydy käsistä? Useat vesistörikkait kunnat ovat tehneet rantayleiskaavat, joissa on osoitettu se rantarakennusoikeus, ja tämähän ei tuo siihen muutoksia. Varmasti siellä, missä painetta on, viisaat kuntapäättäjät — elleivät vielä ole tehneet — tekevät näitä yleiskaavoja jatkossakin.

Sitten edustajat Torniainen ja Korhonen kyselivät tätä jatkoa. Todellakin voin oikeastaan vastata kysymyksiinne, että toiveenne kuullaan. Nimittäin enää ei panna niin kuin tilkkua tilkun päälle ja muuteta tätä maankäyttö- ja rakennuslakia pala kerrallaan, vaan nyt seuraava juttu on nimenomaan se, että käynnistetään se kokonaisuudistuksen valmistelu. Se edellyttää tietysti huolellista pohjatyötä, mutta olen valmis panemaan sen pohjatyön käyntiin, jotta sitten on pohjaa, mistä voidaan jatkossa edetä. Eli tämä maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus pannaan nyt sitten valmisteluun.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Edustaja Adlercreutz kantoi huolta siitä, että kun on erilaisia ja erityyppisiä kuntia, niin joillekin nämä muutokset voivat olla todella tervetulleita ja sopia hyvin, mutta epäillette sitä, riittääkö kaikkialla resurssit tai osaaminen. Nyt tässä maassa on onneksi vielä kuntien välinen yhteistyö sallittua, ja se tulee olemaan muuten jatkossakin sallittua. Esimerkiksi kunnat voivat yhdessä järjestää isommilla alueilla rakennusvalvontaa, jolloin pystytään osaamista kokoamaan ja myös tätä kautta sitä osaamista tämän alan kysymyksissä vahvistamaan.

No, sitten näistä kaupoista. Joku esitti kriittisiä huomioita, että nyt peltomarkettien rakentelu sitten kiihtyy. Ei se automaattisesti mihinkään kiihdy. Nyt vapautetaan, annetaan mahdollisuuksia, ja yhtä lailla niitä aiempaa isompia kauppia voidaan sijoittaa sinne kaupungin keskustaan, mihin ihmiset pääsevät kävelemällä ja pyörällä. Se on ollut aikaisemmin rajoitettua, nyt ei enää. Eli ei tämä kauppiaojen rakentamisen vapauttaminen tarkoita automaattisesti, että niitä kauppiaojen johonkin jontkaan ruvetaan rakentamaan, vaan sinne, missä se on liiketoiminnallisesti järkevää. Ehkä kaupat ovat parhaita arvioimaan sitä, missä asiakkaat parhaiten saavuttavat ne tarjolla olevat palvelut.

Edustaja Maijalan esittämään kysymykseen siitä, kuinka paljon tämä nyt sitten järkevöittää: oikeastaan tuon kokonaisuudistuksen valmistelussa, joka käynnistyy, on hyvä katsoa nyt sitten, minkälaisen vastaanoton nämä nyt tehtävät esitykset saavat ja mitä ne käytännössä tarkoittavat, jotta sitten pystytään arvioimaan, minkälaisia käytännössä ponnistettuja muutostarpeita tähän lainsäädäntöön vielä jää.

Puhemies Maria Lohela: Täällä on vielä useita käyttämättömäksi jääneitä vastauspuheenvuoroja, joten voidaan jatkaa tätä debattia, kun ministerikin on vielä paikalla.

14.31 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaavoituksen ja rakentamisen lupien sujuvoittaminen on yksi keskeisimpiä asioita, joita hallitus normien purussa voi saada aikaan. Kyse on kuluttajalähtöisestä politiikasta, joka lähtökohtaisesti sallii eikä estä. Se edistää markkinoiden toimivuutta ja mahdollistaa ympäristön monimuotoisemman ja sujuvamman kehittämisen, ja samalla se helpottaa kustannuspaineita. Suomi on asujalle ja kuluttajalle kallis ja usein kieltojen maa.

Mitä tulee tähän suuryksikkösäätelyyn, Suomessa vähittäiskaupan säätely on OECD:n tutkimusten mukaan Euroopan tiukimpien joukossa. Se haittaa elinkeinojen kehittymistä, ja sekin itsessään nostaa kustannuksia ja haittaa kilpailua. Kyllä tämä vapauttaminen on luonteva jatko myös kauppiaojen aukioloaikaojen vapauttamiselle.

14.32 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ympäristöministerille ja ympäristöministeriölle tästä lakiesityksestä. Tässä on pieniä asioita, joita on helpotettu, kuten nämä aurinkopaneelit ja maisematyöluvut, mutta tässä on erittäin merkittäviä isoja asioita maaseuturakentamisen osalta, juuri tämä suunnittelutarvelueraluoratkaisujen muuttaminen. Meillä on Pirkanmaallakin semmoisia kaupunkia ja kuntia tällä hetkellä, että koko maaseutu katsotaan jo kaavan lievealueeksi eli suunnittelutarvelualueeksi. Toivottavasti tätä kautta kunnat muuttavat asennettaan ja katsovat, että maaseudulle on mahdollista rakentaa, kun annetaan se mahdollisuus itse kunnalle ja myös niille luottamushenkilöille tehdä se päätös siellä. Olisi tosi hyvä, jos tämä niin sanottu haitallinen yhdyskuntakehitys -käsité lähtee pois sieltä suunnittelutarvelueraluoratkaisun valikoimasta ja

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

lähdetään todellakin katsomaan kestävästä kehitystä ja kestävästä rakentamisesta sinne maaseutualueille.

Lisäksi tässä on hyviä asioita myös maakuntakaavojen suhteen. Pohdinkin tässä, kuinka ministeri katsoo, että voidaan ottaa käyttöön jo tällä hetkellä suunnittelussa oleviin tai valmistumassa oleviin maakuntakaavoihin näitä uudistuksia.

14.33 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys helpottaa, yksinkertaistaa ja sallii ja edistää markkinoiden toimivuutta ja nimenomaan ilmastostrategiaa. Energiastrategiasta viime viikolla puhuttiin, ja tässä on yksi konkreettinen toimenpide, kuinka nyt edistämme sen toteutumista, kun aurinkopaneelien ja -keräimien luvitus helpottuu kaupunkialueilla. Lisäksi vapaa-ajanasuntojen muuttaminen vakituisiksi asunnoiksi helpottuu yhtenä yksityiskohtana, ja tässä siirretään vahvasti ely-keskuksilta valtaa kuntiin. Todella kunnissa on edelleen suuria eroja, ja ne voivat toimia edelleen kuinka haluavat, mutta tämä kyllä tuo painetta siihen, että annetaan lisää vapautta ihmisille asua ja toimia siellä, missä haluavat. Tässä on nimenomaan kysymys luotamuksesta ja sallimisesta.

14.34 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on ehkä tämän vaalikauden merkittävimpiä uudistuksia, jolla on vaikutus pitkälle tulevaisuuteen, joten tästä ei voi muuta kuin onnitella. Jos katsoo yhtä sellaista kokonaisaluetta, josta kansalaisilla on ollut merkittävää huolenaihetta, niin se on juuri tämä kaavoituksen ja siihen liittyvien rakennuslupien hankala saaminen ja tämä monimuotoisuus. Sieltä on yksinkertaisuus kaukana ja vaihtelevuus on suurta. Voi jopa olla, että tulevaisuudessa tämä on kiitellyin uudistus, jonka tämä hallitus on pystynyt tuottamaan. Oikeuslaitos kiittää, kaupunkisuunnittelijat kiittävät, kunnat kiittävät, elinkeinoelämä kiittää, ja kaupan keskusliikkeet kiittävät. Tämä on loistava esitys. Minä vuolaasti näin itsenäisyyspäivän hurmassa vielä kiitän tätä esitystä.

14.35 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan onnitella ministeri Tiilikaista. Erinomainen esitys.

Joitain pieniä yksityiskohtia: Kaupan suuryksikkö 4 000. Jos ja kun varsin usein siihen liittyy muita erikoisliikkeitä, niin laajeneeko tämä 4 000 silloin, vai koskeeko se päivittäistavarakauppaa tai sitä rakennusta, koska näissä uusissa kaupan suuryksiköissä voi olla kymmenittäin erikoisliikkeitä siinä toisessa tai jopa alimmassa kerroksessa? Onko toistaiseksi tehty arviota, kuinka paljon tämä alentaa rakentamisen kustannuksia kansantalouden tai rakennuttajan taholla? Arvioni mukaan merkittävästi, se nopeuttaa rakennusaikoja, vähentää valitusriskejä ja sitä kautta sujuvoittaa koko prosessia. Arvioni mukaan tällä voi olla kansantalouden tasolla merkittävä alennus, ehkä 10 prosenttia, rakentamisen kustannuksiin.

14.36 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä maankäyttö- ja rakennuslain muuttaminen on erittäin tervetullut lakiuudistus. Jos halutaan tämä maa nostaa laman suosta ylös, niin se tarkoittaa, että rakentamista pitää saada lisää. On aivan oikein, että byrokratiaa puretaan ja kunnille annetaan päätösvaltaa omissa asioissaan mahdollisimman paljon. Kaavoitus on maaseudun kehittämiseksi yksi sellainen teki-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

jä, joka on ollut jatkuva jarru. Nyt tätä karsitaan vahvalla kädellä pois, ja siitä erikoinen kiitos ministeri Tiilikaiselle. Rohkea teko, ja tällä tiellä pitää jatkaa.

Pitää muistaa sekin tosiasia, että maaseudulle rakentaminenhan tapahtuu pääasiassa käyttämällä rakennusmateriaalina puuta, ja sehän on erittäin hyvä ympäristöteko, koska betonia käytetään vähemmän. Jokainen omakotitalo vie noin 100 mottia tai kiintokuutiometriä hyvälaatuista suomalaista puuta, ja se säilyy sillä paikalla vuosikymmeniä. Se samalla toimii tämän ilmastotavoitteen mukaisesti erittäin hyvänä ilmastotekona, kun rakennetaan puusta. Kun esimerkiksi rantarakentamista helpotetaan, ja sinnehän lähes poikkeuksetta kaikki rakennukset tehdään puusta, se on erittäin hyvä teko, (Puhemies koputtaa) ja toivon, että nämä uudistushommat jatkuvat edelleen.

14.37 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tämä maankäyttö- ja rakennuslakiuudistus on erittäin tervetullut. Kiitos siitä ministeri Tiilikaiselle ja koko hallitukselle. On johdonmukaista työtä hallituksessa sujuvoittaa säädöksiä ja muuttaa asennetta, niin että jälleen lähdetään luottamaan kansalaisiin, suomalaisiin, paikalliseen päätöksentekoon ja kuntiin, ja sillä tavalla saadaan myöskin vauhtia meidän investointeihimme ja meidän rakentamiseemme.

Täällä on ollut epäilyjä, että esimerkiksi maaseudulle lähdettäisiin liikaa rakentamaan, mutta se ei todellakaan ole pelkona, se on aivan selvää. Sinne rakennetaan aivan liian vähän, ja sitäkin vähää on nykyisillä säädöksillä pyritty estämään. Nyt sille annetaan mahdollisuus. Tämä on erittäin tervetullutta.

Myös se, että kesäasuntoja, kakkosasuntoja, osa-aika-asuntoja saa nyt muuttaa helpommin vakituiseksi asunnoiksi, on äärimmäisen hyvä päätös. Tarpeettomasta byrokratiasta päästään tässäkin eroon ja annetaan ihmisille mahdollisuus asua siellä, missä he ihan oikeasti ja aidosti itse haluavat asua, eikä hallinto määrää siitä. Erittäin hyvä uudistus.

14.38 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sääntelyä puretaan silloin kun se on tukahduttanut kehittämisen, elinvoiman ja maan tasapuolisen kohtelun. Suuret kiitokset ministeri Tiilikaiselle siitä, että te olette ministeriössänne tarttunut tähän byrokratianpurkuun vahvasti. Nyt on konkretiaa, lihaa luiden ympärille. Annetaan vastuuta sinne paikallisille toimijoille, kunnille, missä on tuntemusta ja tietämystä siitä alueesta, kuinka ihmiset siellä haluavat elää, minkälaista elinvoimaa se tarvitsee, minkälainen on elinkeinorakenne ja niin edelleen. Tämä on todella hyvä uudistus, mikä nyt tehdään.

Tämä suunnittelutarveratkaisu, se että kunnille lisätään vastuuta näistä alueista, on todellakin sellainen kohta, johon tulee kiinnittää huomiota. Toivon, että myös valiokunta käsitteilyssään tähän maatalousrakentamisen helpottamiseen kiinnittää huomiota. Meillä on paljon alueita, jotka tähän alueeseen lasketaan kuntien sisällä ja jotka ovat täysin maaseutua mutta joilla on ollut suuria ongelmia nimenomaan maatalousrakentamisen suhteen.

Loppuun vielä tästä valitusoikeuden rajaamisesta ely-keskuksilta: Aivan oikea päätös. Kyllä kunnissa tiedetään, mitä siellä rakentaa halutaan, ja sieltä sitä arviointikykyä kyllä löytyy. — Kiitos.

14.40 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin yhdyin kiitoksiin. Erityisesti juuri tästä vapaa-ajan asuntojen käytöstä olen itse aikanaan maistraatin henkikirjoittajana ja väestökirjanpitäjänä saanut todella paljon palautetta, ja tämä on erittäin hieno asia.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Mutta olisin kysynyt ministeriltä: Puhuitte tuosta valituslupamenettelyn muuttamisesta, joka on nytten yhteistyönä oikeusministeriön kanssa. Siitä tulee myös hyvin paljon palautetta. Erityisesti yritystoiminnan ja isojen hankkeiden kohdalla saattaa olla niin, että yhdelläkin kunnallisvalituksella se hanke saadaan pysähdyksiin. Olisin kysynyt: onko mitään linjauksia olemassa vielä ja mitään aikatauluja? Niitä kovasti toivotaan. On ymmärrettävää, että asioista pitää voida valittaa, mutta on juuri sitä ongelmatiikkaa, että yksikin ihminen voi pitkäksi aikaa saada sen hankkeen pysähdyksiin. Onko ministerillä vielä antaa mitään linjauksia?

14.41 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on moni edustaja vedonnut siihen, että kyllä kunnissa tiedetään. No, toisaalta kyllä me varmasti kaikki tiedämme, että kunnissa aina joskus myös harkinta pettää, ja kaavoituksessa tunnemme kaikki ratkaisuja, jotka eivät sitten pidemmän ajan kuluessa ole kestäviä. Kittilä on tästä kunnallisen harkinnan pettämisestä se kaikkein kauhein esimerkki tällä hetkellä. (Välihuutoja)

Ottaisin esille yhden asian, mitä en tässä keskustelussa ole huomannut vielä mainittavan. Nimittäin kun nyt hallitus haluaa helpottaa vapaa-ajan asuntojen muuttamista pysyviksi asunnoiksi, toisaalta me olemme juuri tiukentamassa asuntojen ja ylipäättänsä rakentamisen energiatehokkuusnormeja. Onko hallituksessa ylipäättänsä ajateltu sitä, miten helpotettu kesämökkien muuttaminen vakituiseksi asunnoiksi vaikuttaa meidän asuntokannan energiatehokkuuteen?

14.42 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on kyllä helppo keskustan kansanedustajana kuunnella, kun tervejärkinen keskustalainen ministeri esittää erittäin tervejärkisiä, (Naurua) hyviä esityksiä yhdyskuntasuunnittelun ja rakentamisen helpottamiseen. Nyt ihmiset saavat päättää itse, missä asuvat. Yrittäjät saavat päättää, missä yrittävät. Asiakkaat, ihmiset, kuluttajat tekevät niitä valintoja. Niitä valintoja ei tehdä ely-keskuksessa, niitä ei tehdä ympäristöministeriössä Helsingissä. Tämä on aivan erinomainen esitys, ja toivottavasti täältä eduskunnasta lähtee viesti kaikille kansalaisille, että nyt annetaan mahdollisuuksia tehdä ja toimia.

Ihmettelen kovasti tätä punavihreän opposition pelkoa ja huolta. Meillä on uskoa ja luottamusta täällä hallitusryhmissä. Kyllähän on kuitenkin hyvä mainita se, että kunnissa toimitaan virkavastuulla. Sekä viranhaltijat että luottamusmiehet toimivat virkavastuulla, eivät fiilispohjalta. Tämä on hyvä lisä.

Mutta kysyisin vielä ministeriltä, kuten edustaja Lehtikin: mitä positiivisia talousvaikutuksia tällä voisi olla, jos kauppa vilkastuu, rakentaminen vilkastuu?

14.43 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen yksi viidestä strategisesta alueesta on todella uudet toimintatavat, parempi täytöntöönpano, kokeilutoiminta, digitalisaatio ja normien sujuvoittaminen. Kyse on todellakin tarpeettomien normien purkamisesta, lupamenettelyjen sujuvoittamisesta ja myöskin valitusmenettelyn järkevöittämisestä, jotta voidaan helpottaa kansalaisten arkea ja jotta voidaan edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä. Minusta tämä on erittäin tärkeä asia, ja on tärkeää, että me kansanedustajat olemme tässä mukana, kun me tapaamme ihmisiä. Keskustan eduskuntaryhmä on ollut tässä hyvin aktiivisesti viemässä viestiä eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Todellakin, kuten edustaja Laukkanen sanoi, tässä pitäisi ministeri Tiilikaiselle antaa tunnustus, ehkä oikein mitali näin itsenäisyyspäivän alla, sillä hän on toiminta-alueellaan myöskin maatalousministeriössä tehnyt hyvin määrätietoista työtä.

Tästä, arvoisa puhemies, on puhuttu aina, byrokratian purkamisesta. Sitten on lopulta levitelty käsiä, kuten viime vaalikaudellakin: ei saatu mitään aikaan. Mutta nyt on tekemisen meininki tässäkin asiassa. Hieno juttu.

14.44 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin osaltani toivon ja pidän välttämättömänä, että valiokuntakäsittelyssä tämä asia hyvin selvästi avataan, mitä mikään tarkoittaa. Täällä salissa nyt ehkä on vähän tämmöinen euforinen tunnelma, ja tästäkin asiasta pitää todella ottaa selkoa ennen kuin näitä ihastuksen ilmauksia päästeelee. Nyt on todellakin kysymys siitä, miten yhteensovitetään erilaisia intressejä, ja myöskin siitä, valvotaanko sitä, että lainmukaisesti näitä intressejä on yhteensovitettu, kun ely-keskuksilta viedään tämä oikeus ja samaan aikaan on tulossa iso maakuntauudistus. Näissä maakuntalain ehdotuksissa ei ole mitään sanottu siitä, kuka suorittaa kuntien laillisuusvalvontaa. En epäile, etteikö kunnissa osata asioita, mutta joskus sattuu virheitä, ja jääkö näitten virheitten oikaiseminen sitten pelkästään kuntien jäsenten tehtäväksi?

14.45 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tämän esityksen osalta on aihetta kiitoksiin hallitukselle. Rakentamisen rooli talouden kasvussa on kiistaton, ja nyt toteutettavat toimet ovat tärkeitä vipuja tähän kasvuun ja sen edistämiseen. Byrokratiaa puretaan, normeja puretaan, hallintokulut kevenevät, ja lupamenettelyjä sujuvoitetaan. Monessa asiassa mennään siis suuntaan, joka antaa mahdollisuuksia tehdä paikallisia ja alueiden tarpeita tukevia ratkaisuja. Tämä valvonta ja kontrolli, joka nykylaissa on olemassa, on johtanut siihen, että alueita on kohdeltu eriarvoisesti. Esimerkiksi ely-keskusten ratkaisut ovat johtaneet siihen, että jollain alueella on voitu toteuttaa tietynlaisia ratkaisuja ja toisella alueella ei. Tämä on kestävä tie, tarvitaan tasapuolisuutta näissä asioissa. Kuten edustaja Leppä totesi, niin tässä on kyse myös asennemuutoksesta, mutta mielestäni ei voida olettaa itsestäänselvästi, että tämä olisi asennemuutos huomompaan suuntaan elikkä asennemuutos siihen suuntaan, että moraali rapautuisi tai että siirryttäisiin vastuuttomampaan käytäntöön. Kestävä yhdyskuntarakenne (Puhemies koputtaa) on asia, josta ei ole tarpeen tinkiä, ja edelleenhan on niin, (Puhemies koputtaa) että maankäyttö- ja rakennuslaki velvoittaa virkamiehiä toimimaan niiden periaatteiden mukaisesti, jotka tukevat kestävä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

14.47 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rakentamista helpotetaan, ja täällä kehoitetaan luottamaan kuntien päätöksentekoon. Toki luotan varmasti vapaa-ajanasuntojen rakentamisen osalta, mutta entäs sitten, jos mennään vähän pidemmälle näissä ajatuksissa, kuten louhosten ja logistiikka-alueitten hallitsemattomiin perustamisyrityksiin ja niihin, mitä esimerkiksi pääkaupunkiseudulla tapahtuu paljon? Täällä pääkaupunkiseudulla on valmiiksi kaavoitettuja tai eri kaavavaiheissa olevia teollisuus- ja logistiikka-alueita yli 2 000 hehtaaria, pelkästään pääkaupunkiseudulla, ja silti täällä kovasti tällaisia logistiikka-alueita halutaan synnyttää lisää — ja kuitenkin niitten suurin tarkoitus on mahdollistaa tämä tarpeeton kivilouhinta, ja se on erityisesti haitallista jo olemassa olevalle asutukselle, nimittäin se louhos voi olla vuosikymmeniä samassa paikassa. Pelkästään Helsingin seudulla on jo yli kymmenen louhosta, ja lisää on tulossa koko ajan.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Kunnat eivät yksin osaa tehdä järkeviä päätöksiä, jos me emme tätä tarpeetonta hanketta valvo, koska maa-ainesten ottoa ja käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä ei ole riittävästi tarkastettu viime aikoina. (Puhemies koputtaa) Kysyn ministeriltä: voidaanko tässä kiinnittää huomiota siihen, (Puhemies koputtaa) ettei tule näitä tarpeettomia louhoksia lisää?

14.48 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamani edustaja Laukkanen täällä luetteli pitkän liudan tahoja, jotka kiittävät. Minä lisäisin vielä yhden, elikkä tärkeimmän: äänestäjätkin tulevat kiittämään tätä ratkaisua. (Naurua)

Me olemme tottuneet vuosikymmenten ajan siihen, että erityisesti ympäristöministeriön hallinnonalalla on erilaista säädöstä toisensa perään tehty, millä on ainakin vaikeutettu elinkeinotoimintaa, asumista ja rakentamista. Nyt on todellakin toinen suunta, ja kiitoksia, ministeri Tiilikainen, olette määrätietoisella tavalla toteuttanut hallituksen ohjelmaa. Tämä kärkihankehan, byrokratian purkaminen ja siihen liittyvät säädösten keventämiset, niin kuin täällä edustaja Lehti sanoi, tulee olemaan myöskin kansantalouden kannalta tärkeää toimintaa: se vauhdittaa talouskasvua ja ennen kaikkea antaa mahdollisuutta sitten tämän yhteiskunnan vahvistumiselle. Täytyy vähän ihmetellä vihreitten ja SDP:n puheenvuoroja, kun teillä on tällainen kaipuu menneisyydestä ja holhousyhteiskunnasta se päällimmäinen asia, kun pitäisi luottaa ihmisiin ja luottaa siihen, että kyllä järkevällä tavalla suomalaiset virkamiehet myös kunnissa asioita hoitavat.

14.49 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ennen kuin täällä mitaleita ja pokaaleja jaetaan, niin käydään tämä asiallinen keskustelu ensin.

Kysyin ja penäsin tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani sitä, miten esitys vaikuttaa suunnittelujärjestelmän ohjaavuuteen ja miten se kokonaisuohjaus ja -valvonta toteutuu, kun ely-keskusten asemaa näin heikennetään. Aina kun puhutaan siitä, että ihmisen pitää saada päättää juuri se paikka, missä hän tahtoo asua, niin se kysymys ja se vaade pitää sisällään myös sen toisen, vastuupuolen: miten se järkevä yhdyskuntarakenne suunnitellaan, miten ne peruspalvelut turvataan jokaiselle ihmiselle, ja miten ne järjestetään. Myös tätä kysymystä pitää käydä läpi, kun puhutaan, että jokainen saa asua juuri siellä, missä tahtoo asua.

14.50 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse vielä palaisin tähän vapaa-ajanasuntokysymykseen, kun ihmiset haluavat muuttaa vapaa-ajanasuntoja ympärivuotiseen käyttöön sopivaksi, ja kysyn ministeriltä: Olenkohan käsittänyt oikein, että kun tämä kuitenkin tapahtuu rakennusjärjestyksen kautta, ainakin tämän hallituksen esityksen mukaan, niin miten käsitellään kaavoitetulla alueella olevia vapaa-ajanasuntoja? Voidaanko nyt tämän lain mukaan — kun tässä on kiitelty paljon tätä normienpurkua — olettaa, että tämäkin tapahtuu sitten hyvin yksinkertaisesti ja ihminen saa tämän luvan, ettei tarvitse kunnan lähteä kaavamuutosta tekemään, koska eihän kunta tule sitä tekemään parin kolmen rakennuksen takia? Miten tämä asia on tulkittavissa? Ainakin itse toivon, että jos se asia ei ole tämän oman tulkintani mukainen — olen tietenkin tämmöisen yksinkertaisen rakennusluvan kannalla — niin valiokuntakäsittelyssä ainakin pohdittaisiin yhdesä, voidaanko sitä muuttaa juuri tähän suuntaan, kuten julkisuudessa on annettu ymmärtää.

14.51 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta on saanut tässä salissa paljon an-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

saittua kiitosta. On tärkeää, että rakentaminen helpottuu. Se tulee ilman muuta vaikuttamaan myöskin talouskasvuun ja -kehitykseen. Toki alueellisia eroja tulee varmaankin olemaan, johtuen siitä, että rakennuksia tehdään yleensä tarpeeseen.

Kun täällä oppositiopuolueet erityisesti ovat nostaneet esille tämän vähittäiskauppaa koskevan sääntelyn purkamisen, niin minä en olisi siitä lainkaan huolestunut. Uskon niin, että kaupat tekevät sellaisia ratkaisuja, jotka ne katsovat järkeviksi ja jotka perustuvat aina asiakastarpeeseen.

Lisäksi tämä ely-keskusten roolin rajaaminen näissä valitusasioissa on tervetullut asia ja tulee myöskin osaltaan helpottamaan oikeusistuimissa olevaa työpainetta, koska siellä (Puhemies koputtaa) jatkuvasti näistä asioista valitetaan.

14.52 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös itse kiitan ministeriä hyvästä esityksestä ja toivon, että valiokuntakäsittelyn aikana näihin esille nousseisiin kysymyksiin, niin kuin tähän sujuvuuden helpottamiseen ja siihen miten kuntapäätäjät kantavat vastuunsa siitä, jos tehdään mahdollisia muutoksia asioihin, tulisi vielä tarkennuksia. Mutta kaikkein tärkeintä tässä on, että tämä sujuvoittaa rakentamista, byrokratiaa puretaan ja kuntien ja kuntapäätäjienkin rooli tässä korostuu. Yritykset varmaan tulevat kiittämään tästä esityksestä, koska rakentaminen helpottuu.

Myös koskien vapaa-ajan asuntojen muuttamista vakituiseksi asunnoiksi tämä on tärkeä uudistus. Ehkä kuitenkin parhaimpana lauseena tässä esityksessä pidän tuota yhtä lausetta: maaseudullakin saa rakentaa.

14.53 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä hallituksen esitystä on todellakin kiitelty tässä salissa erittäin paljon, ja se ansaitsee kiitokset siitä. Tätä hallituksen esitystä on odotettu kauan, ja on hyvä, että rakentaminen helpottuu.

Tämä hallituksen esitys keskittyy aika paljon nyt haja-asutusalueille rakentamiseen ja siihen, miten saa nopeammin hankkeita vietyä eteenpäin. Eräät opposition edustajat etenkin tuolta vasemmalta laidalta ovat epäilleet, että tämä hallituksen esitys heikentää kestävästä rakentamista ja kuntien suunnitelmallista kehittämistä. Itse en epäile sitä, koska tämä nimenomaan keskittyy haja-asutusalueille, ja on hyvä, että ihmiset saavat rakentaa sinne.

Mitä sitten tulee suuriin kaupunkeihin, niin täytyy muistaa, että kunnilla on monopoli kaavoituksessa. Kunnat itse päättävät, minkälaista asemakaavoitusta sinne tehdään, ja itse toivon, että kuntapäätäjät myöskin huomioivat sen, (Puhemies koputtaa) että silloin niitä kaavoja helpotetaan eikä tehdä niistä (Puhemies koputtaa) asemakaavoista liian yksityiskohtaisia, jolloin vaikeutetaan rakentamista.

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministeriä vielä yksi puheenvuoro.

14.54 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tässä on puhuttu sujuvoittamisesta, ja se on tietenkin hyvä asia. Se liittyy kuitenkin moneen muuhunkin asiaan, kuten digitaalisten lupaprosessien edistämiseen, yhtenäisten käytäntöjen edistämiseen, ja varsinkin jos päätäntävalta siirtyy yhä enemmän kuntiin, näistä asioista tulee entistä tärkeämpiä. Miten näette, että voitaisiin yhdistää kuntien välisiä menettelytapoja rakennusvalvontatasolla?

Puhuttiin tästä kokonaisuudistuksesta, joka on tietenkin hyvä asia, kuten edustaja Torniainenkin nosti esille. Siihen ilmainen vinkki: mitä jos rakennusoikeus ei perustuisi ker-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

rosalaan vaan hyötyalaan, jolloin puurakentamisen kilpailuasetelma etenkin asuinkerrosta-lokohteissa paransi huomattavasti?

Ely-keskusten valitusoikeutta rajataan tässä nyt koskemaan vain valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä asioita. Miten tätä tullaan arvioimaan? Onko sellainen vaara, että tämä ehkä pikemminkin tuo tällaisen lisäharkintavaiheen tähän valitusprosessiin, jolloin koko prosessi hidastuu? (Puhemies koputtaa) Näettekö tällaista ongelmaa?

Sitten vielä...

Puhemies Maria Lohela: Nyt on aika täynnä ja ministeri Tiilikaisen vuoro, 5 minuuttia, jonka jälkeen puhujalistaan.

14.56 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia kiitoksista. Ennen kuin tosiaan ruvetaan lopullisia arvioita jakelemaan, niin tietenkin eduskunnan valiokunnan on tehtävä tässä hyvä ja perusteellinen työ, mihin useampikin edustaja viittasi. Esimerkiksi kun edustaja Myller pohti tätä asiaa, niin todellakin kehotan mahdollisimman hyvään ja perusteelliseen valiokuntakäsittelyyn, jotta asia tulee kunnolla ruodittua. Näin se kuuluu olla.

Joitakin kommentteja:

Aloitan edustaja Mölsästä, joka jo itse asiassa tuossa äskeisessä sessiossa otti esille tämän, että miten nyt sitten ohjeistetaan jatkossa näistä muutoksista. Ympäristöministeriö ja Kuntaliitto yhdessä sitten valmistelevat ohjeistuksen kuntien käyttöön.

Edustaja Lehti otti esille tämän kysymyksen, että miten tämän arvioidaan nyt sitten tuohon taloudelliseen toimintaan vaikuttavan ja vilkastuttavan sitä tai miten tämä vaikuttaa rakentamisen kustannuksiin. Minulla ei ole sen tarkempaa arviota kuin teilläkään, ja veikkaan, että sen pitkäaikaisen kokemuksen perusteella, mikä teillä on esimerkiksi rakentamisen alalta, niin osuu aika hyvin tuo arvionne, että jopa 10 prosentin kustannussäästöistä voi olla kyse nimenomaan sen nopeutumisen ja sujuvoitumisen kautta. Joka tapauksessa siinä, että hankkeet etenevät nykyistä nopeammin siihen päätökseen, että voidaanko tehdä vai eikö voida tehdä, aikasäästö on todennäköisesti merkittävä.

Muutamaan kohtaan:

Täällä esimerkiksi edustaja Hassi pohti tätä energiatehokkuuskysymystä. Totta kai on selvää, että jos annetaan lupa muuttaa se vapaa-ajanasunto vakituiseksi, niin sen täytyy täyttää ne vakituisen asumisen edellytykset. Mutta sitten kun pohditaan sitä, onko se nyt ilmaston kannalta hyvä vai huono... Tässä on tehty näitä selvityksiä hiilijalanjäljestä kaupungeissa ja maaseudulla, ja itse asiassa se, mikä tekee sen eron maaseudun eduksi suhteessa kaupunkeihin, on nimenomaan se, että maaseudulla pientalot on helppo muuttaa ilmastoneutraaleiksi. On helppo panna aurinkopaneeleita tai maalämpöpumppuja tai siirtyä uusiutuvaan, vaikkapa puupohjaiseen lämmitykseen. Sen sijaan kaupungeissa se edellyttää aina yleensä sitä, että energiayhtiö tekee sen muutoksen pois fossiilisista uusiutuviin, ja, niin kuin on nähty, se on monen kaupungin kohdalla ollut Suomessakin tuskastuttavan hidasta, joskin vauhtia pannaan nyt lisää.

Sitten edustaja Aalto otti tämän näkökulman, että asumisen vapaus vs. palvelujen tarve. Tätä on tietysti relevanttia kuntapäätäjänkin näkökulmasta pohtia, että jos nyt sitten asutaan siellä ja täällä ja tuolla, niin entäpä ne palvelut. Oma kokemukseni maaseudulla asumisesta ja siellä havaintoja vuosikymmeniä tehneenä kertoo kyllä sen, että yleensä ne maaseudulla asuvat ihmiset itse toteavat, milloin on aika lähteä sieltä syrjemmästä vähän lä-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

hemmäs palveluitten pariin. Eli luotan tässäkin siihen, että se asumisen valinnanvapaus johtaa siihen, että ihmiset arvioivat sitä omaa elämänvaihettaan ja elämäntilannettaan ja tekevät itsensä kannalta järkeviä ratkaisuja, ja myös tämä palvelutarvenäkökulma siinä varmasti painaa.

Adlercreutz kysyi näistä digimahdollisuuksista. Se on tärkeä juttu. Eli tuo rakennusluvituksen tai ylipäänsä luvituksen saaminen sähköiseen muotoon todennäköisesti tuo tuottavuutta ja kustannussäästöjä, ja sitä pannaan työn alle. Samaten kuin tämä yhden luukun periaate, mikä kokoaa useita lupia yhteen prosessiin — yksi prosessi, yksi päätös, yksi mahdollisuus valittaa. Se sujuvoittaa mutta ei kuitenkaan estä esimerkiksi tätä valittamisen mahdollisuutta, mikä täytyy demokratiassa aina olla. Ja tätä edustaja Meri tiedustelikin, että miten ja millä aikataululla nämä asiat etenevät. Nyt en oikeusministeriön puolesta pysty valitettavasti vastaamaan, miten valituslupakäytännöt etenevät, mutta tämä yhden luukun prosessin tuoma sujuvoittaminen etenee siinä aikataulussa, että se on 1.1.2019 käytössä.

Monet edustajat pitivät näitä muutoksia tervetulleina maaseudulla asumisen kannalta, ja se viesti nimenomaan on, että myös maaseudulla pitää voida rakentaa ja toimia. Itse luotan erittäin vahvasti kuntapäätäjiin ja viranhaltijoihin siinä, että nyt heille tulee myös se vastuu. Nimittäin on voinut olla mahdollista, että on tehty epärationaalinen päätös, kun on luotettu siihen, että joku sitten jossain kumoo sen. Nyt se valta ja vastuu (Puhemies koputtaa) on siellä kunnissa, ja hyvä niin.

Puhemies Maria Lohela: Nyt jatketaan puhujalistalla eteenpäin.

15.01 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Aika moni tämän hallituksen esityksen asioista tulikin jo replikoinnissa ainakin sivuttua. Omalta osaltani ympäristövaliokunnan puheenjohtajana tulen tekemään parhaani, että valiokunta käsittelee hallituksen esityksen hyvin ja perusteellisesti.

Hallituksen esitys sisältää yhden hyvän asian ja kymmenkunta huonoa. Sen hyvän asian edustaja Aalto jo mainitsikin, ja se on se, että aurinkopaneelien asentaminen yhdenmukaistuu, kun jatkossa vain kaupunkikuvan ja ympäristön kannalta merkittävien aurinkopaneelien ja aurinkokeräimien asentaminen vaatii toimenpideluvan. Tästä esityksestä voin antaa kiitokset, mutta suurin piirtein muusta, mitä hallituksen esitys sisältää, en sitten kyllä kiitäkään.

Hallitus puhuu joustavoittamisesta ja sujuvoittamisesta, samoin monet hallituspuolueiden edustajat tässä replikoinnissa puhuivat siitä, mutta hallituksen esityksessä se enimmäkseen tarkoittaa sitä, että höllennetään rakentamisen ohjausta eli yhdyskuntien suunnitelmallista kehittämistä erityisesti haja-asutusalueilla ja rannoilla. Hallituksen esitys peruuttaa useita viimeisten 15—20 vuoden aikana kaavoituslainsäädäntöön tehtyjä tärkeitä parannuksia, kuten sen, että kaavat eivät ole voimassa ikuisesti vaan niillä on niin sanotusti viimeinen käyttöpäivä. Tämä asia otettiin lakiin kokemuksen pohjalta, kun monilla paikkakunnilla vastoin kuntalaisten ja kunnallisten päättäjienkin suuren enemmistön kantaa rakennettiin hyvin vanhojen asemakaavojen pohjalta, jotka oli hyväksytty vuosikymmeniä aikaisemmin ja jotka eivät enää nykypäivän ajattelua vastanneet, ja jos kunta ei ehtinyt kaavaa muuttaa, niin sillä ei ollut keinoja estää. Hallituksen esitys myös mahdollistaa päätösten tekemisen aikaisempaa pienemmässä piirissä, kun päätösvaltaa voidaan siirtää valtuustolta kunnanhallitukselle ja lautakunnille ja kun tulee mahdolliseksi muuttaa asema-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

kaavaa vaihteittain ja kun osasta kaavoja ei enää tarvita osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa ja myöskin sitä koskeva neuvotteluvelvoite poistetaan.

Tässä replikoinnissa on jo puhuttu kaupan suuryksiköistä ja ilmastosta. Viime viikollahan hallitus ja monet hallituspuolueiden kansanedustajat löivät rintaansa ja kehuivat hallituksen energiastrategiaa suureksi ilmastoteoksi. Mutta tämä lakiesitys lyö ilmastonsuojelua korville yhdyskuntarakenteen kautta. Hallitus avaa uudestaan ovet sille, että kauppaketjut käytännössä pakottavat ihmisiä yksityisautojen käyttöön, kun hallitus helpottaa jättimarkettien kaavoittamista keskusta-alueiden ulkopuolelle ja heikentää kuntien ohjausmahdollisuutta. Myös Kuntaliitto muuten vastusti tätä esitystä lausunnossaan. No, onko Suomessa joku erityinen pula jättimarketeista? Ei todellakaan ole. Vuonna 1990 Suomessa oli 6 000 ruokakauppaa, vuonna 2010 enää vähän yli puolet tästä. Puolet myynnistä tapahtuu jättimyymälöissä, jotka ovat yksi kymmenesosa kauppojen lukumäärästä. Suomessa suurmarkettien pinta-ala asukasta kohti on melkein kaksinkertainen verrattuna EU:n keskiarvoon ja pikkukauppojen pinta-ala vastaavasti vain kymmenesosa EU:n keskiarvosta. Tätä huonoa kehitystä kauppojen aukiololain muuttaminen entisestään kärjisti. Me suomalaisethan maksamme ruuasta kalliimpaa hintaa kuin EU-kansalaiset keskimäärin, vaikka arvonlisäveron vaikutus otettaisiin huomioon, ja vastineeksi jo nyt saamme pitemmät kauppamatkat ja enemmän lattiapinta-alaa jättimarketeissa kuin muut eurooppalaiset. Tätä kehitystä hallitus siis haluaa vielä edistää, mitä en todellakaan pidä järkevänä enkä kestäväenä. On mielenkiintoista, että juuri keskustajohtoinen hallitus haluaa tässä asiassa tanssia suurten kauppaketjujen pillin mukaan, kun toisaalta MTK:kin valittaa sitä, että suurten kauppaketjujen valta on johtanut siihen, että tuottajan ruuan hinnasta saama osuus on 2000-luvulla laskenut.

Hallitus vie kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia myös metsähakkuihin, kun maise-matyöluupaa ei enää voisi vaatia maa- ja metsätalousalueilla tehtäviin hakkuihin. Metsänomistajat voivat tästä iloita, mutta tuskin muut suomalaiset. Maisematyöluupaharkinnan avulla on tähän asti voitu säästää luontokohteita ja muuttaa avohakkuita poimintahakkuiksi, jotka ovat luonnon ja virkistyskäytön kannalta parempia. Eli suomeksi hallituksen esitys tarkoittaa lisää avohakkuita myös sellaisiin metsiin, jotka käytännössä ovat ihmisille tärkeitä virkistysalueita.

Hallitus on myös järjestelmällisesti vähentänyt valtion viranomaisten vaikutusmahdollisuuksia kaavoitukseen. Nyt hallituksen esitys rajaa ely-keskusten ohjaavaa roolia ja valitusoikeutta entisestään. Edustaja Adlercreutz jo puhui siitä, mitä tämä tarkoittaa rakennus-suojelun näkökulmasta. Mutta kaikesta päätellen kehitys ei pääty tähän hallituksen esitykseen, nimittäin hallitushan, kuten kaikki tiedämme, suunnittelee maakuntauudistusta, jossa kuntien kaavoituksen laillisuusvalvonta ei kuulu kenellekään, ei ainakaan siinä maakuntalakiluonnoksessa, joka on ollut lausunnoilla. No, tätä kaikkea perustellaan päätösvallan siirtämisellä lähemmäksi kansalaisia, mutta me kaikki tiedämme, että kunnissa aina joskus harkinta pettää, ja jo replikoinnissa mainitsin, että Kittilä on tästä varoittava esimerkki. Hallituksen esitys myös ylittäänsä epäselventää maankäytön suunnittelua, kun yleiskaavaa voi käyttää laajemmin suoraan rakennuslupan perusteena jopa merkittävän rakennus-paineen alueella.

Hyvät kollegat! Ihmiset muuttavat paitsi työpaikkojen ja opiskelumahdollisuuksien perässä, myös sinne, missä on miellyttävää asua ja palvelut ovat hyviä. Monet tässä keskustelussa käytetyt puheenvuorot heijastavat uskoa siihen, että uusien asuntojen rakentaminen maaseudulle on ennen muuta sääntelyn purkamisesta kiinni. En usko tähän, jos tämä

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

sääntelyn purkaminen johtaa huonomman, vähemmän kestäväen yhdyskuntarakenteen tekemiseen kuin tähän asti.

15.09 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys on kauan odotettu ja toivottu esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi. Lakiin tulee useita kaavoitusta ja rakentamisen luvitusta helpottavia muutoksia, joista keskeiset uudistukset tulevat nimenomaan vähittäiskaupan suuryksiköiden sääntelyyn, haja-asutusalueille rakentamisen helpottamiseen, asemakaavoitukseen sekä ely-keskusten roolin muuttumiseen. Nämä hallituksen uudistukset ovat erittäin tärkeitä, ja niiden myötä yritysten toimintaedellytykset paranevat, rakentaminen vauhdittuu ja kunnat voivat sujuvammin kehittää aluettaan. Kunnilla on nimenomaan se kaavoitusmonopoli myöskin tulevaisuudessa. Valtion viranomaisten rooli jää laajempien kokonaisuuksien hallintaan.

Kaupan suuryksikön kokoraja tuplaantuu 4 000 kerrosneliömetriin, ja maakuntakaavan vähittäiskaupan enimmäismitoitus tarvitsee jatkossa osoittaa vain keskusta-alueen ulkopuolella. Keskusta-alueiden ulkopuolisten suuryksiköiden kaupan laatua ei siis enää tarvitse ottaa kaavoituksessa huomioon. Tällä esityksellä uskotaan olevan myös kaupan alan kilpailua edistävä vaikutus.

Hallituksen esityksellä kylärakentaminen helpottuu ja mahdollisuus ohjata rakentamista suoraan yleiskaavalla laajenee sellaisissa kylissä, joissa on todellakin rakentamistarpeita. Monet nuoret perheet haluavat rakentaa omakotitalonsa nimenomaan haja-asutusalueelle. Tämä uudistus koskee myös kyläalueiden ulkopuolista haja-asutusaluetta ja kylien ranta-alueiden nykyistä tiiviimpää rakentamista.

Paljon toivottu esitys on myös, että vapaa-ajan asunnon voi jatkossa muuttaa pysyvään asumiseen entistä joustavammin. Asiastahan päätetään nimenomaan kunnissa.

Huomion arvoista on, että maatilan lisärakentaminen helpottuu jatkossa, sillä suunnittelutarveratkaisua ei enää tarvita maatalaan kuuluvalla maa- ja metsätaloudessa tarvittavalle rakennukselle.

Kuntien mahdollisuus reagoida nopeammin rakentamistarpeeseen ja alueiden kehittämiseen paranee, kun asemakaavan voi laatia myös vaiheittain. Ketteryyttä rakentamisen ohjaukseen antaa myös mahdollisuus laatia tai muuttaa asemakaavaa ilman vanhentuneen yleiskaavan päivittämistä. Tämä on kunnille erittäin hyvä asia. Uudistuksella kunnat saavat lisää päätösvaltaa oman alueensa kehittämisessä, maankäytössä ja rakentamisessa. Jotta lain vaikutukset näkyvät käytännössä kaavoituksen ja rakentamisen helpottumisena, on kuntien tarkasteltava myös omia toimintatapojaan ja omaa sääntelyään, kuten rakennusjärjestyksiä. Myös tässä on huomioitava, että kunnat myöskin paneutuvat asioihin tulevaisuudessa entistä tiiviimmin ja paremmin, sillä niillä on nimenomaan nyt päätösvaltaa paljon enemmän. Kuntien välisiä laintulkintaeroja on myös jatkossa tasoitettava, ja käytäntöjen yhtenäistämiseksi ympäristöministeriö voisi myös ohjeistaa kuntia, mutta sen päätöksen teon tulee olla siellä kunnissa.

Ely-keskusten rooli muuttuu tulevaisuudessa konsultoivaksi. Samalla ely-keskusten valvonta- ja valitusoikeutta rajataan vaikutuksiltaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviin ratkaisuihin.

Tämä hallituksen esitys painottuu hyvinkin paljon nimenomaan haja-asutusalueille rakentamiseen, ja varmaan kaupunkien, etenkin suurten kaupunkien, kaava-alueilla rakentamiseen tulee jatkossa kiinnittää huomiota enemmän. Ehkä myöskin odotukset olivat vähän suuremmat tälle hallituksen esitykselle, että sinne olisi tullut myöskin enemmän joustaa-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

vuotta nimenomaan suurten kaupunkien alueella tapahtuvaan rakentamiseen, mutta tässäkin yhteydessä tulee myös muistaa, että kunnilla on kaavoitukseen se monopolioikeus ja ne siellä päättävät, miten rakentamista ja minkälaisia kaavoja tehdään. Itse toivon, että niistä kuntien ja kaupunkien asemakaavoista ei tehdä liian yksityiskohtaisia, silloinhan myöskin kustannukset kasvavat huomattavasti.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, on hyvä, että tämä lakiuudistus ja normienpurku etenevät. Kuten jo tuossa debatissa sanoin, maankäyttö- ja rakennuslakia on muutettu jatkuvasti osittain niin kuin tilkkutäkkiä, ja siksi tarvitaan nopeasti maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus.

15.15 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Hallitus on jälleen antanut esityksen maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi. Tavoitteena on sujuvoittaa kaavoitusta ja purkaa sääntelyä. Samaan aikaan ollaan luomassa kokonaan uutta maakuntahallinnon tasoa, ja herääkin kysymys, eikö näitä uudistuksia kannattaisi tarkastella siinä yhteydessä ja eikö maankäyttö- ja rakennuslaki kannattaisi myös käydä kerralla huolellisesti läpi ja tehdä hallittu kokonaisuudistus. Tätä ovat esittäneet myös ely-keskukset, ja myös yritysmaailmasta on näitä ajatuksia tullut. Ylipäätään tätä lakiesitystä tuntuu kritisoitavan sekä kunta-, maakunta- että valtakunnan tasolta, ja näitä yksittäisiä muutoksia käsiteltäessä herääkin huoli siitä, onko kokonaisuus enää kenenkään hallinnassa.

Arvoisa puhemies! Isojen kauppakeskusten sijoittelu vapautuu huomattavasti. Kaupan suuryksikön raja tuplaantuu 2 000 neliömetristä 4 000:een, ja tämä on iso korotus. Tämän lisäksi tuota rajaa isompien kauppojen sijoittautumisen sääntelyä heikennetään, ja suuri osa maakuntien liitoista on kritisoinut tätä muutosta. On muistettava, että kaupan sijoittautuminen vaikuttaa yhdyskuntarakenteeseen, asiointiin, liikenteeseen ja siten koko yhteiskunnan rakenteeseen, eikä tähän tule suhtautua liian kevyesti. Hallituksen esityksen omisakin vaikutusarvioinneissa tämän veikataan heikentävän keskustojen palveluita ja pienten myymälöiden kilpailuasemaa. Tämä esitys siis osaltaan jatkaa samaa pieniä kauppvoja kurittavaa kehitystä, minkä aukioloaikojen vapauttaminen aloitti. Ja haluan kyllä esittää kysymyksen: onko tämä se tie, mitä haluamme kulkea eteenpäin — pienten kauppojen kurjistaminen?

Arvoisa puhemies! Positiivista tässä hallituksen esityksessä on aurinkopaneelien ja aurinkokeräimien rakentamisen helpottaminen. Tämän kaltaista kestävään tulevaisuuteen tähtäävää säätelypurkua kyllä tarvitaan lisää, joten toivon, että tämä positiivinen asia etenee mutta että näihin ongelmakohtiin kiinnitetään valiokuntakäsittelyssä huomiota.

15.17 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Todellakin suuren kysymysmerkin herättää nimenomaan tämä ajoitus. Nyt on parin vuoden sisällä tarkoitus saattaa suuri maakuntauudistus, jonka yhteydessä myös ely-keskusten toiminta siirtyy tuonne maakuntiin, ja nyt tässä vaiheessa ollaan tekemässä tällaista keskisuurta uudistusta, kun meille ilmoitetaan, että kokonaisuudistus on vireillä. On pakko todellakin kysyä: millä tavalla nämä muutokset ylipäätänsä sitten hallitaan? Erityisesti todellakin herää kysymys: miksi tämä aikataulu? Myöskin on ihan syytä esittää kysymys: ollaanko tässä pikkuhiljaa näillä eri säädöksillä nakertamassa ympäristölainsäädäntöä? Sitä tulee nyt monelta taholta ja erityisesti siltä taholta, että tätä valvontaa ei tulevaisuudessa ole. Eli kuka tulevaisuuden kunnissa jatkossa tekee laillisuusvalvontaa? Täällä on tullut jo esille se, että myöskään tähän maakuntauudis-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

tusesitykseen, alustavaan lainsäädäntöehdotukseen ei tätä sisälly. Eli tämä valvonta halutaan jättää tavallisille kansalaisille.

Kunnat ovat hyvin erilaisia, kuten täällä on sanottu, ja erityisesti pienet kunnat tarvitsevat myös tätä ely-keskusten tukea. Mielestäni tässä ei ole niinkään kysymys siitä, voiko vapaa-ajan asuntoja muuttaa vakituisiksi asunnoiksi tai aurinkopaneeleja laittaa katoille tai rakentaa pieniä varastoja. Nämä ovat varmasti todella hyviä muutoksia, mutta niitä varten ei todellakaan tarvitse tehdä sellaista muutosta, että kaikki laillisuusvalvonta lopetetaan.

Kysymys on myös siitä, miten näitä kaavoja tulevaisuudessa tehdään. Pystytäänkö varmistamaan se, että ylipäättään tulevaisuudessa lain asettamat sisältövaatimukset toteutuvat? Miten varmistetaan kaavoituksessa osallistumismahdollisuudet? Miten määritellään se, mitä selvityksiä kaavoihin tarvitaan? Mielestäni vähin muutos, mikä tässä pitää tehdä nyt, on se, että ely-keskuksille tässä vaiheessa jätetään edelleen mahdollisuus tehdä näitä laillisuusvalituksia. Täällä on moneen kertaan sanottu, että itse substanssista, kaavan sisällöstä, kunnat ovat tähänkin saakka päättäneet ja päättävät myös tulevaisuudessa.

Kaupan suuryksiköistä on täällä puhuttu. Me kaikki varmasti tiedämme, että erityisesti kaksien edellisten eduskuntavaalien alla tämä kysymys on noussut aika lailla esille ja on ollut hyvinkin intresseerattuja tahoja, jotka ovat sitten myöskin olleet erilaisissa kampanjoissa mukana. Itse olen myöskin huolissani siitä, miten kaupunkien ja kylätaajamien keskustat kehittyvät. Minusta on välttämätöntä, että myöskin tätä kaupunkipolitiikkaa vietään eteenpäin: mahdollistetaan se, että monipuoliset palvelut ovat saatavissa kaupunkikeskustoissa.

Edelleenkin esitän sen huolen, joka meidän tuossa valiokuntakäsittelyssä pitää ottaa esille: miten yleinen etu tullaan varmistamaan tämän uudistuksen yhteydessä ja sen jälkeen tehtävässä kaavoitustyössä, ja myöskin miksi tällainen aikataulu on asetettu, kun meillä sekä on tulossa tämä kokonaisuudistus maankäyttö- ja rakennuslaista että myöskin nämä toiminnot sitten ollaan viemässä valvonnan ja kehittämisen osalta maakuntiin?

15.22 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Olen todellakin kiitollinen tästä esityksestä, mikä on nyt saatu aikaiseksi, mutta kiitos myöskin siitä, että meillä on tällainen hyvä oppositio, joka tarkistelee, että meillä varmasti huomataan kaikki asiat siellä, ettei siellä jää mitään vahinkoja näiden rivien väliin.

Ensinnäkin tämä meidän hallituspuolueitten, erityisesti meidän keskustalaisten, vastuu ympäristöstä. Me todellakin kannamme vastuuta ympäristöstä. Me haluamme, että koko maassa, myös maaseudulla, kaikkialla, ympäristö kehittyy niin, että meidän lapsetkin pysyvät siellä jatkossakin elämään.

Vihreitten edustaja Hassi, sanoitte esimerkkinä Kittilän kunnan. Kaksi kertaa mainitsitte Kittilän kunnan, että mitä tapahtuu, kun harkinta pettää. Tunnetteko te, minkälainen on Kittilän kunta? Kittilän kunnassa ehkä todellakin harkinta on pettänyt, sillä se on Lapin vetovoimaisin kunta, kunta, jossa on älyttömästi kehitystä, yritystoimintaa, siellä on valtava määrä yrityksiä. Siellä ovat kaavoitukset edistyneet, siellä ovat edistyneet kaikki ympäristöasiat. Se on todella esimerkillinen kunta hyvin monessa asiassa. Eli te oikeastaan sanoitte hyvän esimerkin siitä asiasta. Siellä on hallintopuolella yksi ongelma ollut, lehdistön tekemä iso ongelma. Muuten kunta on todella onnistunut ja vetovoimainen.

Sitten tästä esityksestä muuten. Tämä esitys on maaseudun elämän kannalta todella merkittävä asia. Ja erityisesti minä pidän tärkeänä tämän suunnittelutarveratkaisuasian kehittämistä, sillä tämän jälkeen me voimme estää paljon tämmöisten ammattivalitusten teke-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

mistä. Moni maaseudun yritystoiminta, muun muassa navettaratkaisu, on estynyt sen takia, että on ihan tahallaan alettu valittamaan suunnittelutarveratkaisun perusteella näistä asioista eteenpäin ja hidastettu ihmisten mahdollisuutta kehittää omaa yritystään, elinkeinoaan ja elämäänsä eteenpäin.

Tällä esityksellä on todella iso merkitys kuntien toiminnalle. Kuntien monet viranhaltijat ovat tällä hetkellä joutuneet työskentelemään aika turhauttavassa kuviossa. He ovat erityisesti rakennuspuolella monessa asiassa tehneet valmisteluja sillä mielellä, että no, ympäristöhallinto eli ely-keskus kuitenkin puuttuu tähän tilanteeseen, joku kuitenkin valittaa ja tätä aletaan kaatamaan. Nyt on hyvä asia, että ely-keskuksen rooli muuttuu entistä enemmän konsultoivaksi. Sitä kautta, että tehdään töitä yhdessä, yhdistetään voimavaroja, saamme parempia tuloksia aikaiseksi — todella hyvä malli viedä näitä asioita eteenpäin. Kunta on jatkossa enemmän vastuunkantaja. Se on oikea rooli ja tehtävä näissä kokonaisuuksissa.

Edustaja Myller, olitte hyvin huolissanne siitä, miten nämä valitusasiat menevät tästä eteenpäin. Sillä, että kuntien jäsenten vastuulle tulee valituksen tekeminen, on todellakin myöskin se tarkoitus, että ammattivalittajat eivät vie eteenpäin näitä valituksia. Ihmisille kuuluu oikeus tehdä valituksia asiallisesti, silloin kun on todellisten valitusten paikka, ja siitä varmasti tässä laissa Suomen perustuslain mukaisesti pidetään huoli, että asiallinen, asianmukainen valitusmahdollisuus pitää olla eri asioista.

Sitten valiokunnassa meillä tulee varmasti olemaan erittäin mielenkiintoinen käsittely tämän asian osalta. Eihän tämä varmastikaan täysin valmis vielä ole, ja sen takia on hyvä, että meillä on aktiivinen oppositio, joka kiinnittää eri asioihin huomiota, että mekin heräämme huomaamaan, mitä hiomista näissä kohdissa on olemassa. Eliikkä tämän mukaan nyt sitten mennään eteenpäin. Hiomista ja tarkistelemista on, mutta teemme tästä erittäin hyvän kokonaisuuden, sillä meille on annettu todella hyvät eväät.

15.26 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aika erikoista, että edustaja Majjala puhuu siitä, että ammattivalittajilta poistetaan valitusoikeus, kun valitusoikeutta rajataan nimenomaan ely-keskuksilta, jotka, aivan kuten edustaja Myller jo totesi, ovat käyttäneet valitusoikeuttaan hyvin maltillisesti ja nimenomaan laillisuusvalvonnassa, mitä osoittaa se, että aivan ylivoimainen valtaosa ely-keskusten tekemistä valituksista on myös mennyt läpi. Eli myös oikeus on todennut lainvastaisiksi suurimman osan niistä kaavoista, joista ely-keskus on valittanut.

15.27 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan tuoda sen asian esille, että hyvin monta kertaa kun sanotaan, että viranomaiset valittavat toistensa päätöksistä, siihen otetaan tämä ely-keskus esimerkiksi, ja ehkä on saatu sillä tavalla sellainen mielikuva synnytettyä, että ely-keskusten valitukset olisivat jotenkin mittavia. Mutta todellakin näistä taustaselvityksistä näkee, että niitä valituksia kaikista valituksista on 3—4 prosenttia ja että silloin kun ely-keskus on lähtenyt valittamaan, sillä on todella perustavaa laatua oleva syy. Yhdeksän kymmenestä ely-keskusten tekemästä valituksesta on myöskin noissa valitustuomioistuimissa mennyt läpi, ja itse asiassa tämä osoittaa sen, että on välttämätöntä, että ely-keskuksilla on tämä rooli, koska muutoin tätä laillisuusvalvontaa ei tee kukaan.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

15.28 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä asiasta onkin hyvä jatkaa eteenpäin. Elikkä nyt kun jatkossa ely-keskusten rooli onkin enemmän konsultoiva, niin tämän jälkeen näitä asioita voivat kunta ja ely-keskuksen toimijat tehdä yhteistyössä, ja tämän jälkeen me saamme varmasti parempia kokonaisuuksia ja tuloksia aikaiseksi. Elikkä juuri näitä me pyrimme estämään, ettei tule turhia valituskokonaisuuksia ja prosesseja asioissa, ja me saamme voimavaroillamme enemmän tuloksia.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistalle.

15.29 **Kimmo Kivelä ps:** Puhemies! Tämä odotettu ja toivottu lainsäädäntöhanke on nyt tässä vaiheessa, ja voidaan sanoa, että tämä on terveen järjen voitto. On hieno asia, että tavoitteena on byrokratian vähentäminen, joustavoittaminen ja sujuvoittaminen, mutta ne eivät ole itsetarkoituksia. Pääasia, kruunu tässä on kuitenkin se, että elävä elämä voisi mennä eteenpäin, pyörät saataisiin pyörimään ja nimenomaan maaseudulle saataisiin lisää toivon kipinöitä, sillä voidaan sanoa, että maaseudun elämän edellytykset eivät viime aikoina kovin vahvoja ole olleet.

Aivan täysin en tuota punavihreän opposition kritiikkiä ymmärrä. Näen niin, että tämä on pyrkimys aikuismaiseen lainsäädäntöön, joka perustuu luottamukseen ja myös jo perustuslaissa turvatus kunnallisen itsehallinnon vahvistamiseen, ja ihmettelen, että punavihreälle vasemmistolle luottamus ei riitä. Pitää toimia tässä leniniläisessä hengessä, että luottamus hyvä, valvonta parempi, ja aina vain halutaan tätä valvontaa lisää. Toki kaikkialla päätöksentekijät, on sitten kysymys virkamiehistä tai luottamushenkilöistä, toimivat virkavastuulla ja nimenomaan vastuullisesti eikä kevytmielisesti.

Minä toivotan tälle hankkeelle suurta menestystä.

15.31 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän tässä kysymys ole valvonnasta valvonnan vuoksi vaan siitä, että meillä on yhteiskunnassa tietyt pelisäännöt ja lainsäädäntö tehdään sitä varten, että sitä lainsäädäntöä toteutetaan, ja pitää olla myöskin mahdollisuus, silloin jos huomataan, että sen lainsäädännön mukaan ei mennä, myöskin tehdä siitä valitus. Tästä tässä on kysymys, että heitetäänkö nyt lapsi pesuveden mukana. On todellakin tärkeätä, että nämä asiat nyt tarkastellaan läpikotaisin valiokuntatasolla ja katsotaan, mikä tässä on oikeus ja kohtuus ja millä tavalla saamme aikaan sellaista lainsäädäntöä, joka kohtelee kaikkia samalla tavalla ja jossa myöskin yleinen etu tulee riittävästi huomioituksi.

15.32 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Luonnollisesti on selvää, että oikeusvaltiossa pitää olla muutoksenhakumekanismit, se on luovuttamaton osa oikeusvaltioperiaatetta. Mutta ei voi olla niin, että itsetarkoituksellisesti sitten valitusmekanismit ovat rajoittamassa sitä, että elävä elämä ei voi mennä eteenpäin. Sujuvoittaminen ja joustavoittaminen ei merkitse anarkiaa ja vahvemman valtaa, vaan sitä, että asiat tulevat hoidetuksi.

Puhemies Maria Lohela: Listalle.

15.32 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin vasta lopussa päätyä ely-keskuksen valitusoikeuteen ja virkamieskuvioon, mutta aloitan kuitenkin tällä. Meillä on

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

virkamiehiä, mitkä heti lähtötasoisesti lähtevät liikkeelle sillä asenteella, että maalla on pimeää, maalla haisee, maalla ei ole oppilaille kavereita ja maalle ei voi rakentaa ja alkää tekään rakentako sinne. Jos virkamiehellä on jo valmiiksi tällainen lähtöasenne ja sitten hänellä on vielä kaiken lisäksi tällainen työkalu kuin valitusoikeus, jolla hän uhkaa kuntia, että jos ette tee näin, niin sitten he tekevät tämän valituksen — eli isompihan siellä on juuri tämä uhka ollut siihen kuin itse nämä asiapohjaiset valitukset. Sen takia näitä tällä asenteella olevia virkamiehiä varmaankin kunnat sitten tottelevat, ja minun on todella helppo yhtyä tähän ely-keskuksen valitusoikeuden vähentämiseen myös siltä osalta. Itse näen, että sen pitää olla neuvottelumenettely näissä asioissa kunnan ja viranomaisien kanssa ja lähdetään siltä tasolta liikkeelle. Uskon, että tästä laista vielä hyvä tulee.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on todella hyvä pohja, mitä nyt ministeriö ja ympäristöministeri ovat tuoneet esille. Meillä rakentaminen helpottuu sekä taajaan rakennetuilla asemakaava-alueilla että yleiskaavan piirissä olevilla maaseutualueilla. Asemakaavaa voidaan uudistaa vaihteittain ja vanhentuneen yleiskaavan rajoittamatta. Esimerkiksi rakennusten käyttötarkoituksen muutokset ovat helpompia ja täydennysrakentaminenkin on helpompaa.

Yleiskaavan perusteella voidaan laajemmin myöntää rakennuslupa myös rakennuspaikkeen alla oleville alueille, kuten kasvavat kylät ja niiden ympäristö. Ei siis tarvitse mennä enää edes kyläkaavan tarkkuuteen, vaan yleiskaava riittää. Tässä oli oppositiokin jo huolissaan siitä, miten kylät ja niiden ympäristö kasvavat ja miten ne kehittyvät. Mutta minun mielestäni kunnissa on tälläkin hetkellä järki, ja se järki tulee sitä kautta, kun kunnan rakennusjärjestyksessä määritellään asiat, ja toiseksi, kyllähän siinä nyt täytyy järki olla, miten ne kylätaajaman palvelut liittyvät kuntien velvoitteisiin esimerkiksi vanhustenhuollon osalta ja myös koululaisten matkojen osalta. En usko, että tässä mikään kunta lähtee täysin korpeen, kymmenien kilometrien päähän hyväksymään ympärivuotista asuntoa, jos on nämä jonkinasteiset kriteerit, että sinne täytyy myöhemmin viedä palvelut. Tämä on kuntien osalta semmoinen keskustelu, että missä se raja kuntakeskuksesta sitten menee, mutta näen, että nämä lähipalvelut, koulu ja myös vanhustenhoitopalvelut, tulee taata, kun tulevaisuuden rakennuksia ja rakennuslupia myönnetään. Tokihan meillä nyt tällä hetkellä on hyvin paljon maaseutualueilla rakennuksia, jotka ovat olleet pysyviä ja ovat muuttuneet lomakäyttöön.

Kunta voi merkitä alueen, jolle tehdään kerralla yhteinen suunnittelutarveratkaisu, ei enää erillistä suunnittelutarveratkaisua yhtä rakennuslupaa kohti. Termi "haitallinen yhdyskuntakehitys" poistuu suunnittelutarveratkaisujen määrittelystä. Tämä on ainakin semmoinen puristaja ollut koko ajan meillä suunnittelutarvealueilla, että pitää kiristää siellä eli ehkäistä maaseuturakentaminen eri tavoin, ja tämä sanamuoto ainakin on ollut yksi, mikä on aina helähtänyt siinä kohtaa. Eli mielestäni pitää mahdollistaa eikä aina poissulkea näitä mahdollisia rakennustarpeita.

Vapaa-ajanasuntoja on helpompi kunnan päätöksellä muuttaa vakituiseen asumiseen. Uskon, kuten sanoin, että se järki on varmaan kunnissa.

Tämä vähittäiskaupan suuryksiköiden laatumääritysten poistaminen ja kokorajan nostaminen lisää tasavertaisuutta eri toimijoiden välillä. Pakko ei ole rakentaa. Valtio jättää enemmän harkintaa kunnille. Liikenne- ja saavutettavuuskysymykset velvoitetaan ratkaisemaan lupia myönnettäessä.

Kaiken kaikkiaan kuntien päätösvalta siis kasvaa oman alueensa kehittämisessä, maankäytössä ja rakentamisessa. Alueellisen kehittämisen edellytykset voimistuvat. Maakunta-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

uudistuksen kunnalle antama merkittävä elinvoimatehtävä, joka on tulossa, saa tästä MRL:stä muutokseen tukea. Uudistuksen myötä kuntien reagointinopeus rakennustarpeeseen paranee. Kunnilla on edelleen kaavoitusmonopoli. Jotta asiat rullaavat hyvin, kunnan omien toimien riittävyys on ehdoton edellytys.

Miten kunnissa sitten toiminta menee eteenpäin? Minun mielestäni tämä on virkamieskysymys ja asennekysymys mutta toisaalta kysymys siitä poliittisesta vaikutusvallasta, mikä meille jää. Jotta lain vaikutukset näkyvät käytännössä kaavoituksen ja rakentamisen helpottumisena, on kuntien tarkistettava myös omia toimintatapojaan ja omaa sääntelyään, kuten rakennusjärjestystä. Kuntien ei kannata yli- eikä alisäännellä itseään liian kankeiksi.

15.38 Reijo Hongisto ps: Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä rakentamista tarkastellaan monelta kantilta — on yleiskaavaa, asemakaavaa, ranta-asemakaavaa, maisematyölupaa, suunnittelutarvealueita ja niin edelleen — ja kaikkeen kaavoitukseen liittyy neuvotteluprosesseja eri viranomaisten, kunnan ja kuntalaisten välillä. Näihin prosesseihin liittyy valitusoikeus, monta kertaa valitusoikeus on johtanut monen hyvän ja työllistävän investoinnin viivästymiseen taikka estänyt sen jopa kokonaan.

Voimassa oleva laki edellyttää rakentajalta luvan. Lupia on useita riippuen rakennushankkeesta. Rakennuksen rakentamiseen tarvitaan rakennuslupa. Rakennuslupa tarvitaan myös sellaiseen korjaus- ja muutostyöhön, joka on verrattavissa uuden rakennuksen rakentamiseen sekä sellaiseen rakennuksen laajentamiseen tai muutostyöhön, jolla voi olla vaikutusta rakennuksen käyttäjän turvallisuuteen tai terveyteen. Vähäisempään rakentamiseen vaaditaan toimenpidelupa tai ainakin ilmoitus rakentamista valvovalle taholle, joka on yleensä kunta.

Tämän esityksen selkeänä tavoitteena on selkeyttää ja joustavoittaa asemakaava-alueiden ulkopuolisten alueiden maankäytön suunnittelua ja ohjaamista, nopeuttaa asemakaavamuutoksia, helpottaa vapaa-ajanasuntojen muuttamista pysyvään asumiseen, rajata ely-keskusten valvontatehtävää ja valitusoikeutta maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa asioissa, vähentää lakisääteisten viranomaisneuvottelujen määrää ely-keskusten ja kuntien välillä ja lisätä kuntien vastuuta alueidenkäytön suunnittelussa.

Arvoisa puhemies! Minä kannatan lakiesitystä.

15.40 Eero Lehti kok: Arvoisa rouva puhemies! Pienten liikkeiden supistuminen lukumääräisesti varsinkin elintarvikesektorilla johtuu asiakaskäyttäytymisestä ja myös siitä, että vanhoissa liikeyrityksissä ei ole helppoa enää järjestellä esimerkiksi hygienian, kylmälaitteiden ja muiden laitteiden sopivuutta, mutta pienet liikeyritykset ovat erikoistumassa toisenlaisiin tarpeisiin. Ostajat suosivat Suomessa, jos on vaihtoehtoja, harvoja ostoskertoja per viikko. Ennen tehtiin 5—6 kertaa ostoskäyntejä, nyt tehdään 1,5 kertaa elintarvikeostoksia, koska kotitalouksien kylmälaitteet ovat vuosikymmenten aikana monipuolistuneet ja moninkertaistuneet. Tätä kautta on saatu myös kilpailukykyisempiä hintoja. Suomen hintataso johtuu, kuten täällä on mainittu, arvonlisäverosta ja pitkistä kuljetusmatkoista ja saattaa olla myös osaksi seurausta siitä, että kauppa on aika keskittynyt. (Riitta Myller: Ai saat- ta olla!) Valikoimat ovat isoissa liikkeissä moninvertoiset, sen sijaan näihin pieniin liikeyrityksiin on erikoistumassa sellaisia liikkeitä, jotka tarjoavat laajan sortimentin, mutta jokaisessa tuoteryhmässä on korkeintaan kaksi tuotetta saatavilla, kun suurissa yksiköissä voi olla jopa 100 erilaista maitotuotetakin tällä hetkellä myynnissä.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Vaimoni oli 32 vuotta Vantaan asemakaavasuunnittelijana, ja sinä aikana Vantaa kasvoi 34 000 ihmisen pienestä maalaiskunnasta yhdeksi Suomen suurimmista kaupungeista. Kaavoitus on aivan olennainen tekijä. Jos kunta hoitaa kaavoituksen hyvin, se menestyy, jos huonosti, se ei menesty. Kuntien välinen kilpailu on kovaa, ja jatkossa varmasti kunnat joutuvat vielä enemmän kilpailemaan kaavoituksen keinoin, koska sosiaali- ja terveystalvet menevät maakuntatasolle.

Mutta kaavoittaminen kunnassa on demokraattista toimintaa. Keravalla, missä olen toiminut valtuutettuna ja usein kunnallisasioissa kaavoituksesta vastaavan lautakunnan tehtävissä ja jopa puheenjohtajana, kunnallisessa demokratiassa eli kuntatasolla osallistuu usein lähes sata henkilöä asemakaavan valmisteluun joko kunnanvaltuutettuna, hallituksen jäsenenä tai lautakunnan jäsenenä, ja yleensä vähänkin merkittävämmistä asemakaavamuutoksista pyydetään paikkakunnalla toimivilta yhdistyksiltä lausunto. Kunta tuntee ilman muuta olosuhteet paremmin kuin ely-keskus, jossa yleensä virkamies tuntee paikkakunnan nimeltä, on ehkä pari kertaa käynyt, ja jos tulee paikkakunnalle, haukkuu kunnan kaavoittajat, jos kunnan kaavoitus on nopeatempoista.

Täällä Etelä-Suomessa kuntien välinen kaavoituskilpailu vaikuttaa siihen, tuleeko paikkakunnalle yrityksiä, työpaikkoja ja niin edelleen. Täällä mainittiin Kittilä. Aikoinaan Kolari ei ottanut lentokenttää, olisi sen saanut, Kittilä otti. Parivertailu Kittilä—Kolari tekisi varmasti aika monelle hyvää. Tietysti se on makukysymys, mistä itse tykkää, mutta Kittilä on todennäköisesti koko maan tasolla yksi niistä maalaiskunnista, jotka ovat eniten päässeet eteenpäin.

25 vuotta sitten Valtionhallinnon kehittämiskeskuksen seminaarissa sanoin, että silloinen maakuntahallinto voisi siirtyä konsulttipohjaiseksi: kunta ostaa tai joku ostaa heidän palvelujaan siinä määrin kuin katsovat niiden olevan oikeutettuja ja hinnaltaan sopivia. Silloin minulle naurettiin, oikein koko sali remahti, että se ei tule ikinä tapahtumaan Suomen kaltaisessa maassa, jossa keskusjohtoisuus eli Gosplan-periaate on niin voimakas rakentamisessa. Nyt olen onnellinen siitä, että tässä esityksessä se on. (Toimi Kankaanniemi: 25 vuotta piti odottaa!)

15.44 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Lehti puhui järkeviä tuosta kunnan kaavoituksesta. Itsekin olen tässä joitakin vuosia ollut kunnallispolitiikassa ja kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa ja sitten vielä ympäristövaliokunnassa kaupunginhallituksen edustajana, ja siinä on monenmoista mutkaa, ja se on ihan tosiasia, että siellä ihmiset kaikista parhaiten tietävät ne olosuhteet, ja se on aina sitä parhaita lähidemokratiaa juuri tämäntyypisissä asioissa.

Hallituksella on ollut tämä sujuvoittaminen ja normien purku yhtenä kärkihankkeena siinä mielessä, että ihmiset kokevat raskaaksi, jos on kovin paljon lupamenettelyitä ja lomakkeita täytettäväksi ja hankkeet viivästyvät. Tuossa ministeri Tiilikainen vastasikin kysymykseen, että tässä kokonaissäästökseen on arvioitu — sitä on tietysti ollut vaikea arvioida — noin 10 prosenttia rakennuskustannuksista, ja se on todella paljon. Ja jos ajatellaan myös sitä, että hankkeet nopeutuvat, niin jos olet yrittäjä ja lähdet jotakin hanketta vieämään eteenpäin, niin se, että sen saa nopeasti liikkeelle, on erittäin tärkeää.

Tuo, mistä olin myös ilahtunut, oli se, että tämä valituslupamenettelyuudistus etenee oikeusministeriön ja ympäristöministeriön yhteishankkeena. Ministeri Tiilikainen kertoi, että on tämä yhden luukun periaate myöskin elikkä tulisi yksi päätös ja yksi valitus, ja sekin jo jouhevoittaa. Nythän on niin, että samassa hankkeessa saattaa olla useampia lupia, ja

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

joskus on niin, että niistä luvista vielä valitetaan eri hallinto-oikeuteen. Elikkä voi olla varsin kummallinen lopputulos: hankkeen eri osista tulee eri päätökset, ja lopputulos voi olla hyvinkin ristiriitainen. Olisi hieno asia, että päästäisiin yhteen päätökseen ja yhteen valitukseen yhdelle hankkeelle — varmasti nopeuttaisi.

Edustaja Adlercreutz täällä puhui kuntien osaamisesta, ja ministeri Tiilikainenkin toi esille sitä, että kunnat voisivat tehdä yhteistyötä. Kun meillä oli viime hallituskaudella tämä pakollinen Kuntaliiton selvitys, joka piti Keski-Uudellamaalla tehdä, niin se oli se hyvä puoli siinä, että meillä entisestään yhteistyö parani kuntien välillä, ja siitä innoittuneena meillä on nyt Järvenpäässä ja Hyvinkäällä yhteinen rakennusvalvonta ja meillä on yhteinen johtava rakennusvalvoja, ja saadaan yhdenmukaisia käytäntöjä ja osaamista jaetua puolin ja toisin toisillemme.

Sitten sanon vielä muutaman sanan tästä vapaa-ajan asuinrakennusten käyttötarkoituksen muuttamisesta pysyvään asumiseen. Sitä ei välttämättä tule äkkiselle ajateltua, miten paljon hankaluuksia aiheuttaa se, jos ei sitä vapaa-ajan asuinrakennuksen käyttötarkoitusta missään olosuhteissa voi muuttaa. Tällä hetkellä tilanne on se, että ihmiset ovat muuttaneet näihin vapaa-ajan asuntoihinsa, ja joskushan se voi olla vaikka heidän ainoa asuntonsa, käytännössä.

No, maistraatit ovat sitten antaneet ohjeita siitä, miten menetellään väestökirjanpidossa, ja maistraattien ohjeiden mukaan kotikunnan vaihtuminen vapaa-ajan asunnon sijaintikuntaan katsotaan mahdolliseksi — vaikka sitä käyttötarkoitusta ei muutettaisi — jos asukas on voinut osoittaa, että hänellä on kiinteä yhteys sinne sijaintikuntaan. No, nyt se kuulostaa hyvältä. Että voi sitten saada sinne muuttaa ja sitten postiosoitteen sinne, niin postipa kulkee sinne. Mutta sitten väestökirjanpitoon sinut merkitään henkilöksi vailla vakinaista asuntoa. Tämä maistraatin tekemä ratkaisu siitä, että sinä asut siellä ja saat postin sinne, ei sido muita viranomaisia — ei kuntaa, ei verottajaa, ei Kelaa — ja ne tekevät edelleen oman toimialansa ratkaisuja. Kun henkilön monet oikeudet on sidottu tähän kotikuntaan ja siihen, että kuntaa sitoo se ratkaisu, missä asut, niin monet palvelut ovat sidottuja tähän, myös esimerkiksi vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa. Täällä hallituksen esityksessä on tuotu esiin, että jos on vailla vakinaista asuntoa, niin se on vaikuttanut myös siihen, että ei ole saanut luottokorttia tai lainaa. Että monilla on tekniseltä tasoltaan erittäin laadukkaita kakkosasuntoja, ja on se aika hullua, että silloin olet vailla vakinaista asuntoa etkä saa edes luottokorttia tai lainaa. Aika kummallisen kuuloista, kun eletään 2000-luvulla. Kyllä meidän on hyvä siirtyä tältäkin osin eteenpäin. Halusin tästä tuoda pikkuisen tätä yksityiskohdtaa, että tämä avautuu vielä paremmin.

15.49 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Ensin kommentti: Edustaja Hassi piti aiemmin erittäin kriittisen puheenvuoron tästä lakiesityksestä, enkä allekirjoita puheenvuoroon sisällynyttä väitettä hakkuiden maisematyölupien poistumisen negatiivisista vaikutuksista maa- ja metsätalousalueilla. Puheenvuorosta saattoi saada sellaisen kuvan, että jatkossa metsiä voisi hakata miten ja milloin vain, ja näinhän ei ole. Jatkossakin hakkuista pitää tehdä ennalta hakkuu-ilmoitus, jonka kautta hakkuiden metsälainmukaisuutta valvotaan. Vaatimus maisematyöluvista maa- ja metsätalousalueella oli päällekkäistä byrokrati-aa, jonka joutaa poistaa.

Arvoisa puhemies! Tämä maankäyttö- ja rakennuslain uudistus tulee todella tarpeeseen. Turhan jäykkyyden poistaminen rakentamisen säätelystä, byrokratian karsiminen ja kuntien itsemääräämisoikeuden vahvistaminen ovat todella tervetulleita asioita. Ely-keskus-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

ten roolin selkiytyminen neuvovaan ja ohjeistavaan rooliin suoran ohjaamisen sijasta vahvistaa kansanvaltaa, vahvistaa kuntalaisten valitsemien luottamushenkilöiden valtaa päättää demokraattisesti virkavastuulla tehtävän esittelyn pohjalta kunnissa siitä, miten kunnamme rakentuvat.

Jatkossa kunnilla onkin huomattavasti enemmän valtaa päättää rakennusluvista, myösiistä paljon puhutuista haja-asutusalueiden rakennusluvista. Tämän uudistuksen toteutuessa nykyistä vapaampi rakentamisen säätely on enää kunnista kiinni. Tämä on tervetullut uudistus, jolla meidän kaikkien valinnanmahdollisuudet siitä, missä haluamme asua, elää, yrittää ja tehdä työtä, tulevat vahvistumaan. Rakentamisen säätelyssä siirrytään nyt virkamiesvallasta kohti kansanvaltaa, ja se on oikea suunta.

15.51 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on jo käyty läpi aika tarkoin nämä asiat, mitä tämä paketti sisältää. Totean ehkä vastoin sitä, mitä edustaja Hassi aikaisemmin sanoi: minun mielestäni tässä on yhdeksän hyvää asiaa ja yksi asia, joka on hie-man hankala.

Tällä paketilla vahvistetaan kuntien omaa päätösvaltaa, ja kunnissahan lopullista päätösvaltaa käyttävät kuntalaisten valitsemat luottamushenkilöt. Heidät valitaan vapaissa vaaleissa. Ely-keskuksen sinänsä pätevät virkamiehet eivät ole kansan valitsemia, mutta heillä on nyt ollut tähän asti mielestäni liiankin suuri valta näissä kysymyksissä.

Kun sote- ja maakuntauudistus nyt toteutuu, kunnilta poistuu huomattava määrä päätösvaltaa ja kuntien ehkä keskeisimmäksi toimialaksi jää elinkeino- ja elinvoimapolitiikka. Nämä maankäyttö ja rakentaminen ja niihin liittyen asuminen ja yrittäjäyys ovat todella tärkeitä osia tässä suhteessa, ja tämä siis vahvistaa tältä osin aivan hyvin kunnallista demokratiaa. Toivoisin kyllä, että hallitus miettisi vielä aluearkkitehtijärjestelmän ottamista uudelleen käyttöön niitten kuntien osalta, joissa ei ole riittävää asiantuntemusta, kun valta liisääntyy.

Arvoisa puhemies! Se, mikä tässä on arveluttavaa mielestäni, on nämä kaupan suuryksiköt. Niillä on tavattoman vahva keskittävä vaikutus sekä kaupunkikeskusten autioittamisessa että sitten semmoisen ison kauppakeskuksen ympäristössä. Tutkimusten mukaan jopa 50—100 kilometriä on vaikutusalue, jossa pienkaupat, lähikaupat saattavat menettää kannattavuutensa. Siihen pitää vakavasti valiokunnan paneutua, miten tämä voitaisiin esittää.

15.53 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen iloinen siitä, että myöskin edustaja Kankaanniemi on todennut, vaikka onkin hallituspuolueen kansanedustaja, tämän kaupan suuryksikköjä koskevan asian ongelmallisuuden hallituksen esityksessä.

Edustaja Viljanen kun puhui näistä maisematyöluvista, niin korostan sitä, että nykykäsytantöhän ei tarkoita sitä, että tämä maisematyöluvan vaatiminen tarkoittaisi hakkuiden es-tämistä, vaan kyse on siitä, että kunnalliset päättäjät ja kansalaiset voivat vaikuttaa siihen, millä tavalla hakkuut tehdään. Kuten puheenvuorossani totesin, tämä lupaharkinta maisematyölupia käsiteltäessä on johtanut siihen, että avohakkuiksi ajatelluista hakkuista osa on toteutettu poimintahakkuina, mikä on metsien virkistyskäytön ja myöskin luontoarvojen kannalta parempi asia. Minusta on tosi huono juttu, että hallituksen esitys tätä mahdolli-suutta heikentää.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Listalle.

15.54 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on paljon hyviä tavoitteita nimenomaan siinä suhteessa, että kunnille halutaan antaa lisää mahdollisuuksia määrätä asioista. Mikä on sitten konkretia? Ilmeisesti tämä konkretia tulee olemaan kovin erilainen eri kunnissa, ja nähtäväksi jää, mihin nämä käytännöt tulevat muotoutumaan. Myöskin maakuntakaavoilla tulee olemaan erittäin suuri merkitys. Täällä on mielenkiintoisia käsitteitä, esimerkiksi mikä on maakunnallisesti merkittävä asia, milloin rakennus on maakunnallisesti merkittävä ja niin edelleen. Minkälaisen sisällön tällaiset tulevat saamaan? Suurinta konkretiaa tässä esityksessä varmaan edustavat vähittäiskaupan suuryksiköitten enimmäiskoon kasvattaminen ja laatuun liittyvät kysymykset. Näistähän voidaan puhua hyvin pyhimysmäisesti, mutta luulen, että suunta on kuitenkin kaikkien meidän asiainnissa näitä suuryksiköitä kohti.

Sitten edustaja Viljanen täällä hyvin valotti tätä maisematyöluvan päällekkäisyyttä. Metsälainsäädäntö kyllä hoitaa näitä asioita, ja minusta on erittäin hyvä, että puiden kaatamiseen ei tällaisista maisematyölupaa enää jatkossa vaadittaisi maa- ja metsätalousalueilla, jotka on merkitty yleiskaavaan, ja myöskin metsän uudistamiseen liittyvä maanmuokaus voitaisiin suorittaa ilman maisematyölupaa.

Mitä sitten tähän aurinkopaneeliasiaan tulee, niin tässäkin on aika merkittävää tulkintaa tiedossa, kun ruvetaan tulkitsemaan sitä, mikä vaikuttaa merkittävästi kaupunkikuvaan. Siihenkin tulee tietysti omat tulkintakäytäntönsä ajan mittaan.

15.56 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ja debatissa on kehuttu tätä hallituksen esitystä niin vuolaasti, etten lähde sitä toistamaan. Voin vain todeta, että minustakin tämä on erittäin hyvä esitys. Ehkä tässä se ainoa vika on se, että tämä tulee niin myöhään, mutta siitäkään ei tätä hallitusta voi syyttää. Se on tietenkin pitempi polku, että ollaan tähän päädytty, että meillä on kaavoitus- ja maankäyttöprosesseista tullut niin monimutkaisia ja aikaa vieviä. Usein on kuullut, että meillä makaa satojen miljoonien hankkeita odottamassa toteutusta, kun kaavoitus- tai rakennuslupaprosessit ovat viivästyttäneet niitä. Tämä tietenkään ei meidän talouden kasvulle ja työllisyydelle ole järkevää. Sen takia on erinomaista, että tämä esitys on meillä nyt käsittelyssä.

Mutta pohjimmiltaan, kun tätä on kuunnellut, niin voi todeta, että tässäkin on kysymys varmaan ajattelutavasta ja, voi sanoa, ideologiastakin: On niitä, jotka uskovat siihen, että kunnallinen päätöksenteko ja ihmisiä lähellä oleva päätöksenteko saa aikaan järkeviä päätöksiä, ja uskovat, että olemassa olevien lakien puitteissa, jotka ohjaavat tätä päätöksentekoa, pystytään tekemään pitkäjänteistä ja viisasta politiikkaa. Ja sitten on toisella puolella ollut, etenkin täällä vihreiden ja vasemmistopuolueiden puolella, puheenvuoroja, joissa on korostettu sitä, että on parempi, että on ohjausta, valvontaa ja kontrollia, jottei tulisi vahinkoa.

On viitattu muun muassa Kittilään, mutta minun täytyy kyllä tunnustaa, että jos katsotaan pitkällä aikavälillä, niin Kittilä on erinomainen esimerkki siitä, että siellä kunnallinen päätöksenteko on pystynyt yhteensovittamaan erilaisia maankäytön intressejä ja saamaan aikaan, niin että siellä on valtavan kehittynyt luontomatkailu pystynyt kehittymään ja toisaalta samaan aikaan siellä on Euroopan suurin kultakaivos ja ne pystyvät elämään sulassa sovussa.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Sen vuoksi voin vain lopuksi todeta, että uskon kyllä siihen, että päätöksiä syntyy parhaiten ihmisiä lähellä.

15.59 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tälläkin hallituksen esityksellä muun muassa viime vuoden eduskuntavaalikampanjoissa ja kevään 2015 hallitusneuvotteluissa korostetut norminpurkutalkoot etenevät merkittävästi.

Vuosi sitten hyväksytyn lakimuutoksen myötä maakuntakaavoja ja kuntien yhteisiä yleiskaavoja ei ole enää tänä vuonna tarvinnut vahvistaa ympäristöministeriössä. Paikalliset olot tunnetaan maakunnissa paljon paremmin kuin pääkaupunkiseudulla tai erinäisissä virastoissa. Tänä vuonna kunnille on taas annettu valta määrätä rantarakentamisen poikkeusluvista, minkä avulla kunnilla on nyt mahdollisuus saada omien toimiensa myötä lisää vapaa-ajan asukkaita, ostovoimaa ja kysyntää paikallisten yritysten tuotteille ja palveluille. Tämä kaikki antaa liikkumavaraa myös ensi keväänä valittaville kunnallisille luottamushenkilöille, kuten edustaja Kankaanniemiäkin äskeisessä puheenvuorossaan korosti.

Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva hallituksen esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi on siis tätä samaa hyvää ja oikeansuuntaista jatkumoa. Tämän hallituksen esityksen myötä muun muassa helpotetaan asemakaavoitusta, lisätään kuntien mahdollisuuksia päättää rakennusjärjestyksessä vapaa-ajanasuntojen käyttötarkoituksen muuttamisesta sekä joustavoitetaan maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista monien muiden hyvien toimenpiteiden lisäksi.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä mainitut toimet lisäävät jälleen paikallista itsemääräämisoikeutta ja mahdollistavat nykyistä laajemmin muun muassa asutuksen järjestämisen kuntalaisten todellisia tarpeita palvelevalla tavalla. Tämä kaikki lisänee yhteisöjen elinvoimaa ja taloudellista aktiviteettia koko maassa, mikä on varmasti meidän kaikkien kansanedustajien yhteinen tavoite.

16.01 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi on erittäin hyvä ja kannatettava. Se on linjassa hallitusohjelman kanssa siinä, että byrokratiaa tällä vaalikaudella puretaan ja luodaan intensiteettiä, voimaa suomalaiseen yritystalouteen ja koko Suomeen, ei vain pelkkiin suuriin kasvukeskuihin vaan koko Suomeen. Siinäkin mielessä tämä lakiesitys on erittäin hyvä.

Asemakaava-alueiden ulkopuolisten alueiden maankäyttöä helpotetaan tällä ratkaisulla. Kunnallahan tietenkin on oikeus myöntää se rakennuslupa sinne, ja juurihan olemme hyväksyneet lain, jolla saa esimerkiksi kesämökin muuttaa pysyväksi asumukseksi rakennuslupaa hakemalla kunnasta, ja se on kunnan asia, myöntääkö se vai eikö myönnä. On syytä muistaa tässä asiassa, että kunnillahan tietenkin on kaavoitusmonopoli. Sellainen menettely, johon aikaisemmin on tässä maassa vahvasti uskottu, että kaikki valvotaan ylhäältä päin ja jostakin keskusvirastosta, jopa valtakunnan tasolta, ministeriöstä, on mielestäni ollut ja mennyt aikaa. Totta kai isot linjat pitää aina suunnitella valtakunnan tasolla, mutta itse tämä käytännön toteutus pitää hajauttaa kuntiin, ja sitähän tässä ollaan tekemässä.

Kunta voi todellakin rakennusjärjestyksessään määrätä alueet ja edellytykset, joilla vapaa-ajan asunnon käyttötarkoituksen voi muuttaa pysyväksi asunnoksi ilman poikkeuslupaa tai suunnittelutarveratkaisua. Tähän pitää lisätä vielä se tosiasia, että kun ympäristövaliokunta laatii tästä mietinnön aikanaan, niin siihen mietintöön tulee kirjata huolellisesti se, että niillä alueilla, missä on voimassa oleva rantakaava tai osayleiskaava, jonka perusteella

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

rantaan on rakennettu kesäasuntoja, kunta voi koko kaavaa muuttamatta myöntää sen rakentamisluvan, niin että kesäasunnosta tulee pysyvä asunto. Tämä kesäasunnon muuttaminen pysyväksi asumukseksi on nähty mörkönä, mutta sehän on suuri mahdollisuus, koska ihmisellä, joka tällä hetkellä asuu kesämökissään käytännössä ympäri vuoden, pitää olla sitten kakkosasunto jossakin, ja hän ajaa sitä väliä, seilaa jatkuvasti, jolloin syntyy lisäkustannuksia, eikä se ole millään muodoin hyvä sellainen menettely. Tämän takia tämä tulee kirjata myös tähän lakiin, perusteluosaan, että myös kaavoitetulla alueella rakennettaessa, kun oma kesämökki muutetaan pysyväksi asumukseksi, riittää tällainen kunnan rakennuslautakunnan lupa, ja sillä sipuli. Turhaa byrokratiaa pitää karsia, koska se ei tuota mitään muuta kuin kustannuksia.

Kunnille suunnittelutarvealueiden määrääminen on erittäin suuri suoraan sanoen kiros, koska se aiheuttaa rakentamisen pysäyttämisen vuosiksi eteenpäin. Koko kehitys kunnassa pysähtyy, ja onhan aika nurinkurista, että kunta elinkeinopolitiikallaan on luonut uusia työpaikkoja mutta ei saa sitten suunnittelutarvealueiden takia lähteä suunnittelemaan uusia asuinalueita paikkakunnalle muuttaville ihmisille. Aivan nurinkurista politiikkaa, mutta nyt tähänkin politiikkaan, tähänkin asiaan saadaan korjaus. Tämä on erittäin suuri muutos, ja sitä tervehdin suurella ilolla.

Kaavoitus on tänä päivänä erittäin monimutkaista toimintaa, ja tässä keskustelussa on käyty vähän kummallisilla raiteilla. Nimittäin on epäilty, löytyykö kunnista osaamista ja taitamista näihin kaava- ja muihin rakentamisasioihin. Totta kai löytyy. Ja jos ei löydy, niin sitähän silloin hankitaan siihen kuntaan. Kyllä meillä tänä päivänä Suomessa on koulutustaso sen verran korkea, että kaavoitusalan ihmisiä, rakentamisalan ihmisiä, geodeetteja, diplomi-insinöörejä, rakennusinsinöörejä, arkkitehteja, mitä vain löytyy. Älkäämme tehkö siitä ongelmaa, kun se ei mikään ongelma ole. Kun kaavoitusasiat kuuluvat kuitenkin kiistatta kunnille, niin sitä mahdollisuutta pitää käyttää. Se ylhäältä johdetun yhteiskunnan menettely, mitä tässä salissa on peräänhuudettu monella suulla, on menneen maailman lumia. Ruotsi on tässä asiassa meitä edellä paljon, paljon. Sen takia siellä Ruotsissa talous menee erittäin hyvin. Kasvu on siellä vahvaa, ollut myös näiden lama-vuosien ajan. Toki siihen on monta muutakin syytä, mutta tässä on siihen yksi syy.

Sitten vielä pari asiaa, arvoisa rouva puhemies! Kun kunnat tekevät kaavojaan, niin se on aivan selvä asia, että yksikään kunta ei tee sellaista kaavaa, että se tekisi oman elinympäristönsä huonoksi tai epäviihtyisäksi. Ei varmasti löydy Suomessa yhtään semmoista kuntaa. Tämän takia pitää muistaa se, että kunnat ajattelevat aina omaa parastaan ja omien asukkaittensa parasta. Ne pelot, mitä tämän keskustelun aikana on lietsottu siitä, että maailma menee piloille, eivät pidä paikkaansa. Maaseudulle rakennettavat asumukset, talot, varastot, tuotantotilat, lähes poikkeuksetta ovat puurakennuksia. Kaikki me muistamme, ihan tuoreessa muistissa on tämä Pudasjärven tapaus. Kun Pudasjärvellä meni kivistä rakennettu koulu piloille homeen takia, niin sinne rakennettiin nyt puusta valtava koulukombinaatti, joka varmasti pysyy tuoreena ja terveenä ja auttaa niitä lapsia siellä oppimaan hyvässä ympäristössä, raikkaassa ilmassa. Se on vuoden ympäristöteko, koska sinne on satoja, jopa tuhansia kuutioita käytetty puutavaraa siihen taloon, koulurakennukseen, koulu-kiinteistöön, ja se on erittäin hyvä niin asukkaittensa kannalta kuin ympäristön kannalta ja se on myös teknisesti erittäin toimiva. Vuoden ympäristöteko, sanoisin, ja sitähän se varmaan onkin, ja se tulee saamaan kaikki mahdolliset palkinnot, mitä saatavissa on ja sille koululle kyllä kuuluu. Tästä soisi myös kaupungeissa otettavan esimerkkiä, niin että puusta rakennettaisiin paljon enemmän. Kaikki Suomen pientalothan on rakennettu lähes poik-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

keuksetta puusta, muutamia tiilitaloja toki siellä seassa on, mutta nimenomaan, että puusta kun rakennetaan, se on elävä materiaali, se on hengittävä ja asukkailleen hyvin suosiollinen materiaali. Toivon, että tässä asiassa Suomen eduskunta pääsee niiden vanhojen käsittämättömien pelkojensa yli ja myöntää sen, että maaseudulle pitää hyvin rakentaa ja nimenomaan käyttää sinne puuta, niin kuin maaseudun ihmiset tekevätkin. Siellä maaseudulahan sitä puuta on.

Tämän takia tämä lakiesitys on erittäin kannatettava ja hyvä, ja toivon sille menestystä. Ja kuten ministeri Tiilikainen omassa puheenvuorossaan sanoi, niin tähän ei ole ensimmäinen ja viimeinen tällä polulla. Tämä on hyvä alku. Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistaminen käynnistyy lähiaikoina, ja siinä tulee huomioida nämä nyt keskustelussa olevat asiat vieläkin paremmin, jotta saamme maaseudulle elämää ja Suomeen rakentamista lisää. Se on ainoa keino torjua tätä voimassa olevaa lamaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle puolustusmateriaalialan pohjoismaisesta yhteistyöstä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä laiksi puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta pohjoismaiden välillä tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 253/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan.

Keskustelu

16.08 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tavoitteena on, että eduskunta hyväksyisi maaliskuussa 2015 allekirjoitetun valtiosopimuksen puolustusmateriaalialan yhteistyöstä Suomen, Tanskan, Norjan ja Ruotsin välillä. Esityksen antaminen on viivästynyt jonkin verran, koska pääsopimukseen kuuluneen yhteishankintoja koskevan liitesopimuksen viimeistely viivästyi. Se allekirjoitettiin kuitenkin toukokuussa. Pääsopimuksen liitteeksi on tulossa vielä alasopimus huoltovarmuuden alalta. Siitä käydään tällä hetkellä neuvotteluja.

Pohjoismaisella ulko- ja turvallisuuspoliittisella yhteistyöllä on keskeinen merkitys myös Suomelle. Myös puolustusmateriaalialan kansainvälinen yhteistyö tukee Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tavoitteita. Puolustusmateriaaliyhteistyön parantamisella pyritään muun muassa saavuttamaan kustannustehokkuutta eli säästöjä sekä edistämään Suomen huoltovarmuutta. Lisäksi puolustusmateriaaliyhteistyö edistää puolustussektörin yhteensopivuutta keskeisten kumppanimaidemme kanssa. Sopimuksella pyritään luomaan edellytyksiä puolustusmateriaaliteollisuuden yhteistyön laajentamiselle, ja se

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

muun muassa mahdollistaisi yhteiset puolustusmateriaalihankinnat. Sopimuksen voimaansaattaminen vahvistaa olemassa olevaa Nordefco-yhteistyörakennetta. Sopimuksen tarkoituksena on hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti yhteistyömahdollisuuksia ja välttää toimintojen tarpeetonta päällekkäisyyttä. Suomihan toimii pohjoismaisen puolustusyhteistyön kehittämisen suhteen Nordefcon puheenjohtajamaana vuonna 2017.

Pohjoismaiden erilaiset turvallisuus- ja puolustuspoliittiset ratkaisut eivät estä käytännön yhteistyötä, sillä Pohjoismaat jakavat monilta osin samankaltaisen käsityksen turvallisuuden edellytyksistä ja haasteista. Nyt solmittava sopimus korvaa suurelta osin vuonna 2001 solmitun sopimuksen puolustusmateriaalialan yhteistyöstä Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä. Tämän uudistetun puolustusmateriaalialan valtiosopimuksen taustalla ovat muun muassa EU:n direktiivien vaatimukset puolustusalan hankinnoista. Direktiivit määrittävät ja luovat velvoitteita yhteishankinnoille. Tavoitteena on varmistaa mahdollisimman sujuva, tarkoituksenmukainen puolustusmateriaalin yhteishankintamenettely. Sopimusta oli tarkoituksenmukaista päivittää myös pohjoismaisen turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamista varten tehdyn sopimuksen tultua voimaan 2013.

Ja, arvoisa puhemies, lopuksi vielä haluaisin korostaa kotimaista omavaraisuutta ja huoltovarmuutta, jolla on suuri merkitys suomalaisille puolustusalan yrityksille ja työmarkkinoille. Puolustusvälineteollisuuden jatkuvuus Suomessa tulisi varmistaa. Se on tärkeää itsenäiselle maalle. Suomen on oltava alan kehityksessä mukana, ja tätä tämä esitys osaltaan varmasti myös tukee.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen Pankille myönnettävästä valtiontakuusta Kansainväliselle valuuttarahastolle annettavan lainan vakuudeksi

Hallituksen esitys HE 254/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

16.12 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä hallitus esittää, että eduskunta myöntää Suomen Pankille takauksen, jolla Suomen Pankki myöntää edelleen valtiontakauksen Kansainväliselle valuuttarahastolle annettavan lainan vakuudeksi. Asiassa on siis kysymyksessä takauksen myöntäminen Suomen Pankille. Näin ollen valtion takausvastuut jälleen kasvavat.

Meillä on valtion vastuiden kasvu ollut erittäin nopeaa viime vuosina. Tiedämme, että valtion velkaantuminen ja julkinen velkaantuminen ollut erittäin nopeaa. Kerrataan nyt vielä: valtion kassaa viime kaudella syötiin 7 miljardia, valtion velka kasvoi 20 miljardia, kuntien velka noin 7 miljardia, mutta tämän suoran valtion velkaantumiskehityksen lisäksi valtiontakaukset kasvoivat vuoden 2010 tasosta eli 23,2 miljardista 49,2 miljardiin viime

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

vuonna, eli valtiontakaukset lähes kaksinkertaistuivat. Näistä valtaosa kylläkin on kotimaista elinkeinotoimintaa ja muuta vastaavaa koskevia takauksia. Tämän lisäksi pääomavastuut kasvoivat viime vaalikaudella vuoden 2010 tasosta, 5,1 miljardista, vuoden 2015 tasoon, 17,8 miljardiin, eli kasvu oli kolminkertainen yhden ainoan vaalikauden aikana. Nämä pääomavastuut ovat juuri näitä kansainvälisille rahoituslaitoksille annettuja takauksia, joita joudutaan maksamaan siinä tapauksessa, että pääomaa tarvitaan tappioiden kattamiseksi tai maksukyvyttömyyden välttämiseksi. Eli muiden euromaiden, pääosin muiden euromaiden, onnettoman talouspolitiikan ja velkaantumisen varalta Suomen veronmaksajat sidottiin viime vaalikaudella valtaviin vastuisiin hallituksen päätöksillä — muistelen, että perussuomalaiset vastustivat tätä, mutta päätös on tehty, ja sitä ei enää voi purkaa, koska ei takauksesta pääse irti muuten kuin maksamalla, jos velallinen ei velkojaan pysty suorittamaan. Valtiolla on vielä muita vastuuta: Niitä oli 105,1 miljardia vuonna 2010 ja 132,1 miljardia vuonna 2015. Eli yli 25 miljardia tuli muitakin vastuuta. Yhteen laskien viime vaalikauden saldo valtion vastuiden osalta on synkkää luettavaa.

Tällä hallituksen esityksellä, joka meillä nyt on käsittelyssä, tehdään näihin lukuihin nähden hyvin pieni lisäys valtion takausvastuisiin, ja sitten tästä ei selkeästi ilmene, minkä verran kumotaan aikaisempia valtiontakuita, jonkin verran kuitenkin.

Mielestäni tästä valtion vastuiden valtavasta kasvusta viimeisten viiden vuoden aikana on syytä käydä vakavaa keskustelua, ja siksi tämän puheenvuoron pyysin. Velkaantuminen on vaarallinen asia, jos se on liian nopeaa ja varsinkin jos velanotolla rahoitetaan kulusmenoja, niin kuin viime vuosina on tapahtunut. Mutta vastuut ovat myös vakava asia, ja niihin on vakavasti syytä paneutua, ja toivonkin, että kun valtiovarainvaliokunnassa tätä esitystä käsittelemme, niin käydään tarkoin läpi, mitkä ovat valtion todelliset vastuut, realisoitumisvaarassa olevat vastuut, ja toisaalta milloin tämä kehitys saadaan pysähtymään. Esimerkiksi Italian kansanäänestyksen tulos luo vakavan uhan sille, että nämä Euroopan vakausmekanismille annetut vastuut voivat laueta, ja silloin suomalaiset veronmaksajat joutuvat maksamaan sellaisia laskuja, jotka suomalaisille veronmaksajille eivät kuulu eikä niistä ole meille käytännössä juuri mitään hyötyä.

16.18 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! En nyt malttanut olla käyttämättä lyhyttä puheenvuoroa siitä, että aina kun puhutaan valtion vastuista, niin puhumme vakavista asioista varsinkin näinä aikoina, kun maailma on epävarma ja talous heittelee ja olemme nähneet velkakriisejä ja kaikkea huonoa, mitä niistä voi seurata. Siksi onkin tärkeää, että Suomen linja on johdonmukainen ja tiukka näissä asioissa.

Mutta, puhemies, tuli nyt vain mieleen, että tietenkin moni kansalainen jäi kysymään tämän vaalikauden alussa sitä asiaa, että mitenäs tässä nyt näin pääsi käymään, kun esimerkiksi perussuomalaiset pyhänä vaalilupauksenaan kertoivat, että nyt ei sitten lisärahaa enää Kreikkaan heru, se on piste, näin. Kovasti kalliilla vaalikampanjoillakin tähän asiaan haluttiin kantaa sanoa, ja kuinka ollakaan ei sitten monta kuukautta kulunut siitä, kun vaalivoitto tuli, niin hupsistakeikkaa se Kreikan kolmas tukipaketti tehtiin, ja meidän täällä eduskunnassakin silloin pohdimme, että kyseessä ei sinänsä ole Kreikka kolmonen vaan Soini ykkönen, ja aika moni kansalainen sanoi, että ei voi tällaista menettelyä kaiken kaikkiaan ymmärtää.

Puhemies! Kyse on isosta asiasta, kysymys on vakavasta asiasta, ja siksi on myös hyvin tärkeää, että täällä eduskunnassa voisimme aika ajoin käsitellä näitä asioita jäsentyneesti, ja onpa täällä heitetty ilmaan sellainenkin toive, että kun tällä hetkellä nämä tukiratkaisut,

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

mitkä menevät esimerkiksi Kreikan tukemiseen ja muualle, käsitellään pitkälti suuren valiokunnan kokouksissa, niin kyllä silloin, kun kysymys on ison mittaluokan asioista, olisi varsin perusteltua, että ne tuotaisiin myös tänne saliin keskusteltavaksi, julkiseen keskusteluun. Olemme tätä esittäneet, ja toivon harkintaa sille menettelylle, että tämä olisi mahdollista. Kyllä esimerkiksi tämä Kreikan tukipaketti Soini ykkösen, jota perussuomalaiset olivat hyväksymässä, aika vähälle huomiolle lopulta kuitenkin julkisuudessa jäi sen ensikohahduksen jälkeen. Eli mielestäni niin kuin jatkuvuudessa voisi olla perusteltua se, että myös täällä salissa käsitteisimme näitä asioita.

16.20 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Viitanen puhuu nyt vastoin parempaa tietoaan. Te tiedätte hyvin, edustaja Viitanen, että Katainen ja ennen kaikkea valtiovarainministeri Urpilainen panivat nimensä sellaiseen paperiin, joka sitoo meitä pitkälle tulevaisuuteen, eli EVM:ään, josta tuo Kreikka-paketti maksetaan ja on maksettu. Se oli teidän valintanne, ja me olemme siinä kiinni, ei ole muuta vaihtoehtoa kuin maksaa se, mihin te olette vekselin Suomen kansan, suomalaisten veronmaksajien puolesta panneet. Se oli teiltä virhe. Myöntäkää se. Me teemme nyt niin kuin sitoumukset ovat, ja siinä ei ole vaihtoehtoa.

Arvoisa puhemies! Kuitenkin totean, että 101 miljardia Suomen valtion veronmaksajien vastuut kasvoivat viime vaalikauden aikana. Se on hirvittävä luku.

16.21 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaisesti, kuten olemme useasti täällä salissa todenneet, viime kaudella tehtiin varsin vastuullisesti tätä politiikkaa: ei ilman vakuuksia myönnetty tukia, ja samalla myös esimerkiksi EVM:ää luodessa sinne tehtiin tiukat ehdot siitä, kuinka tämä rahasto toimii. Ja näinhän siinä kävi, että kun sinne rahaa pistettiin, niin pistettiin ikään kuin hyvälle säästötillille, mutta heti kun perussuomalaiset saivat ne pankkitunnukset, niin kyllä sieltä sitten lähti se 100 miljardin tukipaketti maailmalle. Että ihan turha tässä on omaa vastuuta vältellä, kyllä kansa tietää tässä tapauksessa, edustaja Kankaanniemi ja arvoisat perussuomalaiset, että Kreikkaan lähti tukipaketti perussuomalaisten esittämänä ja siunauksella. Täältä eduskunnastakin Suomi siihen osallistui. Näitä puheita te ette pääse pakoon.

Juuri siksi, puhemies, esitinkin, että olisi hyvin viisasta, että käsitteisimme myös täällä isossa salissa näitä asioita, ei pelkästään suuressa valiokunnassa.

16.22 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Takuis-ta ei kannata puhua. Se oli korkojenvaihtosopimus, jonka pitävyysskin on täysin epävarmaa, ja 30 vuoden kuluttua saadaan, jos saadaan jotakin sieltä. Eli se on kyllä lähes yhtä tyhjän kanssa mutta tietysti poliittisen pelin kannalta oli varmasti teille arvokas.

Mitä tulee sitten tähän perussuomalaisten hallitusvastuun kantamiseen, niin me kannamme sitä selkä suorana, mutta valitettavasti me olemme teidän virheellisten päätöstenne takia sidottuja niihin sopimuksiin, joita teidän ministerinne on allekirjoittanut. Siitä me emme pääse ettekä tekään pääse eroon, ja toivotaan nyt, ettei esimerkiksi Italiasta tule sitten laskua, jota jouduttaisiin maksamaan. Koko tämä eurojärjestelmä on nyt kyllä niin haa-voittuvassa tilanteessa, että teidän, edustaja Viitanen, kannattaisi puhua hieman varovai-semmallalla kielellä.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

16.23 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä nimenomaan varovaisia ollaan, ja kukaan ei halua eikä toivo, että esimerkiksi Italian tilanne johdetaan tästä päivästä hallitsemattomaan tulokseen.

Puhemies! Kyllä täytyy muistaa myös perussuomalaisten omat sanat, mitä tulee tähän EVM:n käyttöön. Ennen kuin vielä tiedettiin, että tämä Kreikka kolmonen tulee, niin puheenjohtaja Timo Soini itse sanoi 6.7.2015 A-studiossa tästä kolmannesta tukipaketista, että mitä muuta se olisi kuin vastuiden kasvattamista. Soini on sanonut, että tällaiset summat, mistä puhutaan, olisivat selvää vastuun kasvattamista. Eli ihan turhaan te nyt, edustaja Kankaanniemi, täällä tänään selitätte, että eiväthän perussuomalaiset yhtään vastuita ole kasvattaneet. Teidän siunauksellanne se Kreikka kolmonen eli Soinin ykköstukipaketti syntyi, ja sillä selvä.

Nyt kun olemme vaikeassa tilanteessa ja meillä on joka tapauksessa edessä vielä vaikeuksia talouden kanssa Euroopassa ja maailmalla, niin toivoisin todella, että tämä vastuullinen politiikka, minkä sosialidemokraatit viime kaudella omaksuivat, jatkuisi myös tämän hallituksen kaudella.

Puhemies Maria Lohela: Listalta edustaja Harakka.

16.24 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Euroopan vakausmekanismin johtaja Klaus Regling on huomenna täällä eduskunnassa, eli edustaja Kankaanniemi voi mainiosti käydä esittämässä nämä huolensa hänelle.

Mutta kyllä minunkin täytyy tässä nyt ihmetellä sitä, kuinka monilla rattailla vai vainko kaksilla rattailla tässä nyt perussuomalaiset ajaa. Kun lupasitte ennen vaaleja, että Kreikan piikki pannaan kiinni, kyllähän sen voi tulkita niin ja varmasti suuri osa kansalaisista ja äänestäjistä tulkitsi niin, että te ette hyväksy tätä vakausmekanismin rahoitusta ja teidän ansiostanne Suomi siitä irtautuu. Sen sijaan kävi niin, että ne rahat, jotka siellä pankkitilillä olivat, ovat vasta lähteneet eteenpäin sen jälkeen kun te saitte ne pankkitunnukset. Eli tämä mainitsemanne vaara on realisoitunut vain ja ainoastaan teidän toimestanne.

Mitä näihin vakuuksiin tulee, niin perussuomalaisethan osti kokonaisen Helsingin Sanomien etusivun todistaakseen, että niitä ei ole olemassakaan, ja puheenjohtaja Soini väitti näin. Kuitenkaan Suomi ei ole näistä vakuuksista halunnut luopua, ja kyllä hän täällä eduskunnassa joutui myöntämään, että ehkäpä sellaiset sitten onkin olemassa. Tässäkin jälleen kahta totuutta.

Tämä muistuttaa nyt sitä samaa, jota olen yrittänyt täällä salissa viime viikolla kysyä: mitä mieltä te olette yhteisöveron tasosta? Te täällä koko ajan ja varmaan tänä iltana myöhemminkin vetoatte siihen, että yhteisöveron lasku oli väärä toimi, se aiheutti vahinkoa toisille, mutta ette te nyt hallituksessa ole esittämässä sen korotusta. Osa teistä on sitä mieltä, että on hyvä, että yhteisövero on niin matala, ja osa teistä pitää sitä epäoikeudenmukaisena. Mutta kun te olette nyt hallituksessa ja teillä on valta, te voitte nämä Suomen kansainväliset sitoumukset muuttaa, mutta ei ole nähty elettäkään siihen suuntaan.

Eli pakko on tulla siihen tulokseen, että nämä korskeat vaalilupaukset on petetty monilakin eri aloilla.

16.26 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin totean, että vastuut eivät tässä Kreikka-paketissa kasvaneet. Te sosialidemokraatit otitte ne vastuut siitä 12,5 miljardin potista, josta se sitten maksettiin. Näin ollen väite siitä, että meidän toimes-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

tamme olisivat vastuut kasvaneet, ei pidä paikkaansa. Toisaalta te väitätte nyt, että ette otaneet muka vastuuta ja panneet blankovaltakirjaan tai 12,5 miljardin avoimeen valtakirjaan Suomen valtion nimeä. Se on teidän toimenpiteenne, ja sen takia siinä ollaan kiinni. Ei takauksesta pääse yksityinen ihminenkään irti muuta kuin sitä kautta että velallinen, jota on taannut, maksaa velkansa tai sitten takaaja maksaa. Jompikumpi maksaa.

Nämä pääomavero- tai yhteisöverokysymykset eivät nyt, puhemies, kuulu tähän asiaan.

16.27 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luotiin erittäin vastuulliset, erittäin tiukat ehdot sille, miten EVM ylipäätään voi suorituksia antaa, plus lisäksi Suomella vielä erityisen tiukat ehdot. Se ei suinkaan ollut mikään blanko sekki. Mutta nyt teillä on, ikävä kyllä, nämä pankkitunnukset, ja teidän vallassanne on päättää, täyttyvätkö nämä ehdot. Nythän te olettekin aika hövelisti jakamassa niitä vastuuta sitten sinne määränpäähän, siihen samaan Kreikkaan, jota niin parjasitte ennen vaaleja. Tällainen selittely, mitä edustaja Kankaanniemi täällä on nyt suorittanut, olisi ollut hyvä kuulla ennen vaaleja, jolloin olisi kerrottu Suomen kansalaisille ihan rehellisesti, että ei tämä niin yksinkertainen asia ole ja ei sitä piikkiä taidetakaan saada kiinni. Mutta nyt kun tämä eräänlainen vaalihuijaus on saatu toteutettua, nyt täällä kyllä selitellään.

16.28 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan tästä Kreikka kolmosesta eli Soini ykkösestä, niin kyllähän se nyt, edustaja Kankaanniemi, on niin, eikö olekin, että tällaiset summat, mistä nyt puhutaan, olisivat selvää vastuiden kasvattamista. Ei siitä millään sanakikkailulla pääse eroon.

Puhemies! Tuo äskeinen lause ei ollut minun, eli jos ei edustaja Kankaanniemi ole sen kanssa samaa mieltä, niin voinen kertoa, että tällaisen lauseen on sanonut puheenjohtaja Soini Ilta-Sanomille 10.7. Tämä on Timo Soinin näkemys tästä Kreikka kolmosesta eli Soinin ykköstukipaketista, ennen kuin hän tiesi, että, kappas vain, se ihan oikeasti tulee. Ja nyt sitten täällä Kankaanniemi on salissa ja selittelee, että voi voi, tämä oli ihan jonkun muun päätös kuin meidän päätös. Eikö nyt kuitenkin olisi rehellistä sanoa sille kansalaiselle, joka kysyy siellä Hervannan Siwan edessä, miten tämä on mahdollista, että niin, tämän teimme, emme kertoneet ennen vaaleja ja olemme pahoillamme siitä? Mutta ei, täällä sitä sitten selitellään ja pistetään muiden syyksi asioita, mitä tämä hallitus on toteuttanut.

Me sosialidemokraatit olisimme tässäkin olleet kaiken kaikkiaan tiukempia kuin tämä hallitus on. Me haluamme tiukkoja ehtoja. Viime kaudella pistimme tämän tiukan linjan viireille. Olemme olleet koko ajan johdonmukaisia omassa politiikassamme, toisin kuin perussuomalaiset, jotka tekevät täyskäännöksen. Voiko tämän enempää tehdä täyskäännöstä kuin tässä asiassa, puhemies, tehtiin?

Puhemies Maria Lohela: Nyt keskustelu ja samalla myös tämä täysistunto keskeytetään perustuslakivaliokunnan kokousta varten. Täysistunto jatkuu kello 17.30.

Keskustelu ja täysistunto keskeytettiin kello 16.30.

Keskustelua ja täysistuntoa jatkettiin kello 17.50.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt jatketaan tänään kello 14 alkanutta, kello 16.30 keskeytynyttä istuntoa.

17.51 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Haluan vielä palata lyhyesti äsken tämän aiheen tiimoilta heränneeseen debattiin. Edustaja Harakka kysyi näet perussuomalaisten kantaa edellisen hallituksen hankkimiin ja silloisen sosialidemokraattisen valtiovarainministeri Urpilaisen kevään 2011 vaalien ratkaisuhetkillä kansalle lupaamiin vakuuksiin. Edustaja Harakka kysyi äsken myös sitä, miksi perussuomalaiset ovat kritisoineet tätä edellisen hallituksen tekemää vakuusjärjestelyä vaikka ovatkin sittemmin muun muassa puheenjohtaja Soinin suulla todenneet, ettei Suomen kuitenkaan kannata luopua näistä mainituista vakuuksista.

Arvoisa puhemies! Nythän asia on niin, kuten myös edustaja Kankaanniemi otti äskeisessä puheenvuorossaan esille, että tässä ei ole kyseessä varsinainen vakuus vaan tuottojenvaihtosopimus. Tästä monimutkaisesta tuottojenvaihtosopimuksesta on jo maksettu vähintäänkin käypä markkinahinta viime kaudella ja sisäpoliittisten paineiden vuoksi luultavasti enemmänkin. Edellisen hallituksen aikana Suomi siis paitsi sitoutui epäonniseen Kreikan lainajärjestelyyn myös käytännössä maksoi itse nämä paljon puhutut vakuutensa, vaikka Suomen kansa huhtikuussa 2011 luultavasti arvelikin näillä vakuuksilla tarkoitetun reaaliomaisuutta, joka annetaan pantiksi lainaa vastaan.

Tämä kaikki edellä sanottu ei tietenkään poista sitä tosiseikkaa, että vaikka mainittu tuottojenvaihtosopimus on varsin monimutkainen ja kohdistuu vain osaan lainoista ja toteutuu vain tietyissä olosuhteissa, on sillä edelleen jokin positiivinen arvo, vaikka pienikin. Niinpä olisi tietysti typerää luopua tästä sopimuksesta ilmaiseksi, kun olemme siitä jo itse kertaalleen maksaneet. Kokonaan eri asia on, että tuottojenvaihtosopimuksen sijaan Suomen olisi tullut saada reaalivakuuksia eikä varsinkaan tulla sidotuksi Euroopan vakuusmekanismiin (Puhemies koputtaa) viime vaalikaudella.

17.53 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! En minä tätä keskustelua enää haluaisi pitkittää, mutta kyllä tähän nyt täytyy se sanoa, että sama kai se on, millä nimellä kutsutaan sitä tosiasiaa, että Suomi on saanut tilille rahasumman, joka takaa Suomen saatavia siinä tilanteessa, että Kreikassa ryttisi ja huonosti kävisi. Ei tämä ole mikään vähäpätöinen juttu. Jos joku luulee, että on helppo työ käydä siellä Euroopassa ilmoittamassa, että Suomi tämän kaataa, ellei vakuuksia tule, niin kokeilkoon itse. Toistaiseksi en ole vastaavankaltaisia ponnisteluja perussuomalaisilta itseltään nähnyt. SDP muutti edellisen porvarihallituksen löysän linjan uudeksi tiukaksi linjaksi, jossa edellytettiin vakuuksia ja jossa sijoittajavastuun tulee toteutua. Esimerkiksi tämä EVM-mekanismi silloin luotiin, ja se, että me saamme velkamme sieltä ensimmäisenä ulos, oli tärkeä periaate ja samoin sijoittajavastuun toteuttaminen. Nämä EVM-mekanismit sinänsä luotiin juuri tästä syystä siksi kestäväksi säästötiliksi, josta sitten vain tiukoin ehdoin tietyissä tilanteissa voi nostaa ulos. Tästä me olemme nyt ihmetelleetkin perussuomalaisia: kun puheenjohtaja Soini itsekin oli sitä mieltä, että tässä tässä Kreikka kolmosessa eli Soini ykkösessä on kyseessä vastuiden kasvaminen, niin mikä ihme perussuomalaiset tästä vastuusta vapauttaa? Tätä minä en ymmärrä ja toivoisin sille saavani selityksen.

17.55 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Varmaan on viisautta tässä asiassa säilyttää niin sanotusti mahdollisimman matala profiili, koska ne sopimukset, mitkä sil-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

loin aikanaan tehtiin, ovat varmaan semmoisia sopimuksia, joiden tutkiminen olisi kovin, kovin monisäikeistä. Se varma tieto on niissä papereissa, mitä me tähän taloon olemme saaneet tutkittavaksi. Tärkeää on kuitenkin se, että jatkamme oman taloutemme ylös nostamista pikkuhiljaa, rauhallisesti ja sitkeästi ja emme lähde siihen loanheittoon tai siihen kilpalaulantaan, onko tämä hyvä sopimus vai huono sopimus, mikä aikanaan tehtiin. Kun on näitä kriisipesäkkeitä — kuten olemme viikonloppuna oppineet tuntemaan, että Italiassa on taas kytymässä tämän kansanäänestyksen jälkeinen tilanne, jonka lopputulosta emme tiedä, mitä tulee sitten sen jälkeen — niin sanoisin, että ehkä viisautta tässä asiassa on, niin kuin kaikissa muissakin asioissa, panna se oma talous ensin kuntoon ja sen jälkeen jäädä ehkä ihmettelemään, mitä muualla maailmassa tapahtuu.

17.56 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Totuus on kuitenkin tässä asiassa se, että kylä sosialidemokraattinen puolue on nimenomaan tämän yhteisvastuun arkkitehti. Kun ajattelee viime kautta, kun viime vaalikaudella nämä EVM:t hyväksyttiin ja luotiin, kyllä perussuomalaiset ja keskustapuolue olivat erittäin kriittisiä tämän yhteisvastuun lisäämisen suhteen. Me olemme nyt tällä hetkellä sen sosialidemokraattisen politiikan vankeja, mitä viime vaalikaudella tehtiin. Nämähän ovat valtiosopimuksia, niin näitä päätöksiä joudutaan nyt noudattamaan.

17.56 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Jottei nyt aivan olennaisia virheellisyyksiä jäisi eduskunnan pöytäkirjoihin, niin todettakoon, että tämä prosessi sai alkunsa edellisen porvarihallituksen aikana, jolloin ilman mitään vakuuksia annettiin kahdenvälinen laina Kreikalle, ja silloin jopa muistaakseni todettiin, että tämä on hyvä bisnes. Tuolloin jo SDP vastusti tätä ja olisi halunnut tiettyjä tiukkoja ehtoja, jotta tähän velkajärjestelyyn voidaan mennä. Silloin jo edellytimme vakuuksia ja sijoittajavastuuta. Valitettavasti näin ei käynyt. Kun tulimme hallitusvastuuseen, olimme johdonmukaisia puheessamme ja toteutimme seuraavat järjestelyt siten, että sekä tuli vakuudet että toteutui sijoittajavastuu — eli ei mennä silmät ummessa ja laput silmillä antamaan yhteiseen ämpäriin rahoja ilman, että on mitään varmuutta, että ne saadaan koskaan takaisin.

Olemme edelleen johdonmukaisia, mutta me ihmettelemme sitä, että perussuomalaiset saivat kuuluisan suuren vaalivoiton lupaamalla kansalle, että nyt on hanat kiinni ja missään nimessä Kreikalle ei enää rahaa anneta, ja sitten tehdään täyskäännös, siis Guinnessin Ennätysten kirjaan mahtuva poliittinen täyskäännös tässä asiassa ja mennään äänestämään heti ensi töiksi uusi Kreikka-tukipaketti, Kreikka kolmonen, kutsuttuna nimellä Soini ykkösen.

Tästä on kysymys historiankirjoissa, ja on aivan turhaa sanoa jotain, että sosialidemokraatit olisivat toimineet toisin kuin ovat. Me itse tiedämme linjamme, ja toivottavasti myös kansa tietää ensi kerralla paitsi meidän linjamme myös perussuomalaisten linjan tässä. Nimittäin se on hieman toinen kuin mihin perussuomalaiset ennen vaaleja kannatuksensa perustivat.

17.58 Kaj Turunen ps: Niin, on tärkeintä, että eduskunnan pöytäkirjoihin jää oikeita asioita. EVM:n peruspääomaan viime vaalikaudella sosialidemokraattisen valtiovarainministerin kantaessa sitä salkkua annettiin 1,5 miljardia euroa, joka otettiin ulkomailta vielä lainana. Tämä on kuitenkin totuus, ja se tapahtui viime vaalikauden aikana.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

17.59 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Ja viime vaalien alla perussuomalaiset lupasivat olla käyttämättä sitä EVM:ssäkään olevaa summaa vaan perussuomalaiset kertoivat, että nyt kerta kaikkiaan loppuu tämä rahan syyttäminen Kreikkaan. Tämä luvattiin kansalle ja toisinpäin tehtiin, ja tämä on tosiasia. Kyllä minä muistan muutamia vaalimainoksiakin katselleeni perussuomalaisilta, ja kyllä tämä ei nyt puheella muuksi muutu, edustaja Turunen.

17.59 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kyllä minunkin muistini muistaa hyvin sen, kuinka viime vaaleissa lupasitte panna piikin kiinni. Piikki kiinni. Tällä hallituskaudella ollaan huomattu, että nämä perussuomalaisten vaalilupaukset eivät olekaan sitä, mitä on aikaisemmin luvattu, kun piikki ei mennyt kiinni.

18.00 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Mitään lisävastuita ei ole Suomi ottanut. Nämä ovat todellakin niitä heijastuksia viime vaalikaudelta, mihin sosialidemokraatit silloin tämän yhteisvastuupolitiikan kanssa Suomen talouden on ajanut — piste.

18.00 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Niin, siis Euroopan vakausmekanismiin on sijoitettu rahaa erittäin tiukoin ehdoin, ja Suomella on ollut kaikista tiukimmat ehdot. Se, liikkeuko sieltä rahaa minnekään, eli tämä meidän alkuperäisen keskustelumme aihe eli se, mitä nämä takaukset voivat käytännössä tarkoittaa, on nyt ollut pelkästään perussuomalaisten vastuulla. Se tarkoittaa sitä, että nämä rahat lähtivät, kun pankkitilin tunnusluvut siirtyivät teille. Silloin ne vasta lähtivät eteenpäin, ja ministeri Soini sanoi itsekkin haastattelussa, että kyllä, nämä vastuut ovat lisääntyneet. Ei siitä pääse kiemurtelemaan pois.

Muistan hyvin sen, kun olin ennen eduskuntavaaleja muun muassa perussuomalaisten vaaliteltoilla ja yritin sanoa, että älkää luvko, että se piikki menee kiinni, koska jokainen meistä tietää, että tämä Kreikan kolmospaketti (Puhemies koputtaa) tulee käsittelyyn aivan pian, ihan kahden kuukauden sisällä, ja te joudutte vastaamaan niistä sanoistanne — ja kyllä totisesti vastaatte niistä sanoistanne nyt.

18.01 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Ettei tässä nyt vain kävisi niin kuin sosialidemokraatit ovat hivenen pelänneet, että Soini kakkosta pukkaa. Toivottavasti nyt ihan näin ei käy.

Edustaja Turunen ei tainnut olla äsken salissa, kun siteerasin puheenjohtaja Soinia, joka sanoi 10.7. edellisessä, että tällaiset summat, mistä nyt puhutaan, olisivat selvää vastuun kasvattamista. Ei siitä millään sanakikkailulla pääse eroon. Soinin mielestä tämä koskisi myös tilannetta, jossa vakausmekanismi EVM:stä irrotettaisiin Kreikalle rahaa. Tämän toistin jo istunnon edellisellä puoliskolla, ja edustaja Turunen silloin ei ollut salissa. Mutta kyllä minua se hämmästyttää, ja ellette te nyt usko meitä sosialidemokraatteja, niin usko-kaapa nyt ainakin puheenjohtaja Timo Soinia siinä, ovatko perussuomalaiset olleet kasvattamassa vastuita vai eivät.

18.02 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Kun täällä edustaja Viitanen sanoo, että usko-kaa nyt demareita, niin virkistelin muistia itsekkin tässä, ja muistan sellaisen valokuvan, jota jaettiin, jossa silloinen valtiovarainministeri Jutta Urpilainen oli allekirjoittamassa sopimusta näistä takuuksista tai vakuuksista, ja myöhemmin paljastui, että kyseessä ei ollut

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

minkäännäköinen vakuussopimus. (Pia Viitanen: Tuliko rahat tilille?) Että ketä tässä nyt käytännössä pystyy oikeastaan uskomaan?

18.03 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Minusta on kyllä aivan käsittämätöntä tulla kuuntelemaan tällaista keskustelua, jossa siis aidosti perussuomalaiset väittävät, väittävät täällä, etteivät he ole käyttäneet Euroopan vakaushemion mekanisme. Sitähän te yritätte väittää, kun väitätte, että te ette ole vastuita lisänneet. Nimenomaan te olette lisänneet Suomen vastuita, koska te olette ottaneet käyttöön tämän vakaushemion mekanismin sallimat, neuvotellut vastuut, jotka eivät olleet toteutuneet. Te toteoitte nämä vastuut, ja siltä osin te olette laajentaneet Suomen vastuita. Minusta on aivan käsittämätöntä kuunnella tätä keskustelua, jossa te pesette käsiänne ja annatte ymmärtää, ettette te olisi vastuita miltään osin laajentaneet.

On ollut erittäin tärkeä ja pitkä linja suomalaisessa politiikassa, että me olemme olleet hyvin huolellisia siinä, että nämä vastuut eivät perustelematta laajene. Te täällä annatte ymmärtää, että te ette olisi vastuita laajentaneet, ja se ei kyllä pidä paikkaansa. Olen tosi pahoillani tästä keskustelusta.

18.04 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Onko niitä vakuuksia olemassa vai ei? Tämä on jälleen yksi kysymys, mistä perussuomalaiset tuntuvat olevan tiistaina eri mieltä kuin keskiviikkona. Me muistamme, että perussuomalaiset osti Helsingin Sanomien etusivun todistaakseen, että näitä 900 miljoonan euron vakuuksia ei ole olemassakaan, ja puheenjohtaja Soini lausui tässäkin salissa moneen kertaan, että ne ovat pelkkää bluffia.

Mutta kun tämä Kreikka-paketti toissa kesänä tehtiin, Suomen hallituksen linjana oli silloin se, että nämä Suomen vakuudet eivät saa olla vaarassa missään maksujärjestelyissä — kas, ne vakuudet ilmestyivätkin olemaan hallitukseen, jossa perussuomalaiset olivat mukana. Täällä salissa ministeri Soinilta kysyttiin, onko niitä vakuuksia, ja hän joutui kiemurhellen myöntämään, että kyllä ne taitavat sittenkin olla olemassa. Tässä on nyt olennainen juttu politiikan kuluttajansuojan osalta.

SDP vastusti vuonna 2010 sitä ensimmäistä Kreikka-pakettia. Hankala tilanne joutua seuraavaan hallitukseen ja jatkaa sopimuksia, jotka eivät olleet omasta mielestä oikeudenmukaisia eivätkä mielekkäitä. Silloin SDP teki nämä omat muutoksensa siihen vaatimalla näitä vakuuksia ja tiukkoja ehtoja. En itse ole välttämättä edes samaa mieltä siitä, oliko se hyvä ratkaisu, mutta se osoittaa poliittista tahtoa ja johdonmukaisuutta ja linjaa, että kun ollaan hallituksessa, ei jädä ruikuttamaan sitä, että edellinen hallitus teki vääriä päätöksiä — niin kuin perussuomalaiset nyt teki — vaan kun ollaan hallituksessa, kun on se valta, niin käytetään sitä valtaa, tehdään siitä sitten parempi varsinkin kun on äänestäjille luvattu, että se piikki menee kiinni. Mutta teillä ei ole mitään tahtoa puuttua asiaan, vaan te mieluummin vain valitatte ja ruikutatte täällä sitä, että olette edellisen hallituksen vankeja myös tässä asiassa. Täytyy sitten kysyä: mitä te siellä hallituksessa oikein sitten teette, jos ette tee siellä omaa, linjanne mukaista politiikkaa?

18.06 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! En nyt oikeastaan halua tätä keskustelua tämän enempää pitkittää, mutta ehkä kuitenkin toistan pääkohdat siitä vastauksesta, jonka jo äsken annoin edustaja Harakalle — en tiedä, oliko hän silloin paikalla.

Eli edustaja Harakka kysyi, onko perussuomalaisten linja tässä asiassa erilainen tiistaina ja keskiviikkona. No ei ole. Elikkä mikä tämä linja nyt sitten on, ja mikä tämä näkemys

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

näistä vakuuksista on? Näkemys on se, että tässä nyt ei ole kyseessä varsinainen vakuus vaan tässä on kyseessä tuottojenvaihtosopimus, joka on hankittu aikoinaan, edellisen hallituksen aikana markkinahintaan, ja todennäköisesti siitä on maksettu jopa hieman enemmän kuin mikä tämä käypä markkinahinta olisi, koska edellisen hallituksen ja varsinkin sosialidemokraattien oli ne pakko hankkia sisäpoliittisista syistä. No toinen juttu on tietysti sitten se, että kun nämä vakuudet on jo hankittu ja niistä on maksettu, ei tietenkään ole syytä ehdoin tahdoin vaarantaa niitä vakuuksia eikä missään mielessä tietenkään luopua niistä, ja siksi perussuomalaiset ovat ehdottomasti todenneet, että lainojen anteeksianto ei ole ajateltavissa. (Timo Harakka: Vakuudet ovat olemassa!)

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 tuloveroasteikkolaiksi sekä laiksi tuloverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 135/2016 vp

Lakialoite LA 21, 62, 76-77/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 30/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 30/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.08 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Seuraava itsenäisyyspäivä on itsenäisen Suomen satavuotisvuotisjuhla. Juhlavuoden teema on Yhdessä, ja varsinkin vaikeina taloudellisina aikoina tätä yhteishenkeä ja keskinäistä luottamusta täytyy erityisesti varjella ja tukea. Ikävä kyllä tämän hallituksen toimet ovat lisänneet eriarvoistumista: heikot ovat joutuneet kantamaan leikkausten taakat, hyväosaisten on vapautettu talkoista.

Tästä tunnetilasta, tästä epäoikeudenmukaisuuden tunteesta, ei pidä syyttää oppositiota. Britanniassa tunnetaan käsite lojaali oppositio. Me, isänmaan lojaali oppositio, siis varoitamme hallitusta eriarvoistamisesta ja syrjäyttämisestä, jonka vaurioista tavalliset ihmiset joutuvat kärsimään myös seuraavaan ja sitä seuraavaan sukupolveen. Se on velvollisuutemme. Lisäksi tarjoamme hyvässä toivossa oikeudenmukaisempia vaihtoehtoja.

Ongelma on todellinen, senhän pääministeri Sipiläkin äskettäin myönsi perustamalla työryhmän, joka etsii ratkaisuja eriarvoistumisen kasvun aiheuttamiin ongelmiin. Se on oikein, se on kannatettavaa ja todistaa, että meillä on yhteinen tilannekuva: Suomi uhkaa jakautua kahtia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tuloveroesityksessä on paljon hyvää. On oikein alentaa työn verotusta, koska eurooppalaisessa vertailussa Suomi verottaa työtä melko kireästi. Ansiotuloverojen alennus auttaa myös ylivoimaisesti suurinta osaa pienyrityksistä, joita

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

pienen vuosituloksen takia verotetaan ansiotulojen mukaan. Myöhemmin tänään käsitellyssä oleva yrittäjävähennys on heidän kannaltaan kutakuinkin tarpeeton, 120 miljoonan tulonsiirto ennestään hyvätuloisille. Mutta tästä debatoimme myöhemmin tänään.

Hallitus on ylvästellyt, että tuloveronalennus painottuu pieni- ja keskituloisiin. Jos katsotaan kiky-ratkaisua ja veropolitiikkaa yhdessä ja ennen kaikkea hallituksen omia veroratkaisuja, niin tähän näkemykseen ei voi yhtyä. Kun sekä kansanedustajat että keikkatarjoilijat saavat saman 0,6 prosentin veronalennuksen, niin tosiasiaa se ei painotu pienituloisiin eikä auta pienipalkkaisen työn vastaanottamista, kuten hallitus on esittänyt.

Sosialidemokraattien vaihtoehto sen sijaan painottuu aivan aidosti pieni- ja keskituloisiin palkansaajiin ja myös eläkeläisiin. Meidän mallimme työtulovähennyksestä hyödyttää prosentuaalisesti eniten pienipalkkaisia, alle 20 000 euroa vuodessa ansaitsevia, ja euro-määräisesti eniten keskipalkkaista suomalaista perhettä, jossa tulonsaajan kuukausipalkka on reilut 3 000 euroa kuussa. SDP:n vaihtoehdossa pieni- ja keskipalkkaisen työntekijän käteen jää 100—200 euroa kuussa enemmän kuin hallituksen mallissa. Heitä on 95 prosenttia palkansaajista — 95 prosenttia hyötyy.

Ja ketkä eivät hyödy? Se vaurain 5 prosenttia. Hallituksen työtulovähennys hyödyttää vielä heitäkin, jotka ansaitsevat 127 000 euroa vuodessa. Me emme näe syytä siihen, että juuri tässä tilanteessa kansanedustajan verotusta pitää keventää, etenkin kun ensimmäistä kertaa historiassa kansaneläkkeitä leikataan. Pienituloisten eläkeläisten ostovoima heikkenee samaan aikaan kun hyvätuloiset hyötyvät. Siksi toistamme jo viime vuonna tekemämme esityksen, että suurituloisten veroluokat vuodelta 2015 pidetään voimassa, samoin solidaarisuusvero. Tämä on vastaus arkipiispa Kari Mäkisen toiveeseen. Hän ei lämmennyt pääministerin pyyntöön, että hyvätuloiset osallistuisivat hyväntekeväisyydellä. Hän sanoi aivan oikein, että yhteiskunnalla on käytettävissään verotuksen keino ja se on meidän hyväosaisten eettinen tapa osallistua talkoisiin.

Toinen suuri huolenaihe on se, että samaan aikaan kun köyhiltä leikataan, hyväosaisille annetaan lähes 200 miljoonan euron verolahjoituksia. Ihmiset ovat olleet valmiita tinkimään, koska eivät halua sysätä suurta valtionvelkaa lasten ja lastenlasten kannettavaksi. Mutta miksi heidän pitäisi tinkiä sen eteen, että 2 miljoonan euron arvoasunnon saaja maksaa lahjaveroa 50 000 euroa vähemmän — ensi vuonna ja joka vuosi? Miksi heidän pitäisi tinkiä sen eteen, että yksityislääkäri saa yhden hengen yhtiössä tuhansien eurojen lahjan — ensi vuonna ja joka vuosi? Miksi heidän pitäisi tinkiä sen eteen, että metsänomistajien omistusten arvo nousee miljoonien eurojen valtiontukiaisilla? Näistä kolmesta lakiesityksestä kaksi on salissa tänään toisessa käsittelyssä — kolmesta iloisesta rosvosta kaksi nopeinta.

Eriarvoistamista ei pidä hyväksyä ja onneksi ei tarvitsekaan hyväksyä. Sosialidemokraattien vaihtoehdossa korotetaan myös kaikkein pienituloisimpien perusvähennystä mutta ennen kaikkea peruutetaan indeksileikkaukset kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen, samoin kuin muihin Kela-indeksiin sidottuihin etuuksiin, päivärahoihin ja asumistukeen, myös eläkeläisten asumistukeen. Peruutamme myös hallituksen tekemän leikkauksen lapsilisiin.

Arvoisa puhemies! Nyt jos koskaan 100-vuotias Suomi tarvitsee yhteisvastuuta. Siksi esitämme myös tähän tilanteeseen pääomatuloveron maltillisen korotuksen. Hallitus itsehän nosti korkeampaa pääomatuloveroa jo 1 prosenttiyksikön verran. Moni ekonomisti on myös samaa mieltä kanssamme siitä, että listaamattomien yhtiöiden osinkoverotukseen liittyvä niin sanottu normaalituottoraja eli 8 prosenttia on nykyisissä nollakoron oloissa

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

liallinen. Tähän esitämme vaatimatonta, monen ekonomistin ja epäilemättä Hetemäen työryhmän mielestä liian vaatimatonta, uudistusta.

Samalla toistan ihmettelyni siitä, miksei näiden tuloverouudistusten joukossa ole päähallituspuolue keskustan jo muutama vuosi sitten ansiokkaasti esiin nostamaa korkovähennyksen porsaanreikää. Suomihan on ulkomaisten kiinteistösijoitusyhtiöiden veroparatiisi. Tässä ihmettelystä olen saanut kiitettävää tukea edustaja Lohelta, joten tarjous yhteisestä lakialoitteestamme on yhä voimassa, jos eduskunnan enemmistö ei SDP:n lausumaan voi yhtyä.

SDP kannattaa kotitalousvähennystä, mutta meillä on parempi malli kuin hallituksella. Veronmaksajain Keskusliitto on esittänyt, että 100 euron omavastuuosuus poistetaan. Se hyödyttää jokaista nykyistä vähennyksen saajaa ja antaa nykyistä pienituloisemmille ihmisille mahdollisuuden käyttää vähennystä. Kotitalousvähennys yhä useamman ulottuville, ja myös kerrostalo- ja rivitaloasukkaille asunto-osakeyhtiöiden osakkaiden rahoitusvastuulla toteutettaviin remontteihin. Tarjoamme tässäkin asiassa hallitukselle parempaa mallia, jolla korvataan hallituksen esitys ja saadaan aikaan entistä reilumpi kotitalousvähennys.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kuten alussa sanoin, tilannekuva hallituksella ja oppositiolla on yhteinen. Eriarvoistuminen on Suomessa suuri vaara. Se uhkaa talouden ja työllisyyden toipumista. Tilannekuva edellyttäisi kuitenkin myös toimia oikeudenmukaisuuden ja reilun pelin ilmapiiriin vahvistamiseksi. Lojaali oppositio, sosialidemokraatit tarjoaa hallitukselle jälleen apua ja yhteistyötä.

Näin ollen esitän vastalauseen mukaiset muutosesitykset sekä lausumat.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, ehkä tarkennuksena vielä työjärjestykseen, että lausumat totta kai voi kertoa ensimmäisessä käsittelyssä mutta niiden esittely tulee tehdä toisessa käsittelyssä, ja myöskin kannatus, jos niitä aiotaan esittää.

18.15 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Meillähän toden totta on lausumien lisäksi sitten myös ihan pykälämuutoksia, ja ne tietenkin esitämme vastalauseen mukaisesti, koska käsittelyssä käsitteäkseen äänestetään. Eli tässä on oiva mahdollisuus sitten eduskunnalla yhtyä myös äänestysten myötä näihin meidän vastalauseemme sekä muutosesityksiin että lausumaesityksiin, jotka koskevat juuri sitä kokonaisuutta, minkä edustaja Harakka mielestäni erinomaisella tavalla tuossa edellä esitteli.

Kannan itsekin syvää huolta tästä yhteiskunnan eriarvoistumisesta. Sydäntä monta kertaa särkee ja sattuu, kun ihan oikeasti kuulee niitä tarinoita, mitä ihmiset tulevat tänä päivänä aika hädissään tuolla toreilla puhumaan, tulevat kertomaan siitä, että lääkkeet kallistuvat, ja tulevat kertomaan siitä, että vanhusten hoiva ei ole parhaalla mahdollisella tolalla, tulevat puhumaan omasta toimeentulostaan ja monista tärkeistä asioista. Siksi onkin niin ikävää, kun hallituksen omassa veropolitiikassa niin räikeällä tavalla tämä eriarvoistuminen ja sen lisääminen välittyy. On täysin tavatonta, puhemies, minusta se, että näinä päivinä sanotaan köyhimmille ihmisille, pienille ihmisille, että leikatkaa, tinkikää, koska rahaa ei ole ja meidän täytyy saada velkaantuminen kuriin, ja sitten kuitenkin samaan aikaan me törmäämme hallituksen veroesityksiin, joissa varsin anteliaalla kädellä rahaa riittää niin suurituloisimpien veronkevennyksiin kuin sitten siihen, että samaan aikaan pieniosaisista ei pidetä kylliksi huolta.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Puhemies! Oli aika ikävä nähdä se, että kun tämä hallituksen tuloverolakiesitys tuli, niin tietopalvelun laskelmat osoittivat, että tässä käy niin, että suurituloiset hyötyvät eniten — hyvin ikävä suunta. Sitten toinen, mikä mielestäni oli todella huolestuttavaa, oli se, että näistä laskelmista kävi myös ilmi, että eläkkeensaajien ostovoima jää miinusmerkkiseksi — miinusmerkkiseksi eläkkeensaajien ostovoima. Se ei näinä aikoina, arvoisat hallituspuolueiden edustajat, ole ollenkaan viisasta. Se on paitsi epäoikeudenmukaista myös talouden ja talouskasvun kannalta epätoivottava suunta. Mitä tulee pienituloisimpiin kaiken kaikkiaan, hallitushan lupasi kovaan ääneen kompensoida nämä niin sanotut kiky-alennukset kaikkein pienituloisimmille, mutta siinäkin pettymys oli suuri, kun saimme sitten näiden esitysten jälkeen tietopalvelun laskelmista jälleen nähdä, että kaikkein pienituloisimpienkin palkansaajien ostovoima jää miinusmerkkiseksi. Se ei, puhemies, ollenkaan ole hyvä asia.

Me olemme sosialidemokraatteina tietenkin siitä tyytyväisiä, että varmasti meidän painostuksestamme, kovasta painostuksestamme, jota olemme täällä eduskunnassa pitäneet, tällä kertaa tuloveronkevennyksiä ulotettiin myös eläkkeensaajiin. Viime kerrallahan näin ei tehty. Mutta edelleen pettymys on se, että hallitus ei korjaa tätä niin sanottua veroeroa, tätä virhettä, joka tälle vuodelle tuli. Sen puolesta tulemme tekemään edelleen töitä, että tämä korjaantuisi. Ja todettakoon, että esimerkiksi eläkkeensaajista SDP:n esityksessä keskimäärin pieni- ja keskituloinen eläkeläinen saisivat 100—200 euroa enemmän käteen kuin hallituksen esityksessä saisivat. Tätä kautta pidämme tärkeänä sitä, että myös eläkkeensaajien asema turvataan.

Kaiken kaikkiaan meillä on tässä tuloverolain vastalauseessa sinänsä hyvä ote paitsi sen vuoksi, että se on oikeudenmukaisempi tulonjaollisesti, myös siksi, että minä uskon vilpittömästi siihen, että se, että veronkevennyksiä painotetaan pieni- ja keskituloisille, kuten me painottaisimme, edistää myös työllisyyttä. Se parantaa ostovoimaa, edistää työllisyyttä ja on tätä kautta hyvä.

Siitä olen erityisen iloinen, että meillä on lisäksi täällä toinenkin työllisyyttä edistävä esitys sisällä eli edustaja Harakan mainitsema kotitalousvähennyksen ulottaminen rivitalo- ja kerrostaloasukkaille. Se olisi aivan oikein. Tänä päivänä pitää korjata ja peruskorjata. Hyvin paljon meillä on esimerkiksi lähiöissä sitä korjausvelkaa, ja siksi tämä esitys on mielestäni hyvä avaus, ja toivon, että hallitus ottaa tästä kaiken kaikkiaan kopin.

Puhemies! Lopuksi summaan tämän huolen niin, että tällainen politiikka, jossa hallitus varsin anteliaalla kädellä antaa hyväosaisille veronkevennyksiä — siihen on varaa — ja samaan aikaan taloutta supistavalla kehällä leikkaa pienituloisten ostovoimaa — tekee ikäviä, julmia leikkauksia — nyt johtaa kerta kaikkiaan siihen tilanteeseen, kun työllisyyteen ei panosteta, että ensi keväänä olemme vaikeassa tilanteessa. Me sosialidemokraatit olemme varoittaneet tästä jo vuoden ja erityisesti viime kesänä ja viime syksynä, kun kävimme tähän keskusteluun, sanoimme, että tällä menolla ensi keväänä edessä ovat lisäleikkaukset, jos hallitus jatkaa tätä linjaansa. Ja kuinka ollakaan, nyt sitten olemme nähneet jo tämän, että valtiovarainministeri Orpo tulee ja sanoo, että kevään kehysriihessä voi olla jopa parin miljardin lisäleikkaukset edessä. Pääministeri Sipilä vielä vähän kiisti tätä näkemystä, mutta tässä mennään, ja toden totta en pidä tätä kehityssuuntaa ollenkaan hyvänä.

Kaiken kukkuraksi pisteeksi i:n päälle kävi niin, että hallitus aikoo ilmeisesti siirtää kehysriihen ajankohdan kunnallisvaalien yli, mikä tarkoittaa kyllä aikamoista huijausta siinä suhteessa, että ajatellaan, että mennään laput silmillä kunnallisvaaleihin, kerrotaan hyviä ja kauniita asioita, ja kun vaalit ovat ohi, hallitus kokoontuu kehysriiheensä tekemään pahim-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

massa tapauksessa parin miljardin lisäleikkaukset, mikä tarkoittaa leikkauksia sitten lapsiperheiden asemaan, eläkkeensaajien etuuksiin, työttömyysturvaan, perusturvaan, varmasti kaikkeen tällaiseen, ja näin ei missään nimessä saisi eikä pitäisi tehdä. Minusta hallituksen täytyy sitoutua tässä ja nyt siihen, että kehysriihi pidetään asianmukaisella tavalla kansalaisilta pimittämättä ennen kunnallisvaaleja tavanomaiseen, normaaliin aikaan, koska jos näin ei olisi, olisi syytä epäillä, mikä hallituksen tarkoituksena tässä kehysriihen siirtämisessä on.

18.22 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Nyt on käsittelyssä varsin tärkeä esitys, koska tuloveroasteikolla voidaan tehdä myös ihmeitä tässä ajassa. Kysymys on siitä, millä tavalla taloutta käytännössä voidaan tasapainottaa oikeudenmukaisesti ja reilulla tavalla kasvua kuitenkin vaarantamatta. Me esitämme tuloveroasteikkolakiin muutoksia, jotka olisivat oikeudenmukaisempia kuin hallituksen esitys ja myöskin loisivat työllisyyttä ja kasvua uudella tavalla. Siksi, arvoisa puhemies, esitän jo tässä vaiheessa, että tämä lakiesitys, joka tänään on käsittelyssä, saisi sen muodon kuin sosialidemokraattien vastalauseessa on. Siltä varalta kannatan edustaja Harakan ja edustaja Viitasen esityksiä, jotta pääsemme äänestämään näistä asioista tämän sisällön osalta.

Arvoisa puhemies! Joitakin yksityiskohtia meidän reilusta ja paremmasta vaihtoehtomme:

Ensinnäkin olemme huolissamme siitä, että ihmisten mahdollisuudet pärjätä yhteiskunnassa näillä tehdyillä ratkaisuilla heikkenevät. Monille ostovoima kerta kaikkiaan jää liian pieneksi. Olemme sitä mieltä, että työn verotusta on syytä alentaa, jotta pieni- ja keskituloisten ihmisten ostovoima säilyy. Tältä osin yhdyimme kyllä siihen hallituksen linjaan, että työn verotusta voidaan alentaa, mutta olisimme kohdentaneet nämä muutokset tätä hallitusta ja hallituksen kohdennuksia reilummalla tavalla. Lähdemme siitä, että SDP toteuttaa työtulovähennyksen oikeudenmukaisemmin kuin hallitus, ja kun mukaan lasketaan myöskin TyEL-maksun muutos eli sen alentaminen, pieni- ja keskituloisten palkansaajien käteen jää tosiasiassa 100—200 euroa enemmän kuin hallituksen esityksessä. Näin voidaan sanoa, että erityisesti pieni- ja keskipalkkaiset työntekijät hyötyvät eniten. Miksi 95 prosenttia suomalaisista sitten hyötyy tästä SDP:n mallista? Se johtuu siitä, että yli 70 000 euroa ansaitsevalle SDP ei enää olekaan yhtä avokätinen kuin hallitus. Ja miksi olisi, koska uskomme siihen, että erityisesti pieni- ja keskituloisten ihmisten ostovoiman kannustaminen on tärkeää.

Kun katsotaan sitten Sipilän hallituksen tänään käsittelyssä olevaa esitystä, niin on hyvä todeta, että se suosii kyllä kerta kaikkiaan ylintä tuloluokkaa. Ensinnäkin veroasteikkoja on vuonna 2016 muutettu siten, että käytännössä jo 12 000 euroa kuukaudessa ansaitsevan suuripalkkaisen johtajan veroluokka on tosiasiassa puolet siitä, mitä on tällaisella keskipalkkaisella asiantuntijalla. Se on aika kova muutos siihen, miten määritellään veroluokan rajat. Toisaalta haluamme omalta osaltamme pitää kiinni entisestä hyvästä vaihtoehtomme, jossa säilytämme solidaarisuusveron, ja lähdemme siitä, että suurituloisten veroluokat pidetään voimassa. Näin vuoden 2015 veroluokkien mukaan yli 90 000 ansaitsevat maksaisivat käytännössä 2 prosenttia korkeampaa solidaarisuusveroa.

Arvoisa puhemies! Me emme usko siihen, että kaikkein parhaiten toimeentulevat ihmiset yhteiskunnassa olisivat pelkästään hyvän tahdon ja anteliaisuuden varassa. Kyllä me uskomme siihen, että aidosti yhteiskunnassa verotuksella voidaan pitää huolta siitä, että kaikki osallistuvat. Sen takia meidän vaihtoehtobudjettimme suuri sanoma on se, että kaik-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

ki mukaan — ei lahjoituksilla vaan verotuksella. Tältä osin olemme siis tehneet muutoksia, joissa tosiasiaassa pieni- ja keskituloiset hyötyvät. Vaihtoehtobudjettimme veropoliittisten valintojen pohjalta 95 prosenttia suomalaisista saisi enemmän hyötyä tästä meidän vaihtoehdostamme. On hyvä myöskin todeta, että erityisesti eläkeläiset hyötyisivät vaihtoehdostamme juuri sen vuoksi, että haluamme pitää kiinni siitä, että eläkeläisillekin jää enemmän käteen eläkkeistä. SDP:n eläketulovähennys on hallituksen esitystä oikeudenmukaisempi samalla periaatteella kuin palkansaajienkin osalta. Näin 95 prosenttia eläkkeensaajista saa 100—200 euroa enemmän käteen vuodessa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että me merkittävältä osalta parannamme myös pienituloisten eläkeläisten asemaa, kun peruutamme kaikki hallituksen indeksileikkaukset kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen ja teemme eläkkeisiin tämän lain mukaisen korotuksen. Tältä osin on hyvä todeta, että ostovoima näillä ryhmillä kasvaa.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama sana kolmesta rosvosta, joilla tarkoitamme tämän hallituksen isoja lahjoituksia kaverikapitalismin hengessä suurituloisille. Suurituloiset saavat entistä enemmän näillä veropoliittisilla ratkaisuilla. Voidaan kysyä, onko metsälahjavähennys tässä ajassa oikea tapa saada puuta liikkumaan vai onko kysymys siitä, että niitä, joilla on jo omaisuutta, veropoliittisilla ratkaisuilla tuetaan yhä enemmän. Me voimme tässä ajassa kysyä, onko yrittäjävähennys tapa, jolla kohdennetaan kasvua ja työllisyyttä meidän kituville, työllisyysongelmien vaivaamille alueille, vai pitäisikö ajatella, että erityisesti yrittäjävähennyksen voisi perua sen johdosta, että me mieluumminkin nostaisimme alvrajaa 30 000:een ja tukisimme ensimmäisen työntekijän palkkausta. Nämä ovat siis sellaisia vaihtoehtoja, että ei tarvitsisi tehdä näitä hallituksen omia esityksiä.

Lisäksi on hyvä todeta, että oikeudenmukaisuus tarkoittaa meidän vaihtoehdossamme sitä, että kun perusvähennys nousee ja indeksileikkaukset torjutaan, niin me pystymme tekemään selkeästi oikeudenmukaisempaa politiikkaa kuin tämä hallitus tekee. Korjaamme myös pääomatuloverotusta siltä osin, että uskomme, että omaisuutta tosiasiallisesti verotetaan liian vähän tällä hetkellä tällaisena vaikeana aikana, ja siltä osin ainakin tässä ajassa voidaan olla sitä mieltä, että pääomatuloverotuksen kiristäminen on lääke siihen suuntaan, että tilkitään tätä verovajetta.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama sana vielä tämän aggressiivisen verosuunnittelun tilkitsemisestä ja kitkemisestä. Olemme nimittäin halunneet myös vaihtoehtobudjetissa ottaa kantaa siihen, että meidän pitäisi pystyä tekemään myös niihin asioihin joitakin parannuksia, joista on pitkään puhuttu. Yksi minun sellaisia jatkuvia huolenaiheitani on ollut se, miten vakuutuskuorien sisällä on pystytty tekemään ajasta toiseen kauppaa ja siltä osin on pystytty myöskin aika aggressiivisella verosuunnittelulla tuomaan sellaisia hyötyjä, jotka muille osakkeenomistajille eivät ole käytössä. Samaan aikaan on hyvä todeta, että näiden vakuutuskuorien syliin piiloutuu myöskin sellaista omaisuutta, josta muutoin pitäisi raportoida. Toisaalta on hyvä todeta, että olemme myöskin olleet valmiita arvioimaan uudelleen kiinteistösiirtosyhtiöiden korkovähennyksen rajaamista, sillä tosiasia on, että suomalainen yhtiö voi vähentää menot omasta verotettavasta tulostaan ja edullisen verotuksen maassa sijaitseva omistajayhteisö ei sitten maksa korkotuotostaan veroa. Kyllä nämä asiat ovat sellaisia asioita, joihin on kerta kaikkiaan puututtava, ja tämäntyyppiset porsaanreiät on suljettava.

Lisäksi lopuksi on hyvä todeta, että myös kotitalousvähennykseen meillä on tarjolla reilumpi vaihtoehto.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

18.32 Touko Aalto vihr: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä olevaan asiaan myös vihreältä eduskuntaryhmältä löytyy kaksi pykäläkohtaista muutosta. Teen varsinaiset esitykset huomenna, mutta kerron lyhyesti niiden sisällön.

Mutta tähän käytyyn keskusteluun pitää palata sen verran, että kerron sen ison kuvan. Se iso kuva tuli monissa puheenvuoroissa jo hyvin esille. Ensinnäkin, kun puhutaan 4 miljardin euron menoleikkauksista, valtavasti perustellaan sitä nimenomaan valtion velkaantumisella. Voisi kuvitella tämän tyypillisessä tilanteessa, jossa hallitus on jäämässä omasta työllisyystavoitteestaan ja valtion velkaantuminen kasvaa, että ei olisi varaa tehdä miljardin luokan veronkevennyksiä kokonaisuudessaan. Voisi kuvitella näin. Ja ennen kaikkea, kun tavalliselle palkansaajalle kilahtaa tilille muutama euro lisää, niin helposti käy niin, että kehysriihessä kunnallisvaalien jälkeen ensi keväänä se euro, mikä nyt on annettu näillä tasa-alennuksilla, otetaan kymmenkertaisesti pois isojen leikkausten jälkeen. Näihin isoihin leikkauksiin syntyy suurempaa painetta nimenomaan tästä veronkevennyspaketista. On puhuttu, että kiky-sopimus kokonaisuudessaan tarkoittaa jopa 1,2 miljardia euroa alijäämää lisäävää vaikutusta. Siksi on hyvä ymmärtää näitten veronalennuspäätösten ja tulevien leikkausten syy—seuraus-suhteet.

Arvoisa herra puhemies! Kilpailukyky sopimus edellyttäisi rinnalleen sellaisia veronkevennyksiä, jotka kohdentuisivat voimakkaammin pieni- ja keskituloisille. Tämä edellyttää työtulovähennyksen sekä kunnallisveron perusvähennyksen kasvattamista. Perusvähennyksen korottaminen lisäisi käteen jääviä tuloja muillakin kuin palkansaajilla eli myös eläkeläisillä ja etuuksien saajilla. Ehdotammekin siis, että vähennys korotetaan 340 eurolla 3 400 euroon ja vähenemisastetta lasketaan 15 prosenttiin. Muutokset auttaisivat vähentämään köyhyyttä ja vaikuttaisivat osaltaan myös tuloeroihin. Mitä tulee työtulovähennykseen, vähennys on 12 prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 1 480 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 33 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 1,60 prosentilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta.

Vihreitten eduskuntaryhmä lähtee siitä, että hallitus huomioisi päätöksenteossaan erityisesti pieni- ja keskituloisten ostovoiman kehityksen ja tulonjaon oikeudenmukaisuusvaikutukset. Siksi teemme nämä kaksi pykäläesitystä ja myöhemmin, jos ehdotuksemme eivät saa eduskunnan enemmistöä, sen jälkeen on vielä muutamia lausumia. — Kiitoksia.

18.35 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Oikeudenmukainen verotus edellyttää, että kukin osallistuu veronmaksuun maksukykynsä mukaisesti ja että verotuksella tasataan tuloeroja. Hallituksen esitys vuoden 2017 tuloveroasteikoksi yhdistettynä muihin hallituksen esityksiin kasvattaa suomalaisten tuloeroja. Verotus kevenee kautta linjan, mutta suurimmat hyödyt tästä menevät suurituloisille. Kaikista pienituloisimpia kevennykset eivät hyödytä. Talouspolitiikan iso linja ja päätösten kokonaissumma on, että hyvätuloiset saavat ja vähävaraisilta otetaan.

Hallituksen esityksen seurauksena yli 7 500 euroa kuukaudessa ansaitsevien ostovoima kasvaisi eniten paitsi absoluuttisesti myös suhteellisesti. Tämä ei ole perusteltua oikeudenmukaisuuden eikä kotimaisen kysynnän näkökulmasta, sillä pienituloisimpien lisäeuro muuttuu suoraan yksityiseksi kulutukseksi, joka on tällä hetkellä keskeisin Suomen väisä talouskasvua ylläpitävä voima. Vasemmistoliiton verolinja sen sijaan antaisi erityisesti keski- ja pienituloisille ja kaventaisi tuloeroja.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä tulorajoja korotettaisiin noin 1,1 prosentilla. Lisäksi alimman tuloluokan marginaaliveroprosenttia alennettaisiin 6,5 prosentista 6,25 prosenttiin ja ylimmän tuloluokan marginaaliveroprosenttia alennettaisiin 31,75:stä 31,5 prosenttiin. Vasemmistoliitto esittää tuloveroasteikkoa muutettavaksi siten, että niin sanotun solidaarisuusveron alaraja lasketaan 70 700 euroon ja lisäksi otetaan käyttöön uusi, yli 100 000 euroa tienaaavien veroluokka.

Nykyisillään tuloverotuksessa kohdellaan ansio- ja eläketuloja toisistaan eriävällä tavalla. Noin 1 500—2 500 euron kuukausituloilla eläkeläisten veroprosentti on korkeampi kuin palkansaajien vastaavalla tulotasolla, ja tämä on mielestämme ongelma kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta. Toinen tuloverotukseen liittyvä keskeinen yhdenvertaisuuteen ja verotuksen oikeudenmukaisuuteen liittyvä ongelma on, että suuriakin pääomatuloja on mahdollista nostaa verrattain matalalla veroprosentilla. Verojärjestelmää tulisikin jatkossa uudistaa niin, että eläkeläisten verotus olisi yhtenäistä palkansaajien verotuksen kanssa ja että pääomatuloihin säädettäisiin nykyistä voimakkaampi progressio.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä tuloverolain 106 §:ssä säädettyä kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 3 020 eurosta 3 060 euroon. Kunnallisverotuksen perusvähennys tehdään kaikkien muiden vähennysten jälkeen, ja se kasvattaa pienituloisten ostovoimaa. Vasemmistoliitto ehdottaa, että perusvähennystä korotetaan 3 750 euroon hallituksen esittämän 3 060 euron sijaan. Verrattuna hallituksen esitykseen vasemmistoliiton esittämä perusvähennysmalli lisäisi pienituloisten palkansaajien, eläkeläisten ja päivärahatulon saajien käteen jääviä tuloja selvästi, enimmillään yli 160 euroa vuodessa.

Hallituksen esityksessä kotitalousvähennystä esitetään muutettavaksi siten, että maksettuja työkorvausprosentteja korotettaisiin 5 prosenttiyksiköllä sekä maksetun työkorvauksen että palkan osalta. Hallituksen esitykseen kirjattu tavoite hoivapalveluiden edistämisestä kotitalousvähennyksen avulla on mielestämme kannatettava, mutta pääasiallinen hyöty esityksen mukaisesta korvausprosenttien nostosta menisi verrattain hyvätuloisten ihmisten kotien ja vapaa-ajankiinteistöjen remointikuluihin, mitä ei voi tässä taloustilanteessa pitää perusteltuna. Kotitalousvähennysjärjestelmää tulisikin jatkossa kehittää enemmän siihen suuntaan, että se edistäisi hoivapalveluita ja niiden hankintaa. Yhdenvertaisuuden ja ympäristökestävyyden kannalta perusteltua olisi laajentaa vähennyksen käyttöalaa myös niin, että sitä voitaisiin käyttää esimerkiksi asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntien energiakestävyys Hankkeisiin. Huomioiden, että pienituloiset eivät pysty hyödyntämään kotitalousvähennystä lainkaan, tulisi vähennyksen rinnalle kehittää vastaava kotitalousavustusjärjestelmä.

Kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun kannalta tuloverolain 54 d §:ssä määritelty yksityisten eläkevakuutusjärjestelyiden ja pitkäaikaissäätösopimusten maksujen verovähennysoikeus ei ole mielestämme perusteltu. Kyseinen verotuki vähentää valtion verokertymää noin 110 miljoonalla eurolla vuodessa ja suosii etupäässä hyvätuloisia.

Arvoisa puhemies! Tulemme esittämään käsittelyssä tämänsuuntaisia pykälämuutosesityksiä ja lausumaesityksiä.

18.41 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Aivan edelliseen, viimeksi käytettyyn puheenvuoroon: Edustaja Sarkkinen oli kovinkin vaatimaton eikä tuonut esille sitä, kuinka aloitteellinen hän on ollut tehdessään lakialoitteen kotitalousvähennyksen ulottamisesta asunto-osakeyhtiöihin. Se on hienoa, että oppositiopuolueista sosialidemokraateista

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

tämä on otettu lämpimästi vastaan ja sympataan tätä, ja muualtakin oppositiosta. Tämä on erityisen tärkeä asia, mitä meidän yhdessä rintamassa pitää viedä, ja kyllä minä luulen, että se samanlainen tahtotila löytyy myös hallituspuolueista, kun oikein tarkastelevat asioita. Talousvaliokunnan puheenjohtaja varmasti on asiasta yhtä mieltä. Toivotaan, että eduskunta yhdessä vielä ottaa tästä todella kopin ja valmistellaan tätä eteenpäin ilman poliittisten pisteiden jakoa. Mutta tässä kohtaa oli kyllä pakko nostaa edustaja Sarkkisen oma-aloitteisuus ja ponnekkuus esille.

On hienoa, että veljespuolueessa täältä vasemmalta, SDP:ssä, otetaan esille verotuksessa se, kenellä on varallisuutta. Toivoisin, että keskustelussa käytettäisiin sanaa "varallisuusvero". Se olisi kuvaava sana sille, mitä tarkoittaa, jos yhteiskunnassa tällä hetkellä jollakin on rahaa paljon. Hän pystyy silloin osallistumaan enemmän yhteiskunnan rahoitukseen. Hän on ne rahat saanut tästä yhteiskuntajärjestelmästä. Hänellä olisi silloin enemmän antaa meidän tämän hyvän koneen hoitamiseen, niin että koulutus ja kaikki muu voisi edelleen mennä paremmin.

Eläkeläisten verotus, kuten vasemmistoliiton vaihtoehdossa tuodaan esille, on epätasa-arvoista ja erityisesti kohtelee eri kansalaisryhmiä väärin. Siksi se pitää tulla oikaisemaan.

18.43 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Todella edustaja Sarkkisen esitys kotitalousvähennyksen laajentamisesta on oikein kannatettava, ja minäkin olen sen allekirjoittanut ja toivon sen menevän eteenpäin.

Mutta tästä tuloveroasteikkolaista. Hallituksen esityksen mukaisestihan veronkevennyksestä hyötyvät nyt eniten todella suurituloiset, kun taas vaikutus pienituloisille on käytännössä lähinnä marginaalinen. Pienituloisten ostovoiman lisääminen olisi tehokas piristysruiske kotimaisille markkinoille, ja kaiken kaikkiaan jos ajatellaan, pienituloiset ovat kärsineet kaikista eniten näistä hallituksen säästötalkoista, joten todella olisi oikeudenmukaista, että heidät huomioitaisiin veronkevennyksissä. Kristillisdemokraatit ovatkin esittäneet, että ansiotuloverotuksen kevennysten jakaminen tapahtuisi oikeudenmukaisemmin. Mehän tiedämme, että prosenttimääräiset veronkevennykset kohdistuvat aina euromääräisesti suurimpina ylimpiin tuloluokkiin, ja tuloveronkevennysten kohdistaminen pientä tuloa saaville on kuitenkin mahdollista esimerkiksi tulonhankkimisvähennystä nostamalla. Meidän eduskuntaryhmämme esittääkin, että tulonhankkimisvähennystä nostettaisiin 750 eurosta 810 euroon vuodessa. Jotta nämä talkoot olisivat oikeudenmukaisempia, niin todella rikkaimpia kutsutaan kanssa näihin talkoisiin, ja ajattelisimme niin, että alentaissimme ylimmän tuloluokan rajaa 70 000 euron vuosituloon ja jättäisimme sitten tekemättä tälle tuloluokalle esitetyt veronkevennykset. Myös pääomatulojen verolle asettaisimme suuremman maksuluokan.

Kaiken kaikkiaan oikeudenmukaisempaa taakkaa peräänkuulutamme, ja vastalauseen 5 mukaisesti kristillisdemokraatit ovat esittäneet ja tulevat esittämään pykälämuutoksia.

18.45 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski täällä sanoi, että talousvaliokunnan puheenjohtaja on varmaan samaa mieltä tästä kotitalousvähennyksen laajentamisesta kerrostaloasuntoihin. Luulen, että edustaja Myllykoski ei sitä ihan hatusta vetänyt vaan on tutustunut minun ehdotukseeni viime vaalikaudelta. Todellakin silloin esitin tällaista ajatusta, että kotitalousvähennyksen pitäisi koskea myöskin kerrostaloasunnoissa tehtyjä remontteja silloin kun ne eivät ole taloyhtiön tekemiä.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

No, miten tähän esitykseen sitten suhtauduttiin? Valtiovarainministeri, sosialidemokraatti, tyrmäsi asian täysin, ja silloin oli myös vasemmistoliitto hallituksessa. Olin kyllä pahoillani tästä asiasta. Mutta mitä silloinen sosialidemokraattinen valtiovarainministeri sen sijaan teki? Leikkasi kotitalousvähennyksen vähennettävää osuutta 50 prosentista 45 prosenttiin, jonka tämä hallitus nyt sitten palauttaa sille entiselleen, eli korotetaan vähennettävä osuus 50 prosenttiin. Tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että kun viime vaalikaudella tämä muutos tehtiin ja nyt työn osuuden urakassa täytyy olla 5 555 euroa, että saa täysimääräisen vähennyksen, niin tämän hallituksen muutoksella urakan työn osuuden tarvitsee olla ainoastaan tasan 5 000 euroa, että saa tämän täyden vähennyksen siitä aikaiseksi. Tonnin remontissa se tarkoittaa sitä, että 350 euron vähennyksestä korotetaan tämä vähennys nyt tällä hallituksen päätöksellä 400 euroon.

18.47 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti täytyy perussuomalaisten edustajalle huomauttaa, että te olette nyt hallituksessa ja hallituspuolueena teillä on valta näitä muutoksia tehdä, ja toivon todella, että tämä esitys, joka lisäisi ihmisten tasa-arvoa ja antaisi kotitalousvähennystä myös vähävaraisempien ja myös kaupunkiasujien käyttöön, voitaisiin tehdä.

Sen sijaan että te tekisitte tämän laajennuksen, että tätä kotitalousvähennystä voitaisiin käyttää myös asunto-osakeyhtiöissä, te mieluummin käytätte liikkumavaraa siihen, että te kasvatatte sitä vähennyksen suuruutta olemassa olevalla rajauksella. Eikö tämä mahdollinen liikkumavara kannattaisi käyttää mieluummin tähän asunto-osakeyhtiölaajennukseen kuin tämän korvausmäärän kasvattamiseen niille tietyille ihmisille, jotka sitä tällä hetkellä saavat? Että mieluummin käytettäisiin tasa-arvoisesti tätä liikkumavaraa ja laajennettaisiin sitä ihmisten joukkoa, joka ylittää tätä vähennystä voi käyttää, sen sijaan että niille, jotka sitä voivat jo käyttää, suurennetaan sitä summaa.

18.48 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko puuttua tuohon edustaja Turusen esittämään harhaan siitä, että viime hallituskaudella tälle asialle ei millään tavalla kukaan jaksanut lotkauttaa korviaankaan. Edustaja Turusen esityksille ei kyllä niinkään lotkautettu korvia, vaan hallituksen piirissä aidosti ajettiin sitä, että löydetään malli, jolla kotitalousvähennys voitaisiin laajentaa myös niille, jotka eivät ole vielä sen piirissä. Sellaisia ratkaisuja haettiin. Sen hallituskauden loppupuolella silloinen asunoministeri Pia Viitanen moneen kertaan esitti tätä ja sitä mallia tutkittiin. Minusta sen veran näköalaa pitäisi olla menneeseen: näitä erityyppisiä malleja on selvitetty.

Ja vaikka me tässä kyseessä olevassa esityksessä katsomme, että myös kotitalousvähennyksen kokonaisuus voisi kuulua tähän TVL:ään liittyvään harkintaan, ja silloin me tässä esitämme, että voitaisiinko luopua kokonaan tästä omavastuuosuudesta (Puhemies koputtaa) ja laajentaa tätä pienituloisemmille, en minäkään odota, että sitä pitäisi heti tehdä.

18.49 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyväksyn mielelläni tämän edustaja Kiurun selityksen, että sosialidemokraatit yrittivät viime vaalikaudella mutta muu hallitus ei siihen suostunut. Kelvatkoon se myöskin perussuomalaisten selitykseksi: perussuomalaisetkaan eivät ole yksin hallituksessa, ja ilmeisesti muu hallitus ei ole suostunut. Mutta korjausliike kuitenkin tehtiin siihen huononnuksen, minkä edellinen hallitus teki.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

18.50 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä asiat ovat niin kuin edustaja Turunen tuossa sanoi. En minä hatusta vetänyt. Kyllä minä muistan sen edustaja Turusen tekemän linjauksen. Tässä vaiheessa on vain kuitenkin pakko todeta, että nyt meillä olisi yhteinen näkemys asioista ja toivottavaa olisi, että nykyiset hallituspuolueet, jotka eivät ole sitten ehkä edustaja Turusen kannoilla olleet siinä vaiheessa kun hallitusohjelmaa on laadittu, voisivat nyt olla näköalaisempia, sillä en minäkään halua olla se kansanedustaja, joka sanoo, että vasemmistoliitto olisi laajentamista ollut vastustamassa viime hallituksessa. En toden kerran.

Vähän voi sanoa tähän loppuun, että melkein tulee ikävä sitä Kataisen hallitusta, joka teki leikkauksia mutta huolehti siitä, että tuloterot eivät kasvaneet. (Mikaela Nylander: RKP oli mukana silloin!)

18.51 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen ohella kun täällä näitä historian kertauksia käydään läpi, olisi mielenkiintoista kuulla näkemyksenne tähän ajatukseen siitä, että tämä omavastuuosuus poistettaisiin. Sille nyt ei varmaankaan ole enää mitään veroteknisiä syitä, miksi sellainen täytyisi olla. Tämä on asia, jota Veronmaksajain Keskusliitto on tässä esittänyt moneen kertaan, ja se on ehkä tässä suhteessa sopiva asiantuntijataho jopa myös hallituksen kuultavaksi. Että jos ja kun siinä on se mahdollisuus, että se todellakin tuo tämän vähennyksen piiriin ihmisiä, jotka ovat nykyisten vähennysten käyttäjiä pienituloisempia, ja helpottaisi ja yksinkertaistaisi tätä menettelyä joka tapauksessa, niin onko kenelläkään mitään syytä tätä vastustaa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.52 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Se on totta, niin kuin täällä todettiin, että verotuksen pitäisi olla tasapuolista, mutta niin pitäisi myöskin verovähennysten olla tasapuolisia. Sitä ne eivät valitettavasti tämän hallituksen aikana hallituksen esitysten mukaan ole. Nimittäin tässä maassa on 160 000 yksinyrittäjää, ja heistä joka viides on pienituloisen. Pienituloisia tämän määritelmän mukaan ovat sellaiset henkilöt, joilla vuosiansio jää alle 20 000 euron. Ja nyt jos puhutaan tästä yrittäjävähennyksestä, niin nämä kampaajat, kosmetologit, hierojat, joilla monesti jää työtulo, koko tämän yksinyrittämisen tulo näin pieneksi, saavat tässä yrittäjävähennyksessä noin 700 euroa per vuosi vähennystä. Sen sijaan henkilöt, jotka tienaa 235 000, kuten apteekkarit, saavat tuota verovähennystä 4 700 euroa — tämä on ihan tarkka luku — ja tässä on kyllä huusi ero.

Mutta myöskään ei tämä verotus toteudu kunnolla sellaisessa asiassa, joka meitä kaikkia kohtaa, jos luoja suo. Nimittäin kaikille meille ikää tulee — onneksi kuitenkin vain yksi vuosi kerrallaan, mutta se eläkeikä tulee sieltä vääjäämättä kohti — ja eläkeläisten verotus verrattuna palkansaajien verotukseen on täysin kohtuuton tänä päivänä. Kyllä he ovat jo siinä vaiheessa veronsa ja oman kortensa kehoon kantaneet, niin kuin mekin sitten kun me eläkkeelle jäämme. Eläkeläisten verotus pitäisi saada samaan malliin kuin palkansaajien verotus. Se nostaisi ostovoimaa ja se antaisi myös pienituloisille eläkeläisille mahdollisuuden käyttää vaikkapa sitten tätä kotitalousvähennystä. Se panisi pyöriä pyörimään tässä maassa, ja talous menisi eteenpäin pienin askelin. Siihenhän me kuitenkin pyrimme, että talous menee eteenpäin.

18.54 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Opposition veropolitiikkaa harjoitettiin viime vaalikausi. Työn verotusta kiristettiin ja... (Sirpa Paatero: Kokoomus johdatti!) — Ei se ollut pelkkä kokoomuksen hallitus. Siellä oli vasemmisto mukana ja vihreät. — Työn verotusta kiristettiin, yhteisöveroa alennettiin rajusti, mikä näkyi sitten osingoissa. Tämä linja merkitsi sitä, että työttömyys kasvoi yli 100 000:lla, bruttokansantuote romahti kolmena vuonna peräkkäin hyvinkin merkittävästi, kilpailukyky meni alaspäin ja niin edelleen. Eli sen veropolitiikan tulokset näkyivät, kun hallitus vaihtui, ja tältä osin tarvitaan uutta linjaa.

Tällä hetkellä jo, vaikka tämä hallitus on istunut vasta puolitoista vuotta, työllisyys on parantunut, ostovoima on edelleen hyvä, vaikka leikkauksia on tehty, bruttokansantuote kasvaa — ei tarpeeksi paljon, mutta valtavasti enemmän kuin edellisellä vaalikaudella, jolloin se siis aleni. Kilpailukyky on parantunut merkittävästi. Siitä kertovat Uudenkaupungin ja Turun tiedot, eräät suuret hankkeet — Kemijärvi, Kemi, Pietarsaari, Äänekoski, Kuopio ja niin edelleen — eri puolilla maata. Eli tuloksia näkyy. (Mikaela Nylander: Kiitos edellisen hallituksen!) Ne ovat todella vahvaa puhetta siitä, että nykyinen talous- ja veropolitiikka, joka on käännetty aivan uuteen kurssiin edellisen kauden jäljiltä, on tuonut luottamuksen tähän yhteiskuntaan ja elinkeinoelämään.

Tämän päivän Kauppalehdessä on mielenkiintoinen sivun juttu siitä, miten pk-yritykset näkevät tilanteen tällä hetkellä. Luottamus on noussut viimeisten kolmen kuukauden aikana todella merkittävästi. Se on äärettömän tärkeä asia. Ex-valtiosihteeri Raimo Sailas Jyrki Vesikansan kirjoittamassa Laman taittaja -kirjassa toteaa, että edellisen vaalikauden hallitukset olivat hänen elinaikansa huonoimmat eli eivät saaneet aikaan mitään sellaista uudistuspolitiikkaa tai vero- ja talouspolitiikkaa, jota Suomi olisi tarvinnut viime kaudella. (Välihuutoja vasemmalta) — Näin oli Sailaksen arvio. En ota kantaa, onko hän oikeassa vai väärässä, mutta tulokset kyllä puhuvat puolestaan, niin kuin äsken kerroin.

Arvoisa puhemies! Tämä verolaki, tuloveroasteikkolaki ja tuloverolain muutos, joka nyt meillä on käsittelyssä, vastaa Sipilän hallituksen ohjelmaa. Sillä tähdätään kasvun, yrittäjyyden ja työllisyyden vahvistamiseen, ja mihinkä muuhun voitaisiinkaan tähdätä? Hienoa, että näin tapahtuu. Näillä muutoksilla vähennetään verotuloja kaikkiaan 772 miljoonaa euroa, joista kuntien osuus on 355 miljoonaa euroa. Huomattavaa on — ja se on erittäin suuri muutos viime kauteen nähden — että nyt kuntien 355 miljoonan veromenetykset kompensoidaan sataprosenttisesti. Se on äärettömän tärkeä asia. Valtion ensi vuoden talousarvio ensi kertaa vuosiin, voi sanoa vuosikymmeniin, on kuntatalouden kannalta positiivinen. Eli valtion toimenpiteet eivät aja kuntia velkaantumiseen eivätkä aja kuntia verotuksen kiristämiseen. Päinvastoin nyt havaittiin, että tällä vuosituhannella ensimmäisen kerran peräti 14 kuntaa alensi veroprosenttiaan. Se on tavattoman tärkeä tieto. Eli hallituksen toimenpiteillä ei ajeta verotuksen kiristymistä epäoikeudenmukaisen kuntaverotuksen kautta, niin kuin viime vaalikaudella tehtiin. Viime vaalikaudella kuntaverotuksen kiristuksen lisäksi kunnat leikkasivat menojaan pakotettuina, ottivat velkaa, palvelut heikkenivät, yt-neuvotteluja käytiin vaikka kuinka monessa kunnassa. Tällä hetkellä ei yt-neuvotteluja kunnissa käydä. Yhtään kuntaa ei nyt ole kriisikuntamenettelyssä. Sekin on täysin poikkeuksellista oikeastaan tällä vuosituhannella.

Arvoisa puhemies! Näitä tuloksia, jotka ovat faktoja, on ilo kertoa. Eli talouden suunta on kääntynyt tässä maassa, ja siitä Sipilän hallitukselle on annettava tunnustus. Se on tärkeä muutos siihen, mitä viime kaudella oli.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Herra puhemies! Täällä mietinnössä todetaan, että tämän esityksen ei arvioida vaikuttavan tuloeroihin — tämä on oppositionkin hyvä lukea. Täällä todetaan, että tulonhankkimisvähennyksen muutos suosii pieni- ja keskituloisia. Kunnallisverotuksen perusvähennys, joka siis kompensoidaan täysimääräisesti kunnille, keventää erityisesti pienituloisten verotusta. Nämä ovat faktoja, jotka valiokunta on mietintöön kirjoittanut. Eli ne puheet, mitä täällä sanotaan, että täällä nyt suositaan puhtaasti hyvätuloisia, eivät pidä paikkaansa — eivät pidä paikkaansa.

Täällä on monia yksityiskohtia, joihin en nyt mene sen tarkemmin, mutta totean, että sosialidemokraatit ovat tehneet niin suuria lupauksia, että heillä on aikamoinen haaste seuraavalla vaalikaudella, jos aikovat lupauksensa täyttää. Vihreiden osalta totean, että he esittävät 340 euron kunnallisveron perusvähennyksen korotusta — hieno asia, mutta kompensointia kunnille teillä ei täältä löydy, se on valtavan iso puute. Te ajatte kunnat jälleen ahdinkoon. Sosialidemokraatit lupasivat vaaliohjelmassaan leikata 800 miljoonaa euroa kuntien valtionosuuksien indeksikorotuksista. Sitä ei näy missään enää. Onneksi ette sitä aja, mutta olette tältä osin siis pettäneet vaalilupauksenne. Tämä vihreiden 340 euron perusvähennyksen korotus on kyllä uskomaton toimenpide siinä suhteessa, että sehän menisi kuntien palvelujen ja kunnissa tapahtuvien irtisanomisten ja veronkorotusten kautta köyhien ja vähätuloisten ihmisten maksettavaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoroja on muutamia. — Ensimmäisenä edustaja Harakka.

19.02 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on tehnyt mieli pitää tämä kommenttipuheenvuoro useita kertoja edustaja Kankaanniemen puhuesssa, mutta todetaan nyt, että syyt ja seuraukset menevät lahjakkaasti sekaisin. (Eduskunnasta: Pahemman kerran!) Ja sillä on merkittävä ero: Katsokaas, aurinko ei nouse sen takia, että kukko kiekuu. Tulo- ja veropolitiikka ei aiheuttanut taantumaa viime hallituskaudella, vaan jos muistatte, silloin oli maailmanlaajuinen finanssikriisi, joka johti koko Euroopan syvään lamaan. Muistatteko alkuvuotta 2009, jolloin Suomen viennin arvo laski 30 prosenttia käytännössä yhdessä yössä? Suomen lama oli syvempi kuin 90-luvun alussa ja viennin tappiot suuremmat kuin missään muussa EU-maassa mukaan lukien Kreikka. Kaikki Euroopan unionin maat velkaantuivat, monet paljon pahemmin kuin Suomi.

Veropolitiikalla saadaan paljon aikaan, mutta ei sillä nyt sentään polkaista käyntiin massiivisia investointeja. Tai sitten se tulee juuri parhaamastanne yhteisöveron alennuksesta, josta vieläkö en tiedä, kannatatteko, vastustatteko, haluatteko muuttaa sitä vai ette.

Suuri osa näistä (Puhemies koputtaa) mainitsemistanne investoinneista menee edellisen hallituksen piikkiin — paitsi että mikään ei mene minkään hallituksen piikkiin.

19.04 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisi ehkä kaikkein parhaita, että pöntöstä käytetyn puheenvuoron päälle oman puheenvuoroni käyttäisin minuutin hiljaiseen hetkeen, mutta nyt kun siitä on jo 15 sekuntia mennyt, niin enpä käytäkään siihen, vaan kyllä haluan omalta kohdaltani tuoda esiin sen, että en olisi uskonut, että joudun käyttämään tällaisista puheenvuoroista ja että mustaa koetetaan niin jyrkästi tehdä valkoiseksi. On aivan mahdotonta kuunnella sitä. Itse en koskaan silloinkaan, kun olimme hallituspuolueena, uskonut ja vannonut yhteisöveron dynaamisiin vaikutuksiin. En vieläkö en tiedä, kuten edustaja Harakkakin sanoi, mitä mieltä te olette, mutta itse en ihan

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

kaikilta osin vieläkään allekirjoita sen vaikutuksia. Mutta kun te niin sitä parjasitte, niin onko nyt niin, että siitä on ollut niin paljon haittaa, että vasta nyt tehdyt ratkaisut ovatkin tuoneet tähän maahan sen teollisuuden, mitä te nyt niin kovasti kehutte?

19.05 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kankaanniemen logiikan suurin ongelma on se, että päätösten vaikutukset eivät realisoidu heti, eivät syy- ja seurausvaikutukset. Samalla tapaa kuin moni opposition moittima leikkauspäätös ei realisoidu heti, aivan samalla tapaa hallituksen hehkuttamat päätökset eivät edes pystyisi vaikuttamaan niin nopeasti kuin edustaja Kankaanniemi antaa ymmärtää.

Sipilän hallituskauden alussa näkynyt työllisten määrän kasvu oli oikeastaan edellisen vaalikauden jälkilämpöä niistä investoinneista. Ja on syytä muistaa se, kun puhutaan kuntien asemasta, että nämä 4 miljardin euron leikkaukset vaikuttavat myös kuntatalouteen, eli kysymys on vähän siitä, että on sama ongelma vähän eri paketissa. Tämäkin tosiasia on syytä muistaa. Ja jos edellisen vaalikauden aikana ei olisi tehty monia niitä hyviä korjausliikkeitä, kuinka paljon sitten olisi syntynyt työttömiä? Tämäkin pitää muistaa, kuten edustaja Harakka otti todella hyvin sen kehityksen, kontekstin huomioon, missä tilassa päätöksiä tehtiin viime kaudella.

19.06 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiukan kahdelta osin jäin surumieliseksi tuosta edeltävän edustajan pöntöstä esittämästä puheesta. Kyllä Kankaanniemen puheessa oli kaksi erikoista kohtaa.

Yksi on tämä ajattelu, että tulo- ja veropolitiikka olisi johtanut viime kaudella syvään lamaan. Sama erikoinen juttuhan olisi se, että teidän tulo- ja veropolitiikkanne johtaisi nyt siihen, että tämä lama ei taitu. Emme me sentään niin naiiveja täällä salissa kukaan ole. Kyllä se finanssikriisi, jossa me olemme, selkeästi nyt vaikuttaa, ja siltä osin olisi hyvä pysyä totuudessa.

Kun pääministeri Sipilä vetosi tv-puheessaan vielä suomalaisiin silloin näin, että "joudumme tekemään sarjan kivuliaita päätöksiä, joiden avulla yhteiskuntamme rahoitus saatetaan kestäväälle pohjalle" ja "kaikki vastuulliset suomalaiset haluavat lopettaa velaksi elämisen", niin tähän ette sitä lopeta, ja se tässä on erikoista. Eivät tässä kyllä tulo- ja varallisuuserot muuta kuin kasva, ja Kelan tutkimusblogi kertoo siis siitä, (Puhemies koputtaa) että tulo- ja varallisuuserot kasvavat.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt vielä vastauspuheenvuoro edustaja Kankaanniemelle, ja sen jälkeen siirrytään puhujalistaan.

19.07 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En ihmettele, että edustaja Myllykoski meni sanattomaksi ja edustaja Kiuru tuli surulliseksi. Kyllähän se, mitä toin tuolta esille viime vaalikauden tuloksista — työttömyyden rajusta kasvusta, bkt:n romahduksesta, kilpailukyvyn menetyksestä — varmasti hävettää ja hiljaiseksi vetää ja jopa surulliseksi. No, se siitä.

Edustaja Harakka totesi, että ei viime kauden veropolitiikka aiheuttanut lamaa. En niin väittänyt, ei todellakaan, mutta se pahensi lamaa eikä parantanut sitä. Valitettavasti nyt on näin, ja te yritätte nyt kiertää tosiasiat.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Yhteisöveron alennus oli raju. Se oli erittäin raju ja näkyy osinkovuotona muun muassa Amerikkaan asti. (Eduskunnasta: Hyvä vai huono?) — Se oli liian suuri. Perussuomalaiset ei kannattanut niin isoa.

Arvoisa puhemies! Luottamus on palautunut tämän hallituksen toiminnan ansiosta. Se on tapahtunut jo nyt.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, jatketaanpa hetki vielä, mutta vain hetki, tätä debattiosaa.

19.08 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean nyt kyllä edustajalle, että on tämä uskomaton juttu. Jos teillä on jotain nalkutettavaa, niin miksette te hoitaneet kuntoon? Minä ihmettelen teitä yhteisöverorattailla ajamisesta. Jos siinä on jotakin korjattavaa, miksi ette nostaneet? Miksi te ette nostaneet sitä, jos on jotain? Te olette nyt hallitusvastuussa. Minä itse myönnän, että siinä päätöksessä oli todella paljon vaikeuksia myöskin tämän meidän viiteryhmämme kannalta, ja nyt on sitten seurattu, miten tämä on toteutunut, mutta te täällä kyllä erikoisesti suhtaudutte asiaan. Jos teillä on valta kerran laittaa asiat kuntoon, niin tehkää se.

Sitten toiseksi haluan todeta, että kun kerroitte, kuinka surumielistä politiikkaa tehdään, niin minusta vähän pitää perussuomalaisten katsoa peiliin. Minä olen kuunnellut nyt monessa paikassa näitä kunta-argumentteja. Ensinnäkin te jätätte kaikki viime kaudella kuntatalouteen tehdyt leikkaukset voimaan, aivan samat leikkaukset. Sen päälle te otatte 50 miljoonan lisäpaketin ja jätätte sen voimaan, (Puhemies koputtaa) ja kun me peruisimme kehysriihessä teidän tekemänne valtionosuuspäätöksen, (Puhemies: Nyt olisi reilusti se minuutti käytetty!) niin on se ihme, ettei kelpaa. Leikkaatte kuntataloudesta enemmän.

19.10 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhteisöverokeskustelua on käyty täällä moneen kertaan. Niin kuin edustaja Turunen sanoi, perussuomalaiset ei ole ainoa hallituspuolue. Itse asiassa te olitte viime hallituksessa vähemmistönä, teillä tosin oli valtiovarainministerin salkku ettekä käyttäneet sitä, vaan ministeri Urpilainen esitteli tämän yhteisöveron alennuksen. Mutta se siitä.

Edustaja Kiuru, tämä budjetti niin Kuntaliiton laskelmien mukaan kuin ministeriönkin laskelmien mukaan vahvistaa kuntataloutta kokonaisuudessaan 39 miljoonaa euroa. Se, että me pidämme teidän tekemänne hännät voimassa valtionosuusleikkauksista, on kompensoitu muilla toimenpiteillä. Ja kun työllisyys paranee, niin kuntatalouskin paranee, ja tätä kautta tilanne menee oikeaan suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt siirrytään sovitusti puhujalistaan.

19.11 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Käsillä olevasta hallituksen esityksestä on hyvää keskustelua käyty, mutta on tosin ehkä joitakin vääriä mielikuvia syytä korjata.

Ensinnäkin tämä kotitalousvähennys. Kaikki toimet, joilla voidaan lisätä työllisyyttä ja palvelujen ostoa ovat erittäin hyviä, ja on hyvä, että kotitalousvähennystä tullaan käyttämään entistä enemmän jatkossa.

Mutta sitten tähän tuloverotukseen ja siihen, mitä kilpailukyky sopimuksessa sovittiin, kun työmarkkinajärjestöt pääsivät tähän sopimukseen. Nyt on tulossa sitten näitä veronkevennyksiä, ja on yleisesti tiedossa, että ne eivät olisi kohdistuneet pienituloisiin vaan ni-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

menomaan hallituksen toimesta nyt pienituloisille tulee näitä veronkevennyksiä myöskin. Tämä on nimenomaan sitä tasa-arvoista, oikeudenmukaista veropolitiikkaa.

Myöskin solidaarisuusveron osalta on todettava, että on hyvä, että aikaisemmin tuotiin tämä solidaarisuusvero. Tällä tavalla saatiin isotuloisemmat mukaan osallistumaan, ja tämä hallitus laajensi sitä, nimenomaan alensi ja laajensi tätä alarajaa meihin kansanedustajiin. Tämä on aivan oikein, ja jokaisen kansanedustajan omissa käsissä on, miten osallistuu myöskin näihin taloustalkoisiin. Itse olen palauttanut viikon palkan vuosittain takaisin valtiolle omasta palkastani.

Sitten kun suuryrittäjistä puhutaan, että onko nyt hyvätulaisia yrittäjiä suosittu, niin on hyvä muistuttaa siitä, että aikaisemmin osakeyhtiömallilla toimivia yrittäjiä suosittiin veroratkaisuilla. Toiminimellä toimivat pienyrittäjät — joista nimenomaan iso osa ikävä kyllä joutuu elämään pienillä tuloilla — huomioidaan nimenomaan tasa-arvoisella veroratkaisulla yrittäjävähennyksen kautta.

Myös vakuutuskuorista on kyllä todettava, että siitäkään ei pitäisi jakaa väärää tietoa. (Puhemies koputtaa) Siitä maksetaan vero silloin, kun sijoituksesta ne rahat tulevat sijoittajalle käyttöön, ja tämä vakuutuskuorimalli on kyllä kaikkien käytössä. (Krista Kiuru: Uskomatonta!)

19.13 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siinä oli monia vääriä väittämiä, mutta minä lähdän nyt siitä liikkeelle, että tähän oli puhe keskustan nuoteista, joissa sanotaan, että kyllä näitä sijoitusvakuutuksia voidaan jatkossakin käyttää ja se on kaikille meille mahdollinen — että siitä vain sijoitusvakuutuksilla aggressiivista verosuunnittelua tekemään. Se epäkohtahan on juuri se, että me emme edes tiedä, minkälaista kauppaa siellä salkun sisällä käydään, ja että maksetaan sitten vasta kun jaksetaan, niin kuin edustaja tässä totesikin. Siltä osin on aika isosta arvovalinnasta kysymys.

Minusta sijoitusvakuutukset ovat tänä päivänä sellainen aggressiivisenkin verosuunnittelun väline, joka meidän pitäisi tuoda samaan asemaan kuin kaikki muukin osakekauppa. Miksi olisi tällainen erillinen reviiri sille, että jotkut voivat tätä porsaanreikää käyttää härskestikin hyväksi? Minusta tänä aikana iso arvovalintakysymys on se, onko keskustassa sellaista johtajuutta, jossa halutaan kieltää vakuutuskuoret tällaisena verottomana muotona, joka (Puhemies koputtaa) se tällä hetkellä on silloin kun kauppaa käydään täällä sisällä.

19.14 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos edustaja Kiuru olisi vähän tutustunut tähän malliin, niin hän tietäisi, että kaikki ne tulot, mitkä sieltä vakuutuskuoresta tulevat, (Krista Kiurun välihuuto) tämä sijoittaja saa vasta sitten kun hän saa ne itselleen käyttöön. Hän ei hyödy siitä millään erityisellä tavalla. Hän myös maksaa korkoa korolle, maksaa täydet verot siitä. Ja tämä malli on myös, edustaja Kiuru, ihan jokaisen kansalaisen käytettävissä. Tästä on ihan turha luoda vääriä mielikuvia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

19.15 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Lyhyestä virsi kaunis — olisi niin monta asiaa, joita haluaisi sanoa, mutta koetan mahduttaa sen tähän 2 minuuttiin.

Otetaan nyt vielä tämä kotitalousvähennys. Edellisen hallituksen aikana, missä vasemistoliihtokin oli mukana, tehtiin rajoituksia siitä, paljonko se prosentuaalisesti on. Hallitus teki niin siinä tilanteessa arvioiden sitä, kuinka työn hintaa oli siirretty osittain tuotteitten

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

hintoihin näissä hankkeissa. Itse näkisin, että tämä nyt tehty hallituksen linjaus on oikeasuuntainen mutta sen laajentamisen olisi pitänyt olla kärkikohdassa niin, että perussuomalaisille tärkeä yhteiskunnallinen ryhmä eli sotaveteraanit olisi voinut olla myös nauttimassa tästä mahdollisuudesta. Pienituloisten ihmisten mahdollisuuden käyttää kotitalousvähennystä olisi luullut olevan perussuomalaisille kaikki kaikessa. Siinä kohtaa hallitusohjelmaa tehtäessä olisi myös luullut, että muissakin hallituspuolueissa tämä olisi hyväksytty. Siinä mielessä jää vähän niin kuin verhon taakse se, kuinka ponnekaasti perussuomalaiset ovat tätä näkemystä ajaneet, vai onko ollut tämän hallituksen linjan mukaista, että hyvätuloisille ja hyväosaisille luodaan enemmän polkuja ja asfaltoituja teitä uusiin rikkauksiin ja mahdollisuuksiin käyttää yhteiskunnan verohelpotuksia ja sitä kautta luoda itselleen vielä enemmän vaurautta. Toivoisin, että tässä kohtaa voitaisiin saada vaikkapa Kankaanniemeltä kommentti siihen, mitä mieltä vaikka henkilökohtaisesti olette yhteisöveronalennuksesta.

19.17 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys tuloverolain asteikon muuttamiseksi on monelta osin kannatettava. Haluaisin kiinnittää muutamaan asiaan huomiota. Tässä kunnallisverotuksen perusvähennyksen keventämisessä ollaan mielestäni menossa täysin oikeaan suuntaan. Samoitte tämä solidaarisuusveron alarajan laskeminen pariaksi vuodeksi 90 000:sta tuohon 73 100:aan on oikeasuuntainen toimenpide mielestäni ja kuuluu hyvin tähän hallituksen linjaukseen.

Sitten täällä on puhuttu paljon tästä kotitalousvähennyksestä. Pidän sitä erittäin hyvänä asiana. Minusta kotitalousvähennyksen yksi tärkeä elementti on sen työllistävä vaikutus, koska sillä jos jollain pystytään tarjoamaan pienyrityksille työmahdollisuuksia. Sen tulorajan ja vähennyksen oikeuttavaa määrää pitää tietenkin nostaa ja sillä lailla saada työtehtäviä tarjottavaksi lisää.

Itse ainakin myös käytän hyödynsäni tätä asiaa, ja minusta tämä ei ole millään lailla pois sulkeva asia sotaveteraaneilta. Kyllä heilläkin on mahdollisuus kotitalousvähennystä käyttää, jos he haluavat, mutta erityisesti tämän ulottaminen tänne hoiva-alalle on hyvä uusi lisäys. Toki voitaisiin miettiä, kuinka pitkälle tämä voidaan ulottaa, mutta ainakin toimenpiteet ovat minusta hyviä ja tehokkaita, ja erityisesti työllisyysvaikutus niissä on myönteinen.

19.19 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Ei varmaan mene ihan 5:tä minuuttia, mutta halusin tulla tänne pönttöön, koska 2 minuuttia voi kuitenkin ylittyä.

Arvoisa puhemies! Kun demarit puhuvat yrittämisen puolesta, aina iho menee hiukan kananlihalle, koska puheet ovat puheita ja mitä demarit itse asiassa yrittäjille ovat kautta historian antaneet on suklaakarkkeja viime vaalien alla. Kaikki se toiminta on erittäin yrittäjävastaista toimintaa. Kaikki ne päätökset, mitä sosialidemokraatit ovat tehneet tai mihin he pyrkivät, ovat käytännössä haittaamassa yrittämistä Suomessa.

Kun täällä edustaja Tolppanen aiemmin otti esille yksinyrittäjät, samassa lauseessa hän kertoi, että tämä yrittäjävähennys tekisi yksinyrittäjälle 700 euroa vuodessa, mutta samassa lauseessa hän vastusti kovasti tätä yrittäjävähennystä ja vertasi sitä siihen, että apteekkarit vetävät tästä ison potin. Mutta tosiasiasa niin edustaja Tolppanen kuin kaikki muutkin sosialidemokraatit kyllä tietävät sen, että apteekkimaksun korotus leikkaa apteekkeilta 75 prosenttia enemmän kuin yrittäjävähennys tuo. Että tämä on pikkuisen kulunut esimerkki siitä.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Toisaalta, jos tällä edustaja Tolppasen käyttämällä esimerkillä ja tällä logiikalla ajateltiin sitä yhteisöveron alennusta, minkä sosialidemokraatit viime vaalikaudella tekivät, 20 prosenttia, niin sehän tarkoittaisi sitä, että se ei koskisi samansuuruisena kaikkia osakeyhtiöitä, vaan pienempien osakeyhtiöiden pitäisi saada enemmän sitä yhteisöveron alennusta kuin suurten yritysten. Valitettavasti kun prosenttimääräisestä alennuksesta on kysymys, silloin tällöistä rajausta ei voi tehdä, ei yrittäjävähennyksen osalta eikä myöskään sitten yhteisöveron osalta.

Paljon paljon merkityksellisempiä ovat minun mielestäni nämä monet muutkin toimet, mitkä hallitus on yritysilmapiiriin ja yrittämisen edellytysten parantamiseksi tehnyt: nimenomaan tämä vanhemmuuden kustannusten tasaaminen, kotitalousvähennys, ja kaikista tärkeintä pk-yritykselle on minun mielestäni tämä maksuperusteinen arvonlisävero. Tämä on sellainen asia. Kun se ei ole ollut maksuperusteinen, se on sitonut mielettömän paljon käytöpääomaa, ja sitä valitettavasti pienissä yrityksissä ei ole ollut. Tämä ei valtiolle maksa yhtään mitään, mutta tämä on merkittävä merkittävä yrittämisen edellytysten parannus.

Mitä tulee sitten edustaja Kiuruun: Kun he viime vaalikaudella tosiaankin leikkasivat kunnilta 4 miljardia euroa, nyt omassa puheenvuorossaan Kiuru syytti perussuomalaisia ja hallitusta siitä, että jätämme teidän tekemänne leikkaukset voimaan. Tämä on aivan käsittämätöntä. Syytätte meitä siitä, että te olette tehneet väärää politiikkaa. (Välihuutoja) Kuntien rahojen leikkaus, minkä teitte, lyö räikeästi korville kaikkein heikoimmassa asemassa olevia kansalaisia, jotka tarvitsevat niitä kunnallisia palveluja. Te teitte 4 miljardin leikkauksen kuntien rahoituksesta, ja täällä hurskastelette sellaisilla asioilla liittyen budjettiin, joista eivät kaikki edes kestä päivänvaloa. Tämä hallitus on sitoutunut siihen, että kunnilta ei leikata yhtään lisää ja jos kunnille asetetaan tehtäviä, ne rahoitetaan täysimääräisesti.

Tämän illan keskustelun pohjalta voin todeta, että SDP:stä on tullut populistisin puolue, mihin olen kuuna päivänä törmännyt.

19.23 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sortumatta nyt leimaukseen ja nimittelyyn sen enemmän todettakoon, että pienyrittäjien eteen täytyy tehdä enemmän työtä. Ei edellinenkään hallitus täysin toimeton ollut: valtiovarainministerinä Antti Rinne nosti arvonlisäverovelvollisuuden alarajan 8 500:sta 10 000 euroon, joka on edelleen tämä EU:n sallima alaraja. Me esitämme, että jatketaan tätä työtä ja nostetaan sitä ylemmäs, jotta nimenomaan pienten yrittäjien asema helpottuisi.

Me puhumme myöhemmin tästä yrittäjävähennyksestä lisää, mutta nyt on vain oikaistava tämä väärä vertailu näitten eri veroasteiden välillä, eli oikea vertailukohta ei ole yhteisövero, vaan, kuten jo omassa puheenvuorossani sanoin, kun 90:tä prosenttia yrittäjävähennykseen oikeutetuista elinkeinonharjoittajista verotetaan ansiotulon mukaan, niin ansiotuloveron alennus, jota tässä nyt TVL:n yhteydessä käsitellään, on paljon merkittävämpi, huomattavasti tärkeämpi kuin tämä näennäinen yrittäjävähennys, joka tuo 10 000 euron tuloilla (Puhemies koputtaa) 3 euroa 20 senttiä kuukaudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt olisi vastauspuheenvuoron aika edustaja Kiurulla.

19.25 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä oli kiinnostava logiikka tässä epälogiikassa edustaja Turusen puheessa, joka muuten hyvin pitkälti kulkee samaa rataa kuin äsken kuullun meidän terveysjaoston puheenjohtajan logiikka, ja minä

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

olen ihmetellyt sitä, miksi perussuomalaiset eivät ole huomanneet, että te olette itse asiassa leikanneet kuntataloudesta enemmän kuin sosialidemokraatit. Se on aivan käsittämätön juttu. Juuri nyt te todistitte sen oikeaksi, kun tässä kävi edustaja Turunen tuolla pöntössä, ja näihin kuuluisiin lauseisiin palataan vielä. Totean teille, että te olette tässä hallituspohjassa ollessanne leikanneet kuntataloudesta enemmän kuin sosialidemokraatit, ja käydäänpä läpi: Ensinnäkin viime hallituskaudella tehdyt valtionosuusvähennykset ovat myöskin teidän hallituskauden pohjissa, te ette ole niitä peruneet ja olette halunneet pitää ne voimassa. Ja kun te haluatte pitää nämä leikkaukset voimassa, niin te olette siis leikanneet (Puhemies koputtaa) saman verran, plus sen päälle kehyksessä leikkaatte 75 miljoonaa lisää valtionosuuksista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt en ole aivan varma, pyysikö edustaja Järvinen vastauspuheenvuoron. Kun nousette ylös, niin toivon ja siis toimintatapa on se, että lausutaan ääneen "vastauspuheenvuoro". En teidän havainnut sanoneen "vastauspuheenvuoro", mutta ehkäpä te tarkoittitte sitä, vaikka ette sanonutkaan. — Eli vastauspuheenvuoro, edustaja Järvinen.

19.26 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kovasti. Itäsuomalaisena olen niin kovin hiljainen, että se ei aina kuulu kovin pitkälle.

On ilman muuta hyvä tavoite, että mikään hallitus ei lisäisi rasitteita kuntataloudelle, mutta kannattaa muistaa, että erilaisista päätöksistä aiheutuu kuluja kunnille ja niitä kaikkia ei tälläkään hallituskaudella kunnille korvata. Otan nyt vain yhden esimerkin: subjektiivisen päivähoito-oikeuden kaventaminen. Sen selvittäminen, onko lapsi oikeutettu päivähoitoon, onko hän oikeutettu puolipäiväiseen vai kokopäiväiseen päivähoitoon, aiheuttaa Kuntaliiton ja kuntien omien lausuntojen mukaan heille automaattisesti kuluja, ja näitä kuluja hallitus ei korvaa kunnille. Eli kyllä niitä työtehtäviä kunnille siirtyy monta kautta, ja kuluja ei sataprosenttisesti korvata. Tämäkin kannattaa huomioida.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro tämän keskustelun avaajalle, edustaja Turuselle.

19.27 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin olen itäsuomalainen, mutta kyllä ääni tarvittaessa kuuluu, vaikka on kurkku hiukan kipeä tällä hetkellä.

Tämä edustaja Järvisen esimerkki ei ollut minun mielestäni ihan paras mahdollinen. (Hälinää) Kun hän puhuu subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesta, niin itse asiassa siitähän ei kunnille tule missään tapauksessa kustannuksia lisää, vaan se vähentää niitä kustannuksia. (Välihuutoja)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

19.28 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on koko vaalikauden ajan ollut parantaa yrittämisen ja työnteon edellytyksiä ja lisätä niihin liittyviä kannusteita. Eräs toimenpide on ollut tuloverotuksen merkittävä keventäminen, ja vaikka tuloveron kevennysten kohdentamistavoista voitaisiin luultavasti kiistellä täällä salissa loputtomiin, niin suuri kuva on kuitenkin oikea. Kuten viime vuoden lopussa, tuloverotukseen kohden-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

netaankin jälleen merkittäviä kevennyksiä, jotta talous lähtisi uudelleen nousuun, ja monia muitakin toimenpiteitä ovat hallitus ja eduskunta jo tehneet.

Arvoisa puhemies! Kokonaisveroaste on maassamme varsin korkea, noin 44 prosenttia bruttokansantuotteesta. Se on noin 10 prosenttiyksikköä OECD-maiden keskiarvoa enemmän, mikä ei voi olla vaikuttamatta negatiivisesti taloudelliseen toimeliaisuuteen. Myös tuloverotus on hallituksen tekemän esityksen jälkeenkin vähintään riittävän korkea ja kireää kaikissa tuloluokissa. Lisäksi progressio on Suomessa varsin kireä ja heikentää omalta osaltaan kouluttautumisen ja uralla etenemisen kannusteita. Onkin hyvä, että tuloveron alennuksia kohdennetaan kaikkiin tuloluokkiin.

Sosialidemokraatit ovat esittäneet omassa vastalauseessaan uuden tuloveroportaan käyttöönottoa siten, että yli 90 000 euroa vuodessa ansaitsevan henkilön tuloveroprosentti olisi yli 2 prosenttiyksikköä nykyistä suurempi. Nyt täytyy kuitenkin muistaa, että eduskunta hyväksyi jo viime vuonna solidaarisuusveron alarajan laskun, joka yksittäisenä toimenä tarkasteltuna johti jo noin 0,4 prosenttiyksikön veronkorotukseen 90 000 euroa ansaitsevan henkilön osalta. Myös pääomaverotuksen ylempää prosenttia on jo nostettu tällä vaalikaudella, joten kyllä hyvätuloisetkin ovat osallistuneet talkoisiin.

Arvoisa puhemies! En voi olla lopuksi hieman ihmettelemättä edustaja Kiurun toteamista, jonka mukaan omaisuutta verotetaan (Puhemies koputtaa) liian vähän, muistaen vuonna 2006 tehdyn varallisuusveron poiston.

19.30 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiuru, te olette varmaan vähän nukahtanut siellä kunta- ja terveysjaoston kokouksessa. Mehän olemme kuulleet siellä asiantuntijoita ja kirjallisestikin saaneet selvityksen, että valtion talousarvion perusteella kuntatalous vahvistuu ensi vuonna 39 miljoonalla eurolla, niin kuin täällä jo sainoin, ja Kuntaliitto on aivan samaa mieltä. Miksi te väitätte, että tämä hallitus heikentää kuntien taloutta? Näin ei kerta kaikkiaan tapahdu, vaan se vahvistuu.

Mitä tulee viime vaalikauden tapahtumiin, niin kannattaa teidän lukea tämä Raimo Sallaksen kirja Laman tahtaja. Sallas toteaa siellä, että oli erittäin epäonnistunutta politiikkaa se, että edellisellä hallituskaudella leikattiin kuntien valtionosuuksia 4 miljardia euroa, koska tämä leikkaus ei ole mikään säästö: käydään vain toisen julkisyhteisön taskussa ja viedään sieltä 4 miljardia ja väitetään, että nyt säästettiin julkisia menoja — eihän se näin ole. Kuntataloudesta pitää pitää huolta, ja se takaa myös sen, että meillä on vanhuksille, päivähoitossa ja muissa varaa pitää palvelut yllä. Kunnilla on itsehallinto, demokratia, ja sen kautta tämä toteutuu.

Arvoisa herra puhemies! Vielä totean, että kilpailukyky sopimus, jonka ay-liike ja työnantajat solmivat, oli hyvätulaisia suosiva selkeästi verotuksen osalta. Mutta hallitus ei sitä sellaisenaan niellyt vaan vahvasti pieni- ja keskituloisten veronkevennyksillä oikeudenmukaisuutta, ja se oli todella tärkeä asia. Samanlainen oli se, että eläkeläisten verotus kevenee myös 137 miljoonalla eurolla. (Puhemies koputtaa) Sekin on oikeudenmukaista.

19.32 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Ehkä on hyvä avata tätä kuntataloutta vielä kerran siitä näkökulmasta, millä tavalla tämä hallitus kuntia ja kuntataloutta kohtelee. Olen ollut muuten erittäin valppaana terveysjaostossa, ja sen ansiosta hallitus joutui myöntämään, että myös leikkauksia kuntien valtionosuuksiin tulee tällä hallituskaudella, koska tätäkään tosiasiaa ei oltu tunnustettu aikaisemmin, mutta en mene tarkemmin yksityiskohtiin.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hallitus on jatkanut sitä valtiontalouden kuntataloutta supistavaa linjaa, joka oli valitettavasti viime hallituskaudella käytössä, sen myönnän, ja nyt ollaan tilanteessa, jossa olisi pitänyt arvioida tilanne niin, ettei tehdä enää valtionosuusleikkauksia sinne. Mutta sen sijasta tämä hallitus päätti pitää voimassa kaikki valtionosuuksien alenemat viime hallituskaudelta ja päätti tällä hallituskaudella myöskin sen 50 miljoonan erän voimaan saattamisesta, joka vielä viime hallituskauden lopulla tehtiin, ja sen lisäksi kehysriihessä päätitte viime keväänä, että kuntataloudesta voidaan leikata tämän lisäksi vielä lisää.

Näin ollen teidän vaihtoehtonne suhteessa oppositiopuolue SDP:n vaihtoehtoon on erilainen, koska me emme halua leikata kuntataloudesta enää sitä 75 miljoonan erää, jonka te keväällä esitte tehtäväksi ja joka toteutuu ensi vuonna. Lisäksi te olette tehneet kunnille tehtävien lisäyksiä, joita ei ole reilulla tavalla kompensoitu. Niitä on useita, ja Kuntaliitto on näistä kaikista lausunut. Olipa se sitten tätä Lex Lindströmiä tai muita esityksiä, niin tosiasiaa ette ole tehtäviä reilusti kompensoineet.

Lisäksi kiky-leikkaukset jäävät valitettavasti hallituksen toimin kuntataloutta supistaviksi eivätkä sitä vahvistaviksi, ja siitäkin asiantuntijakuulemisessa saatiin arvio. (Puhemies koputtaa) Ettekä myöskään ota huomioon kuntataloudessa kaikkia eriä, jotka olisi pitänyt kompensoida, tehdä muutkin kuin verokompensaatiot.

19.34 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Tämä kuntatalouden osuus, josta edustaja Kiuru edelleen väittää vastoin sitä, mikä on Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön laskelmien yksimielinen tulos, koostuu monesta osasta, tällä kertaa harvinaisen monesta osasta, koska kilpailukykysojimus vaikuttaa monella tavalla kuntien talouteen. Verotuksen muutokset vaikuttavat hyvin monella tavalla, ja sitten on erilaisia toimenpiteitä, kuten perustoimeentulotuen siirtäminen Kelalle ja niin edelleen. Niillä on laajasti vaikutuksia.

Mutta oleellista on, edustaja Kiuru, se, minkä olemme jaostossa todenneet ja joka on kirjoitettukin sinne meidän tulevaan mietintöömme, joka huomenna varmaan lyödään lukkoon ja jos te olette eri mieltä, niin te varmaan esitätte siihen huomenna muutoksia: budjetti kokonaisuudessaan vahvistaa kuntataloutta ensimmäisen kerran vuosikymmeniin. Ei kauhean paljon — 39 miljoonaa ei ole valtavan suuri summa — mutta se on kuitenkin plusmerkkinen ensi kerran, kun te veitte kunnilta 4 miljardia euroa.

19.36 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Nyt kun edustaja haluaa väitellä tästä kuntataloudesta, niin sehän sopii oppositiolle. Nimittäin valitettavasti te olette väärässä. Ensinnäkin te olette käyttänyt täällä yli 6 miljardin lukua sanomalla, että valtionosuuksia leikattiin viime kaudella. Minäpä tarkistin sen tässä joutessani. Nimittäin vuosina 2012—2016 kuntatalous on 1,5 miljardia pienempi vuoden 2016 tasossa. Näin ne tosiasiat vain täällä pakkaavat olemaan erilaisia kuin juhlapuheissa. Valitettava totuus on se, että tämä jouduttiin tekemään, mutta nyt perussuomalaiset ovat tämän kuntalinjan ottaneet myöskin valtiontalouden osaksi, eli olette nämä leikkaukset jättäneet voimaan joka vuosi. Siis olette tehneet päätöksen siitä, että nämä leikkaukset toteutetaan tulevinakin vuosina, mutta sen lisäksi te olette päättäneet leikata lisää kuntataloudesta ja te teitte kehysriihessä päätöksen, jossa 75 miljoonalla eurolla te leikkaatte valtionosuuksia ensi vuonna. Me emme tätä tee sen takia, että se olisi iso koulutusleikkaus, se olisi iso leikkaus ihmisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Lisäksi te vetäydytte kuntien lakisääteisten tehtävien rahoituksen vastuusta monella eri tavalla. Kuntaliiton lausunto on varsin tyrmäävä, kun katsotaan niitä osuuksia, millä tämä hallitus haluaa ja pystyy kompensoimaan näitä uusia tehtäviä. Lisäksi te olette vetäytyneet erittäin tärkeästä rahoitusperiaatteesta, joka lähtee siitä, että veroperustemuutosten lisäksi kompensoidaan myös muita muutoksia. Tämä hallitus on poikkeus. Ensimmäistä kertaa se tekee muutoksia, jotka eivät enää tulekaan kompensoiduiksi kuntien valtionosuuksiin. Minä olen siitä todella pahoillani. Se on uusi linja.

Lopuksi on todettava näistä kiky-vaikutuksista, että te nimenomaan jätätte kiky-vaikutuksia korvaamatta kunnille. (Puhemies koputtaa) Siitäkin on tyrmäävä Kuntaliiton lausunto olemassa, ja näin ollen kuntatalous ei jää positiiviselle.

19.38 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Me olemme tästä nyt käytännössä ja numeroiden valossa ihan eri mieltä, edustaja Kiuru ja minä, ja väitän, että minä olen oikeassa, koska niistä asiakirjoista ja tiedoista, mitä meille on annettu — itse istun Kuntaliiton hallituksessa ja toisaalta tuolla kunta- ja terveysjaostossa avoimin korvin olen ollut paikalla puheenjohtajana koko syksyn — on varma tieto: 39 miljoonaa on yhtenevä luku, positiivinen vaikutus kuntatalouteen. Viime vaalikaudella kumuloituvasti tapahtunut kuntien valtionosuuksien leikkaus on noin 4 miljardia, ja kuntien velka nousi viime vaalikaudella noin 10 miljardista lähelle 17:ää miljardia. Eli kun te leikkasitte kunnilta ettekä vähentäneet kuntien tehtäviä ja vastuita, kunnat kiristivät verotusta, ottivat rajusti velkaa, kävivät yt-neuvotteluja, vähensivät henkilöstöä, heikensivät vanhuspalveluja, kasvattivat ryhmäkokoja ja niin edelleen. Tämä oli teidän politiikkanne tulos, ja tämä on fakta, valitettavasti. Teidän on vaikea myöntää tätä tosiasiaa, (Välihuutoja) mutta olisi syytä myöntää, koska se on todennettavissa.

19.40 Mauri Pekkarinen kesk: Arvoisa puhemies! En osallistu muuten tähän aineelliseen keskusteluun, mutta kun satun olemaan Suomen Kuntaliiton valtuuston puheenjohtaja, ehkä tästä roolistani johtuen totean, että Suomen Kuntaliiton käsitys on se, että rahoitusperiaatetta toteutetaan vuonna 2017. Ja toiseksi: valtio—kunta-suhteen laskentatavat oikeastaan silloin 90-luvun alussa laitettiin siihen formuun, missä ne edelleenkin ovat — olin silloin sisäministerinä tästä asiasta päättämässä — ja tuon formun mukaan kunta—valtiotuhde on 39 miljoonaa euroa elvyttävä ensi vuonna 2017.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 177/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 15/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 15/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puumala.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Keskustelu

19.41 **Tuomo Puumala kesk** (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia. Ammatilliseen peruskoulutukseen kohdennettaisiin 190 miljoonan euron määrärahasäästö vuodesta 2017 lähtien. Säästö toteutettaisiin siten, että rahoituksen perusteena käytettävä opiskelijoiden enimmäismäärä säädettäisiin 12,44 prosenttia koulutuksen järjestämislupien mukaista kokonaisopiskelijamäärää alemmalle tasolle. Kilpailukykyopimuksen mukaista lomarahojen väliaikaista alentamista vastaava vaikutus otettaisiin huomioon laskettaessa vuosien 2017—2019 lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen, oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen, taiteen perusopetuksen, vapaan sivistystyön oppilaitosten sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden rahoitusta. Maahanmuuttajille suunnattua ammatillista koulutusta olisi mahdollista rahoittaa valtionavustuksella vuonna 2017. Nuorten aikuisten osaamisohjelman valtionavustusrahoitusta koskevan säännöksen voimassaoloa jatkettaisiin vuoden 2018 loppuun. Perusopetukseen valmistavan opetuksen ja muiden kuin oppivelvollisten perusopetuksen rahoitus kytkettäisiin nykyistä tarkemmin toteutuneen opetuksen määrään. Lisäksi uudistettaisiin eräitä perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen rahoitusta koskevia säännöksiä.

Puhemies! Valiokunta kiinnittää eniten mietinnössään huomiota ammatillisen koulutuksen säästöihin. Sivistysvaliokunta on jo aiemmissa kannanotoissaan kritisoinut ammatillisen koulutuksen säästöjen aikataulutusta suhteessa ammatillisen koulutuksen sisällölliseen reformiin. Valiokunta pitää edelleen erittäin valitettavana säästöjen toteuttamista vuoden 2017 alusta ja jo ennen ammatillisen koulutuksen uudistamista koskevan lainsäädännön voimaantuloa vuoden 2018 alusta. Säästöjen ajoitus tekee vuodesta 2017 erittäin haastavan ammatillisen koulutuksen järjestäjille. Ammatillinen reformi kuitenkin etenee hyvää vauhtia. Reformin valmistelu on ollut avointa, ja keskeiset linjaukset on valmisteltu yhdessä eri tahojen kanssa. Monet koulutuksenjärjestäjät ovat tämän vuoksi jo ennakoineet reformin toimeenpanoa ja uudistaneet koulutusprosesseja. Reformia koskevan lainsäädännön pitäisi tulla eduskuntaan ensi vuoden alkupuolella.

Puhemies! Muista esitykseen sisältyvistä asioista valiokunta pitää kannatettavana, että valtionavustuksella voidaan rahoittaa sellaisten maahanmuuttajien opintoja, jotka eivät ole suorittaneet perusopetuksen oppimäärää tai joilla ei ole perusopetuksen oppimäärän suorittamisen jälkeistä tutkintoa. Samalla nuorten aikuisten osaamisohjelman valtionavustusten rahoitusta koskevan säännöksen voimassaoloa jatketaan kahdella vuodella opintonsa vuosina 2013—2016 ohjelmassa aloittaneiden opintojen loppuun saattamiseksi. Määrärahan turvin voidaan tarjota ammatillista koulutusta noin 2 000 maahanmuuttajalle.

Huolensa valiokunta esittää vapaan sivistystyön sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden rahoituksesta. Vapaan sivistystyön oppilaitosten valtionosuuksien ja valtionavustusten leikkaukset ovat heikentäneet ja heikentävät kansalaisten koulutuksellista tasa-arvoa, koska opetustarjontaa on jouduttu supistamaan ja opetuksen hintaa nostamaan.

Puhemies! Valiokunta esittää lisäksi yhtä teknistä pykälätason muutosta. Saadun selvityksen mukaan esi- ja perusopetuksen yksikköhintoja koskevan lain 29 § 1 momentissa säädettävää rahoituslain perusteella suoritettavan esi- ja perusopetuksen rahoituksen laskentakaavaa tulisi täsmentää siten, että rahoituksen laskennan perusteena olevaa valtiova-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

rainministeriön määräämää kotikuntakorvauksen yksikköhintaa tulisi alentaa 3,15 euroa. Esitämme hallituksen esityksen hyväksymistä tämä muutos huomioiden.

Mietintö sisältää kaksi vastalauseetta.

19.45 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttaminen ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttaminen. Yllättävän isosta asiasta on siis kysymys, kun puhutaan koko koulutuskentän rahoituksesta.

Lähdetään siitä, että tässä esityksessä ammatilliseen peruskoulutukseen kohdennetaan 190 miljoonan määrärahasäästö vuodesta 2017 lukien. Moni on kysynyt, jopa valiokunta itse useita kertoja ja toistuvasti, miksi ammatillisen koulutuksen uudistus toteutetaan myöhemmin ja itse rahoitusleikkaus aikaisemmin, jolloin tosiasiasa ammatillisen koulutuksen uudistus verhotaan kylmäksi 190 miljoonan euron leikkaukseksi. Tätä ei ole kukaan ymmärtänyt. Siihen samaan asiaan ovat puuttuneet sekä sivistysvaliokunta että valtiovarojen sivistysjaosto. Ei moni voi ymmärtää, miksi ihmeessä tehdään uudistus, jossa rahat viehdään 2017 ja uudistus toteutetaan siitä seuraavana vuonna. Ei tämä ole uudistamista, tämä on leikkaamista.

Arvoisa puhemies! Esityksessä esitetään siis, että voitaisiin nopeuttaa opintoaikoja, säästää seinistä ja lisätä yhteistoimintaa — tosiasiasa juuri niitä asioita, joita esitettiin viime hallituskaudella, ja niiden lukkona oli se, että aloituspaikkoja ei voinut vähentää. Tässä salissa näyteltiin aika erikoinen näytelmä, ei sinänsä fyysisesti tässä salissa mutta eduskuntasalissa kuitenkin: Silloinen oppositio, keskusta ja perussuomalaiset, halusi hylätä uudistuksen, vaikka aloituspaikat olisi säilytetty ennallaan. Mutta juuri tästä syystä — pelosta, että aloituspaikat eivät säilyisi ennallaan — silloinen oppositio halusi hylätä tuolloisen ammatillisen koulutuksen uudistuksen. Kun sitten laki säästöjen ohjauskeinoista kaatui eduskunnan käsittelyssä aikapulaan, jäljelle olisi jäänyt vain huono vaihtoehto, juuri se vaihtoehto, minkä tämä hallitus nyt toteuttaa. Silloisena istuvana ministerinä totesin, että minusta ei ole viemään näin huonoa esitystä eduskunnan viime metreillä läpi, koska koen, että pahinta uudistusta on uudistus, jossa vain ja pelkästään aloituspaikkoja tai opettajamäärää leikataan. Silloinen eduskunta tuki tätä valitsemaani linjaa niin hallituspuolueissa kuin eduskunnan oppositiossa, ja vain kokoomus vastusti tätä linjausta loppuviimeksi kahdeksasta eduskuntaryhmästä tässä salissa. Näin ammatillisen koulutuksen uudistusta viime hallituskauden lopussa ei toteutettu aloituspaikkoja vähentämällä.

Nyt kun uusi eduskunta aloitti, niin kyllä ihmetykseni oli suuri, kun kaksi kantavaa silloista oppositiopuoluetta olivat siirtyneet hallitusaitioon. Kaivettiin esiin jälleen ammatillisen koulutuksen uudistus, mutta kas kas, otettiin käyttöön jälleen aloituspaikkojen vähentäminen, joka oli osoittautunut täällä eduskunnan käsittelyssä sellaiseksi vaihtoehdoksi, jota seitsemän ryhmää kahdeksasta puolueesta ei kannattanut. Siksi ihmettelen tätä, miksi näitä mittavia säästöjä ei lähdetty hakemaan ammatillisen koulutuksen kehittämisellä, seinistä säästämällä, yhteistoimintaa lisäämällä, opintoaikoja tehostamalla, vaan yksinkertaisesti tuotiin eduskuntaan käsittelyyn laki, joka lähtee siitä, että koulutuksen järjestäjien on nyt itse päätettävä, leikkaavatko he opettajista ja tuntimääristä vai leikkaavatko he aloituspaikoista.

Onpa tämä kova juttu täällä käsittelyssä: On siis ehdotus, jossa lähtökohtana ei ole varsinaisen sisällön ja toiminnan uudistus vaan tosiasiasa aloituspaikkojen leikkaus. 18 000

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

aloituspaikkaa on uhattuna. Tosin ministeriö itse epäilee, että ehkä vain minimissään 6 000 aloituspaikkaa lähtisi, mahdollisesti enemmän.

Nyt olemme tähän asiaan sivistysjaostossa paneutuneet ja olemme huomanneet, että kukaan tässä valtakunnassa ei tiedä noin 170 koulutuksen järjestäjän todellisista valinnoista, ja tältä osin on hyvin erikoinen tilanne, että Suomessa ei tiedetä, lähtevätkö nämä aloituspaikat vai eivät. Se on aivan käsittämätöntä, että meitä ei kiinnosta, toteutuuko koulutuksellinen tasa-arvo tässä maassa myös alueellisesti. Erityisesti pääministeripuolue keskusta, joka puhui kauniisti alueellisesta koulutuksen saatavuudesta, on tuonut tänne käsittelyyn esityksen, joka nimenomaan lähtee siitä, että aloituspaikkoja vähennetään. SAK arvioi jopa, että osa näistä säästöistä voidaan toteuttaa leikkaamalla sellaisten alojen opiskelijapaikkoja, joiden osaajille olisi työmarkkinoilla käyttöä. Aika hurjaa tekstiä, kun ajatellaan, mitä tässä oikein ollaan tekemässä.

Eli hallituksen oma esitys lähtee siitä, että jos säästö toteutettaisiin kokonaisuudessaan opiskelijamäärää vähentämällä, vähennys vastaisi 18 000:ta opiskelijapaikkaa. Tämä lukee tässä hallituksen esityksessä. Kuinka paljon on 18 000 aloituspaikkaa? Sekin on hyvä todeta, että vuonna 2015 meillä oli 45 400 aloituspaikkaa ammatillisen koulutuksen piirissä, siis noin 45 000, ja hallituksen esitys lähtee siitä, että aloituspaikkoja maksimissaan leikataan 18 000. Siis minun täytyy sanoa, että tässä ei ole mitään järkeä. Se tarkoittaa joko sitä, että me ajamme kokonaan aikuisten ammatillisen koulutuksen alas eli noin 15 000 paikkaa — silloin ammatilliseen koulutukseen pääsisivät vielä ikäluokan nuorimmat, joita on laskennallisesti fifty-fifty-periaatteella noin 30 000 — mutta jos me lähdemme siitä, että ammatillinen aikuiskoulutus säilyy ainakin joiltakin osin, niin sitten kaikki nuoret eivät pääsekään enää koulutukseen. En tiedä, kumpaa linjaa hallitus aikoo tehdä, koska tämä on jätetty koulutuskentän vastattavaksi, kummalla linjalla ollaan.

Arvoisa puhemies! Hämmästyttävää on sekin, että kun me katsomme tätä kokonaisuutta, niin kyllä ammatillisen koulutuksen kontaktiopetuksen eli lähiopetuksen tuntimäärä on laskenut kuin lehmän häntä. Siis pahimmillaan joillakin aloilla opiskellaan kolmannes vähemmän lähitunneilla kuin on opiskeltu vielä kymmenen vuotta sitten, ja tämä johtaa tietenkin siihen keskeiseen kysymykseen, kuinka paljon me voimme vielä säästää sillä, että opettajia vähennetään. Nyt arvioidaan, että ammatillisen koulutuksen parissa työskentelevien henkilöiden laskennallinen vähentämistarve on 2 400—3 800 työntekijää, ja tämän menoeran perusteella työttömyysetuudet uhkaavat paisua vähintään 15,5—24,6 miljoonaa euroa. Kysyn vain teiltä: kun Talvivaaran eli nykyisen Terrafamen pääomittamista perusteltiin työllisyysnäkökulmilla, miksi tätä uudistusta ajetaan ajattelemta työllisyysnäkökulmaa ollenkaan?

Arvoisa puhemies! Kuinka paljon on sitten tämä leikkaus käytännössä? Jos me sallimme, että aloituspaikkoja näin paljon leikataan, niin se tarkoittaa käytännössä sitä, että Pohjois-Suomessa kukaan ei enää tulisi ammatillisen koulutuksen piiriin — kukaan ei tulisi ammatillisen koulutuksen piiriin — tai toinen vaihtoehto on se, että sosiaali- ja terveysalan koulutuspaikat ammatillisessa koulutuksessa leikattaisiin kokonaan. Kysyn teiltä, hyvät edustajat: eikö nyt kenelläkään tule mieleen, että jollakin muulla tavalla tämä ammatillisen koulutuksen uudistus olisi voitu toteuttaa? Siihen mahdollisuus olisi ollut, jos tämä uudistus olisi siirretty vuoteen 2018 eli uudistus, rahoitusuudistus ja toiminnallinen muutos olisivat kulkeneet käsi kädessä. Nyt kun ei ehditty, jäi ainoastaan aloituspaikkojen vähentäminen lopputulokseksi.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Olen syystäkin todella huolissani siitä, mitä tämä tarkoittaa käytännössä, kun henkilös-
tö- ja tilakustannukset ovat yli 80 prosenttia koulutuksen kustannuksista tälläkin hetkellä.
Kyllä koulutuksen järjestäjillä liikkumatila harkinnanvaran käyttämiseen näiden leikkaus-
ten kohdentamisessa on aika olematon. Tämä 190 miljoonan erän ulosmittaaminen yksi-
nään säästötoimenpiteillä tarkoittaa sitä, että se johtaa irtisanomisiin, lomautuksiin, se hei-
kentää koulutuksen saavutettavuutta ja kaventaa koulutustarjontaa. Olen todella pahoilla-
ni, että eduskunnassa tällainen näytelmä otettiin vastaan eikä opittu mitään siitä, mihin me
viime hallituskauden lopuksi jäimme. Ja voin sanoa teille, että en koskaan olisi esitellyt
(Puhemies: Huomautan 10 minuutin ajasta!) tätä asiaa viime kaudella, koska ajattelin, että
ammattillista koulutusta voidaan uudistaa muutoinkin kuin säästämällä, mutta silloin koko
eduskunta lähti siitä, että kuntatehtäviä vähennetään. Tätä kautta tulimme siihen tilantee-
seen, että toisen asteen kuntatehtävien vähentämiseksi ja rationalisoinniksi ehdotettiin uu-
distusta, ja sen uudistuksen varassa (Puhemies koputtaa) vieläkin täällä ollaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Kun nyt näyttää olevan hieman debatin tarvetta,
niin otamme tähän väliin lyhyen debatin. Eli V-painikkeella voi pyytää vastauspuheenvuo-
roja.

19.56 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä kuulla
edelliseltä opetusministeriltä, että todellakin oli halu leikata 260 miljoonaa eli reilusti
enemmän toisen asteen koulutuksesta viime kaudella, ja se syy, miksi se esitys torpattiin,
oli se, että siinähan olisi annettu ministeriölle käytännössä valta päättää sekä ammatillisen
että lukiokoulutuksen sijainnista ympäri Suomea. Tällaista valtaa ei haluttu antaa. Edel-
leenkin on tärkeää, että alueet ja kunnat itse päättävät, missä koulutusta on.

Kyllä näitä säästöjä tehdään tällä hallituskaudella. Se on totta ja se on myönnettävä. Si-
vistysvaliokunta on ollut kriittinen tämän suhteen, mutta se on myös puppu puhetta, että uu-
distuksia ei tehtäisi. Työnantajilta ja nimenomaan nuorilta ja opiskelijajärjestöiltä itseltään
on tullut toive siitä, että oppimista siirretään samaan aikaan myös työpaikoille, mikä vä-
hentää tätä luokkaopetuksen tarvetta. Tämä tulee tuomaan säästöjä, ja silloin tätä lähiope-
tusta ja tukea voidaan antaa enemmän sellaisille, jotka sitä tarvitsevat.

19.57 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jarval-
le voisi todeta: Miksi ei ensin tehdä reformia? Miksi tehdään ensin säästöt ja sitten refor-
mi? Eli on täysin väärin puhua siitä, että tässä olisi kyse jostain uudistamisesta. Tässä on
kyse puhtaasta leikkaamisesta. Aidossa uudistuksessa ensin tehtäisiin rakenteelliset muu-
tokset, joilla voitaisiin saada kustannustehokkuutta. Nyt tehdään leikkauksia, ja nämä leik-
kaukset tarkoittavat joko vähemmän opiskelupaikkoja, joko vähemmän henkilöstöä, joko
vähemmän kontaktiopetusta tai heikompia opiskelutiloja ja muita mahdollisuuksia, eli kyl-
lä nämä leikkaukset eivät voi olla näkymättä joko aloituspaikoissa tai koulutuksen laadus-
sa.

Mielestäni edustaja Kiuru puhui erittäin hyvin työllisyydestä. On erikoista, että tässä yh-
teydessä ei olla lainkaan huolissaan siitä, että tällä aiheutetaan työttömyyttä, opettajien
työttömyyttä. Eivätkö ne työpaikat ole tärkeitä, hallitus?

19.59 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Puheenjohtaja
Rinne, silloinen valtiovarainministeri, julkisti 20. maaliskuuta 2015, eli kuukausi ennen

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

vaaleja, SDP:n talouslinjaukset. Sen mukaan demarit ajoivat tälle vaalikaudelle 4 miljardin lisäsopeutusta: 3 miljardia piti sopia heti, viimeisestä miljardista keväällä 17. 3 miljardin paketista 2 miljardia olisi suuntautunut menopuolelle ja loput tulopuolelle. SDP:n 3 miljardin heti toteutettavaan pakettiin sisältyi menosopeutuslista, jossa on elinkeinotukia 400 miljoonaa, indeksijäädytyksiä 800 miljoonaa ja opetus- ja kulttuuriministeriön alan järjestämis- ja rahoitusuudistuksen toteuttamiseen 270 miljoonaa euroa ja sitten vielä monia muita. Eli sosialidemokraattien linja oli (Puhemies koputtaa) 270 miljoonaa ilman uudistuksen läpisaantia ennen sitä.

20.00 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä valittu, hallituksen valitsema, etenemistapa, jossa ensin tehdään säästöt ja sen jälkeen uudistukset, on päätön. Järkevämpää olisi toteuttaa ensin se reformi ja sitten mahdollisesti leikkaukset, kun voidaan arvioida reformin tuomat säästöt toimintojen tehostamisen ja päällekkäisyyksien purkamisen seurauksena. Itse reformin kautta olisi mahdollista tehdä tärkeää ja arvokasta uudistamis- ja kehittämistyötä, mutta säästöt vievät kehittämistyöltä maton jalkojen alta pois.

20.00 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Todella, edellinen hallitus antoi perinnöksi tälle hallitukselle sen, että kehyksiin oli kirjoitettu "iso leikkaus". Sitä pystyimme pienentämään, mutta silti tuo on kipeä paikka. Jos ajattelee, mitkä asiat ovat samalla tavalla kuin edellisellä kerralla, niin aivan samalla tavalla se edellinen säästö kuin tämäkin leikkaus olisi kohdistunut oppilaitoksiin, opettajiin, kaikkeen tähän ikävään, mitä täällä on kuvattu. Ei sellaista leikkausta ole olemassa, joka ei keneenkään kohdistuisi. Ainakaan me emme ole sellaista vielä keksineet.

Mikä asia on sitten muuttunut? Tätä toimilupien pakkohakua tässä ei ole mukana, ja kuten tässä on useampaan otteeseen todettu, summa on pienempi: 260 miljoonasta ollaan tullut 190 miljoonaan euroon.

Reformi on tulossa. Kun tässä on sanottu, että ei uudisteta, niin iso uudistushan on joka tapauksessa tulossa ammatilliseen koulutukseen, ehkä suurempi kuin koskaan ennen on tehty. Sen ajoitus, kuten valiokuntakin on mietinnössään todennut, ei ole ihanteellinen. Se on ihan selvä.

20.02 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen leikkaus on kieltämättä tämän kauden vaikeimpia kysymyksiä juuri tämän takia, että ensi vuonna astuvat nämä säästöt voimaan ja sitten vuonna 2018 tulee vasta tämä uudistus. Nyt kun sivistysvaliokunnassa olemme keskustelleet tästä leikkauksesta, niin ihan selkeästi on käynyt ilmi, että moni oppilaitos ei tiedä esimerkiksi, mitä tämä rahoitusuudistus merkitsee vuonna 2018. Se johtaa siihen, että he tekevät päätöksiä talousarvioesityksistään ja leikkauspäätöksiä ilman, että he tietävät, mikä tulee olemaan tämä uusi rahoitusjärjestelmä ja mitä se (Puhemies koputtaa) tarkoittaa omalle oppilaitokselle.

20.03 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seuraan hyvin läheltä ammatillista koulutusta ja keskustelen usein opettajien kanssa, ja monet opettajat pelkäävät nyt, että he eivät jatkossa pysty tekemään työtä ammattietiikkansa mukaisesti. Tiedän, että oppilaitoksissa suunnitellaan esimerkiksi opiskelijoiden itsenäisen opiskelun lisäämistä ja semmoista opiskelumuotoa, että opiskelijat keskenään ilman opet-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

tajaa voisivat opiskella tiettyjä aineita. Olen kuitenkin sitä mieltä, että ammattia ei voi oppia itsenäisesti tai opiskelukavereiden kanssa porukassa opiskellen. Eli minulla on todella huoli siitä, kuka vastaa valmistuvien työntekijöiden osaamisesta tällaisissa olosuhteissa.

20.04 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On selvää, että tässä taloudellisessa tilanteessa olevassa maassa, kuten Suomi on, uudistuksia on pakko tehdä ja myös säästöjä. Se, että joudumme Kansainvälisen valuuttarahaston taikka sitten velkojienne taluteltavaksi tuolla pitkin maailmaa, on se kaikista huonoin vaihtoehto.

Olen kuullut monta ammatillisen koulutuksen opettajaa, ja heiltä olen kuullut tämän saman viestin, mitä äskeisissä monessa puheenvuorossa on sanottu, että uudistuksia tarvitaan ja on tarkoitus ihan aidosti viedä ne nuoret opiskelijat ja myös aikuisopiskelijat sinne työpaikoille, missä he saavat opastusta työnantajan ja työnjohdon toimesta ja tietenkin opettajat käyvät siellä. Eli viedään tätä uudistusta sinne suuntaan, minne pitääkin: työnantajien ja opiskelijoiden välille luodaan se suhde, josta voi todennäköisesti jopa syntyä työpaikka. Tämähän on se hyvä tavoite, eikä niin että lähdemme sokeasti syyttämään rahaa lisää. On tärkeää katsoa näin vähän rahan aikana se, että käytämme tehokkaasti rahat, mitä vähän on.

20.05 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todella tähän ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat leikkaukset ovat erittäin rajuja, niin kuin on moneen kertaan tässä sanottu. Nämä oppilaitokset todella sysätään jatkuvaan myllerrykseen: ensin leikataan ja sitten vielä sisältöä uudistetaan. Ja niin kuin tässä edustaja Mäkisalo-Roppo-nen hyvin toi esille, kyllä kentältä, opettajakunnasta, on tullut monin paikoin huolta siitä, että sekä koulutuksen laatu että opiskelupaikkojen riittävyys ovat monin paikoin todella uhattuina. Peräänkuulutamme lyhykäisyydessään sitä, että ammatillista koulutusta on tietysti syytä miettiä ja sitä on uudistettava mutta se on tehtävä suunnitelmallisesti eikä hätiköidysti eikä sillä tavoin, että vuoden välein ollaan suurta rumbaa aiheuttamassa. Se ei ole kenenkään etu, ja ennen muuta siitä tietysti kärsivät meidän lapset ja nuoret.

20.06 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 18 000 opiskelupaikan menetys on otettava tosissaan. Kuitenkin olen iloinen, että oman alueeni Mikkelin ammattikorkeakoulu tai vuoden alusta Xamk, kuten sitä kutsutaan, on tehnyt sen ratkaisun, että opiskelupaikkoja ei vähennetä — mutta vähennys tehdään silloin henkilökunnasta, ja siellä on tälläkin hetkellä yt-neuvottelut menossa, ja 30 ihmistä saa luvan lähteä. Se on todella hankalaa tulossa olevan muutoksen takia, koska entisestään pienenevän henkilökunnan on entistä vaikeampi suunnitella minkäänlaista rakennemuutosta ja sisällöllistä muutosta koulunkäyntiin.

Kun samalla muistetaan, että lähitunteja opiskelusta vähennetään ja itsenäistä opiskelua lisätään, ja kun tiedetään, että etenkin suomalaiset pojat tipahtavat koulutuksesta entistä herkemmin, tämä aiheuttaa jatkossa sen, että meillä on vaara siitä, että poikia tippuu entistä enemmän ja lasku tästä säästöstä ja leikkauksesta tulee kalliimmaksi kuin leikkaus itse.

20.07 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä ihmetelen sitä, että tässäkin salissa ihan suvereenisti käytetään sanaa reformi. Reformi tarkoittaa uudistusta, mutta tässä salissa reformi näyttää tarkoittavan leikkausta, ja jos leikkaus

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

verhotaan sanaan reformi, niin ajatellaan, että silloin ei tule leikkausta. Mutta se tulee silloin kun leikkauksesta on kysymys, ja tässä nimenomaisessa asiassa siitä on kysymys. Nyt puhutaan siitä, että tarvitsee säästää, me tarvitsemme rahaa. Niin tarvitsemme, mutta niin tarvitsee tulevaisuuskkin. Tulevaisuus tarvitsee tekijöitä, ammattitaitoisia ihmisiä, ammattitaitoisia autonkorjaajia, ammattitaitoisia juhlapukujen tekijöitä, ammattitaitoisia suutareita. Niitä me emme saa, jollei meillä ole ammatillista koulutusta. Me tarvitsemme ammatillista koulutusta joka puolella maata. Nyt on uhkana se, kun mietitään Pohjois-Suomea esimerkiksi, (Puhemies koputtaa) että se jää täysin tyhjäksi, ja siihen meillä ei ole varaa.

20.08 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin, säästöt kohdistuvat myöskin tähän talousarvion toiseksi suurimpaan pääluokkaan, ja kaikki puolueet oikeastaan omissa linjauksissaan vaalien alla ovat tästä lähteneet, niin kuin täällä on todettu. Kun sivistys- ja tiedejaostossa olemme tätä käsitelleet, niin todellakin tämä on se suurin kipupiste nyt ensi vuoden talousarviossa. Lähdemme mietinnön luonnoksessa siitä, että on tärkeää, että nyt tätä seurataan toimialoittain, alueittain, oppilaitoskohtaisesti. Oppilaitokset ovat jo lähteneet tässä liikkeelle, ja totta kai voidaan uudistaa, niin kuin tässä on todettu, työpaikkaoppimista ja näitä ja koulutusaikoja voidaan jopa ehkä lyhentääkin ja niin edelleen, ja tässä voidaan edetä.

Puhemies! Sitten on myöskin tärkeää, että kun nyt monilla aloilla on työvoimakysyntää — näemme, että tuolla länsirannikolla esimerkiksi metallityöntekijöistä (Puhemies koputtaa) on paljon puutetta — niin myöskin tämä on tärkeä asia ottaa huomioon.

20.09 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tässä salissa kaikki kannamme suurta huolta siitä, että osa nuorisostamme on syrjäytymässä, mutta sitten kun tulee käytännön päätöksiä, jotka koskevat näitä nuoria, niin valitettavasti se yksittuomaisuus ei ole enää samanlaista. Tämä päätöshän käytännössä on sellainen, koska tässä ammatilliset koulut joutuvat leikkaamaan aloituspaikkojaan, eli meillä jää entistä suurempi joukko ilman koulutuspaikkaa. Toisaalta ammatilliset koulut joutuvat leikkaamaan lähiopetustaan. Se tarkoittaa sitä, että juuri niiden nuorten, jotka nyt keskeyttävät opintonsa ja ovat riskiryhmässä, määrä lisääntyy, koska he ovat niitä, jotka tarvitsevat sitä lähiopetusta eniten ja jotka eivät kykene itsenäiseen opiskeluun niin hyvin kuin jotkut toiset nuoret. Sen takia tätä leikkausta ei pidä tehdä. Ja toisin kuin edustaja Ala-Nissilä täällä sanoi, niin eivät kaikki puolueet (Puhemies koputtaa) — vihreät eivät — ennen vaaleja puhuneet mitään tällaista koulutuksesta, vaan päinvastoin kaikki olivat sitä mieltä, että koulutuksesta ei voi enää leikata.

20.10 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos verrataan vuoden 2013 tasoon, niin ensi vuonna toteutuva budjetti vähentää ammatillisen koulutuksen määrärahoja 310 miljoonaa euroa. Selittäkää minulle: eikö hallituspuolueissa ole kukaan jaksanut laskea niitä tehtyjä leikkauksia, jotka tulevat tämän 190 miljoonan euron reformin päälle? Olen ollut erittäin huolissani siitä, miksi aina väitetään, että ammatillisesta koulutuksesta leikataan vain 190 miljoonaa. Sehän ei pidä millään tavalla paikkaansa, koska tällä hallituskaudella on poistettu jo takuukorotus, kehittämisrahat on poistettu, samaan syyyn on myöskin toteutettu kiky-leikkaus, joka tosiasiassa vähentää yksityisiltä koulutuksenjärjestäjiltä, joita on osakeyhtiömuotoisessa ammatillisessa kentässä todella paljon myöskin kiky-vaikutukset. Tältä osin päästään sinne noin 260 miljoonaan euroon, ja täällä

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

vielä puolustellaan sillä, että vain 190 miljoonaa leikataan. Minä pidän tätä aika härskinä ja sellaisena tapana, jossa aidosti leikataan (Puhemies koputtaa) ammatillisesta koulutuksesta ilman rakenteellisia uudistuksia, ja niitä kyllä monet meistä olisivat kannattaneet.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, ja sitten palataan välillä puhujalistaan.

20.12 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Ammatillisesta koulutuksesta leikataan 190 miljoonaa, vaikka koulutuksesta leikattiin jo viime kaudella liikaa, ja siksi kaikki antoivat koulutuslupauksen, joka nyt sitten petetään. Hallitus ei kuitenkaan linjaa, miten säästöt on tehtävä, vaan jättää vastuun koulutuksenjärjestäjille. On hämmäntävää, että valtavat säästöt tehdään ennen ammatillisen koulutuksen tulossa olevaa reformia. Eikö olisi viisaampaa hakea kustannustehokkuutta reformin kautta eikä niin, että ensin kurjistetaan koulutusta jättileikkauksilla ja sitten vasta tehdään reformi? Kyse onkin siis puhtaasta leikkauksesta, ei uudistamisesta, ihan sama miten päin tätä nyt tässä pyöritellään.

Jos säästö toteutetaan sisäänottoa pienentämällä, tarkoittaa se 18 000 opiskelupaikkaa vähemmän. Jos summa säästetään henkilöstöstä, tarkoittaa se 3 800 opettajaa vähemmän. Jos leikkaukset kohdistetaan vain opiskelijakohtaisiin kustannuksiin, olisi säästö 1 270 euroa per opiskelija. Joka tapauksessa leikkauksen vaikutukset ovat huonoja. Ryhmäkoot kasvavat, ja lähiopetus vähenee, toimipisteitä suljetaan, opettajien työttömyys lisääntyy, ja pahimmassa tapauksessa koulutustakuu heikkenee ja nuoria syrjäytetään peruskoulun jälkeen. Ammatillisen koulutuksen keskeyttäminen on jo nyt liian yleistä, mutta se tulee todennäköisesti lisääntymään, kun opetuksen laatu ja määrä heikkenevät. Eilen julkaistujen Pisa-tutkimusten valossa voi ennustaa, että suurimmassa syrjäytymisvaarassa ovat itäsuomalaiset pojat. Nyt heiltä ollaan heikentämässä myös ammatillista koulutusta, joka on jo muutenkin kauempana kotoa kuin lukio. Nimenomaan itäsuomalaiset pojat menevät usein ammattikouluun, eli näillä leikkauksilla on myös alueiden ja sukupuolten kannalta erilaisia vaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Koulutuksen laatu heikkenee väistämättä näiden leikkauksien takia, varsinkin kun ei samaan aikaan tehdä reformia, ja sitä myötä heikkenee myös tulevaisuuden ammattilaisten osaaminen. Ylisuuret ryhmäkoot heikentävät oppimista erityisesti kädentaitoja vaativissa opinnoissa. Lähiopetuksen vähentyminen johtaa siihen, että työskentely ryhmässä vähenee. Etenkin nuorten opiskelijoiden kohdalla ryhmä tukee opintojen etenemistä, ja tämä on erityisen tärkeää maahanmuuttajien koulutuksessa ja kotoutumisessa.

Arvoisa puhemies! Kaikki kaupungit ja kunnat eivät aio toteuttaa ammatillisen koulutuksen leikkauksia, ja tämä tulee aiheuttamaan koulutuksellista eriarvoisuutta. Viitataan jälleen eilisiin Pisa-tuloksiin. Alueelliset erot ovat jo nyt Suomessa suurempia kuin muissa maissa, ja emme tarvitse enää enempää eriarvoisuutta lisäävää leikkauspolitiikkaa. Tästä syystä lakiehdotus tulisi hylätä.

20.15 Mikaela Nylander r: Värderade talman! Ovissheten på fältet är just nu oerhört stor. Dels förstår på grund av de massiva nedskärningarna, men också på grund av att tidtabellen är fel, det vill säga 2017 träder inbesparingarna i kraft och först ett år senare reformerar man själva lagstiftningen.

Det som har kommit fram i kulturutskottet och som är oerhört oroväckande är det att antalet närundervisningstimmar har minskat drastiskt inom yrkesutbildningen. Det betyder

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

att de elever som är svagast och som mest behöver stöd i form av närundervisning inte får den här undervisningen. Det andra problemet som har kommit fram klart och tydligt är den regionala tillgängligheten, hur man i framtiden ska kunna trygga den regionala tillgängligheten och också den språkliga, rätten till undervisning på det egna språket, och den tillgängligheten står inför stora utmaningar.

Men, talman, vi har ännu en annan fråga som vi har problematiserat i utskottet och som vi också kommer att föra till omröstning här i salen och det gäller den fria bildningen. Den fria bildningens styrka har varit den regionala tillgängligheten. I kulturutskottet har vi nu hört att den fria bildningens tillgänglighet är sämre än för några år sedan. Det här är problematiskt med tanke på den fria bildningens uppgift och med tanke på tillgängligheterna. Signalerna som nu kommer från fältet bör tas på allvar innan vi förorsakar skador som inte går att reparera.

20.20 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Suomen keskeinen menestystekijä on osaaminen ja laadukas koulutus. Koulutuksen laadun kannalta on oleellista muun muassa opetuksen määrä, opettajien ammattitaito ja opiskelijaryhmien koko, ja nämä suuret koulutukseen kohdistuvat säästöt ovat suuri riski opetuksen laadulle ja myös määrälle, kun ne toteutetaan ennen tätä rakenneuudistusta. Olen entisessä elämässäni opettanut lähihoitajaopiskelijoita, ja entiset opettajakollegani ovat kyllä todella kauhuissaan mahdollisesta kontaktiopetuksen ja teoriaopetuksen vähentämisestä. Lähihoitaja esimerkiksi tarvitsee vankan teoriapohjan omalle työlleen, niin että hän osaa kyseenalaistaa työelämän huonoja käytäntöjä. Työelämässä voidaan oppia jopa vääriä ja huonoja toimintatapoja, ja siksi pitäisi olla riittävästi teoriaopetusta ja koulussa opettajan ohjauksella tapahtuvaa oppimista, ja uskon, että sama koskee monia muitakin ammatteja, ei ainoastaan lähihoitajia, mutta heidän kohdallaan varmaan tämä asia monella tavalla korostuu.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä seuran erityisen läheltä nuorten aikuisten osaamisohjelmaa eli tätä NAO-ohjelmaa ja sen toteutumista. Tämän ohjelman avullahan nuoret aikuiset ovat voineet opiskella räätälöidyn ohjelman avulla itselleen ammatillisen tutkinnon. Hallituskin myöntää tämän NAO-ohjelman hyödyt ja saavutukset, mutta siitä huolimatta vähentää rahoitusta ja lupaa rahoituksen enää vain kahdelle vuodelle. Tätä tehokasta ja vaikuttavaa ohjelmaa ei ole varaa lopettaa, sillä meillä on edelleen paljon ilman ammatillista koulutusta olevia nuoria aikuisia ja heidän sijoittamisensa tämmöisiin nuorten ryhmiin koulutuksessa ei ole järkevää. Nyt tarvittaisiinkin pitkän aikavälin suunnitelma tämän ryhmän kouluttamiseksi, (Puhemies koputtaa) sillä nykyisessä yhteiskunnassa ja työelämässä on vaikea työllistyä ilman ammatillista tutkintoa.

20.22 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! Leikkausten kanssa samanaikaisesti on käynnissä ammatillisen koulutuksen merkittävä reformi, joka koskee puolta perusopetuksen päättävistä nuorista ja noin 150 000:ta aikuista. Kuten tuossa debatin aikana toin esiin, tämä toimintamalli, jonka hallitus on valinnut, jossa säästöt toteutetaan ensin ja uudistukset sen jälkeen, on päätön.

Mitä tulee alueelliseen tasa-arvoon: Hallituksen esityksessä päätös leikkausten kohdentamisesta jää kunnille. Tämä heikentää opetuksen alueellista saavutettavuutta. Tämä on kiistaton fakta. Edellytykset koulutuksen järjestämiseen eriytyvät voimakkaasti maan eri osissa. Aloituspaiikkoja vähennetään lähinnä semmoisilla seuduilla, joilla nuorisoi-
kaluo-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

kat pienentyvät. Samalla lisätään koulumatkojen pituutta sekä opiskelija-asuntoloiden tarvetta.

Jos tarkastellaan hieman näitä leikkauskohteita: Koulutuksen järjestäjillä ei ole tosiasiassa harkinnanvaraa leikkausten kohdentamisessa, kun henkilöstö- ja tilakustannukset muodostavat yli 80 prosenttia koulutuksen kustannuksista. Merkittävä osa säästöistä tullaan kohdentamaan opetukseen. Sen määrä ja laatu tulevat heikkenemään. Opettajat ovat jo nyt jaksamisen äärirajoilla, ja irtisanottujen lisäksi lähtevät he, jotka työllistyvät oman alan töihin muualle. Myös tukipalveluista tullaan leikkaamaan, mikä lisää pudokkuutta. Maahanmuuttajien määrä on nousussa, ja heidän koulutustarpeensa kohdistuu ammatilliseen koulutukseen. Nuorten syrjäytyminen lisääntyy. Leikkaukset ammatilliseen koulutukseen osuvat siis jälleen kaikista heikoimmassa asemassa oleviin ja heikentävät sen nuorisotakuun toteutumista.

Arvoisa herra puhemies! Keskustelussa on viitattu myös työmarkkinoihin ja työllistämiseen — aivan oikein. Tietyillä aloilla opiskelupaikkojen vähentäminen voi olla hyvinkin kohtalokasta. Työmarkkinoiden osaamistarpeet eivät ole kaikilla aloilla yhtenevät opiskelupaikkojen vetovoimaisuuden kanssa. Osa säästöistä saatetaan toteuttaa leikkaamalla opiskelijapaikkoja sellaisilta aloilta, joiden osajille olisi työmarkkinoilla käyttöä.

Arvoisa puhemies! Viimeiseksi vapaasta sivistystyöstä: Vapaan sivistystyön merkittävät rahoitusleikkaukset aiheuttavat sen, että kansalaisopistojen, kansanopistojen, opintokeskusten ja muiden aikuisoppilaitosten opetustarjonta supistuu huomattavasti. Samalla oppilaitokset joutuvat nostamaan maksuja ja vähentämään muuta koulutustarjontaansa. Kuntien kansalaisopistojen ylläpitämiä kuntalaisten hyvinvointia lisääviä harrastuskursseja, järjestöjen opintokeskusten tarjoamaa tukea aktiiviselle kansalaisuudelle ja järjestötoiminnalle sekä liikunnan koulutuskeskusten terveitä elämäntapoja tukevia koulutuksia ja kielenopetusta kaikkia joudutaan vähentämään.

Jo nyt koulutuksen alueellinen tasa-arvo on heikentynyt, koska opetusta on jouduttu keskittämään aikaisempaa enemmän taajamiin ja keskuksiin. Tämä on hyvä pitää mielessä, kun keskustavetoinen hallitus puhuu koko Suomen elinvoimaisuuden ylläpitämisestä. Mitä se tekee? Keskusta keskittää.

20.26 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Olin 14 vuotta koulutuskuntayhtymän valtuustossa ja joka syksy ja kevät kokouksissa saatoin todeta, että koulutuskuntayhtymällä oli talous erittäin hyvässä kunnossa. Koko ajan, koko 14 vuotta. Kun on iso kuntayhtymä kysymyksessä, niin eri yksiköissä oli hieman erilainen tilanne, mutta kaikki tekivät positiivista tulosta joka vuosi, ja rahasta ei todellakaan ollut varsinaisesti puutetta edes vaikeina talouden vuosina. Siellä pystyttiin esimerkiksi laitehankintoihin ja kiinteistöjen kunnossapitoon panostamaan erittäin hyvin. Opetuksen laatu oli ilmeisesti myös hyvä, koska tuo Jyväskylän koulutuskuntayhtymä sai joka vuosi tuloksellisuuspalkkiota erittäin suuria summia. Tämä tietysti on erittäin hyvä, että näin on ollut tilanne, mutta tämä kertoo myös siitä, että kun eletään kaikkialla yhteiskunnassa ja julkisessa taloudessa erittäin tiukkaa aikaa, niin joudutaan käymään läpi nämä eri toiminnot, joita verovaroin ylläpidetään. Tässä mielessä näen, että tämä toisen asteen koulutuksen uudistus ja siihen kohdistuvat säästöt eivät ole kohtuuttomia verrattuna moniin muihin säästöihin, joita täällä joudutaan tekemään. Mutta tavattoman tärkeää on, että uudistukset, myös rakenteelliset uudistukset, toteutetaan mahdollisimman pian, ja tähänhän hallitus on sitoutunut.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Totean vielä edustaja Aallolle, että työpaikat valitettavasti syntyvät tänä päivänä myös suurelta osin taajamiin ja isompiin keskuksiin, ja silloin koulutuskin keskittyy sinne.

20.28 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit ovat täällä pitkin syksyä tuoneet esille huolestuneisuuden tästä säästöpäätöksestä, 190 miljoonan euron säästöt ammatilliseen koulutukseen, ja erityisesti vielä sen tähden, että kun tämä reformilainsäädäntö astuu voimaan 2018, miksi hätäillä nyt näitten säästöjen kanssa. Meitä pelottaa nimenomaan se, että tämä tavallaan oppilaitokselle lankeava pakko etsiä nämä säästökohteensa tulee näkymään opiskelijapaikkojen vähennyksenä, koulutusalojen vähennyksenä, ja myöskin koulutuspaikkakunnat uhkaavat keskittyä. Me olemme erittäin huolissamme esimerkiksi siitä, että näitä toimipisteitä vähennetään ja todennäköisesti nämä koulutuspaikkakunnat tulevat olemaan esimerkiksi maakuntien keskuskaupungeissa. Erityisesti olen täällä useamman kerran ministeri Grahn-Laasoselta kysynyt sitä seikkaa, että kun Itä-Suomessa jo tällä hetkellä, tänä päivänä 16—17-vuotiailla on kaikkein pisimmät välimatkat toisen asteen koulutukseen ja nyt nämä oppilaitokset tekevät näitä keskittämisiä, niin minä tähden me edelleenkin vain pidennämme näitä välimatkoja toisen asteen koulutukseen. Tämä saattaa vaikuttaa sitten siihen, että nämä nuoret, erityisesti nuoret pojat, lähtevät syrjäytymiskehityksen alkuun, kun oppilaitokset siirtyvät erittäin kauaksi kotipaikkakunnalta. Minun mielestäni näillä tämäntyyppisillä säästöpäätöksillä saattaa olla hyvin kauaskantoisia ja ihan arvaamattomiakin seuraamuksia.

Ehkä ihan lopuksi vapaasta sivistystyöstä sananen. Tämä on hyvin kummallista, että tämä kilpailukykysovimuksen mukana tuleva lisäsäästö otetaan pois näiltä oppilaitoksilta, koska suurin osa näistä oppilaitoksista on säätiöpohjaisia ja ne ovat yhdistyspohjaisia ja osakeyhtiöpohjaisia ja eiväthän ne edes kuulu tähän kiky-sopimuksen piiriin. Tämä säästö tuntuu erityisesti hyvin epäoikeudenmukaiselta.

20.30 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Myös vapaan sivistystyön oppilaitokset järjestävät ammatillista koulutusta. Kansanopistoista 38 järjestää ammatillista koulutusta, ja ammatillista peruskoulutusta järjestää 24 opistoa. Kansanopistojen valtionosuusrahoituksesta ammatillisen koulutuksen rahoituksen osuus vuonna 2015 oli 46 prosenttia, siis todella merkittävä osa. Ammatillisen koulutuksen rahoituksella on merkittävä, useissa opistoissa jopa ratkaiseva vaikutus toimintaedellytyksiin. Esimerkiksi Kansanopistoyhdistys on lausunut tästä lakiesityksestä, että tällä esityksellä vaarantuu monialaisten kansanopistojen koko kansanopistotyö. Tämä on todella huono kehityssuunta.

20.31 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Siinä, että hallitus kiirehtii, on totta kai kysymys siitä, että ovat itselleen tietäväksi tehneet, että nyt tarvitaan leikkauksia. Kysymys ei ole siis rakenteiden uudistamisesta, ja aikataulu on vain haluttu tehdä tällaiseksi, että nyt halutaan ottaa pois rahaa. Kuinka on mahdollista, että hallituksessa ajatellaan, että rakenteellisia uudistuksia voidaan tehdä, jos kaikki se voimavara, mikä tällä hetkellä on toisen asteen ammatillisen koulutuksen opintosuunnitelmien suunnittelussa, keskittyykin nyt siihen, että täytyy saada aikaan säästöjä? Eli kahden asian päällekkäin vieminen ei ole mitenkään perusteltua, ja tuntuu järjettömälle lähteä tekemään uudistusta niin, että pakotetaan samaan aikaan keskittymään säästötavoitteisiin, joita on pakotettu tekemään.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

20.32 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Kun edellinen hallitus ei pystynyt tätäkään uudistusta tekemään, niin se tuli nyt tämän hallituksen tehtäväksi. Tarve toisen asteen koulutuksen uudistamiseen on tiedostettu jo kauan sitten ja sitä on yritetty, mutta viime vaalikaudella sekin jäi tekemättä, niin kuin sote ja kaikki muutkin uudistukset. Nyt on sitten tehtävä näin. Kun tämä leikkaus tulee määrärahoihin, rahoitukseen, niin oppilaitoksilla on tiedossa kuitenkin jo, minkälainen rakenneuudistus on tulossa, koska se on lausuntokierroksella jo. Tässä mielessä oppilaitokset ja koulutuksenjärjestäjät pystyvät kyllä ottamaan huomioon nämä suuntaviivat, jotka ovat tulossa, ja toimimaan sen mukaisesti ennakkoiden.

20.33 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti. Kyllä on varmasti niin, että se nyt on lausuntokierroksella, ja en halua olla pahansuopa, vaan on pakko sanoa, että kyllä se kaikki, mitä on ajateltu oppisopimuskoulutuksen kehittämiseen, on erityisen hyvää. Se on ehkä osaltaan vastaus siihen, mitä edustaja Essayah toi esille, että kuinka nuorten syrjäytymisen polkuun tämä nyt tehty säästöpäätös voi vaikuttaa: Tämä toisaalta voi olla se mahdollisuus, että me saamme ne nuoret ammattiin, jotka sieltä peruskoulun viimeiseltä luokalta siihen suuntaan hakeutuvat, mutta meidän pitää tässä oppisopimuskoulutuksen yhteydessä myös murtaa sitä niin, että alle 18-vuotiaalla nuorella olisi mahdollisuus mennä työssäoppimaan. Eli meidän pitää tarkastella lainsäädäntökenttää myös aika uudesti ja raikkaasti siten, että se mahdollistaa myös sen, että kun tehdään uutta oppisopimusjärjestelmää, niin se ei tyrehydy vain koulutusopimuskeskeiseksi, mikä tarkoittaa sitä, että nuorelle, joka on käsillä oppiva ja haluaa ja kykenee omaksumaan ammatin itselleen työssä, annetaan niitä mahdollisuuksia, niin että hän ei tunne itseään siellä vain hyväksikäytetyksi ilmaistyövoimana vaan motivoituu siitä, että hän voi saada tästä oman elantonsa ja sitä kautta olla mukana yhteiskunnassa.

20.35 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraateilla ei ole tuolla sivistysvaliokunnassa edustusta, ja olisin sen takia kysynyt ihan, kun täällä on valiokunnassa olevia ihmisiä mukana: minkälaista keskustelua tästä vapaan sivistystyön leikkauksesta käytiin? Istun itsekin yhden kansanopiston hallituksessa, ja siellä jollakin tavalla oltiin varauduttu siihen, että valtionosuusleikkauksia kyllä on tulossa, mutta tämä kiky-sopimusleikkaus tuli aivan kuin puun takaa. Se oli sellainen, joka pisti budjettisuunnittelun aivan uusiksi, ja henkeä haukottiin, että miten tämä voi koskea meitä, kun emmehän me ole tässä sopimuksessa mukana. Se on ollut suuri ihmetys. Että jos täällä on niitä valiokunnan ihmisiä, niin voisivatko vähän valaista kollegaa siitä, minkälaista keskustelua tästä käytiin ja miten ihmeessä sellaiset kansanopistot, joilla on esimerkiksi joku aatteellinen tausta — niillä monella on säätiötausta, osakeyhtiötausta — yhtäkkiä tipahtivat tähän kiky-sopimuksen piiriin. Luulen, että aika monissa kansanopistoissa oltiin varauduttu siihen, että valtionosuusleikkauksia on tulossa, niitä on ollut pitkin matkaa, ja ne ovat pystyneet sopeuttamaan monia toimintoja, mutta tämä tuli jollakin tavalla aivan kuin puun takaa, niin kuin sanoin, tähän ei oltu varauduttu, ja se on aiheuttanut isoja ongelmia.

Kun miettii vielä ylipäänsä tätä koko vapaan sivistystyön kenttää, niin siellä on paljon — niin kuin täällä Mäkisalo-Ropponen hyvin mainitsi — tätä ammatillista peruskoulutusta, sieltä ihan oikeasti valmistutaan ammattiin, mutta siellä on ennen kaikkea paljon sellaista, mikä lisää niitä työelämän valmiuksia. Siellä on valtavan hyvää koulutusta muun muassa maahanmuuttajille, esimerkiksi lukiovalmiuksia annetaan siellä ja siinä yhteydessä käy-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

dään kymppiluokkaa. Siellä annetaan ylipäänsä sellaisia työelämä- ja lisäkoulutusvalmiuksia, joita tarvitaan, ja jotenkin tuntuu, että jos tältä puolelta leikataan, niin se ei voi olla näkymättä hetken kuluttua.

Todellakin, jos joku kollegoista tietää, niin valistakaa, miten ihmeessä tämä kiky-sopimus oikein selitettiin. Miten voidaan näin tehdä vapaan sivistystyön kohdalla?

20.37 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! On todettava kyllä, että vapaan sivistystyön puolella on myös näitä leikkauksia tehty pitkin matkaa jo vuosien aikana ja kyllä on ollut vaikeuksia erityisesti kansanopistoilla suoriutua näistä leikkauksista. On todettava, että jatkossa pitää rahoitusjärjestelmään liittyviä ja muita esteitä poistaa niin, että alueelliseen ja paikalliseen koulutustarpeeseen voidaan vastata nopeasti ja tehokkaasti.

Esimerkiksi meidän maakunnan ainoa kansanopisto, joka sijaitsee kotikunnassani Paltamossa, Kainuun Opisto, huolehtii meidän alueella maahanmuuttajien kouluttamisesta ja maahanmuuttajanuorten kouluttamisesta. Siitä on pitkäaikainen kokemus, ja siellä on aina vaikeuksia rahoitukseen ja muuhun järjestämiseen liittyen, kun kukaan muu ei vastaa sillä tavalla kattavasti siitä. Kymppiluokka ja muut ovat tärkeitä. Kyllä haluan, että saataisiin semmoinen pysyvämpi rahoitusjärjestelmä, joka ei olisi niin monimutkainen — jatkuvasti, vuosittain pitää näitä rahoituksia anoa — ja saataisiin siihen pysyvyyttä.

Sitten tähän itse asiaan. Kuulin tässä, että tämä keskustelu on edennyt hyvään suuntaan. Edustaja Myllykoski esimerkiksi toi esiin tämän oppisopimusmallin. Se on juurikin näin, että pitää saada sitä motivoivaa opiskelua aikaiseksi nuorille ja sitä, että palvelemme sitä työnantajan näkökulmaa siinä, että he saavat koulutettua myös hyviä työntekijöitä. Siellä odotetaan nimenomaan, että heille tulee hyviä ja sitoutuneita työntekijöitä. Ehdottomasti ei nuorikaan sinne halua jäädä, jos hänestä ei pidetä huolta. Se sitoutuminen on molemminpuolista, ja se on tärkeintä sen työllistymisen kannalta.

Nykyisin nimenomaan meidän ammatillisen koulutuksen ongelma on juuri se, että jatkuvasti keskeyttämisprosentti kasvaa, ei löydetä nimenomaan niille pojille mielekästä tekemistä tässä meidän hyvin teoriapainotteisessa ammattikoulutuksessa. Sen takia työssäoppimisen lisääminen on todella tärkeää. Sitä kautta sitten saadaan sitä työllistymisen kynnystä mataloitettua.

Vielä noista aloituspaikoista on todettava, että myöskin se fakta on hyvä muistaa, että vaikka aloituspaikat vähenevät, niin ne tulevat edelleen riittämään tämän vähenemisenkin jälkeen ikäluokalle.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä työopetuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta ja 1 luvun 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 209/2016 vp

Toimenpidealoite TPA 13, 19/2015 vp, 48/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 13/2016 vp

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 13/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

20.39 Heli Järvinen vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työttömyysturvalakia ja työsopimuslakia. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia muutettaisiin siten, että valtion ansiopäivärahan perusosan, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen rahoittamiseen osoittamia määrärahoja käytettäisiin palkkatuen, starttirahan ja liikkuvuusavustuksen rahoittamiseen. Palkkatuen ja starttirahan rahoitusta koskeva muutos olisi määräaikainen ja voimassa vuoden 2018 loppuun. Palkkatukea suunnattaisiin nykyistä selvemmin työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseen. Työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon luettaisiin palkkatuetusta työstä pääsääntöisesti 75 prosenttia työssäoloehdon muutoin täyttävistä kalenteriviikoista. Starttirahan enimmäiskesto lyhennetään 12 kuukauteen. Starttirahan määrä olisi aina työttömyysturvalaissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen.

Työnhakijan haastattelu tulee järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolme kuukautta ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen. Työnhakijan haastattelun yhteydessä tarkistettaisiin aina työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma. Työkokeilun käyttötarkoitusta laajennettaisiin kokeiluluonteisesti siten, että työkokeilua olisi mahdollista käyttää työnhakijan soveltuvuuden arvioimiseksi ennen työsopimuksen tekemistä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia muutettaisiin siten, että koulutusta vailla olevilla alle 25-vuotiailla nuorilla olisi oikeus kulukorvaukseen työkokeilun ajalta samoin edellytyksin kuin muillakin työnhakijoilla. Kulukorvausta maksettaisiin vain niiden työllistymistä edistävien palveluiden ajalta, joihin osallistuminen velvoittaa työtöntä työttömyysetuuden menettämisen uhalla.

Työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että työnhakijalla olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen, jos hänen päätoiminen työllistymisensä yritystoiminnassa kestää enintään kaksi viikkoa. Työmarkkinatukena maksettava matka-avustus ja muuttokustannusten korvaus yhdistettäisiin yhdeksi tukimuodoksi, liikkuvuusavustukseksi.

Lisäksi ehdotetaan, että työnantajan velvollisuudesta tarjota työtä lomautetuille, osa-aikaisille ja takaisinottovelvollisuuden piirissä oleville työntekijöille olisi mahdollista tietyissä rajatuissa tilanteissa poiketa.

Työsopimuslain koeaikaa koskevassa säännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin lisättävä säännös soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävästä työkokeilusta. Työkokeiluaika vähentäisi työsuhteen alkuun sijoitettavaa enimmäiskoeaikaa.

Nostan esiin joitakin asioita, joita valiokunta on erityisesti kommentoinut:

Työ- ja elinkeinotoimistoihin kohdistuneet henkilöstövähennykset ovat työttömyyden samanaikaisesti kasvettua johtaneet tilanteeseen, jossa haastatteluvajetta oli tänä syksynä

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

jo noin 260 000. Tilanne heijastuu myös työllistämissuunnitelmien tekemiseen. Esityksessä arvioidaan, että nykyisen työttömyyden keston rakenteella vuodessa järjestetään arviolta 750 000 haastattelua nykyistä enemmän. Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota työ- ja elinkeinoviranomaisten resurssien riittävyyteen ja huomauttaa, että ilman riittäviä resursseja ja haastattelujen sisällön kehittämistä uudistuksen tehokas toteuttaminen vaarantuu.

Hallitus on esittänyt talousarviossa 17 miljoonan euron lisämäärärahan työvoimapalveluiden tehostamiseen. Valiokunta pitää tätä TE-toimistojen nykyiset henkilöstöresurssit huomioon ottaen välttämättömänä. Valiokunta korostaa henkilökohtaisen, kasvokkain tapahtuvan palvelun tärkeyttä ja haastattelujen laatua yhteydenpidon tihentämisen lisäksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että työnhakija saa työ- ja elinkeinoviranomaiselta yksilöllistä ohjausta itselleen parhaan työllistämispolun löytämiseen.

Esityksessä ehdotetaan, että valtion rahoittamia työttömyysetuuksia eli työmarkkinatukea, peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa voidaan jatkossa käyttää palkkatuen ja starttirahan sekä liikkuvuusavustuksen rahoittamiseen. Rahoitusta koskeva muutos on voimassa ensi vuoden alusta vuoden 18 loppuun. Nykyinen palkkatuen ja starttirahan rahoitusmalli ei turvaa työnhakijoiden yhdenmukaista kohtelua ja työllisyysrahojen joustavaa käyttöä, koska työllisyysmäärärahoja on vaikea mitoittaa niin, että määrärahaa olisi käytettävissä tasaisesti ympäri vuoden. Tämä on johtanut useilla paikkakunnilla siihen, että työllisyysrahat on sidottu jo alkuvuodesta eikä uusia palveluita ole pystytty aloittamaan, vaikka ne olisivat merkittävästi edistäneet työllistymistä. Valiokunta pitää hyvänä — koko valiokunta pitää hyvänä — että hallitus nyt esittää passiivisen tuen käyttämistä aktiivipalveluihin, ja katsoo, että uudistus parantaa ja joustavoittaa mahdollisuuksia työllistämistä edistävien palvelujen tarjoamiseen.

Palkkatuen käyttämiseen vaikuttaa myös sille vuosittain talousarviossa asetettava euro-määräinen katto, ensi vuonna 1 400 euroa kuukaudessa. Enimmäismäärän asettamisella pyritään varmistamaan palkkatuettu työ mahdollisimman monelle. Asetetun enimmäismäärän arvioidaan ohjaavan palkkatuen käyttöä nykyistä voimakkaammin matalapalkkaisille aloille. Valiokunta pitää tätä tarkoituksenmukaisena.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetut muutokset koskevat myös niitä henkilöitä, joiden vamma tai sairaus pysyvästi alentaa tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä. Valiokunta korostaa, että muutoksella ei tule heikentää vammaisten mahdollisuutta työllistyä koulutustaan vastaaviin tehtäviin.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa saaman selvityksen mukaan kansainvälisen tutkimuskirjallisuuden valossa ei ole varmaa, että palkkatuettu työ edistäisi työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Yksityisissä yrityksissä tapahtuva palkkatuettu työ on osoittautunut työllisyysvaikutuksiltaan kohtuullisen tulokselliseksi, mutta yksityisen sektorin ulkopuolella tapahtuvat tukityöjaksot ovat lukuisissa tutkimuksissa osoittautuneet tehottomiksi. Valiokunta pitää tätä tietoa huolestuttavana, sillä selvityksen mukaan 40 prosenttia palkkatukijakasoista sijoittuu kuntiin. Valiokunta kuitenkin katsoo, että mahdollisuus palkkatuetuun työhön on erityisesti korkean työttömyyden oloissa tärkeä sen työkykyä ja osaamista ylläpitävän sekä henkilön elämänhallintaa tukevan merkityksen vuoksi.

Esityksessä työkokeilun käyttötarkoitusta ehdotetaan laajennettavaksi siten, että työkokeilua voidaan käyttää lyhytkestoisesti myös henkilön soveltuvuuden arviointiin niin sanottuna rekrytointikokeiluna ennen työsopimuksen tekemistä. Työkokeilu on työttömälle vapaaehtoista, ja se voi kestää enintään kuukauden. TE-toimisto ei ohjaa ketään rekrytointikokeiluun, vaan kokeilun järjestäminen edellyttää, että henkilöasiakas esittää yhdessä ko-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

keilun järjestäjänä toimivan työnantajan kanssa kokeilun järjestämistä. Valiokunta pitää ehdotettua kokeilua hyvänä ja katsoo, että se on omiaan edistämään niiden henkilöiden työllistymistä, joiden ammatillinen osaaminen on kunnossa.

Valiokunta korostaa, että TE-toimiston tulee väärinkäytösten ehkäisemiseksi rekrytointikokeiluja koskevia sopimuksia tehtäessä varmistua siitä, että työkokeilua ei käytetä korvaamaan esimerkiksi kesätyöntekijöitä tai käytetä muutoin tehtävissä, jotka ovat lyhytaikaisia tai joissa henkilö on helposti korvattavissa toisella.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia siten, että päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä työllistyvällä henkilöllä on jatkossa muiden edellytysten täytyessä oikeus työttömyysetuuteen, jos henkilön yritystoiminta tai omassa työssä työllistyminen kestää enintään kaksi viikkoa. Muutoksen tavoitteena on kannustaa työttömiä ottamaan vastaan työ- ja virkasuhteessa tehtävän työn lisäksi toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä. Valiokunta pitää ehdotettua muutosta hyvänä ja tarpeellisena ja katsoo, että sen ansiosta osaltaan selkiytetään ja parannetaan itsensä työllistäjien työttömyysturvaa. Valiokunta katsoo, että nyt tehty muutos ei kuitenkaan ole riittävä, ja pitää tärkeänä, että erilaisissa toimeksiantosuhteissa työskentelevien sosiaali- ja työttömyysturvan kehittämistä jatketaan.

Tässä valiokunnan mietinnössä on kaksi vastalauseetta.

20.49 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on vähentää rakennetyöttömyyttä, alentaa työllistymiskynnystä ja lyhentää työttömyysjaksoja. Tavoitteet ovat kannatettavia, ja monet hallituksen esityksen toimenpiteet vievätkin näitä asioita eteenpäin. Tässä hallituksen esityksessä on kuitenkin joitakin kohtia, joita me sosialidemokraatit ja vasemmistoliitto emme voi hyväksyä, ja olemme siten valiokunnassa tehneet vastalauseen, jonka nyt sitten tässä esittelen.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitusmallia esitetään muutettavaksi kokeiluluonteisesti vuosina 2017–2018 niin, että ansiopäivärahan perusosan, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen määrärahoja käytettäisiin palkkatuen ja työttömille työnhakijoille myönnettävän starttirahan rahoittamiseen. Näin saadaan työttömyysturvan passiivinen tuki aktiiviseen käyttöön. Pidämme tätä esitystä kannatettavana, mutta laajentaisimme ja sujuvoitaisimme menettelyä siten, että jokaisella työttömällä olisi kuuden kuukauden työttömyyden jälkeen mahdollisuus käyttää työttömyysturvansa työllistymisasetelina ilman TE-toimiston harkintaa. Tämä työllistymisaseteli olisi peruspäivärahan tasoinen ja kestäisi maksimissaan 300 päivää. Ehdotamme, että hallitus valmistelee työllistymisasetelin käyttöönoton, ja tulemme esittämään asiasta toisessa käsittelyssä lausumaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan palkkatuen kiinteät prosentit, siis 30, 40 ja 50, muutetaan enimmäismääräksi, millä tavoitellaan joustavuutta nykyiseen järjestelmään. Asiantuntijakuulemisessa valiokunnassa on kuitenkin esitetty huolia siitä, että työnhakijoiden yhdenvertainen kohtelu tämän seurauksena heikkenee ja toisaalta työnantajien mahdollisuudet arvioida ja ennakoida tuen määrää vähenevät. Katsomme vähintäänkin, että soveltamisohjeiden on oltava niin selkeät, ettei tulkinnanvaraa jää. Näin estetään mielivaltaisten ratkaisujen syntyminen.

Arvoisa puhemies! Yhdistyksiin palkkatuella työllistymistä ei pitäisi heikentää, kuten hallitus nyt tekee. Väli työmarkkinoilla on pitkään ollut oma roolinsa pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvaessa tätä roolia tulisi kehittää ja vahvistaa eikä suinkaan ajaa alas. Nyt hallitus haluaa säästää rajoittamalla palkkatuen myön-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

tämistä yhdistyksille ja säätiöille. Vuoden 2017 talousarvioesityksen mukaan palkkatuella voidaan kattaa enintään 3 000 henkilötövuoden palkkakustannukset kokonaan. Tämä kiintiö tulee heikentämään järjestöjen mahdollisuuksia työllistämiseen ja lisää pitkäaikaistyöttömyyttä ja syrjäytymistä. Tämä ei ole järkevää tilanteessa, jossa pitkäaikaistyöttömyys on ennätyksellisen korkealla. Noin 30 prosenttia ihmisistä työllistyy yhdistyksen palkkatuella avoimille työmarkkinoille, mutta se ei voi olla kestävä syy heikentää toimintaa. Yhdistykset työllistävät kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia työttömiä. Toiminnalla on elämänhallintaa ja hyvinvointia lisäävä vaikutus. Yhdistysten palkkatuettu työ tuottaa moninaisia hyötyjä yksilölle ja yhteiskunnalle. Yhdistyksissä tehdään sellaista työtä, mitä mikään muu taho yhteiskunnassa ei järjestä, ja sieltä saavat palveluja sellaiset ihmiset, jotka eivät voi näitä palveluita ostaa vapailta markkinoilta. Mielestämme vaikeasti työllistettävien ihmisten erilaisia tukimuotoja ei pidä heikentää, ja siksi emme hyväksy hallituksen asettamaa 3 000 henkilötövuoden rajaa. Tästäkin tulemme esittämään lausumaehdotuksen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan työttömyysturvalaissa tarkoitettu työssäoloehto ei jatkossa enää kertyisi palkkatuetussa työssä täysimääräisesti vaan ainoastaan 75-prosenttisesti. Tavoitteena on aktivoida tuella palkattuja hakeutumaan avoimille työmarkkinoille palkkatuetun työn aikana ja sen jälkeen. Emme kannata esitystä, sillä tämänhetkisessä työtilanteessa sen perustelut ovat kovin hätärä. Palkkatuetta työtä ja sen tekijöitä ei pidä asettaa työpaikoilla muita vähäarvoisempaan asemaan. Asiantuntijakuulemisissa on myös todettu, että esitys lisää jälleen työ- ja elinkeinotoimistojen hallinnollista työtä ja lisää myös kunnille pitkäaikaistyöttömyydestä aiheutuvia kustannuksia. Tulemme esittämään tältä osin 2. lakiesityksen 5 lukuun vastalauseen mukaisia pykälämuutoksia.

Hallitus esittää myös, että jatkossa työnhakijan haastattelut tulee järjestää puolen vuoden työttömyyden jälkeen aina kolmen kuukauden yhtäjaksoisen työttömyyden välein, jolloin myös aina tarkistettaisiin työllistymissuunnitelma tai aktivointi- ja kotoutumissuunnitelma. Kannatamme tätä esitystä, jonka tavoitteena on työttömyysjakson lyhentäminen ja työllisyyden nopeuttaminen. Korostamme, että haastattelujen tulee olla työnhakijalle mielekkäitä eikä niitä pidä käyttää välineenä työttömien sanktioimiseen. Haastattelun kannustavuus kärsii olennaisesti, jos niihin yhdistetään sanktioita. Tällainen menettely ei myöskään TE-toimistojen työn kannalta ole kovin motivoivaa. Kannatamme lämpimästi valio-kunnan mietinnössä esitettyä Kuntaliiton ehdotusta, jonka mukaan kunnat voivat osaltaan vastata lisääntyvään haastattelutarpeeseen.

Lopuksi vielä, arvoisa puhemies: Hallituksen esittämä rekrytointikokeilu on parantunut alkuperäisestä suunnitelmasta. Pidämme korostetusti sekä työnantajien että työntekijöiden vapaaehtoisuuteen perustuvaa kokeilua hyväksyttävänä, mutta siitä huolimatta pidämme tärkeänä, että seurataan tarkasti työnantajien käyttäytymistä kausityöntekijöiden kohdalla. Työnantaja saattaa ketjuttaa rekrytointikokeilut sesongin ajaksi. Siksi pidämme tärkeänä, että työnantajia ohjeistetaan rekrytointikokeilun käyttöön ja toisaalta työ- ja elinkeinotoimisto jättää hyväksymättä rekrytointikokeilua koskevan sopimuksen, mikäli se arvioi, että sopimus ei vastaa kokeilun tavoitteita.

20.55 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Kaikki toimet, mitä yritetään tehdä sen eteen, että työllisyys parantuisi, on hyvä asia. Lähtökohtaisesti hyvä asia on myöskin tämän hallituksen tekemät toimet, jos jätetään huomiotta se, että näitä esityksiä on kyllä tehty aikamoisten sumulasien läpi. Paperilla näyttää hyvältä, mutta miten toimii käytäntö?

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Jos otetaan ensin tämä aktivointiasia elikkä se, että työttömän täytyy kolmen kuukauden välein tulla kuultavaksi ja katsotaan, millä tavalla hänen työn etsimisensä on tuona aikana mennyt eteenpäin. Hän menee siis työvoimatoimistoon, työnvälitystoimistoon, toimistoon, jonka pitäisi etsiä työtä, toimistoon, jonka pitäisi saada avoimet työpaikat ja työttömät ihmiset yhteen, mutta nyt TEMin työntekijät sidotaan siihen, että he haastattelevat ihmisiä ja kysyvät, oletko kenties löytänyt töitä viimeisten kolmen kuukauden aikana tai oletko ollut työvoimapolitiittisessa koulutuksessa. Minä haluaisin kysyä: kuka nyt sitten etsii työtä, ja kuka järjestää sitä työvoimapolitiittista koulutusta, kun me olemme jo nyt, kun tätä hallituksen esitystä esiteltiin, kuulleet sen, että henkilökuntamäärä ei tule riittämään näiden haastattelujen tekemiseen? Tämä on ihan tällaista talonpoikaisjärkeä, joka kannattaisi ottaa esille.

Ilmaistyötä pidetään siinä suhteessa hyvänä, että ihmiset pääsevät katsomaan työpaikkaa ja työnantaja näkee, minkälainen ihminen olisi mahdollisesti tulossa töihin. Henkilökohtaisesti ihmettelen tätä suunnattomasti, koska henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että kaikesta työstä on maksettava palkka. Jos ollaan työnhauksen alaisuudessa, niin siitä työstä on maksettava jonkinlaista korvausta ihmiselle. Ihmisiä ei saa pitää orjatyössä, ei Suomenmaassa.

Kun me otamme huomioon sen, mitä tämä hallituksen esitys nyt esittää, ja peilaamme sitä vähän aikaisempiin asioihin, niin muistellaanpa hieman: Tämä hallitus on ajanut jo läpi asian, jossa kansaneläkeindeksi jäädytetään ja sitä leikataan 0,85 prosenttia tämän vuoden tasosta. Tällä on pitkät piuhat, nimittäin tämä vaikuttaa ansiopäivärahan perusosaan, taitekohtaan ja lapsikorotuksiin. Lisäksi työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavan korotetun ansio-osan määrä laskee. Niin ikään tämä hallitus on ajanut läpi esityksen, jossa lyhennetään ansiopäivärahan kesto, pidennetään omavastuu-aikaa ja leikataan korotuksia.

Tästä ikään kuin vastapalvelukseksi hallitus nyt haluaa, että näitä työttömyyspäivärahan osia käytetään palkkatyön osana. Se on kannustettava asia, mutta eikö olisi toki ollut parempi, että olisi pidetty edes entisellä tasolla, koska eivät nuo määrärahat, eivät nuo työttömyyskorvaukset niin suuria olleet aikaisemminkaan? Oltaisiin pidetty vanhalla tasolla ja annettu se mukaan ihmiselle, joka lähtee hakemaan työpaikkaa, yrittää päästä töihin. Nyt hallitus enempikin ikään kuin kepillä ajaa ihmisiä, kun pitäisi ennemminkin tehdä töitä sen eteen, että valtionhallinnolliset virastot ja toimistot, kuten esimerkiksi työvoimatoimisto, tekisivät sitä työtä, jota varten ne alun pitäen on perustettu.

Tässä maassa on työttömiä tällä hetkellä, tämänhetkisen laskutavan mukaan noin 330 000 plus siihen päälle ne noin 80 000 ihmistä, joista emme tiedä, missä he ovat, ja jotka ovat täysin syrjäytyneet ja ovat koko yhteiskunnan ulkopuolella. Sen lisäksi meillä ei lasketa työttömiksi työnhakijoiksi ihmisiä, jotka ovat työvoimapolitiittisessa koulutuksessa, mutta tosiasia on se, että he ovat määräaikaaisessa koulutuksessa, koulutuksessa, joka kestää kuukaudesta puoleen vuoteen, ja sen jälkeen he taas ovat työttömiä työnhakijoita. Työnhakijoita meillä sinänsä on huomattavasti enemmän kuin työttömiä työnhakijoita, mikä kertoo siitä, että ihmisillä on hätä, ihmisten täytyy päästä eteenpäin ja saada palkallista työtä itselleen.

Näitä asioita on uskallettava katsoa suoraan silmiin, ja meidän on tartuttava härkää sarvista, tehtävä kaikkemme sen eteen, että saataisiin ihmisiä enemmän palkkatyöhön. Meidän on muistettava se, että meillä on olemassa jo sellainen työntekomuoto kuin harjoitteluaika. Ei ihmisen tarvitse ilmaiseksi mennä näyttämään osaamistaan. Se näytetään harjoit-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

teluaikana, ja kun sitä on tehty se kuukausi tai kolme kuukautta, sen jälkeen päästään TESin mukaiseen palkkaan kiinni, ja siitä lähtee myöskin nuoren ihmisen elämä eteenpäin.

21.01 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys työvoima- ja yrityspalvelutoiminnasta annetun lain muuttamiseksi on kannatettava, ja siinä on paljon hyviä asioita.

Erityisesti haluan kiinnittää huomiota työvoimapalveluihin. Täällä salissa on syksyn aikana käyty kovasti keskustelua, onko sopivaa tai hyvä, että työtön ja työvoimapalvelun virkailija kohtaavat toisensa. Toivon, että edustajat tutustuvat maakunnassamme ilmestyvän Kouvolan Sanomat -lehden viime viikon haastatteluun, jossa Iitin työvoimapalvelujen virkailija ja työtön ihminen haastateltiin. He kertoivat, kuinka tehokasta ja tarpeellista on nimenomaan tämä kohtaaminen, että ihminen, joka on työttömyydestä kärsinyt, tapaa virkailijan ja saa sitä kautta työpaikan ja mahdollisuuden. Molemmat osapuolet olivat hyvin tyytyväisiä siihen, kuinka tärkeä on tällainen kohtaaminen ja polku löytyy.

Toinen asia on se, että passiivinen palkkatuki saadaan aktivoitua paremmin. Palkkatuki on erinomainen vaihtoehto työllistämiseksi, ja ainakin yrittäjien kannalta sitä käytetäänkin hyvin paljon, ja se antaa mahdollisuuden monelle työttömälle työnhakijalle päästä jälleen työn syrjään kiinni. Kaikki asiat, mitä tehdään työttömyyden poistamiseksi, ovat minusta erittäin hyviä ja kannatettavia asioita.

21.02 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Uskon, että Satakunnan Kansaankin saataisiin vastaava haastattelu, jossa sekä työtön että virkailija voisivat kehua, kuinka tärkeätä on, kun kohdataan. Me olemme tänään vain kuulleet käytetyissä puheenvuoroissa, että tämä kohtaanto-ongelma on erittäinkin vaikea ja ongelmallinen. Valiokunnan mietinnön esittelypuheenvuorossa tuotiin mutta myös edustaja Mäkisalo-Ropponen toi esille tämän problematiikan, että meillä vain on siellä virkailijoita niin vähän, että on pakko kysyä, millä resursseilla pystytään toteuttamaan se kohtaanto. Uskonkin, että Kuntaliiton näkemys, että kunnat voisivat olla se kanava, joka ottaa vastuun, on nykyisillä resursseilla täysin mahdotonta, edustaja Pakkanen. (Markku Pakkanen: Ei ole! Lue se artikkeli!) — Minäpä luen tämän artikkelin ja tulen sitten tänne tunnustamaan, jos käsitykseni on artikkelin perusteella toiseksi muuttunut.

Meidän aktiivisimpien työttömien osalta tällä hallituksen esityksellä leikataan noin 200 euroa kuukaudessa — aktiivisimpien, niiden työttömien, jotka hakeutuvat itse koulutukseen ja osoittavat sitä omaa aktiivisuutta. Ehkä tämä on se iso negatiivinen uudistus siinä. On hyvä, että alle 25-vuotiaat — sellaiset, jotka ovat passiivisia nuoria eivätkä hae koulutukseen eivätkä sitä kautta osoita aktiivisuutta — sanotaanko pakottavien toimenpiteiden kautta tulevat näitten kulukorvausten piiriin. Se on tässä positiivista, mutta henkilökohtaisesti en tätä hallituksen esitystä tule hyväksymään, ja uskon, että äänestyksen yhteydessä kyllä osoitan oman näkemykseni tästä leikkauksesta ja sen kohdentamisesta, koska tämä on valtavan iso menetys juuri sille joukolla, jotka ovat itse sieltä passiivisesta työttömyydestä lähteneet hakemaan itselleen mahdollisuuksia kouluttautua ja sitä kautta olla yhteiskunnan käytettävissä ja hankkimassa omaa ammatillista osaamista sen työttömyyden vastineeksi. Siinä mielessä tämä 200 euroa voi olla monelle aika iso rahallinen menetys — prosentuaalisesti nykyisistä koulutukseen hakeutuneista näitten osuus, joihinka tämä leikkaus kohdistuu, oliko nyt ulkomuistista 60 prosenttia siinä kaikessa joukossa. Ymmärrän kyllä valiokunnassa sen näkemyksen, että tässä on hyvä, että nämä nuoret tulevat näitten

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

kulukorvausten piiriin, ja sinällään annan myötämielistä ymmärrystä sen suhteen, mutta olisin toivonut kyllä, että oppositio puolueissa olisi nähty tämä ristiriitaisuus näitten aktiivisten osalta.

Kaiken kaikkiaan ollaan tekemässä tämän hallituksen toimesta jotakin sellaista, että meillä on mahdollista jatkossa, kolmen kuukauden ammattisuojan jälkeen, osallistuttaa ihminen töihin niin, että hän joutuu ottamaan vastaan työtä, joka on alle hänen työttömyyskorvauksensa. Se ei ole tässä mutta liittyy juuri siihen, mitä hallituksessa tällä hetkellä menee, ja siinä mielessä meidän oppositiossa kuuluu olla todella valveilla, mitä kaikkea on tulossa. Pala palalta tämä hallitus luo pakkotyömarkkinoita, orjatyömarkkinoita — ei sillä nimikkeellä.

Kaikki se, millä pyritään aktivoimaan ihmisiä työttömyyden alkuvaiheessa, on osoittautunut kansainvälisesti vertailuissa kyllä hyviksi konsteiksi, mutta ehkä enemmänkin porkkanoilla kuin vain kepillä. Tässäkin hallituksen esityksessä on hyvä, että voidaan käyttää passiivista rahaa aktivoimaan ihmistä hakeutumaan työhön. Se on hyvä suunta, ja siinä mielessä hallituksella on hyvä tarkoitus, mutta keinot ovat hieman takaperoisia.

21.08 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Hallitus etsii ratkaisuja ongelmiin, oppositio näyttää etsivän ongelmia ratkaisuihin. Meidän on todella tähän työttömyysongelmaan etsittävä uusia ratkaisuja, ja hallitus ja erityisesti työ- ja oikeusministeri Jari Lindström on kunnioitettavalla tarmolla tarttunut oman sektorinsa ongelmiin ja etsii niihin ratkaisuja kuunnellen myös oppositiota ja eri tahoja näissä hankkeissa. Se on hienoa. Meillä on oltava aktiivinen ote, ja sitä hallituksella on. Tärkeintä on se, että tämä 5—6 miljardin passiivinen työttömyysmäärärahojen kokonaisuus aktivoidaan niin laajasti kuin mahdollista. Jarrumiehiä ja vastustajia löytyy joka puolelta ja mitään ei saisi tehdä, mutta hallitus onneksi etenee. Tämä esitys osaltaan panee seisovaa vettä liikkeelle, ja se on tärkeää.

Tässä on puhuttu paljon näistä haastatteluista, ja on todella mielenkiintoista nyt nähdä, kun tämä tulee hyväksytyksi, miten ne tulevat toimimaan. Uskon, että osalle työttömistä haastattelut ovat potku työelämään, ja se on arvokasta, jos sillä saadaan jonkin verran ihmisiä töitä. Kuntaliiton yhteistyötarjous on hyvä, koska työvoimakysymys tässä tulee eteen tietysti työvoimahallinnossa. Rekrytointikokeilu on myös erittäin hyvä ja kannatettava, ja lisäksi tässä on monia muita, sen ohella että on tunnustettava, että tässä on myös ikäviä säästötoimenpiteitä, mutta niitäkin nyt tarvitaan, kun talouden tilanne on näin vaikea ja tarvitaan työllisyyden paranemista.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Järvinen, ja puheenvuoroja voi varata P-painikkeella.

21.10 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Opposition ei todellakaan ole tarvinnut etsiä ongelmia ratkaisuihin, kyllä hallitus tarjoaa niitä ihan itse ja avosylin valitettavasti. Tässä nyt käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa näen kolme ongelmaa ylitse muiden.

Ensimmäinen on TE-toimistojen henkilökunnan riittävyys ja jaksaminen. On ilman muuta selvää, että kolmen kuukauden välein tehtävät haastattelut ovat toimivia ja tehokkaita, jos ne tehdään huolella ja oikein. Mutta sen lisäksi pitää pystyä myös aidosti etsimään työtilaisuuksia, olemaan yhteydessä paikkakunnan yrityselämään, ja kun muistetaan, että Suomessa virkailijoita jo nyt on alle kuudesosa siitä, mitä Ruotsissa väkilukuun

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

suhteutettuna, niin kyllä tulee henkilökunta olemaan kovilla, ja se näkyy mielialoissa jo tällä hetkellä.

Toinen ongelmallinen asia on työnäytekokeilu — tai rekrytointikokeilu, jota aiemmin kutsuttiin työnäytekokeiluksi. Pidän ongelmia joka tapauksessa yhtäläisinä, ja olisin toivonut, että valiokunta olisi lausunut tiukemmin siitä, mitä tehdään, jos havaitaan väärinkäytöksiä työttömien ihmisten ketjuttamisessa erinäköisiin kokeiluihin useampaan otteeseen. Nyt näin ei tapahtunut.

Kolmas ongelma on ilman muuta omaehtoiseen opiskeluun hakeutuvien kulukorvausten leikkaus. Ymmärrän, että hallitus hakee näillä toimilla hyvää, mutta se päättyy kohtuullisen huonoon. Nyt tilanne on se, että aktiivisia rangaistaan ja passiivisia palkitaan, ja se kai ei ole hallituksen tarkoitus. Summa ei ole ihan pieni: peruspäivärahalla ja työmarkkinaetuella olevien leikkaus on 22 prosenttia, ja enemmistö (Puhemies koputtaa) häviäjistä on naisia.

21.12 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämän kokonaisuuden lähetekeskustelussa aika moni totesi, että esitys pitää sisällensä hyviä esityksiä, sitten kelvollisia ja ehkä sitten niitä vähemmän hyviä. Täytyy todeta, että edustajamme tuolla työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa on lähtenyt tukemaan tätä hallituksen esitystä lähinnä juuri sen takia, että tässä on niin paljon näitä aktivointitoimenpiteitä, joita kristillisdemokraatitkin on omassa esityksissään halunnut tuoda esille. On tärkeää, että me yritämme nyt nimenomaan vaikuttaa siihen, että tätä passiivista työttömyysturvaa saadaan aktiiviseksi. Pidän hyvänä myöskin sitä, että tässä on tämä esitys, että on oikeus tähän soviteltuun työttömyysetuuteen silloin, jos henkilön päätoiminen työllistyminen yritystoiminnassa kestää enintään kaksi viikkoa. Tämä omalta osaltaan on helpottamassa tällaisten erilaisten toimeksiantosuhteitten vastaanottamista ja myöskin torjuu sitten mahdollisesti sellaisia niin sanottuja pimeitä työkeikkoja. Pidän hyvänä, että tällä tavalla asioita kehitetään.

Ainut asia, mitä tässä nyt olen jäänyt miettimään — ja pohdin kyllä siltä osin vielä omaa äänestyskäyttäytymistäni — liittyy tähän palkkatuella työllistymiseen. Meillä kuitenkin yhdistykset ovat tähän saakka kantaneet erittäin suurta vastuuta nimenomaan niitten kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien pitkäaikaistyöttömien työllistämisestä, ja todellakin tämä esitys kyllä pitää sisällensä niin selkeät heikennykset tähän, että mietin, millä tavalla näitten kaikkein hankalimmassa asemassa olevien henkilöitten työllistyminen jatkossa on mahdollista. Tiedän, että tuolta kentältä tulee kovasti kritiikkiä, kun jo tänä päivänä ihmisiä ohjataan tähän kuntouttavaan työtoimintaan ilman, että siellä aidosti ja oikeasti on sitä kuntouttavan työtoiminnan tarvetta takana, ja tämä turhauttaa monia ihmisiä. Siinä mielessä olisi paljon, paljon parempi, että me pitäisimme kiinni siitä, että nämä yhdistykset ja järjestöt pystyisivät (Puhemies koputtaa) tätä työllistämistä pitämään yllä.

21.14 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! On syytä antaa tunnustusta hallituksen työministerille. Ministeri Lindström on ennakkoluulottomasti hakenut uusia vaihtoehtoja ja ratkaisuja tähän yhteiseen ongelmaan, mikä suomalaisessa yhteiskunnassa on. Kaikista toimenpiteistä ja aktivointitoimenpiteistä hän on hyvin avoimella mielellä kertonut täällä eduskunnassa meille kansanedustajille, mitä vaihtoehtoja on tarjolla. Hän on myös ollut valmis kuuntelemaan opposition esitykset. Tämä on oikein hyvä linjaus ministeriltä. Siksi vähän hämmästelenkin, kun täällä edustaja Myllykoski käytti esityksistä sanoja "pakkotyö" ja "orjatyö". En ainakaan ministerin suusta ole kuullut tällaisia määritel-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

miä ja pidän — näin joulun allakin — vähän kohtuuttomina tällaisia määritelmiä tässä vaikeassa tilanteessa olevassa asiassa, mihin ministeri ratkaisuja hakee. Tämä 5—6 miljardin euron raha on syytä saada paljon, paljon tehokkaampaan käyttöön, ja silloin minusta olisi syytä aina olla esillä tällaisia rakentavia ehdotuksia.

21.15 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Tämä puheenvuoro ei tullut nyt yllättäen, tämä tuli tilattuna ja ihan hyvään saumaan. Toivoisin, että edustaja ymmärsi, että minä käytin sanaa "hallitus", en "ministeri Lindström". Mielestäni asian sillä lailla henkilöittäminen on tässä kohtaa — näin ennen joulua — todellakin epämiellyttävä tapa kohdentaa kansanedustajan moite koskemaan ministeriä, joka todellakin on avoimesti lähtenyt hakemaan ratkaisuja ja rakentavasti keskustellut.

Itsekin olen siitä avoimuudesta saanut nauttia, kun olen käynyt aikanaan esittelemässä toimenpidealoitetta, joka on yksi vasemmistoliiton ehdotus siitä, kuinka me voimme tätä kohtaantumisongelmaa helpottaa eli tuoda nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä helpommin palkattavaksi yrityksiin. Meidän mallissamme lähdetään siitä, että jos alle 25-vuotias työtön nuori tai sitten 200 päivää työttömänä ollut henkilö palkataan yritykseen, niin yritykseltä ei ensimmäisenä vuonna peritä sivukulua ollenkaan eli nämä vakuutusmaksut ja muut kateetaan sitten sieltä 32,85 euron päivärahasta niin, että henkilö kuitenkin pysyy sen turvassa.

Olemme olleet aloitteellisia, rakentavia, emme vain arvostele. Tässä kohtaa vielä toistan sen, että ministeri Lindström on henkilökohtaisesti kyllä ollut avoin opposition ehdotuksille. Harmi, että tämä parempi malli, niin sanottu palkkatukimalli, ei tullut, koska se olisi ollut täysin kustannusneutraali, jopa ensimmäisenä vuonna. Toisena vuonna alennus näihin olisi ollut 70 prosenttia ja kolmantena vuonna 30 prosenttia.

21.18 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! On totta, että ministeri Lindström on kuullut myös oppositiota, mutta valitettavasti me emme ole tulleet sillä tavalla kuulluiksi, että sillä olisi ollut todellista vaikuttavuutta muun muassa palkkatuen osalta.

Tosiasia on se, että hallitus leikkaa järjestöiltä palkkatukea ensi vuodelle 70 prosenttia ja se jäljelle jäävä 30 prosenttia on käytännössä sidottu jo olemassa olevilla päätöksillä. Käytännössä se tarkoittaa ensi vuoden osalta, että esimerkiksi edustaja Pakkasen paikkakunnalle Kouvolaan, Kotkaan, Haminaan ja sille alueelle ei enää tehdä lainkaan uusia palkkatukipäätöksiä esimerkiksi työpajoihin. Siltä osin olen hämmästynyt siitä, että meidän hallitus ei aidosti halua kuulla näiden ihmisten huolta, jotka tarvitsevat tukea työllistyäkseen.

Esimerkiksi tänään olen ollut Valtakunnallisen työpajayhdistyksen hallituksen kokouksessa — tulin sieltä tänään tänne — ja siellä todettiin muun muassa yhden yrityksen viestinä, että kyllä me otamme sisään pitkäaikaistyöttömiä, kunhan he ovat vain hyväkuntoisia. Eli käytännössä se tarkoittaa myös sitä, että yritykset ottavat palkkatukituella työntekijöitä mutta he eivät ota sellaisia työntekijöitä, jotka tarvitsevat ohjausta ja tukea. Hallitus ei ole lainkaan kiinnostunut tällä hetkellä niistä nuorista ja aikuisista ihmisistä, jotka tarvitsisivat tukea. He haluavat kuoria kermat päältä ja huolehtia vain sen tasoisista ihmisistä. Olen todella pettynyt hallituksen toimintaan tältä osin.

21.19 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Olen edustaja Järvisen tavoin huolissani TE-toimistojen työntekijöiden jaksamisesta, sillä olen saanut viime viikkoina nyt useamman viestin TE-toimistoista siitä, että työntekijöillä on todellinen huoli siitä, miten he pystyvät toteuttamaan nämä haastattelut niin, että niihin liittyy todellinen työnteki-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

jän tuki ja ohjaus, ei siis pelkkä viiden minuutin visiitti tai sähköpostiviesti. Jos haastattelutilanteeseen vielä sisältyy sanktioiden osoittaminen, niin sekä työnhakijan että TE-toimiston työntekijän motivaatio saattaa tällaisessa tilanteessa kyllä heikentyä.

Mutta, arvoisa puhemies, kaikkein suurin ongelma tässä lakiesityksessä on tämä järjestöjen työllistämismahdollisuuksien heikentäminen, kuten edustaja Kiljunenkin äsken sanoi. Tämä tulee kyllä lisäämään pitkäaikaistyöttömien määrää, ja sille ei voi mitään. On hyvin vaikea ymmärtää tällaisessa tilanteessa, mikä ihmeen järki tässä on, kun meillä on tällä hetkellä tehty pitkäaikaistyöttömyyden Suomen ennätys.

21.21 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Niin kuin useammissa puheenvuoroissa on tullut esiin, niin vaikka hallitus esittää tässä monia hyviä, aktivoivia esityksiä, jotka sinänsä voivat olla kannatettavia, niin kuten on esille tullut, monia huolenaiheita tässä on. Edellisessä puheenvuorossa myös edustaja Essayah ja jotkut toiset toivat esille sen, että tämä yhdistysten mahdollisuus työllistää ja palkata — ja nimenomaan monta kertaa he ovat sillä tavalla vaikeimmin työllistyviä — heikkenee kyllä merkittävällä tasolla monin paikoin, ja siitä on huolta tullut ja viestiä tännekin päin.

Kaiken kaikkiaanhan esitykseen liittyy myös vastalauseita, ja sinne liittyy myös toimenpideoitetta, jonka haluaisin nostaa esiin. Elikkä täällä myös painotetaan ja alleviivataan, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin nuorisotakuun ja etsivän nuorisotyön kehittämiseksi. Tämä on myös erittäin, erittäin tärkeä näkökulma. Jos ajatellaan sitä, että nuoret jäävät ilman työtä ja se työllistyminen pitkittyy ja syrjäydytään ja niin edelleen, niin sieltä tulee paitsi nuoria ajatellen suurta taakkaa ja laskua, myös yhteiskunnalle suuret euromäärät.

Kaiken kaikkiaan huoli on myös esitetty TE-toimistojen henkilöstön määrästä. Se on aivan todellinen huoli jo tällä hetkellä, ja sitten, jos ajatellaan noita muutaman kuukauden välein tehtäviä haastatteluja. Sinänsä ajattelen kyllä niin TE-toimistoja ajatellen kuin vero-toimistoja ja monia muita yhteiskunnan toimistoja ajatellen, että virkamiesten — mikä tahansa se kohtaaminen siellä onkin — kohtaamisen pitäisi olla semmoinen tietyllä tavalla voimaannuttava ja aktivointia lisäävä kohtaaminen. Mutta TE-toimistoja ajatellen tietysti jokaisesta kohtaamisesta pitäisi jäädä jotakin positiivista ja hyvää käteen ja ainakin jonkinlaista työpaikan toivetta ja mieluummin sen työpaikan etsimistä (Puhemies koputtaa) tulisi joka käynnillä tulla esiin.

21.23 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Myös oma suurin huoleni tässä lakiesityksessä liittyy tähän palkkatukeen ja järjestöjen mahdollisuuteen käyttää sitä. Me tiedämme, että palkkatuki on usein polku avoimille työmarkkinoille. On totta sekin, että aina kaikkien polku ei johda aivan sinne perille saakka. Mutta kuitenkin tiedämme, että erittäin tärkeää sekä palkkatyössä oleville että järjestöille on se, että palkkatukea olisi jatkossakin käytettävissä, sillä järjestöissä on paljon sellaista työtä, joka kaipaa tekijää, ja järjestöt pystyvät tarjoamaan pitkäaikaistyöttömille paljon mielekästä tekemistä. Siksi on paljon fiksumpaa tukea työllistämistä kuin työttömyyttä. Ja sen sijaan, että heikennetään järjestöjen mahdollisuutta käyttää palkkatukea, meidän pitäisi entistä enemmän miettiä niitä keinoja, miten voisimme vahvistaa välityömarkkinoita ja sitä kautta vähentää pitkäaikaistyöttömien määrää.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 231/2016 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 19/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 19/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

21.25 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin on kannatettavaa. Kuitenkin esitys on jäänyt osittain vajaaksi.

Ensinnäkin opiskelijoiden kohdalla ruokakunnan käsite tulee selkeyttää, etteivät kimpakämpässä asuvat opiskelijat joudu turhaan taistelemaan byrokratian kanssa. On hienoa, että ympäristövaliokunta esittää asiasta lausumaa, joka toivottavasti salissa hyväksytään.

Kuitenkin joka tapauksessa perheellisten opiskelijoiden tilanne heikkenee. Kela on arvioinut, että noin 40 000 opiskelijaa tulee jäämään kokonaan vaille asumistukea puolison tulojen takia. Erityisen vaikeaksi tilanne muuttuu, jos perheessä on pieniä lapsia, ja tämän takia tulee viipymättä säätää erillinen huoltajakorotus opintorahaan.

Hallitus aikoo kattaa siirrosta syntyvät kustannukset heikentämällä asumistukea. Tuen perusteena olevia enimmäisasumismenoja aiotaan leikata kaikissa kunnissa pääkaupunkiseudun ulkopuolella 4 prosentilla ja indeksi jäädytetään. Tätä ei voi hyväksyä, vaan tämän opiskelijoiden siirtymisen yleiseen asumistukeen aiheuttaman menolisäyksen rahoituksen on löydettävä muualta.

Arvoisa puhemies! Tärkeintä opiskelijoiden toimeentulon kannalta olisi kuitenkin, että opintotukeen tehdyt leikkaukset peruutettaisiin ja huolehdittaisiin riittävästä opiskelija-asuntotuotannosta ja muuten kohtuuhintaisesta asuntotuotannosta.

Tämä muutos opiskelijoiden siirtämisestä yleiseen asumistukeen auttaa osaa opiskelijoista, mutta se ei riitä kumoamaan opintotukileikkauksen aiheuttamaa tulonmenetystä opiskelijoille. On hävytöntä, että opiskelijoiden toimeentulosta leikataan yli 80 euroa kuukaudessa. Se on enemmän kuin miltään muulta ihmisryhmältä, ja se teko kyllä varjostaa tätä sinänsä hyvää siirtoa yleisen asumistuen piiriin.

21.27 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Todellakin periaate siitä, että opiskelijat pääsevät yleisen asumistuen piiriin, on kannatettava, mutta se tapa, millä se tehdään, tekee tästä lakiesityksestä kyllä erittäin huonon, koska tämä tarkoittaa sitä, että kustannukset tähän opiskelijoitten siirtoon otetaan yleisestä asumistuesta, ja silloin tämä leikkaus kohdistuu sinne pienituloisimpiin. Ja täytyy muistaa, että näihin samoihin ihmisiin, samoihin perheisiin kohdistuu jo paljon muitakin leikkauksia.

Juuri tästä syystä sosialidemokraatit esittävät, että 10 § ja 51 § poistetaan tästä, koska näissä on tämä kohta, että asumistuki otettaisiin järjestelmän sisältä. Lisäksi esitämme lausumaa, että opiskelijoitten siirtyminen yleisen asumistuen piiriin toteutetaan niin, että yleisen asumistuen myöntämisen ehtoja ei heikennetä ja vaikutusta opiskelijoitten toimeentuloon seurataan.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Mutta aivan yhtä tärkeää on se, että meillä on olemassa kohtuuhintaista asuntotuotantoa, ja tässä on se suuri pullonkaula. Juuri siitä syystä, että on laiminlyöty kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisääminen, myöskin asumistukimenot ylipäättänsä kasvavat. Tämän vuoksi esitämme toista lausumaa, jossa sitten sisältö kohdistuu nimenomaan siihen, että kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa on lisättävä, niin että se sisältää myös opiskelija-asuntotuotannon, ja erityisesti näitä tarjontatukia eli tätä pitkää 40 vuoden korkotukea (Puhemies koputtaa) pitää kehittää.

21.29 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys yleiseksi asumistueksi sisältää opiskelijoiden siirtämisen opintotuen asumislisän piiristä yleisen asumistuen piiriin. Se on opiskelijoiden kannalta varsin myönteinen seikka ja lisää yksin asuvien opiskelijoiden tuloja jopa useilla sadoilla euroilla vuodessa. Uudistus siirtää opiskelijat asumismenojen suhteen samalle viivalle muiden etuudensaajien kanssa, ja se on hyvin kannatettava esitys.

Opintotuen asumislisä on pysynyt samalla tasolla vuosikaudet, mikä on vaikeuttanut hyvin merkittävästi monen opiskelijan taloudellista ahdinkoa vuokrien noustessa samaan aikaan useita kymmeniä prosentteja, jopa enemmän. Muistan itse opintotuen asumislisän enimmäismäärän olleen nykytasolla jo 90-luvun lopulla itse opiskellessani. Silloin tämä asumislisän enimmäismäärä oli hyvinkin riittävä ainakin itselleni, mutta nykyään se on jo täysin riittämätön.

Arvoisa puhemies! Paitsi oikeudenmukaisuuden kannalta nyt tehtävä uudistus on tärkeä myös asumistukijärjestelmän yksinkertaisuuden ja selkeyden näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Uskonkin monien opiskelijoiden olevan hyvin tyytyväisiä tähän uudistukseen, jossa heidän asumiskuluhiinsa kohdennettava tuki nostetaan oikeudenmukaiselle ja tasavertaiselle tasolle muiden etuudensaajien kanssa.

21.30 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Totuushan on se, että Suomessa asumistukeen menee valtavia määriä rahaa julkisia varoja ja tämä määrä nousee kaiken aikaa. Se nousi muun muassa vuoteen 2015 edellisestä vuodesta 14 prosenttia, mikä on iso summa tietenkin julkisissa menoissa. Tämä esitys on siinä mielessä erinomainen, että tässä nyt yhdenmukaistetaan käytäntöjä. Meillä tukiviidakkoa on ihan riittävästi, ja tässä sitä yksinkertaistetaan. Myös tosiasia on se, että 64 prosentilla nykyisistä tuensaajista tuen arvioidaan pysyvän ennallaan tai nousevan, eli suurin osa tästä hyötyy. Nimenomaan yksinasujat ja kasvukeskuksissa asuvat hyötyvät muutoksesta, ja tuki tulee vastaamaan nimenomaan niitä asumismenoja sitten.

Mutta kuten tässä jo edellisissä puheenvuoroissa on todettu, niin tässä on myös ongelmia, ja tietenkin se, että tässä on viety kahta erillistä lakiprosessia eri hallinnonaloilta rinnakkain, on tuonut tähän haastetta muun muassa ja kertoo myös meidän monimutkaisesta tukisysteemistä. Tässä eniten häviävät pariskunnat ja sitten yhteisellä vuokrasopimuksella asuntonsa vuokranneet yhdessä asuvat. Jo tällä hetkellä meillä on erikoisia tilanteita siitä, kuinka yhdessä asumisessa otetaan huomioon eri sukupuolta olevien tulot, jotka vaikuttavat sitten tukiin, mutta ympäristövaliokunta on lausumissaan näihin molempiin asioihin ottanut kantaa, ja myös sivistysvaliokunta on tänään tehnyt lausuman tästä opintorahan huoltajakorotuksen ottamisesta opintotukilakiin.

21.33 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Vaikka tässä hallituksen esityksessä on kannatettaviakin kohtia, niin merkittävää on, että tämä ruokakuntakohtaisuuteen siirtymi-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

nen merkitsee todella, että eniten häviävät pariskunnat ja yhteisellä vuokrasopimuksella asuntonsa vuokranneet. Heistä noin 84 prosenttia kokee sen, että asumistuen määrä pienee tai poistuu kokonaan. Tämä asumistuen huomioon ottaminen tulona vaikuttaa niiden jo nykyisinkin yleistä asumistukea saavien ruokakuntien, lähinnä lapsiperheiden, asumistuen määrään, joihin kuuluu opintorahaa saava opiskelija. Tällaisia on yli 17 000 ruokakuntaa, ja heillä keskimääräinen tuki alenisi noin 28 euroa kuukaudessa. Sen lisäksi opintorahaa saavien lapsiperheiden keskimääräisen tuen määrä laskee 27 euroa kuukaudessa, kahden huoltajan perheissä keskimäärin 41 euroa kuukaudessa, ja yleisen asumistuen piirissä nykyisin olevista ruokakunnista yli 100 euroa kuukaudessa menettäisivät ne ruokakunnat, joissa on kaksi opiskelijaa. Näitä ruokakuntia on noin 200, ja näistä yli puolet, noin 130, on lapsiperheitä.

Kaikkea tätä ajatellen ja miettien sitä, että monet opiskelijaperheet, joissa on huollettavia lapsia, ovat todella tiukoilla eurojensa suhteen ja toisaalta, niin kuin moneen kertaan tässä salissa olemme todenneet, Suomessakin lapset olisi parempi hankkia aiemmin ja jo opiskelujen kuluessa. Sen vuoksi kristillisdemokraatit esittävät ja myös vaihtoehtobudjetissamme olemme tuoneet sen esille, että opiskelijoille tulisi tuoda huoltajuuslisä, noin 200 euroa kuukausittain, että se toisi tasoitusta ja mahdollistaisi sekä opiskelun, ammattiin valmistumisen että perheenlisäyksen. Tämähän myös edesauttaisi helpompaa työhön tarttumista opiskelun jälkeen.

21.35 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Todellakin tämä opiskelijoitten siirtäminen yleisen asumistuen piiriin parantaa suurimman osan opiskelijoitten elämäntilannetta, mutta niin kuin täällä edellä on tuotu esille ja valiokunnassakin on kiinnitetty huomiota, niin nimenomaan perheellisten opiskelijoitten kohdalla tilanne huonontuu. Oli mielenkiintoista huomata edellisenä viikonloppuna, kun taisi olla keskustan puoluevaltuusto koolla, että puoluevaltuusto vaati sitä, että on tuotava tämä huoltajalisä perheellisille opiskelijoille, ja täytyy nyt toivoa, että sen mukaisesti täällä keskustan kansanedustajat äänestävät, kun heidän puoluevaltuustonsa on linjannut. Eli toivotaan, että puoluevaltuuston linjaukset täällä salissa sitten näkyvät.

Kristillisdemokraatit on omassa vaihtoehtobudjetissaan esittänyt, niin kuin edustaja Tanus totesi, tätä huoltajakorotusta, joka olisi noin 200 euroa kuukaudessa ja varmasti helpottaisi nimenomaan perheellisten opiskelijoitten tilannetta. Mutta ilolla pistimme huomioon, kun meillä oli samana viikonloppuna oma puoluevaltuustomme, että todellakin tämä meidän linjauksemme vaihtoehtobudjetissa sai jälleen kerran hallituspuolueen puolelta tukea, ja täytyy toivoa, että ainakin meillä, kun puoluevaltuusto jotakin linjaa, niin se on yleensä sellaista, joka sitten täytyy huomioida siinä eduskuntaryhmän työssä, ja siinä mielessä ilolla odotamme tätä äänestystä. Täällähän oli sensuuntaisia vastalauseita, joissa tämä opiskelijoitten huoltajakorotus oli huomioitu, ja silloin minusta tuntuu, että jos täällä kerta puoluevaltuuston linjauksia noudatetaan, niin silloin pitäisi kyllä äänestää näitten ponsien puolesta, jotka tätä asiaa esittävät. Että näin jäämme sitten jännityksellä odottamaan tätä.

Mutta ennen kaikkea tämän asian kannalta olisi tosi tärkeätä ilman poliittista saivartelua, että me saisimme perheellisten opiskelijoitten tilanteen parannettua, koska ylipäättensä meillä perheellisten tilannetta on hallitus monella tavalla kurittanut lapsilisien leikkauksilla ja vastaavilla ja turha tätä on enää opiskelijoitten puolelle laajentaa.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

21.37 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin on hyvä ja positiivinen uudistus. Se vähentää byrokratiaa, selkeyttää tilannetta, tasa-arvoistaa ihmisiä, ja lisäksi tämä uudistus parantaa noin lähes kahden kolmasosan opiskelijoista taloudellista asemaa, mikä on perusteltua.

Kaikkein tärkeintä meille on kuitenkin se, että me saamme panostuksia siihen, että Suomessa talouskasvu lähtee vauhtiin, ja nämä säästötoimenpiteet ja uudistukset tähtäävät nimenomaan siihen, että talous kasvaa ja työllisyys paranee nykyisille ja tuleville opiskelijoille. On avainkysymys, että kun he valmistuvat opiskelunsa jälkeen, he saavat työpaikan ja sitä kautta voivat maksaa opintolainansa ja perustaa perheensä ja elää silloin sitten turvattua elämää. Nyt menneiden huonojen vuosien jälkeen ja sen tähden, että uudistuksia ei ole saatu aikaan, tilanne ei näin ole nuorten ja opiskelijoiden osalta.

Kun talous paranee, niin kuin linja ja näkyvissä jo on, silloin myös tällaisen esimerkiksi huoltajakorvauksen käyttöön ottaminen on yksi hyvä mahdollisuus. Meillä ei ole mitään päätöstä siitä, joten me voimme äänestää luottaen hallituksen toimintaan ja siihen, että se arvostaa opiskelua ja parantaa opiskelijoiden asemaa heti kun saadaan talous nousuun.

21.39 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on todettu, hallitus esittää toisen ja korkea-asteen opiskelijoiden siirtämistä yleisen asumistuen piiriin. Uudistuksen tavoitteena on yhdenmukaistaa asumistukijärjestelmää, mikä sinällään on hyvä ja tavoiteltava asia.

Nyt kuitenkin valitettava tosiasia on myös se, että tämä asumistuen siirto rahoitetaan yleisestä asumistuesta, mikä tulee heikentämään muiden pienituloisten asumistuen piirissä olevien ihmisten toimeentuloa ja asumistuen tasoa, mitä me emme voi hyväksyä.

Samalla kun hallitus keskittyy asumistuen uudistukseen, se heikentää myös opiskelijoiden muuta toimeentuloa. Asumistuen uudistuksen rinnalla hallitus heikentää opiskelijoiden toimeentuloa muun muassa leikkaamalla opintorahaa. Opintotukiuudistusta koskevan hallituksen esityksen mukaan korkeakouluopiskelijoiden opintoraha alenee 1. elokuuta 2017 alkaen jopa 336 eurosta 250 euroon ja samalla tukiaikaa lyhennetään ja opintolainapainotteisuutta lisätään. Myös asumistuen menettäjistä 71 prosenttia on korkeakouluopiskelijoita. Elikkä tältä osin hallitus kohdentaa korkeakouluopiskelijoille monelta eri rintamalta muutoksia, uudistuksia ja heikennyksiä.

Kuten täällä on todettu, näissä asumistukeen liittyvissä uudistuksissa suurimmat taloudelliset menetykset olisivat pariskunnilla, joista toinen on saanut asumislisää. Menettäjien joukossa olisi paljon perheellisiä opiskelijoita. Useilla lapsiperheillä asumistuki alenisi useista kymmenistä euroista jopa yli sataan euroon kuukaudessa. Lapsiperheiden taloudellista tilannetta heikennetään myös muilla toimilla: lapsilisiä leikataan, verotuksen lapsivähennys poistuu vuonna 2018. Nämä toimet vaikuttavat pienituloisten lapsiperheiden toimeentuloon ja lasten hyvinvointiin, elikkä hallitus on tekemässä monella rintamalla lapsiperheille heikennyksiä.

Esityksen valmistelussa on selvitetty vaihtoehtoa, jossa opintorahaa ei huomioitaisi tulona. Opintorahan katsominen etuoikeutetuksi tuloksi asumistukea määritettäessä nostaisi opiskelijoille maksettavan asumistuen määrää ja pitäisi ennallaan jo nyt yleisen asumistuen piirissä olevien opiskelijoiden eli lähinnä opiskelijalapsiperheiden tuen tason. Opintorahan säilyttäminen etuoikeutettuna tulona lisäisi opiskelijoiden yleiseen asumistukeen siirtämisestä aiheutuvia kustannuksia noin 20—30 miljoonaa euroa suhteessa siihen, että opintoraha otettaisiin tulona huomioon. Valmistelussa on katsottu, ettei tätä voi toteuttaa,

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

koska yleisen asumistuen säästöpainetta kasvaisi huomattavasti. Katsomme, ettei tämän mit-taluokan uudistuksessa ole tarkoituksenmukaista tavoitella kustannusneutraalia toteutusta vaan olisi satsattava asumistukeen lisärahoitusta.

Toinen vaihtoehto, joka kohdentuisi vain opiskeleviin lapsiperheisiin, olisi opintotuen huoltajakorotuksen käyttöön ottaminen. Mielestämme nämä keinot on otettava käyttöön opiskelijoiden taloudellisen tilanteen kohentamiseksi ja siten tuettava myös heidän opinto-jensa etenemistä tavoiteajassa.

Tämän lisäksi erilaisten asumisjärjestelyiden tulee olla helposti ilmoitettavissa Kansan-eläkelaitokselle ilman kohtuutonta vaivaa ja tukien takaisinperintää. Kuten täällä on todet-tu ja asiantuntijakuulemisessakin kuultiin, asumisen kimppakämpässä on oltava mahdol-lista ilman että toisen opiskelijan tuloja otetaan huomioon asumistukea laskettaessa. Toi-sen opiskelijan esimerkiksi kesätulot eivät saa vaikuttaa toisen opiskelijan asumistuen määrään ja toimeentuloon. Myös erillisten vuokrasopimusten tekemisen tulee olla mahdol-lista ja helppoa. Kimppa-asuminen on suosittua, ja sen soisi lisääntyvän yhteiskunnassa myös esimerkiksi yksinäisten vanhusten asumismuotona, kuten on jo joillakin paikkakun-nilla tehty.

Arvoisa puhemies! Tästä syystä me sosialidemokraatit olemme jättäneet myös sosiaali-ja terveysvaliokunnassa vastalauseen tähän asiaan. Tässä esityksessä on monta hyvää asiaa mutta, kuten tuossa äsken totesin, liian monta asiaa, jotka tulevat heikentämään opiskeli-joiden kokonaistilannetta, minkä takia emme voi hyväksyä tätä esitystä.

21.44 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kuten tässä keskustelussa on jo tullut moneen kertaan ilmi, sinänsä opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin on hyvä asia ja myös asia, mitä opiskelijajärjestöt ovat pitkään ajaneet, mutta tähän esitykseen liit-tyy pari ongelmaa. Keskeisimmät ongelmat ovat opiskelevien lapsiperheiden aseman heik-keneminen ja tulkintaongelmat siinä, katsotaanko niin sanotussa kimppakämpässä asuvat kuuluviksi samaan ruokakuntaan vai ei. Lisäksi uudistus tai siirto on siinä mielessä jäänyt puolitiehen, että siihen ei ole varattu rahoitusta, vaan tämän yleisen asumistuen piiriin tu-levat opiskelijat halutaan rahoittaa nyt olemassa olevasta potista, eli se tarkoittaa sitä, että nyt muut asumistukea saavat joutuvat tässä maksumiehiksi.

Vähintä, mitä tässä pitäisi tehdä, on se, niin kuin täällä on moneen kertaan jo todettu, että hallitus valmistelisi korotuksen opintotuen huoltajakorotukseen, jotta tämä uudistus ei hei-kennä opiskelevien lapsiperheiden asemaa. Sitten täytyy myös tehdä selkeät tulkintaoh-jeet, ettei synny tilanteita, joissa kimppakämpässä asuvat joutuvat ikään kuin toisten tulo-jen maksumiehiksi, kun toisten tulot otetaan huomioon siinä tuessa, mikä heille kuuluu. Tällaisia tilanteita ei pidä synnyttää, koska tiedämme, että kimppakämpä on kuitenkin hy-vinkin suosittu asumismuoto opiskelijoiden parissa, ja toisaalta myös tiedämme, että esi-merkiksi vanhusten kohdalla sitä voitaisiin hyvin lisätä.

21.46 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä on käytetty jo hyviä puheen-vuoroja. En ole vielä kuullut paria positiivista kohtaa eli ensinnäkin sitä, että tämä asumis-tukeen siirtyminen sitten auttaa opiskelua myös kesätaukojen aikana, koska asumistu-kea voidaan maksaa kesän ajalta, ja silloin se myös vähentää toimeentulotuen hakuja, kos-ka opiskelijat todella voivat sitten käyttää kesän opiskeluun. Sitten toinen tärkeä kohta on, että tämä asumistuen piiri laajenee alle 18-vuotiaisiin itsenäisesti asuviin opiskelijoihin, jo-ten sillä tavalla vaikkapa vähempivaraisten perheiden lapsetkin nyt pystyvät muuttamaan

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

vähän kauemmaksi opiskelemaan, kun se Suomessa on välttämätöntä välillä alle 18-vuotiaillekin.

Täällä on otettu kantaa juuri näihin ongelmakohtiin eli perheellisten opiskelijoiden asumistuen vähyyteen ja sitten myös tähän kimppakämppäasiaan. Soluasuminen todella on kannatettavaa, kun tiedämme, että yksinäisyys on myös suomalaisten nuorten osalta varsin suuri ongelma. Tässä ympäristövaliokunnan mietinnössä on kyllä hyvin tasapainoisesti otettu kantaa juuri siihen, että Kansaneläkelaitoksella täytyy olla helposti ja hakijan yksityisyyttä kunnioittavalla tavalla yhtenäiset, selkeät ja sujuvat ratkaisukäytännöt tämän ongelman poistamiseksi, jotta soluasuminen on täysin mahdollista.

Vielä sanon sen, että tosiaan sivistysvaliokunta on tänään tehnyt sen lausuman tästä opintotuen (Puhemies koputtaa) huoltajakorotuksesta valtioneuvostolle.

21.48 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys asumistuesta annetun lain muuttamisesta kulminoituu hyvin pitkälle tähän opiskelijoitten siirtymiseen yleisen asumistuen piiriin. Tässä edustaja Essayah nosti keskustan puoluevaltuuston päätöksen käsittelyyn. Itse olin siellä kokouksessa mukana ja toivonkin, että se asia ehtii tähän käsittelyyn. Mutta jos kuitenkin toisin käy, kun tämä uusi puoluevaltuusto koontuu vasta ensi keväänä seuraavan kerran, niin saattaa olla, että tämä todellinen puolueen päätös siirtyy ensi vuodelle. Pidänkin tätä taitavana poliittisena vetona, koska KD piti samana viikonloppuna omaa kokoustaan, elikkä molemmista kokouksista taisi lähteä hyviä uutisia maailmalle ja napattiin tähän budjettikeskusteluun tämä hyvä aloite.

21.49 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Halusin pyytää tämän puheenvuoron vielä sen vuoksi, että muutama sana lapsista ja lasten määrästä. Niin kuin me tiedämme, syntyvyys Suomessa on ollut matalammalla tasolla tai suunnilleen samalla kuin pulavuosina ja Suomessa entistä myöhemmässä iässä hankitaan perheenisää ja entistä suurempi ongelma on se lapsettomuusasia, kipeä asia perheissä, mutta tulevia veronmaksajia ja veronmaksajien määrää ajatellen tämä on myös asia, mikä minusta pitäisi oikeasti ottaa vakavasti tänä päivänä: mitenkä saadaan perheet hankkimaan lapsia aiemmin ja hankkimaan enemmän? Me puhumme paljon lapsivaikutuksista ja lapsivaikutusten arvioinnista, lasten tärkeydestä ja niin edelleen, mutta minusta näiden puheiden tulisi siirtyä tekoihin. Toisaalta me puhumme opiskelun tärkeydestä, maailmalla puhutaan suomalaisen koulutuksen tasosta ja ammattikoulutuksen hankkimisesta ja niin edelleen, ja nämä kaksi asiaa pitäisi saada yhteen ja nimenomaan käytännön toimiin. Sen vuoksi todella toivon, että tuo huoltajalisä — niin kuin edustaja Kososelta oli ilo kuulla, että sivistysvaliokunnassa ollaan tämmöistä esitystä tehty ja myös että siellä puoluevaltuustossa keskustassa on tätä nostettu esiin niin kuin KD:ssä jo huomattavasti aiemmin — tuotaisiin käytäntöön, koska se merkitsee todella paljon nuorten opiskelijaperheiden taloudelliseen tilanteeseen, ja tiedän, että monilla myös se perheenisäys on pitkälti kiinni siitä taloudellisesta tilanteesta. Myös niissä tilanteissa, kun ollaan yllätysraskaudessa ja opiskelijoita ja mietitään, mitä tehdään, kyllä monenlaisia tarinoita silloin kuulee, ja tiedän kyllä, että 200 euron kuukausittainen huoltajalisä molemmille vanhemmille tekisi erittäin suuren vaikutuksen (Puhemies koputtaa) perheiden toimeentuloon. Lämpimästi odotan sitä toteutettavaksi.

21.51 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Nyt täytyy ihan tarkentaa, että oliko todellakin niin, että niin sanotusti lähtevä puoluevaltuusto voi antaa tällaisia kannanottoja, joista

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

sitten voidaan sanoa, että, no, eiväthän ne nyt sitten sidokaan sitä varsinaista ensi kesänä istuvaa puoluevaltuustoa, ja sitä kautta voidaan julkisuuspisteitä nappailla ja kertoa, että kyllä me kannattaisimme tätä, mutta kun nyt sitten tulee tämä uusi puoluevaltuusto, niin eiväthän sen vanhan sanomiset sitten enää olekaan sitovia. Että tämän käsityksen nyt sain kyllä edustaja Pakkasen puheenvuorosta. Toivottavasti käsitin tämän nyt jollakin tavalla väärin, koska kyllä tämä nyt kuulostaa aika vastuuttomalta toiminnalta, että annetaan tällaisia poliittisia manööverejä, joilla sitten saadaan opiskelijat innostumaan, että kerta kaikkiaan nyt on hallituspuolueen puoluevaltuusto linjannut tällä tavalla ja nyt tässä varmaankin on odotettavissa jonkinlaista muutosta, ja sitten voidaan sanoa, että, no, tässä väki vaihtui välillä, että ei tämä nyt sidokaan sitten tätä tulevaa puoluevaltuustoa ja sitä kautta sitten puoluetta. Mahtaa mennä kyllä erikoiseksi, jos me rupeamme täällä tällä tavoin sitten puoluevaltuuston toimikausilla kikkailemaan itse kussakin puolueessa ja antamaan tämän-tyyppisiä lupauksia.

Nyt kaikkein tärkeintähän näitten opiskelijoitten kannalta, niitten, joilla on huollettavia ja jotka ovat perheellisiä, olisi se, että ihan oikeasti heidän elämäntilanteensa parantuisi eikä heikentyisi, niin kuin nyt tällä hallituksen esityksellä ikävä kyllä käy. Todellakin kuulostaa kyllä, uskallan sanoa, nyt aika populistiselta. En ihan olisi keskustan suunnasta tällaista odottanut, jos nyt olen oikein ymmärtänyt, miten tässä puoluevaltuuston toimikausilla on kikkailtu ja sitten annettu tällaisia julkilausumia, joitten takana ei olekaan sitten tarkoitus millään tavalla seistä.

21.53 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Juuri varmaan on tämä ongelma, mitä edustaja Essayahkin toi puheenvuorossaan esille, että meidän pitää pystyä parantamaan näitten perheellisten nuorten opiskelijoiden asemaa eikä heikentää.

En halua olla ilkeämielinen enkä kohdentaa tätä mitenkään edustaja Tanukselle, mutta kun ajattelee, että kysymys on opiskelijaperheistä, ja kun toivoitte kovasti, että lapsia pitäisi hankkia vielä aiemmin, niin se nyt ei ehkä ihan tähän kyllä sovi, jos opiskelut ovat siinä vaiheessa hyvin keskeneräisiä. En tiedä sitten, onko kysymys yliopisto-opiskelijoista tai tarkoititteko ehkä aikuisopiskelijoita, mutta jos tarkoititte opiskelijoita sinällään — siinä ikäluokassa, mitä minä ajattelen, minkä ikäisiä opiskelijat normaalisti ovat — ja että vielä varhemmin siinäkin ryhmässä tarvitsisi hankkia lapsia, niin se pikkuisen saa minut kyllä kysymään, että aivanko totta.

21.55 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Juuri aivan oikein edustaja oli ymmärtänyt. Näin yli 25 vuotta tällä alalla työtä tehneenä sanon, että se on oikeasti lämpimästi tervetullutta, että perheet, myöskin opiskelijaperheet, hankkisivat nykyistä aiemmin lapsia. Kysehan on siitä, että monta kertaa opiskellaan pitkään, opiskelut ehkä venyvät, välillä tehdään töitä, ja sitten onkin jo kiire saada se työpaikka ja ruveta maksamaan niitä opintolainoja, kun nyt lainapainotteisuuteen enemmän ja enemmän mennään. Kun on kiire hankkia se työpaikka ja päästä maksamaan opintolainaa, niin sitten onkin riski, että voiko tässä perhettä ruveta perustamaan, kun pitäisi päästä kiinni todella siihen työhön, ja ei uskalleta sitten jäädä äitiyslomille tai isyyslomille, vanhempainvapaalle ja niin edelleen, jolloin se pitkittyy ja pitkittyy, myöhästyy se perheenisä ja monta kertaa se onkin sitten jo ongelma. Eli oikeasti siihen entiseen aikaan ja lapset aikaisemmin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Paluu puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

21.56 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ihan vastauksena edustaja Essayahin epäilyyn siitä, mitä siellä keskustan puoluevaltuustossa on tapahtunut: Kyllähän meillä puoluevaltuuston kausi alkoi puoluekokouksesta viime kesänä ja se jatkuu nyt seuraavat kaksi vuotta, eli tämä parin viikon takainen puoluevaltuusto kyllä jatkaa seuraavat kaksi vuotta. Että ei hätää, emme kikkaile näillä päätöksillä laisinkaan.

Ja kuten varsin hyvin tässä salissa tiedämme valiokuntien toiminnan ja sen, kuinka siellä hallituspuolueet myös linjaavat vahvasti, niin sivistysvaliokunnan lausumalinjaus nyt olkoon selkeä kertomus siitä, että kaikki hallituspuolueet ovat sivistysvaliokunnan osalta tämän huoltajakorotuksen takana.

21.57 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Kososelle. Tämä oli tärkeää, että tämän nyt varmensitte, että teillä on siis todellakin tämän istuvan puoluevaltuuston näkemys tähän asiaan, koska kyllä tietysti eri puolueissa on vähän erilaisia toimintatapoja ja puoluekokousten, puoluevaltuustojen kannanotoilla ilmeisesti on sitten vähän erilaista painoarvoa. Mutta ainakin omassa puolueessani, jos siellä jotain linjataan, sitä kyllä edellytetään, että niitten linjausten pohjalta myöskin toimitaan. Siinä mielessä on ihan tärkeää kuulla ja huomata se, että tämä on todellakin nyt sitten teidän istuvan puoluevaltuuston linjaus ja että se on teille ihan oikeasti tärkeä asia.

Täytyy sanoa, että tässähän on hallituskautta nytten mukavasti vielä jäljellä ja että ainakin kristillisdemokraatit ehdottomasti tulevat tukemaan sitä esitystä, jossa ollaan tuomassa sitten tämä huoltajakorotus. Tähän suuntaan tätä asiaa pitäisi nyt paikata, koska muutoinhan tämä tarkoittaa sitä, että nimenomaan niiden perheellisten opiskelijoiden tilanne, joilla on huollettavia, nyt tällä hallituksen esityksellä heikkenee. Ilomielin sitten olemme tuke-massa sellaista esitystä, jossa tulee sitten tämä linjaus, ja toivommekin sitä tässä pikaisesti vielä tämän hallituskauden aikana.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain sekä eräiden juomapakkausten valmisteverosta annetun lain 3 §:n ja liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 137/2016 vp

Toimenpidealoite TPA 37/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 31/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 31/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

21.58 **Touko Aalto vihr:** (Aivastus — Naurua) Arvoisa herra puhemies! Tiedän, että puheenvuoroni saattaa herättää erilaisia reaktioita. (Naurua)

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Mitä tulee itse esitykseen eduskunnalle laeiksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain sekä eräiden juomapakkausten valmisteverosta annetun lain muutoksista, asia käsiteltiin valtiovarainvaliokunnan verojaostossa, ja hyvin yksituumainen asiantuntijanäkemyks oli se, että kaikkein järkevintä olisi toimia nyt niin, että Suomi tekisi EU-komissiolle notifi kaation ja ilmoittaisi, että jatkamme makeisveron käyttöä vielä vuoden 2017 ajan, jonka aikana sitten valmistelisimme uuden tuotepohjaisen ha ittavaeron, jonka perusteet eivät ole puhtaasti fiskaalisia vaan ennen kaikkea terveysperustaisia. Tälle esitykselle ei ole mitään esteitä, joten voin vain ihmetellä, miksi hallitus ensin peruu makeisveron ja sitten alkaa myöhemmin valmistella jotakin korvaavaa veroa. Tämä hallituksen temppu ilu vaikuttaa sekä fiskaalisesti että kansanterveydellisesti. EU-maista, monista maista, löytyy erilaisia tuotepohjaisia veroja, esimerkiksi Unkarissa on muistaakseni sokerin lisäksi rasvoja otettu huomioon. Aivan vastaavaan tapaan voitaisiin mennä Suomessa-kin eteenpäin, jotenka voin vain ihmetellä hallituksen arvovalintaa tässä asiassa.

22.00 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tämä on jännä tämä ilmiö, että Suomessa me itse rajoitamme omaa toimintaamme EU:n pelossa emmekä usko, että ne asiat, jotka ovat mahdollisia muille EU-maille, olisivat mahdollisia myös meille Suomessa. Me täällä pelkäämme EU:n rangaistuksia jo ennen kuin niitä annetaankaan ja teemme sitten sen pohjalta omia johtopäätöksiämme etukäteen. Jos terveysperusteinen verotus, sokeriverotus, on mahdollista muille maille, niin miksiköhän se ei olisi mahdollista Suomelle? Jos sen kantaminen on järkevää muille, niin miksiköhän se ei olisi järkevää Suomelle? Terveysperusteinen sokeriverotus ja laajemminkin terveysperusteinen ruokaverotus olisi ensinnäkin hyvä valtiontaloudelle, mutta se olisi erityisen hyvä kansanterveydelle. Edesauttamalla kansanterveyttä se voisi myös tuottaa terveydenhuoltokulujen säästöjä.

Arvoisa puhemies! Lihavuus ja yksipuolinen, sokerinen ruokavalio on merkittävä kansanterveydellinen ongelma, johon on syytä pyrkiä puuttumaan valistuksen ja elämäntapakasvatuksen ohella myös veropolitiikalla. Kyllähän muitakin haittoja, kuten tupakkaa ja alkoholia, verotetaan, joten miksei sitten sokeriakin. Elintarvikkeiden valmisteverotuksen kehittäminen terveysperusteiseksi tuleekin aloittaa pikaisesti vastalauseen mukaisesti, ja siihen asti olisi syytä pysyttää tämä nykyinen verotila voimassa.

22.02 Merja Mäki salo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Niin sanotun sokeriveron käyttöön ottamista nimenomaan kansanterveydellisillä perusteilla on kannatettu laajasti yli puoluerajojen. Myös sosiaali- ja terveysvaliokunta kokonaisuudessaan oli asiasta samaa mieltä, ja valiokunnan lausumaehdotuksessa todetaan, että hallituksen pitäisi käynnistää välittömästi säädösvalmistelu elintarvikkeiden terveysperusteisen valmisteveron kehittämiseksi. Sellainenhan on käytössä minun käsittääkseni tällä hetkellä Tanskassa, Norjassa ja Unkarissa, joten EU-lainsäädäntö ei voi olla esteenä, kunhan asia toteutetaan oikealla tavalla. Terveysperusteisella verolla luotaisiin lisäkannustimia myös tuotekehitykselle, joka tukee terveys- ja hyvinvointitavoitteita ja on samalla kansantaloudellisestikin järkevää. Sokerin ja sokerituotteiden käyttö on lisääntynyt huomattavasti viimeisten vuosien aikana, ja erityisen huolestuttavasti se on lisääntynyt lasten ja nuorten keskuudessa. Liiallinen sokerin käyttö on yhteydessä moniin kansanterveydellisiin ongelmiin ja myös moniin sairauksiin, joiden hoitaminen tulee sitten yhteiskunnalle kalliiksi. Sokerin käytön vähentäminen toisi pitkällä tähtäyksellä suuria säästöjä sosiaali- ja terveysmenoihin, ja siksi tällainen terveysperusteinen valmistevero on myös kansantaloudellisesti järkevä.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

22.03 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Taitaa olla niin, että opposition ja hallituksen osalta ainakin osin ollaan ihan samoilla linjoilla, eli kyllä meilläkin kovasti mietitään, millä keinoin tällaista terveysperusteista veroa voitaisiin lähteä uudelleen hakemaan. Anneli Jäätteenmäki on tehnyt EU:n kilpailukomissiarille kirjallisen kysymyksen, ja komissaarin mukaan sokeria voi verottaa ilman pelkoa EU:n valtiontukisääntöjen rikkomisesta mutta terveysperusteinen vero on kohdistettava tasapuolisesti kaikkiin tuotteisiin.

Tätä makeisveroa, mikä nyt meillä on voimassa, itse asiassa ihmettelin suuresti jo silloin, kun en ollut vielä edes itse täällä eduskunnassa, että mitä järkeä tässä on, että suklaat siirtyvät keksihyllyille ja jugurttipurkkirivit täynnä sokeria vain leviävät pidemmälle kuin maitohyllyt konsanaan kaupoissa. Eli kyllä tämä lisätty sokeri on se suurin ongelma, ja tässä luontaista sokeria taas ei voi millään tavalla pitää ongelmana, koska se taas esimerkiksi marjoissa on se aines, joka saa vitamiinit imeytymään meihin, ja kyllä me vitamiineja todella tarvitsemme, ja marjat ovat tosi terveellisiä. Eli tämä lisätty sokeri on se haaste.

Tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö on siinä mielessä hyvä, että tässä seurataan valtiovarainministeriön toimintaa, siellä päivitetään tätä sokeriverotyöryhmän raporttia ja näin pois päin, mutta olisin kyllä valmis ehdottamaan ihan ulkopuolisen konsultin tai työryhmän ottamista käyttöön, koska tarvitsemme todella luovempia ajatuksia kuin ehkäpä sieltä valtiovarainministeriöstä tulee.

22.06 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Piti tulla ihan tänne eteen, koska tämä terveysperusteinen sokerivero on KD:n lempilapsi. Me tuossa meidän viime kesän eduskuntaryhmän kesäkokouksessa päätimme, että lähdemme voimakkaasti ajamaan tätä esitystä eteenpäin. Niin kuin täällä on jo useammassa puheenvuorossa kuultu, näitä terveysperusteisia veroja on tänä päivänä eri puolilla Eurooppaa käytössä: Tanska, Norja, Unkari, ja Unkarissa vielä nimenomaan juuri tällainen terveysperusteinen sokerivero.

Tässä kristillisdemokraattien vastalauseessa on todettu se, että tämä hallituksen esitys tämän makeisveron poistamisesta on itse asiassa ristiriidassa Sipilän hallituksen oman hallitusohjelman kanssa, koska siellä hallitusohjelman veropoliittisissa linjauksissa on kirjattuna, että tätä makeisveroa nimenomaan tullaan korottamaan, mutta nyt sitten tämä komission moittima makeisvero poistuu jo vuoden 2017 alusta. Tämähän on valtion kassaan tuottanut noin 100 miljoonaa euroa, ja nyt jos me tämän terveysperusteisen sokeriveron perustaisimme, näitten tuoteryhmien laajuus toisi mukanaan sen, että valtion kassa tästä paransi jopa 300 miljoonalla eurolla, koska näitä tuotteita, joihin tätä sokeria on lisätty, on monin verroin enemmän kuin mitä tällä hetkellä makeisveron piirissä on. Ja ihan niin kuin edustaja Kosonen tuolla jo aiemmin totesi, on aika yllättävää, minkälaisissa tuotteissa, muun muassa esimerkiksi jugurteissa, on huomattavia määriä lisättyä sokeria. Jos oikein muistan, olikohan peräti tuommoisessa normaalissa purkissa lähestulkoon kahdeksan sokeripalaa. Elikkä suurin osa kuluttajista ei välttämättä osaa edes mieltää sitä, millaisiin erilaisiin tuotteisiin on lisätty sokeria.

Tässä KD:n aloitteessa, mikä myöskin sitten tulee esille tuolla meidän omassa vaihtoehdotbudjetissamme, on nimenomaan juuri tämä lisätty sokeri otettu perusteeksi. Elikkä emme tietenkään halua esimerkiksi marjojen ja hedelmien luontaista sokeria olla verotamassa.

Jos nyt semmoinen kansanomainen esimerkki etsittäisiin siitä, minkälaisen lisän tämä KD:n hahmottelema sokerivero toisi sitten tällä hetkellä johonkin sellaiseen tuotteeseen,

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

jonka jokainen suomalainen tuntee: esimerkiksi Fazerin sinisessä suklaalevyssä tämä sokeriveron osuus olisi 18 senttiä.

Meidän mielestämme tämäntyyppinen vero olisi äärimmäisen tärkeä ja hyvä ottaa käyttöön, ja jotenkin harmittaa se valtiovarainvaliokunnan työskentely siinä mielessä, että vaikka tätä asiaa ilmeisesti aivan oikein siellä pohdittiin ja jonkin verran jopa asian käsittelyä lykättiin, sitten kumminkaan viime hetkellä ei haluttu viedä asiaa eteenpäin. Olisi äärimmäisen tärkeää, että tällä hetkellä meillä laitettaisiin oikeasti nyt työryhmä pohtimaan sitä, miten me nopeasti pystyisimme saamaan tämän makeisveron korvaavan sokeriveron käyttöön.

Tässähän vielä sitten EU-asetus tulee avuksi nyt jo joulukuussa, eli nyt kun eletään joulukuuta, on tullut voimaan asetus, jossa näihin erilaisiin elintarvikepakkauksiin on merkittävä tuo sokerin määrä. Elikkä tästä ei ole tulossa jotain lisäbyrokratiaa, niin kuin jonkun verran elintarviketeollisuus tuossa jo alustavasti lähti lobbaamaan tätä vastaan, vaan todellakin tämä lisätyn sokerin määrä näkyy niissä tuotepakkauksissa, se on joka tapauksessa siellä olemassa, ja nykyisellä tietotekniikalla ei liene kovinkaan suuri ongelma ottaa sitä huomioon, kun tätä veroa lähdetään sitten laskemaan. Siinä mielessä voisi sanoa, että tämä ajankohta on mitä otollisin nyt tämän terveystieteellisen sokeriveron käyttöön ottamiseksi.

Oli ilahduttavaa, että tällainen periaatteellinen yksimielisyys tämän asian ympärillä tuntui syntyvän, ja siinä mielessä vielä enemmän harmittaa, että se sitten kariutui kuitenkin — en tiedä, oliko hallituksen arkuus vai saamattomuus vai mikä tässä sitten loppumetreillä oikein syynä, että tätä asiaa ei viety eteenpäin. Mutta tätä ei pidä nyt missään nimessä jättää tähän. Jatketaan tämän asian eteenpäinviemistä. Tämä aivan varmasti tulisi koitumaan koko kansakunnan parhaaksi.

22.10 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mäkisalo-Ropponen jo erinomaisesti kiteyttikin nämä terveystieteelliset, joita uudella verolla tulisi tavoitella. Samoin edustaja Kosonen korosti aivan oikein sitä, miten yksimielinen tämä eduskunta on yli hallitus—oppositio-rajojen siitä, että tällainen terveystieteellinen vero tulisi toteuttaa. Siksi tämä onkin merkillinen näytelmä, että emme ole tässä asiassa tämän pidemmällä. Sokeriverotyöryhmän mietintö valmistui jokunen vuosi sitten, ja kyllä jaoin sen tuskan, kun kävin läpi, että ei ole aivan yksinkertainen tehtävä pystyä määrittelemään oikeudenmukainen ja tavoitteeseen nähden oikeanmittainen vero, mutta tässä kyllä epäilemättä on valtiovarainministeriöllä ollut aivan liian kapea toimeksianto. Tässä mietinnössäkkin puhutaan sokeriverosta, ikään kuin se olisi juuri se asia — vaikka, aivan kuten edustaja Kosonen totesi, tätä asiaa pitäisi tarkastella paljon laajemmin.

Se, mikä tässä on erityisen outoa, on se, että hallituksella on ollut vuosi aikaa suunnitella, panna liikkeelle vaihtoehtoinen vero korvaamaan tämä makeisvero, mutta mitään ei ole saatu aikaan, mitään edistystä ei ole tapahtunut. Vielä oudompaa on se, että kun sosiaali- ja terveystieteellinen valiokunta on tehnyt yksimielisen mietinnön siitä, että tarvittaisiin terveystieteellinen vero, niin sitä ei valtiovarainvaliokunnan mietintöön ole voitu edes laittaa. Nähtiin sellainen outo näytelmä valtiovarainvaliokunnassa, että mietintö pöydättiin kaksi kertaa, (Touko Aalto: Kaksi kertaa!) kun tätä sommiteltiin, ja niinpä tässä olemme erikoisessa tilanteessa, että vasemmistoliiton, vihreiden ja sosialidemokraattien yhteinen vastalause sitteeraa sanasta sanaan sosiaali- ja terveystieteellisen valiokunnan yksimielistä kantaa. (Puhemies ko-
puttaa) Tähän on tultu.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

22.13 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Tähän on hyvä jatkaa edellisten puhujien jälkeen. Edustaja Essayah hyvin puheenvuorossaan kokosi näitä ajatuksia, ja haluaisin nostaa myös hallituksen oman linjauksen ja kärkihankkeen, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulman ja tässä nimenomaan ennaltaehkäisyn näkökulman — nehan ovat keskeisiä asioita, joita hallituskin haluaa viedä eteenpäin. Sitten taas kysyisin, miten nämä puheet ja nämä käytännön toimet sopivat yhteen.

Kaiken kaikkiaan tätä sokeriveroa ajatellen muun muassa Evira ja THL ovat puhuneet sen puolesta, ja todella sosiaali- ja terveysvaliokunta ei kai mitään muuta voinut antaa kuin yksimielisen, kun myös meillä valiokunnassa kuultavana olleet asiantuntijat oikeastaan yhtä lukuun ottamatta kaikki puhuivat sokeriveron puolesta — ja yksi, joka kritiikkiä esitti, oli sieltä elintarviketeollisuuden puolelta, niin kuin on tietysti julkisuudessa jonkin verran ollut. Mutta heidänkin suhteen oli puhe jo siitä, että tuotekehittelyä ja terveellisempiä tuotteita, vähemmän sokeria sisältäviä tuotteita on mahdollisuus kehittää, ja se edelleenkin edistäisi kansalaisten terveyttä ja hyvinvointia ja ennalta ehkäisisi monia terveyshaittoja. Jos me ajattelemme, että paljon olemme puhuneet diabeteksen kustannuksista ja siihen liittyen myös ennaltaehkäisystä, niin kyllä kansakunnalla ylipaino — ei vain lapsilla ja nuorilla vaan myös aikuisilla ja ikäihmisillä — on myös sellainen asia, mikä olisi otettava vakavasti, ja siinä kyllä nämä sokeripitoiset tuotteet on yksi keskeinen, mikä on sitä tyrkkimässä eteenpäin.

Niin kuin on esille tullut, useammassa Euroopan maassa tästä on puhuttu ja se on käytössäkin, eli kaikki mahdollisuudet Suomessakin on tämä todella ottaa pikaisesti käyttöön, jos vain siihen on tahtotilaa ja oikeaa asennetta. Toivoisin, että sitä löytyisi.

22.15 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Jos on halua, niin löytyy keinoja. Sen takia ihmettyttää kyllä suuresti tässä asiassa hallituksen haluttomuus toimia, sillä niin kuin tässä keskustelussakin on tullut ilmi, sekä hallituspuolueiden että opposition, meidän kaikkien yhteinen tahto on se, että me voisimme sellaisen veron luoda, jolla pystymme ohjaamaan ihmisille terveellisempiä ruokatottumuksia ja -valintoja. Todellisia esteitä ei ole siihen, etteikö tällaista sokeriveroa tai, sanotaanko, laajempaa terveysperusteista veroa voisi luoda, ja tämä makeisvero voitaisiin korvata sillä. Meillä olisi aikaa sitä valmistella. Sen takia on typeryyttä poistaa nyt tämä vero ja sitten kohta luoda uutta tilalle. Se on myös huonoa veropolitiikkaa, koska se aiheuttaa poukkoilevuutta. Niin kuin on tässä keskustelussa tullut esille, EU ei ole todellinen este, ja sen takia pistääkin mietityttämään, mikä EU:n pelko hallitusta tässä vaivaa vai onko se sitten elintarviketeollisuuden pelko, kun tässä asiassa ei ole haluttu edetä.

Me kaikki tiedämme, että sokeri aiheuttaa lihavuutta. Se aiheuttaa paljon terveystkustannuksia esimerkiksi diabeteksen ja hammashuollon osalta, ja myös tämä summa, mikä tässä nyt valtion budjetista häviää, 110 miljoonaa euroa, on merkittävä summa. Me olemme tehneet tässä salissa kipeitä säästöpäätöksiä päivä toisensa jälkeen, ja kyllä tämäkin summa tarvittaisiin siinä yhteisessä kassassamme, jota voisimme käyttää, ja toisaalta nyt on huoli, että tämän makeisveron poistumisen myötä tulee lisäkustannuksia terveystpuolelle.

22.17 Toimi Kankaanniemi ps: Rouva puhemies! On selvää, että me täällä, uskoisin, kaikki olemme sitä mieltä, että sokeria ja rasvaa pitäisi verottaa ja niiden käyttöä vähentää

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

myös tällä tavalla, mutta kyllä tässä keskustelussa nyt on aika tavalla oiottu tosiasioita. Ihmettelen sitä, että kun sokeriverotyöryhmä jo vuonna 2013 antoi raporttinsa, niin sen pohjalta ei edellinen hallitus lähtenyt tekemään yhtään mitään, vaikka tiesi, että tämä nykyinen malli on sellainen, mikä ei tule jatkumaan pitempään. Nyt valtiovarainministeriö valtiovarainvaliokunnan kehotuksesta on päivittämässä sokeriverotyöryhmän loppuraporttia, eli asiaa selvitetään.

Tähän mietinnön kolmannelle sivulle on kirjoitettu hyvin perusteellisesti se, miksi sokerivero on hankala toteuttaa. Täällä todetaan, että ravintoarvotietojen perusteella tai analyysimenetelmin elintarvikkeista ei voida erottaa lisättyä ja luontaista sokeria, joten vero ei voisi perustua vain lisätyn sokerin määrään, niin kuin täällä väitettiin. Edelleen nämä pakkaamattomat konditoriatuotteet, hedelmät ja vihannekset ovat hankalasti tässä otettavissa mukaan, ja niiden kohtelu on vaikeaa. Hallinnollinen taakka on iso. Helposti tässä tulee kyllä näitä EU:n kilpailu- ja kulutuspoliittisia rajoituksiakin vastaan. Noissa maissa, joissa tällainen vero on, se perustuu tullinimikkeisiin, ei sokeriveron kaltaiseen veroon. Nämä on selvitetty tässä mietinnössä hyvin.

Arvoisa puhemies! Toivon kyllä, että hallitus valmistelee ja etenee tässä asiassa, että saadaan (Puhemies koputtaa) meidän tahtomme mukainen malli nopeasti.

22.19 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ole yllättynyt, että edustaja Kankaanniemi näki tässäkin asiassa, kuten kaikissa asioissa, syypääksi edellisen hallituksen. Täytyy kuitenkin todeta, että sokeriverotyöryhmä pyrki löytämään vielä paremman mallin kuin ongelmalliseksi ja osittain epätoimivaksi katsottu nykyinen makeisvero oli, mutta siinä hän on oikeassa, että tehtävä osoittautui vaikeaksi. Edellinen hallitus oli kuitenkin siinä uskossa ja vakaassa tahdossa pitää voimassa makeisvero, ja niinhän oli tämäkin hallitus aloittaessaan. Täällä on viitattu siihen, että hallitusohjelmassa on päinvastoin haluttu korottaa makeisveron tuottoa, ja sitten on tultu siihen ikävään lopputulemaan, että valitukset EU:n suuntaan uhkaavat tätä makeisveroa. Sitä suuremmalla syyllä tässä olisi ollut vuosi aikaa etsiä parempi malli. Missä nyt on se kokeilukulttuuri ja missä nyt ovat ne luovat reformit, joita hallitus kovasti mainostaa, sen sijaan että (Puhemies koputtaa) tukeudutaan vain tähän jo vaikeaksi osoittautuneeseen valmisteluun?

22.20 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin halunnut kysyä edustaja Kankaanniemeltä: Jos ymmärsin oikein, niin olisi mahdoton tai hankala lisättyä sokeria määrittää, ja minusta se on aivan tosi outo ajatus tai kannanotto, eli jos meillä on joku tuote, johon lisätään joitakin ainesosia, niin eikö se nyt ole varsin yksinkertaista tietää, minkä verran ja mitä ainesosia on lisätty johonkin tuotteeseen? (Touko Aalto: On!) Siinä mielessä tavallaan tämäntyyppinen perustelu ei kyllä millään muotoa kuulosta pätevältä.

Toisaalta, niin kuin tässä on tullut esille, sellainen näkökanta, että Suomi on kyllä kauden nopeasti useasti toteuttamassa sitä, mihin EU:n puolelta tulee vinkkejä tai määräyksiä. Aivan hyvin voitaisiin jatkaa myös tällä makeisverojutulla pitempään ja sinä aikana kehittää yksityiskohtaisemmin, miten otetaan esimerkiksi terveysperusteista sokeriveroa käyttöön.

Perustelut eivät oikein kyllä nyt vakuuta.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

22.21 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perustelut eivät olleet minun omiani, vaan ne on kirjoitettu tänne mietinnön kolmannen sivun kolmanteen kappaleeseen, jossa todetaan, että vero ei voisi perustua vain lisätyn sokerin määrään. Tämä on se lähtökohta, johon vetosin.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Kiviranta, listalta.

22.21 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi käytti poikkeuksellisen hyvän puheenvuoron, ja olin hieman pettynyt, kun hän ei puhunutkaan omiaan. (Naurua)

Täällä käydään ilmeisesti aika dramaattista keskustelua, tarpeettoman dramaattista keskustelua sokeriverosta. Varmaa on, että EU ei ole esteenä sille, kun pystytään toteuttamaan kilpailun kannalta yritykset ja niiden tuotteet tasapuolisesti huomioon ottava malli, ja olen ymmärtänyt, että valtiovarainministeriö parhaansa mukaan yrittää kehittää sellaista sokeriveromallia, joka tuoteverona voitaisiin ottaa käyttöön. Varmasti tämä valmistelu vaatii paljon yksityiskohtien hallintaa, ja myös sitä ylimääräistä hallinnollista taakkaa pitää tietenkin välttää. Selvää on, että raaka-aineverona sitä ei voida toteuttaa vaan sen täytyy nimenaan voida olla toteutettavissa tuoteverona.

22.22 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on todella paljon terveysvalistusta käytetty, ja me kaikki tiedämme, että täytyy liikkua hyvin ja sitten myös olla hyvää ravintoa, jotta olemme terveitä. Pehmeitä keinoja täytyy käyttää edelleen, mutta tässä on hyvä keino sitten ottaa vähän toisenlaistakin keinoja käyttöön. Minusta on erittäin hyvä, että tämä asia on paljon esillä ja että tästä puhutaan, että kaikille tulevat ilmi ne sokerin vaikutukset edelleen ja se, missä tuotteissa semmoista huonoa sokeria oikeasti on. Maailman terveysjärjestö WHO on tuoreessa raportissaan todennut, että sokeripitoisten juomien riittävän tuntuva verotus voi vähentää lihavuutta ja kakkostyyppin diabeteksen yleistymistä ja hammassairauksia, eli tästä on myös tutkittua tietoa vahvasti, että tällainen verotus on hyvin kannatettava asia. Tämä myös lisää näitten terveellisten tuotteiden, ruoka-aineiden, keksintöjä ja sitten myös työllisyyttä sitä kautta.

Tässä keskustelussa oli äsken esillä se, että EU:n elintarviketietoasetuksen nojalla — juuri tässä joulukuussa voimaan tulevan asetuksen nojalla — olisi siellä ilmoittamisvelvollisuuksissa myös se tuotteeseen lisätty sokeri, mutta näin ei ole, vaan siellä tulee olemaan kokonaissokerimäärä, joten sitä lisättyä sokeria me emme sieltä saa suoraan. Mutta ilolla kuuntelin edustaja Kivirannan uskoa valtiovarainministeriön toimintaan, ja minäkin siihen uskon, mutta ehkäpä kuitenkin toistan sen, että jospa myös joku ulkopuolinen tulisi auttamaan heitä tässä kiperässä tilanteessa, jotta saisimme tähän ratkaisun.

22.25 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Itse asiassa tämä tilanne Suomen kannalta on hyvinkin yksinkertainen, jos meidän ei ole pakko, meidän ei ole mikään absoluuttinen pakko tässä ja nyt poistaa makeisveroa. Me voimme tehdä tämän notifiikaation EU:n komission suuntaan ja hakea jatkoaikaa, niin että vaikkapa vuoden 2017 aikana me valmistamme oman mallin Suomeen. Jos tuo aika ei tuota tuotosta, niin teemme sen vaikka uudestaan. Ja kun meillä on olemassa referenssejä muista EU-maista, joissa on vastaavalla tapaa, muun muassa Unkarissa, tuotepohjaiselle verolle tehty erilaisia malleja, niin me voim-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

me hyvin myös nojata niihin. Jos meidän ei ole tosiaan pakko poistaa makeisveroa, jos meillä on mahdollisuus saada tähän jatkoaika, jos muissakin EU-maissa on tehty vastaavia malleja, niin miksi me emme voisi tehdä näin? Tähän järkevää vastausta eivät hallituspuolueiden edustajat ole pystyneet kertomaan. Siksi ihmettelen, miksi, miksi ja vielä kerran miksi. (Toimi Kankaanniemi: Niillä on eri mallit!)

22.26 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Olisin vielä halunnut jatkaa ajatusta siitä lisäystä sokerista. Tokihan on eri asia, jos meillä on marjoja ja hedelmiä ja tämäntyyppisiä, joissa on luontaista sokeria mukana. Mutta sitten meillä on valtava määrä tuotteita, missä raaka-aineet ovat sellaisia, että niistä ei synny sokeria, ja joissa ainut sokeri on nimenomaan se lisätty sokeri. Toisin on esimerkiksi marjoja ja hedelmiä sisältävissä tuotteissa. Minä ymmärrän, että edustaja Kankaanniemi esitti vain valiokunnan mietinnöstä ja sieltä teksteistä esiin nostamia asioita, mutta niin kuin sanottu, mietinnön perustelut eivät kyllä millään muotoa kuitenkaan vakuuta näin lääkäri-ihmistä. Toisaalta tämä, että voitaisiin tässä tilanteessa mennä eteenpäin ja tuoda sitten seuraavan vuoden aikana tätä terveysterveysten sokeriveroa, on vaihtoehto, mikä on huomattavasti parempi.

22.27 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kun edustaja Kankaanniemi vielä huusi minun puheenvuoroni päätteeksi jotain, niin pitää vastata vielä siihen.

Toki monissa muissa maissa on erilaisia malleja. Me voimme ottaa jonkin erilaisen mallin käyttöön myös Suomessa — siksi se alkuperäinen kysymykseni. Jos ei ole pakko poistaa makeisveroa ja jos me voimme tehdä notifiokaation EU:n suuntaan, hakea sen jatkoajan ja tehdä jonkin aivan uuden mallin, jonkun semmoisen, mikä vertautuu jo olemassa oleviin malleihin Euroopassa, niin tehdään jokin sellainen. Tähän peruskysymykseen ette pysty, edustaja Kankaanniemi, vastaamaan yhtään mitään. (Toimi Kankaanniemi: Kyllä, mutta en viitsi enää!)

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 137/2016 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain 150 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 212/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 24/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 212/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 195/2016 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 19/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 195/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle eläketukilaiksi ja laiksi tuloverolain 63 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 226/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 37/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 37/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

22.28 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön hallituksen esityksestä eläketukilaiksi. Tähän asia-yhteyteen saatiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Tällä hallituksen esityksellä pyritään kertaluonteisella ratkaisulla varmistamaan vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien toimeentulo eläketuella työttömyysetuuden sijasta ennen vanhuuseläkkeelle siirtymistä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää inhimillisesti ja sosiaalipoliittisesti perusteltuna turvata takuueläkkeen suuruinen toimeentulo kertaluonteisesti hallituksen esityksessä ehdotetuin tavoin tälle rajatulle ikääntyneiden henkilöiden ryhmälle. Valiokunnan mukaan eläketuella voidaan ehkäistä pitkään työttömänä olleiden ja heikot työllistymismahdollisuudet omaavien ikääntyneiden henkilöiden syrjäytyminen ja köyhtyminen. Tällainen vastaavanlainen järjestely toteutettiin kertaluonteisesti vuonna 2005, jolloin kymmenen vuotta 90-luvun laman jälkeen työttömänä olleille säädettiin oikeus eläketukeen. Tässä uudistuksessa eläketuen kohderyhmänä ovat vähintään viisi vuotta työttömänä olleet 60–64-vuotiaat henkilöt. Heille on ollut vaikea löytää sellaisia julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tai muita työllistymistä edistäviä palveluja, jotka voisivat auttaa heitä työllistymään.

Vaikka ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien asemaa työmarkkinoilla on pyritty viime vuosien aikana helpottamaan muun muassa helpottamalla palkkatuen ehtoja 60-vuotiaita työllistettäessä sekä turvaamalla ikääntyneiden pääsy koulutukseen ja kuntoutukseen, niin silti pitkäaikaistyöttömyys painottuu edelleenkin vanhempiin ikäluokkiin. Eri ikäryhmistä 60 vuotta täyttäneiden työttömyys on korkeinta ja pitkäkestoisinta. Tämän eläketuen saamisen edellytyksenä on, että ennen 1.9.1956 syntynyt henkilö on ollut oikeutettu työmark-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

kinatukeen 31. päivänä elokuuta 2016 ja hänelle on edeltävien kuuden vuoden aikana maksettu työttömyysetuutta yhteensä viisi vuotta.

Valiokunnan näkemyksen mukaan esityksessä on pyritty estämään mahdollisimman kattavasti väliinputoamistilanteet siten, etteivät sattumanvaraiset tekijät vaikuta etuuden saamiseen. Eläketuki tarjoaa tuen saamisen edellytykset täyttävillä työttömille mahdollisuuden valita, jatkavatko he työnhakijoina työttömyysetuuden turvin vai siirtyvätkö eläketuelle vailla velvollisuutta olla työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaina. Valiokunta painottaa kuitenkin, ettei eläketuen saaminen saa rajata henkilön oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen. Työkyvyttömyyden edellytykset säilyvät ennallaan, ja eläketuen edellytykset täyttävillä henkilöillä on normaaliin tapaan mahdollisuus hakea työkyvyttömyyseläkettä myös jatkossa. Etuutena eläketuen on ajateltu edeltävän nimenomaan vanhuuseläkettä. Eläketukea voidaan maksaa korkeintaan vanhuuseläkeikään eli 65 vuoden iän täyttymiseen saakka.

Valiokunta toteaa myös, että Suomi on sinänsä viimeisten kymmenen vuoden aikana pystynyt merkittävästi nostamaan ikääntyneiden työllisyysastetta. Vuodesta 2008 lähtien 55—59-vuotiaiden työllisyysaste on tasaisesti noussut, toisin kuin nuoremmissa ikäluokissa, ja ikääntyneiden naisten työllisyysaste on Suomessa hyvin korkea verrattuna muihin EU-maihin. Myös 60—64-vuotiaiden työllisyys on samaan aikaan huomattavasti parantunut. Ikääntyneiden hyvä työllisyyskehitys johtuu ennen kaikkea työurien pidentymisestä. Hallituksen asettama työllisyysasteen nostamistavoite edellyttää, että myös ikääntyneiden työssäkäynnin hyvä kehitys jatkuu. Ikääntyneiden työttömyyden estämiseksi on tärkeää pyrkiä turvaamaan heidän työpaikkojaan ja pysymistä työelämässä.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 226/2016 sisältyvän 2. lakiehdotuksen. — Kiitos.

22.33 Toimi Kankaanniemi ps: Rouva puhemies! Tämän eläketukilakiesityksen on esitellyt ministeri Pirkko Mattila, ja kiitokset hänelle, mutta erityinen kiitos tästä esityksestä kuuluu työministeri Jari Lindströmille, joka rohkeasti on tuonut tämänkin esityksen ja vienyt sitä eteenpäin. Tämä on kohtuullinen, inhimillinen ja erittäin kannatettava.

22.34 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin niin kuin näemme, valiokunnan mietintö on yksimielinen, ja sinällensä tämä on ehdottomasti kannatettava esitys. On aivan totta, että varmasti monella henkilöllä, jotka kuuluvat tämän eläketukilain piiriin, se työllistyminen työmarkkinoille olisi erittäin epätodennäköistä ja vaikeaa. Tällaisena kertaelementtinä, kertatekona tämä on ehdottomasti hyvä, ja näin pitää menetellä.

Täytyy vain todeta, että aika paljon tuli palautetta sen jälkeen kun ihmiset saivat tietää, että tämä eläketuki vastaa määrältään takuueläkettä. Jollakin tavalla tämä markkinoitiin kyllä aika tehokkaasti hallituksen toimesta siten, että monet ihmiset kuvittelivat, että he pääsevät varhennetulle työeläkkeelle, ja jollakin tavalla tässä sinällensä positiivisessa asiassa se aiheutti jonkunmoisen pettymyksen. Täytyy sanoa, että aina kun tällaisia asioita esitellään julkisuuteen, on todella huolellisesti kerrottava ihmisille, mistä ja minkätyyppisestä ratkaisusta on kyse. Siinä mielessä voisi sanoa, että ihan oikea toimenpide, mutta ehkä hallituksella tämä tiedottaminen oli hivenen yliampuvaa sitten tämän varsinaisen lopputuloksen suhteen.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 226/2016 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 b §:n ja valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 243/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 28/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 243/2016 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle metsälahjavähennystä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 158/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2016 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

22.36 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää metsälahjavähennystä tilojen sukupolvenvaihdoksiin. Vähennysoikeus syntyy metsätilojen sukupolvenvaihdoksen yhteydessä maksetun lahjaveron perusteella. Vähennys tehdään metsätalouden pääomatulosta, kuten puun myyntitulosta. Vähennysoikeus riippuu metsän verotusarvosta ja pinta-alasta. Metsätalouden pääomatulosta kertyvät verot vähenevät vuositasolla noin 18 miljoonalla eurolla.

Puun kysyntä joka tapauksessa lisääntyy muun muassa biotalousinvestointien takia, joten on vähintäänkin erikoista erikseen subventoida valtion tuilla puun tarjontaa. Metsälahjavähennys onkin sananmukaisesti lahja hallitukselta suurten metsäomaisuuksien haltijoille. MTK:n mukaan yli kaksi kolmasosaa metsänomistajista ei hyödy vähennyksestä lainkaan. Vähennys on monimutkainen — sen tunnustavat kaikki — ja hallinnollisesti raskas. Tasavertaisen kohtelun kannalta vähennys on ongelmallinen, koska se kohdistuu vain metsämaahan ja vain tietyn vähimmäiskoon ylittäviin metsämaalajoituksiin.

Ikävä kyllä metsälahjavähennyksen kansantaloudellista hyötyä ei ole osoitettu tai se on todettu "maltilliseksi", koska se suuntautuu varsin pienelle joukolle. Samalla lukitaan metsäomaisuus nykyisille omistajasuvuille ja lahjavähennyksen arvioidaan nostavan metsäpalstojen hintoja. Huojennuksen voi olettaa lisäävän puun tarjontaa, koska hyödyn saisi vain, jos verovelvollisella on tuloja metsästä. Puukauppa, kuten jo totesin, käy nyt hyvin,

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

joten antelias lahjoitus suurmetsänomistajille on turha varsinkin nykyisessä valtiontaloudellisessa tilanteessa.

Puun saanti pitää ilman muuta turvata. Puun myyntiä on kannustettava kohtuullisella metsäverotuksella. Biotalous vauhdittaminen ja puun tarjonnan kasvattaminen ovat hallituksen keskeisiä tavoitteita. Tällä esityksellä ei juurikaan vaikuteta myönteisesti näihin pitkän aikavälin tavoitteisiin. Sosialidemokraatit ovat esittäneet metsäverotuksen kokonaisuudistusta, minkä tarkoituksena on turvata metsäteollisuuden kohtuuhintaisen raaka-aineen saatavuus.

Metsälahjavähennys on veroteknisesti äärimmäisen monimutkainen. Se mutkistaa verotusta entisestään, ennen kaikkea metsäverotusta. Tässä yhteydessä eri asiantuntijat ovat käyttäneet luonnehdintoja härveli ja innovaatio. Tämän vuoksi on perusteltua, että hallitus selvittää metsäverotukseen liittyvät ongelmat ja antaa eduskunnalle esityksen metsäverotuksesta, joka yksinkertaistaa ja selkeyttää metsäverotusta. Samassa yhteydessä hallituksen tulee korjata metsänhoitoon liittyvät laiminlyönnit.

Eli ehdotamme edellä olevan perusteella, että lakiehdotus hylätään ja että hyväksytään yksi lausuma, joka kuuluu näin: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen metsäverotuksen kokonaisuudistuksesta ja metsänhoitovelvoitteita, muun muassa ensiharvennusvelvoitteita, tiukentavat esitykset."

22.39 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys metsälahjavähennyksestä tilojen sukupolvenvaihdoksiin. Tämä vähennysoikeus syntyy metsätilojen sukupolvenvaihdoksen yhteydessä jatkossa maksettavan lahjaveron perusteella. Hallitus esittää, että vähennys tehtäisiin metsätalouden pääomatulosta, siis tässä tapauksessa puun myyntitulosta. Olemme esittäneet valtiovarainvaliokunnan käsittelyssä, että tämä lakiehdotus hylättäisiin ja hyväksyttäisiin yksi lausuma, jonka edustaja Harakka täällä jo esitti.

Näin ollen ensinnäkin alkuun haluan todeta, että kannatan edustaja Harakan tekemää hylkäysehdotusta ja hänen täällä esittämänsä lausumaa.

Arvoisa puhemies! Tässä on nyt yksi kolmesta rosvosta käsittelyssä osana kaverikapitalismin ilmentymiä. Hallituspolitiikassa on siis lähdetty siitä, että näin vaikeina aikoina olisi mahdollisuus kuitenkin tukea niin sanotusti kasvun nimissä erityyppisiä vähennyksiä, jotka verotuksessa on esitetty tehtäväksi. Tässä tapauksessa metsälahjavähennys on ollut kritiikkimme kohteena muutamasta syystä.

Lähdetään ensinnäkin siitä liikkeelle, että metsälahjavähennys on suoraan sanottuna suuri lahja niille henkilöille, jotka metsää jo omistavat. MTK:n mukaan tämä lahja kohdentuisi niin, että yli kaksi kolmasosaa metsänomistajista käytännössä tästä lahjasta ei hyötyisi. Tämä tarkoittaa siis käytännössä sitä, että ne, joilla jo on metsävarallisuutta ja jotka sukupolvenvaihdoksen tuloksena haluavat sitä siirtää seuraavalle sukupolvelle, pystyvät myös jatkossa luottamaan siihen, että heihin kohdistuu sellainen verotuksellinen etu, joka siirtyy sukupolvelta toiselle. Asia on kiusallinen erityisesti siksi, että tätä metsälahjavähennystä on perusteltu sillä, että puun kysynnän vauhdittamiseksi tarvitaan metsälahjavähennystä. Moni voisi kysyä, miksi puun kysyntään pitäisi reagoida metsälahjavähennyksellä, joka käytännössä kohdistuisi niin, että pitäisi odottaa sukupolvenvaihdosta tai jopa tässä tapauksessa monesti jonkun metsää omistavan kuolemaa, jotta tämä puun kysyntää vauhdittava vähennysoikeus sitten todellisuudessa tulisi. Aika kiusallista, eikö totta?

Me sosialidemokraatit esitämme, että puun kysyntää voi vauhdittaa pikemminkin sillä, että me tosiasiaassa käymme metsäverotuksen kimppuun ja teemme siitä niin kannattavan,

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

että puun saanti tulee turvattua. Puun myyntiä on mielestämme kannustettava erityisen kohtuullisella metsäverotuksella. Se on kaikkein oikeudenmukaisin tapa saada puun tarjonta liikkeelle. Olemme esittäneet pitkän aikavälin tavoitteita myöskin siihen, että metsäverotuksen kokonaisuudistus voitaisiin tehdä, ja jopa parlamentaarisesti. Olemme halunneet, että tuo metsäverotuksen kokonaisuudistus tehdään, erityisesti siksi että me voisimme turvata metsäteollisuuden kohtuuhintaisen raaka-aineen saatavuuden.

Arvoisa puhemies! On hyvä todeta, että tämä metsälahjavähennys monimutkaistaa jatkossa erityisesti metsäverotusta. Nyt otetaan käyttöön sellainen vähennys, joka on erittäin monimutkainen ja hallinnollisesti raskas. Tasavertaisen kohtelun kannalta vähennys on ongelmallinen siksikin, että se kohdistuu vain metsämaahan ja se kohdistuu tietyn vähimmäiskoon ylittäviin metsämaan lahjoituksiin. Näin ollen nämä piirretyt rajat tekevät siitä erittäin raskaan vähennyksen. Olemme esittäneet siis, että tarkistettaisiin metsäverotukseen liittyvät ongelmat, jotka ovat jo nykyinsäädännössä, ja katsottaisiin nämä uudet vähennykset, jotka tähän iltaan tulevat toiseen käsittelyyn. Ja näin, arvoisa puhemies, uskon, että tosiasiaa metsäverotuksen yksinkertaistamisella ja selkeyttämisellä saadaan paljon parempia tuloksia aikaan. Olemme myös samassa yhteydessä esittäneet, että hallituksen tulisi korjata metsänhoitoon liittyvät nykyiset laiminlyönnit.

Lopetan siihen, arvoisa puhemies, että totean, että tämän metsälahjavähennyksen kansantaloudellinen hyöty on jäämässä hyvin arveluttavaksi. Se on todettu "maltilliseksi", koska se suuntautuu niin pienelle edunsaajajoukolle, ja tätä kautta se keskittyy siis niille suvuille, joilla jo tänä päivänä on metsäomistusta. Pahimmassa tapauksessa, asiantuntijat ovat arvioineet, metsäpalstojen hinnat sen kuin kasvavat, ja sitä kautta voi pelätä, että miten puuta saadaan jatkossakaan liikkeelle tai kuka ylipäänsä sijoittaa metsävarallisuuteen tulevana vuosina, kun luodaan sellaisia kannustinjärjestelmiä, jotka huojennuksen kautta voivat pikemminkin johtaa päinvastaiseen suuntaan? Tämän huojennuksen kun saisi vain jos verovelvollisella on tuloja metsästä.

Sitä kautta täytyy toivoa, että tämäntyyppisessä esityksessä vielä olisi sellaisia hallituspuolueiden kansanedustajien hyvässä harkinnassa mahdollisesti ilmeneviä ongelmia, jotka te haluatte korjata. Näistähän päästään vielä äänestämään sitten salissa, nyt kun tämä asia on toisessa käsittelyssä. Mutta pidän tätä 18 miljoonan investointia näillä perusteilla sellaisena, että hylkäämme tämän esityksen ja tältä lausuman pohjalta etenemme.

Eli kannatan edustaja Harakan tekemiä ehdotuksia.

22.47 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tahdon kannattaa edustaja Harakan tekemää vastalauseita, hylkäysesitystä ja vielä sitä lausumaakin, minkä edustaja Harakka esitti. Käsittelyssä on varmaankin sellainen esitys, jota edes edustaja Kankaanniemi ei varmaan pysty käsi sydämellä rehellisesti perustelemaan hyvänä ja järkevänä, vaikka hallituksen puolustajana hän on täällä erittäin hyvin ansioitunut. (Vasemmalta: Älä yllytä!) Tämä esityshän on ihan puhtaasti sekä hallitusohjelman vastainen että terveen markkinatalouden vastainen.

Miksi hallitusohjelman vastainen? Kun lukee, mitä hallitusohjelmaan kärkitavoitteena osana verotusta on kirjattu, niin tavoite laajasta veropohjasta ja matalista verokannoista jää hyvin kauas. Tämä esitys kulkee aivan päinvastaiseen suuntaan. Tilanteessa, jossa puukauppa käy kuumana kuin se hellankoukku konsanaan, on hyvin vaikeata löytää semmoisia markkinatalouteen liittyviä perusteita, että juuri siinä hetkessä pitäisi vielä lisätä subventioita. Sen sijaan että verojärjestelmää monimutkaistetaan entisestään, sitä pitäisi yk-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

sinkertaistaa, ja ehkä ne raskauttavimmat syyt vielä tähän esityksen hylkäämiseen liittyvät siihen, että kun rahaa on vähän, kannattaa miettiä erittäin järkevästi ja harkitusti, minne sen rahan kohdentaa. Tämä esitys ei tue työllisyyttä vaan on pois niistä euroista ja keinoista, joilla työllisyyttä voitaisiin aidosti tukea, eikä tällä esityksellä ole myöskään myönteisiä kansantaloudellisia vaikutuksia, joilla sitä pystyisi perustelemaan.

Tämä esitys, jos mahdollista, on vielä pöhkömpi esitys kuin se makeisveron poistaminen. Toivon, että tämä tässä salissa hylätään.

22.49 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun edustaja Aalto on hyvä ystäväni ja vielä saman vaalipiirin edustaja ja saman kaupungin asukas, niin annan vähän köyhtä ja totean, että tämä metsälahjavähennys menettelynä on monimutkainen ja kohdentumisessakin on jonkin verran toivomisen varaa. Mutta edustaja Aalto hyvin tietää ja varmasti myös edustaja Harakka — syntyjään äänekoskelaisena — että esimerkiksi Äänekosken yli miljardin arvoisen tehdashankkeen puuntarve kasvaa ensi syksynä noin 4 miljoonan kuution verran vuodessa. Se on valtava tarve, mikä siellä on puulle. Meidän on nyt huolehdittava monin tekijöin siitä, että Äänekosken tehdas, suunnitteilla olevat Kemijärven, Kemin, Pietarsaaren ja Kuopion, ehkä muutkin tehtaot ja olemassa olevat tehtaot saavat raaka-ainetta ja näin saadaan tähän talouteen vientituloja ja sitä kautta työllisyyttä. Siihen tarvitaan erilaisia toimenpiteitä. Tämä on yksi toimenpide — ei mikään kovin tehokas mutta kuitenkin — jolle on perustelut. Me tiedämme, että nuori metsänomistaja myy puuta paljon herkemmin kuin vanha. Ei yhdeksänkymppinen metsänomistaja enää myy, hän säästää sitä pahan päivän varalle, mutta nuori myy, kun hän tarvitsee rahaa muihin tarpeisiin. Näin ollen tämä kannustaa nuoria saamaan tilat ja myymään puuta. Eli sitä kautta me varmistamme todellakin teollisuutemme raaka-aineen saannin.

Arvoisa puhemies! Edustaja Krista Kiuru sanoi, että pitää luoda kannattava metsäverojärjestelmä. Edustaja Kiuru, mikä on kannattava verojärjestelmä (Puhemies koputtaa) yleensä, ja mikä on kannattava metsäverojärjestelmä?

22.51 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tästä ensimmäisessä käsittelyssä jo sanailimme, ja silloin pöytäkirjaan aika pitkän lurituksen laitoin vastaukseksi edustajalle, mutta otetaan uusiksi.

Kyllä me lähdemme siitä, että metsäverotusta voidaan uudistaa, erityisesti siksi, että me haluamme saada myös puuta liikkumaan. Tältä osin ensimmäinen tavoite on se, että me voimme turvata metsäteollisuuden kohtuuhintaisen raaka-aineen saatavuuden. Toiseksi lähdemme siitä, että kun tähän koko metsäverotuksen kokonaisuuteen lisätään vielä metsälahjavähennys, niin saadaan aikaan varsin monimutkainen ja hallinnollisesti raskas järjestelmä, ja siltä osin on syytä arvioida näitä kysymyksiä vielä uudelleen. Lisäksi olemme sitä mieltä, että yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen on metsäverotuksessa nykyäänkin paikallaan. Tältä osin haluamme myös korostaa viimeisenä puolena sitä, että metsänhoitoon liittyvät (Puhemies koputtaa) laiminlyönnit tulee korjata. Siinäkin on jo aika monta tehtävää.

22.52 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Ehkä on lyhyesti syytä kerrata tämä realismi. Kun henkilö saa metsää lahjaksi, niin hän maksaa siitä normaalin lahjaveron, joka perustuu omaisuuden todennäköiseen luovutushintaan eli käypään arvoon. Hän voi siis saada osittain tätä lahjaveroa tavallaan takaisin myymällä puuta 15 vuoden aikana tuos-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

ta lahjan saannosta. Tässä hallituksen esityksessä ja valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on mainittu, että lahjaverosta voidaan saada myymällä puuta tuloverohelpotuksena takaisin jopa 74 prosenttia.

Olen tehnyt laskelmia siltä pohjalta, että metsässä on jo äärimmäisen vahva puusto ja että tämä lahjansaaja hakkaa sen koko puuston 15 vuoden aikana, ja olen tullut siihen tulokseen, että tämä johtaa suurin piirtein siihen, että siitä lahjaverosta voi saada 25—30 prosenttia takaisin näissä tapauksissa. Se vaihtelee tietysti tapauskohtaisesti hyvin paljon.

Tässä ei kannata aivan hirveästi suurennella tämän merkitystä. Varmaan tällä on merkitystä puun tarjonnan kannalta, ja puun kysyntä on — sen me tiedämme — kasvussa, kun tehdään merkittäviä metsäteollisuuden investointeja.

Sitten täällä sosialidemokraatit ovat vaatineet metsäverotuksen kokonaisuudistusta. Suomessahan on oikeastaan kaksi tällaista isoa metsäveroratkaisua tehty. Vuonna 1922 otettiin käyttöön pinta-alaperusteinen metsäverotus. Siitä sitten luovuttiin pitkän 13 vuoden siirtymäajan jälkeen vuoden 2006 alusta. Puun kiertoaika on Etelä- ja Keski-Suomessakin 70—80 vuotta, Lapissa 100—200 vuotta. Ei näitä metsäverotuksen kokonaisuudistuksia niin kovin usein tehdä.

Myönnän, että tämä on byrokraattinen mutta sinänsä ihan mikroluokan toimenpide kokonaisuuteen nähden metsäverotuksessa.

22.54 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Sinällään emme tätä metsälahjavähennystä vastusta, ja oli hyvä kuulla tässä asiassa varmasti tämän salin parasta asiantuntemusta edustavan Esko Kivirannan puheenvuoro siitä, mitä tämä todellisuudessa suurin piirtein vaikuttaa.

Luin Maaseudun Tulevaisuudesta ihan mielenkiintoisen artikkelin metsänomistajalta, joka ei pitänyt tätä sinällensä tehokkaimpana mahdollisena tapana, silloin kun puhutaan siitä, että pitäisi saada puu liikkeelle, ja tässä salissa tuntuu olevan aika lailla yksimielinen näkemys siitä, että me haluamme todellakin varmistaa sen metsäteollisuuden puunhankinnan. Siinä haastattelussa tuotiin esille esimerkiksi joku tällainen määräaikainen verovähennysoikeus erittäin pienille metsätiloille, koska meidän ongelmahan Suomessa on se, että meidän metsätilat ovat hyvin pirstaloituneita ja osa näistä metsätiloista on joutunut hyvin pieniksi erilaisten perimisjärjestelyjen mukana. Jos ajatellaan, että olisi joku tietty määräaika, esimerkiksi kolmen vuoden määräaika, jolloinka nämä hyvin pienet metsätilat voitaisiin myydä vaikkapa verovähennyksellä tai kokonaan ilman verotusta, niin uskon, että silloin kyllä puu lähtisi varmasti liikenteeseen, koska kyllä tosiasia on näin, että siinä vaiheessa kun perii metsää, niin en minä tiedä, onko se ensimmäinen ajatus, että nyt tämä perintö pistetään sitten matalaksi ja puut myyntiin. Ehkä ainakin itse ajattelisin näin, että sitä jollakin tavalla miettii, että hyvänen aika, jos edellisten sukupolvien perintö tulee, niin olisi-ko ensimmäinen ajatus se, että lähdän hakkaamaan sen nyt sitten matalaksi. Siinä mielessä ajattelen, että siinä haastattelussa, joka oli siis metsänomistajan haastattelu, varmasti oli ihan aidosti ja rehellisesti pohdittu tätä asiaa ja mietitty, onko tämä tosiaankin se paras mahdollinen, tehokkain tapa, silloin kun mietitään sitä, että halutaan tätä puuta saada liikenteeseen. Siinä mielessä minun mielestäni on ihan rehellistä ja hyvä pohtia, mikä olisi sitä parasta mahdollista politiikkaa sen suhteen, kun puuta halutaan saada liikenteeseen.

22.57 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Jos edustaja Kankaanniemi ja edustaja Kiviranta vielä pohtivat, pitäisikö tämä esitys hylätä vai kenties hyväksyä, niin itse asias-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

sa omissa puheenvuoroissanne toivottavasti vakuutitte itse itsenne omilla sanoillanne, että ei ole oikeastaan kuin yksi järkevä vaihtoehto eli hylätä tämä esitys, sillä edustaja Kankaanniemi toi hyvin esiin tässä, että kun puun tarve kasvaa, kysyntä kasvaa — juurikin niistä syistä, joita edustaja Kankaanniemi toi esiin — ja markkinat varmaan ohjaavat hinnan kohdalleen siinä tilanteessa. Tässä tilanteessa myös edustaja Kankaanniemi omin sanoin varsin tehoton, huonosti kohdentuva ja monimutkainen 18 miljoonan euron lahja ei ole varmaan kovinkaan järkevä. Ja itse asiassa edustaja Kiviranta antoi vielä raskauttavimmat kommentit, miksi ehdotus pitää hylätä: sillä ei ole juurikaan merkitystä, ja edellisessä keskustelussa ensimmäisen käsittelyn yhteydessä toitte esiin, että tämän vähennyksen hyödyntäminen vaatii asiantuntevaa verosuunnittelua. Jos tämä asia on näin monimutkainen ja toimii markkinataloutta ja hallitusohjelmaa vastaan ja sillä ei ole oikeastaan kansantalouteen eikä työllisyyteen vaikutuksia ja se on vielä edustaja Kankaanniemi mukaan varsin tehoton, huonosti kohdentuva ja monimutkainen, niin eiköhän meillä pian ole tässä salissa äänestettävänä yksimielinen esitys, että hylätään tämä esitys — ja parhaimpina asiantuntijoina tämän hylkäysesityksen puolesta ovat edustaja Kankaanniemi ja edustaja Kiviranta.

22.58 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Aalto puhui vähän mutta sitäkin painavampaa asiaa.

Muistan erittäin hyvin vapun 2014, jolloin Metsä Group ilmoitti harkitsevansa suurta investointia kotikuntaani Äänekoskelle — sen riemun ja tulevaisuuden näköalan, jonka se avasi paitsi kotikaupunkiini myöskin ennen kaikkea pohjoisen Keski-Suomen metsätaloudelle. Tuolloin välittömästi valtio panosti monin tavoin suurin summin edistääkseen tätä hanketta, ja myöskin ESIR-rahasto on ollut tässä Suomen metsäteollisuuden historian suurimmassa hankkeessa mukana.

On aivan selvää, että tässä tilanteessa, jossa puun kysyntä joka tapauksessa kasvaa, tuntuu markkinatalouden kannalta täysin mielipuoliselta, että sitä pitää vielä erikseen subventoida valtion varoin. Ei liene sattumaa, että edustajat Lepomäki ja edustaja Vartiainen eivät ole tässä salissa puolustamassa hallituksen esitystä ja tuskin julkisesti muutoinkaan.

Mutta tähän liittyy toinenkin markkinatalouden ongelma, ja se liittyy siihen, että miksi täytyy ehdoin tahdoin pitää nämä metsäomaisuudet nykyisillä omistajillaan. Miksi toisen kerran? Koska edellisen metsälahjavähennyksen yhteydessä vuonna 2008 kävi myös niin, että metsätilojen hinnat nousivat, ja nyt edelleen nostetaan metsätilojen hintoja, niin että se sijoitusmuotona ei ole enää yhtä kilpailukykyinen niille, jotka eivät jo ennestään ole syntyneet metsätilan omistajiksi.

Ja täytyy huomauttaa, että kun tätä perustellaan sillä, että saataisiin puu tehokkaammin liikkeelle, niin tämä kohdentuu kuitenkin vain siihen kolmannekseen metsätiloista, jotka ovat suurimpia ja joissa voi olettaa, että metsätalous on jo äärimmäisen ammattimaisesti hoidettu. Siihen kahteen kolmasosaan, jossa metsänhoitoa ei hoideta yhtä hyvin ja jota voitaisiin tehostaa, tämä laki ei vastaa lainkaan, ikävä kyllä, ja siihen pitäisi nimenomaan kohdentaa. Siksi tämä on hukkaan heitettyä rahaa.

23.00 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Aallolle totean, että en ole sanonut, että tällä metsälahjavähennyksellä ei olisi merkitystä, mutta ei sitä pidä liioitella.

Sitten mitä tähän byrokraattisuuteen tulee, niin olen aivan varma, että kun edustaja Aalto varmaan saa tässä ennen pitkää metsälahjan, niin kyllä hän matemaattisesti orientoituneena miehenä selviää tästä vähennyksestä ja pystyy sitä käyttämään.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Edustaja Essayahille sanoisin, että kyllä sitä metsää on vastuullista käyttää. Kirves on metsän paras lääke, se on tunnettu totuus. Eihän sitä metsää nyt ihan huvikseen pidetä, vaan sitä on tarkoitus käyttää.

23.01 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Aallolle totean, että mietinnön mukaan tämän esityksen edut ovat suuremmat kuin haitat, ja näin ollen kannatan sitä, että tämä esitys hyväksytään.

Toiseksi nostan vielä esille sen, että meillä on monia biotuotehankkeita, ja luulisin, että edustaja Aalto vihreänä olisi siitä näkökulmasta huolissaan biotuotetehtaiden puunsaannin turvaamisesta jatkossa.

23.02 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy kyllä sanoa, että kovin pitkän matkan päästä edustaja Kankaanniemi lähti hakemaan tätä, niin että on vähän semmoinen pitkä savotta ja hirveä pakkanen ja yli metrin hanki, että nuo etuudet biotaloudelle sieltä sitten tulevat. Kun juuri tässä ollaan kuultu, kuinka pitkäkestoinen ja monimutkainen tämä verouudistus on, niin ehkä näin sitten melkein päikkujoulutunnelmissa ja itsenäisyyspäivän juuri ohitettuumme täytyy sanoa: edustaja Toimi Kankaanniemi, ei ehkä kannata lähteä niin pitkälle savotalle hakemaan tälle oikeutusta, koska tämä ei nopeasti tee mitään.

Hallituksen tärkeämpi tavoite olisi ollut se, että oltaisiin esimerkiksi perikunnille luotu mahdollisuus muodostaa yhteismetsä ja antaa siihen perintöverohelpotusta. Silloin me olimme saaneet näitä ei vain oikein äveriäiden perheiden ja isojen metsätilojen osalta tämänmoisen verokohtelun piiriin, koska tiedän, että teidänkin puolueessanne ja myös keskustassa on kritisoitu kovasti sitä, että tämä kohdentuu nyt hieman tämän tehokkaan metsänhoidon osalta vain isoille metsälöille. Kun olisi tärkeätä saada niin, että meillä ei olisi sitä 60 000:ta suomalaista metsänomistajaa, jotka eivät tiedä omistavansa metsää, niin valtion ja erityisesti hallituksen olisi pitänyt ponnekkaasti lähteä kehittämään sellaista menettelyä, jolla ne hoitamattomat perikuntien metsät tulisivat metsänhoidon puitteisiin. Se, mitä he yhteismetsässä sitten tekevät, haluavat suojella tai olla talousmetsissä, olisi ollut heidän asiansa, mutta he olisivat tulleet hallitun järjestelmän piiriin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle yrittäjävähennystä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 176/2016 vp

Lakialoite LA 68/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 29/2016 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Keskustelu

23.04 **Timo Harakka sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Kävimme tästä niin sanotusta yrittäjävähennyksestä hyvän keskustelun ensimmäisen käsittelyn yhteydessä, joten en käytä tässä yhteydessä kovinkaan pitkää puheenvuoroa. Erityisesti haluan kuitenkin korostaa sitä, että pienyrittäjien ja keskisuurtenkin yritysten asia on varmasti tässä salissa kaikille tärkeä.

Olen pannut merkeille sen, että erityisesti opposition edustajien motiiveja koko ajan arvostellaan silloin, kun käytämme meille kuuluvaa velvollisuutta lojaalina oppositiona koettaa osoittaa niitä sudenkuoppia ja mahdollisia tarkoittamattomia virheitä, joita tähänkin esitykseen kosolti sisältyy. Erityisen pahoillani olen siitä, että tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö on kovin suppea ja sivuuttaa monet keskeiset asiantuntijakuulemisissa esiin tulleet seikat. Sillä on akateemista mielenkiintoa ja sillä on myöskin tulevaisuuden tutkijoille ja päättäjillekin sinällistä arvoa, että mietintö on huolellisesti ja monipuolisesti laadittu. Siksi olemme yrittäneet tehdä parhaamme oppositiossa laatiaksemme seikkaperäisemmän vastalauseen, jossa kerromme, miksi yrittäjävähennyksen perusteet ovat väärät, miksi se ei kannusta siihen, mihin sen pitäisi kannustaa, ja luonnollisesti sen, että yli 120 miljoonan euron investointi, verotuottojen menetys, kohteeseen, josta ei ole nähtävissä havaittavia työllisyyden ja kasvun vaikutuksia, on tässä taloudellisessa tilanteessa vähintäänkin vastuuton.

Täällä salissakin on moneen kertaan toisteltu tätä ajatusta, että kun yhteisöveroa laskettiin 20 prosenttiin, niin olisi jollakin tavalla oikeudenmukaista ja sillä tavoin perusteltua myöskin laskea elinkeinonharjoittajien, henkilöyhtiöiden ja siinä sivussa tietenkin myös maatalousyrittäjien ja totta kai myös vielä metsänomistajien verotusta vastaavalla tavalla. Kuitenkin hallituksen esityksestä käy aivan selkeästi ilmi se, että tähän yrittäjävähennykseen oikeutettujen suuri, ylivoimainen valtaenemmistö verotetaan ansiotuloveron mukaan, ja kun 90 prosenttia ammatinharjoittajista verotetaan ansiotuloveron mukaan, niin, kuten olen tänään jo pariin otteeseen salissa sanonut, ansiotulon veron keventäminen on heille se ehdottomasti paras asia, jonka hallitus on heille antanut, ja tämä yrittäjävähennys ei tule tuottamaan juuri minkäänlaista hyötyä. Hallituksen esityksestähän käy ilmi, että tähän vähennykseen oikeutettujen mediaanitulo on alle 10 000 euroa vuodessa — alle 10 000 euroa vuodessa — tätä ei voi nyt verrata mihinkään osakeyhtiömuotoiseen toimintaan, vaan tämä on pienyrittämistä, yksinyrittämistä, mikroyrittämistä, sen kanssa taistelemista, että jonkinlainen toimeentulo saadaan aikaan. Kaavamaisesti laskien tämä 5 prosentin vähennys johtaa siihen, että käteen jää kuukaudessa 10 000 euron vuosituloilla siis 3 euroa 20 senttiä. Se on Helsingissä bussilipun hinta. Tämä ei liene se suuri ilmapiiriin muutos saatikka työllistämiseen tai yrittämiseen kannustava kannustin, mitä hallitus on ajatellut.

Sen sijaan tämän esityksen tulonjakovaikutukset, kuten on moneen kertaan todettu, johtavat siihen, että euromääräisesti ylivoimainen valtaosa päättyy kahteen ylimpään tuloluokkaan, joissa tämän huojennuksen tarve ei ole niin ilmeinen. En toista tässä nyt näitä ammattiryhmiä, jotka tässä erityisesti hyötyvät — tuhansia, jopa kymmeniätuhansia euroja lisää käteen jäävää tuloa vuosittain — mutta totean, että niitä yhdistää sellainen seikka, että kyseessä on korkean ammattiosaamisen harjoittamista yhtiömuotoisena. Varsinaista yrittäjäriskiä ei tässä kanneta, jolloin sekään ajatus, että edes näitä suurituloisia, joita tämä yrittäjävähennys tulee hyödyttämään, kannustettaisiin yrittämään taikka toisia pyrkimään tä-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

män yrittäjävähennyksen innostamana näille aloille, ei tule toimimaan. Itse asiassa kannustimet menevät aivan väärinpäin: riskitön yrittäminen tulee kaikkein kannustetuimmaksi.

Näin ollen ainoa järkevä johtopäätös tällaisesta esityksestä — joka haaskaa valtion varoja auttamatta pienyrittäjiä, näitä kuuluisia suutareita, fysioterapeutteja, siivoojia ja vastaavia, ja koituu täysin väärin kannustein niitten hyväksi, jotka eivät tätä lahjaa tarvitse — on hylätä tämä laki, mikä onkin esityksemme.

Lisäksi esitämme hyväksyttäväksi kaksi lausumaa, jotka korostavat sitä, millä tavalla aidosti tämän yrittäjävähennyksen sijaan autettaisiin pieni- ja keskituloisia yrittäjiä. Siis huomata: nämä ovat parempia ja aidosti pienyrittäjille suunnattuja toimenpiteitä.

"1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin pienyrittäjiä hyödyttävän ensimmäisen työntekijän palkkauskulujen lisävähennyksen valmistelemiseksi." Kuten on esitetty lakialoitteessa 107/2016.

"2. Eduskunta edellyttää, että hallitus hakee neuvoston direktiivin (2006/112/EY) 395 artiklan mukaista poikkeuslupaa yritysten arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostamiseksi 10 000 euron liikevaihdosta 30 000 euron liikevaihtoon."

23.11 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on kiinnostava hallituksen esitys yrittäjävähennyksestä. Olemmekin tässä salissa jo keskustelleet sen monista puolista, ja tarkalleen ottaen tiivistäisin sanomani neljään kohtaan:

Ensinnäkin yrittäjävähennystä on perusteltu sillä, että tämä 123 miljoonan euron verotulonmenetys olisi perusteltu sanottavilla työllisyys- ja kasvuvaikutuksilla. Tosiasiassa, kun hallituksen omaa esitystä katsotaan, selviääkin, että ensinnäkin yrittäjävähennys on ristiriidassa hallituksen oman verotuksen kärkihankkeen kanssa, jossa lähtökohtana on ollut laaja veropohja ja matalat verokannat. Tältä osin esitetään käsittelyyn nyt mallia, jossa vain osa tulosta olisi veronalaista, ja tämä tietysti mallina on erittäin poikkeuksellista, eli käytännössä kaikesta tulosta vain osa olisi veronalaista. Toiseksi hallituksen esitys lähtee siitä, että se on merkittävä veroetu vain joillekin. Kun katsotaan näitä tulonjakovaikutuksia, niin huomataan, että sitä todellista kasvua syntyy tästä esityksestä vain kahdessa ylimmässä desiilissä eli niissä ylimmissä luokissa, joihin tämä yrittäjävähennys kohdistuu merkittäväällä tavalla. Nämä jo kertovat siitä, että tämä esitys on vastuuton tällaisessa ajassa, jossa aidosti kaikki käytettävissä oleva liikkumavara pitäisi käyttää kasvun ja työllisyyden tukemiseen, sellaisiin konkreettisiin toimiin, joissa työllisyysvaikutukset ovat kiistattomia. Nyt tässä tapauksessa hallitus itsekin myöntää, että todellisia työllisyys- ja kasvukanustimia ei synny.

Mietinnön mukainen kanta on se, että valiokunta tunnustaa — siis myös hallituspuolueiden kansanedustajat tunnustavat — että työllisyysvaikutuksista on esitetty erisuuntaisia näkemyksiä. Siis myönteisiä työllisyysvaikutuksia ei pidetä todennäköisinä eikä kasvuvaiikutuksia millään tavalla merkittävinä. Moni kysyy, miksi hallituksen esitys itsekin lähtee siitä, että kasvuvaiikutuksia pidetään "mahdollisina". Kyllä yleensä kun eduskunnassa käsitellään isoja lakiesityksiä, joilla haetaan kasvu- ja työllisyyspanostuksia, silloin kerrotaan, kuinka monta työpaikkaa lisääntyy. Tässä tapauksessa on jo selvinnyt, että yrittäjävähennys on väärä ja kallis keino uusien yritysten ja uuden kasvun luontiin. Näin toteavat myös valtiovarainministeriön omat asiantuntijat, jotka ovat ihan suoraan myöskin todenneet, että tällä vähennyksellä saavutettavat yritystoiminnan kasvuvaiikutukset ovat vähäisiä.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Arvoisa puhemies! Toiseksi tätä esitystä on perusteltu sillä, että tällä voitaisiin korjata edeltävällä hallituskaudella tehtyjä ratkaisuja, jotta saataisiin eri yritysmuodot verotuksellisesti samanarvoiseen asemaan. Jo viime käsittelyssä, ensimmäisen käsittelyn aikana, kävimme hyvin tarkkaan läpi sitä, millä tavalla eri yhtiömuodot ovat eri asemassa ja millä tavalla tämä esitys sitten laittaisi nämä yhtiömuodot edullisempaan asemaan. Tosiasiassa on hyvä todeta, että yhtiömuotojen verotusta ei voi verrata nykyisinkään keskenään eikä edes tämän esityksen jälkeen keskenään, koska monet yksityiset elinkeinonharjoittajat ja henkilöyhtiöt ovat jo tällä hetkellä hallinnollisilta vaatimuksiltaan hyvin eriarvoisessa asemassa kuin yhteisöveronmaksajat, eli tältä osin osakeyhtiöiltä edellytetään paljon raskaampia hallinnollisia vaatimuksia. On myös mahdollisuuksia tehdä monenlaisia varauksia, ja tältä osin voidaan todeta, niin kuin hallituksen esityskin toteaa, että eri yritysmuodoissa on eri veropohja ja näin ollen verotuksessa ei voida saavuttaa täyttä tasapuolisuutta järjestelmän rakenteita muuttamatta.

No, nyt on kuitenkin ihmeellistä se, miksi täällä salissa perustellaan tätä epäoikeudenmukaista, kasvuvaiikutuksiltaan olemattomaksi jäävää yrittäjyysvähennystä erityisesti juuri tällä samanlaisuudella ja tasapuolisuudella, että veroratkaisun osalta nämä yritysmuodot olisivat sitten paremmassa asemassa, kun näin siis tosiasiallisesti ei ole. On harhaanjohtavaa väittää, että yhteisöveron alennus olisi johtanut osakeyhtiövoiton verotuksen alentumiseen. Tästäkin viimeksi kävimme varsin pitkän keskustelun, ja on hyvä todeta vieläkin, että vain murto-osalla elinkeinonharjoittajista ja henkilöyhtiöistä verotus on tosiasiallisesti kiireämpää, ja koska se edellyttää täyttä pääomatulo-osuutta ilman palkkamenoista tehtävää varausta, niin tämä epäkohta voi tosiasiallisesti koskea vain niitä erityisen hyvätuloisia yrittäjiä. Näin kaikki kiertyy takaisin siihen, että on kysymys hyvin harvalukuisille yrityksille tarjotusta edusta.

Arvoisa puhemies! Sitten päästäänkin siihen kiinnostavimpaan eli siihen, ketä tämä yrittäjävähennys sitten koskee. Nyt tässä tilanteessa on jo käynyt selville, että yrittäjävähennys ei kohdistukaan pienituloisiin yrittäjiin. Olemme tilanneet eduskunnan laskentapalvelusta laskelmat, ja onkin osoittautunut, että tosiasiassa tämä yrittäjävähennys palkitsee erittäin kohtuuttomalla tavalla juuri suurituloisia yrittäjiä. Sen kannustinvaikutukset ovat siis kohtuuttomat paitsi euromääräisesti myös prosentuaalisesti. Tältä osin on hyvä katsoa hallituksen omaa esitystä, jonka sivulla 15 todetaan suoraan, että nämä muutokset lisäävät merkittävästi tuloeroja Gini-kertoimella mitattuna, koska verojen kevennys kohdistuu "voimakkaammin harvalukuisiin suurituloisiin yrityksiin ja niiden omistajiin kuin runsaslukuisiin pienituloisiin yrityksiin ja niiden omistajiin". Kyllä me joudumme täällä kysymään: miksi kahteen ylimpään desiiliin päätyy 60 prosenttia yrittäjävähennyksen edunsaajista? Siis 75 miljoonaa käytettäisiin tähän. Kyllä voi moni sanoa, että tämä on epäoikeudenmukainen jo lähtökohdiltaan.

Mitä tulee sitten käteen jäävään euromäärään — siitäkin on käyty hyvää keskustelua täällä — niin tosiasiassa tämä esitys paljastaa myös sen, että yrittäjävähennykseen oikeutettujen mediaanitulo on alle 10 000 euroa, jolloin me ymmärrämme, että se todellinen vähennys, joka saataisiin, jää kuukaudessa laittoman pieneksi. Tältä osin voidaan todeta, että kun vielä otetaan huomioon se, että suurin osa näistä edunsaajista on tosiasiallisesti ansiotuloverotuksen piirissä, niin silloin heille parempi kannustin olisi ollut huomioida ansiotuloverotuksen puolella kannustin yrittäjyyteen.

Arvoisa puhemies! Lopetan siihen, että totean, että sosialidemokraatit ovat tosissaan yrittäjyyden kannustamisen puolella. Yrittäjävähennyksen näkökulmasta totean, että me

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

emme kannata tätä yrittäjävähennystä, sen vuoksi että tällä samalla rahalla — joka käytettäisiin yrittäjävähennykseen ja näihin muihin isoihin vähennysetuihin, niin sanottuun metsälahjavähennykseen ja perintö- ja lahjaverotuksen kannustimeen, kun nämä kaikki kolme otetaan huomioon — me saisimme moninkertaisesti erityyppisiä kasvu- ja työllisyysvaikutuksia luotua.

Tältä osin on tärkeä todeta, että yrittäjävähennyksen sijasta haluaisimme kannustaa työllisyyteen ja kasvuun niin, että antaisimme mahdollisuuden ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkauskulujen lisävähennysoikeuteen, josta olemme myös tehneet lakialoitteen edustaja Harakan ensimmäisellä allekirjoituksella. Se on siis meidän vaihtoehtomme. Ja toinen vaihtoehto on tämä arvonlisäverovelvollisuuden alarajan korottaminen 10 000 eurosta 30 000 euron liikevaihtoon.

Näin ollen totean, arvoisa puhemies, että kannatan edustaja Harakan hylkäysehdotusta ja hänen tekemiään lausumaehdotuksia tämän asian käsittelyssä.

23.22 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Pidän nyt tämän puheen omalta paikaltani, koska kaikki keskeinen ja olennainen on sanottu jo lähetekeskustelun yhteydessä ja ensimmäisen käsittelyn yhteydessä. Tuntuu hieman hupsulta käydä nämä samat identtiset puheenvuorot ja keskustelut uudestaan.

Olennainen asia on se, että suurin osa työpaikoista toki syntyy pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, ja koko eduskunnan yhteisenä tavoitteena on varmasti se, että teemme kaikkemme sen eteen, että pienet yritykset ennen kaikkea pärjäisivät paremmin tässä maassa. Kysymys on nimenomaan siitä, miten tuota tavoitetta parhaiten toteutetaan. Vihreät antaisi määräaikaisen hyvityksen työntekijän palkan sivukuluista niille, jotka palkkaavat ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän. Näin tuo tuki kohdistuisi suoraan työllistämistoimeen. Yrittäjävähennyksen osalta laittaisimme 50 000 euron katon.

Jos tahtoo kaiken tässä salissa yrittäjävähennyksestä käydyn keskustelun kiteyttää johonkin, niin sen voi sanoa näin, että hallituksen esityksessä yrittäjävähennyksestä parturikampaaja saa bussilipun ja rikkaimmat elinkeinonharjoittajat auton.

Tästä syystä teen vihreiden vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen, joka kuuluu seuraavasti: "Eduskunta edellyttää, että hallitus täydentää esitystään asettamalla yrittäjävähennykselle 50 000 euron katon." — Kiitoksia.

23.24 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Yrittäjävähennyksen tavoite yrittäjyyden tukemisesta on erittäin kannatettava. Vaikka hallituksen tavoite on oikea, ei samaa voi sanoa sen valitsemasta keinosta.

Yrittäjävähennys on kallis, tehoton ja huonosti kohdentuva. Yrittäjävähennyksen hinta, yli 120 miljoonaa, on suuri suhteessa sen vaikutuksiin, jotka hallituksen esitykseen sisältyvien vaikutusarvioidenkin mukaan olisivat epävarmoja ja vaatimattomia.

Esitys myös lisäisi tuloeroja, sillä siitä hyötyisi lähinnä yrittäjien suurituloisin, pieni vähemmistö. Yli 40 prosenttia eli 53 miljoonaa euroa veronkevennyksistä kohdistuisi ylimpään tulokymmenyksen ja jo selvästi yli puolet eli 73 miljoonaa euroa kahteen ylimpään tulodesiiliin. Tavalliselle pienyrittäjälle hyödyt jäisivät taas vaatimattomiksi. Neljällä viidestä henkilöyhtiöstä vuotuinen tulo jää alle 30 000 euron, ja heitä tämä ei juuri hyödyttäisi. Hallituksen arvion mukaan on mahdollista, joskin epävarmaa, että maltillista kasvua voisi tapahtua lähinnä yli 100 000 euron tulosta tekevissä henkilöyrittäyksissä, joita on noin

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

5 000. Yrittäjävähennys siis kaventaisi veropohjaa ja myös monimutkaistaisi tarpeettomasti verojärjestelmää. Erilaisten tulojen verotus eriytyisi toisistaan yhä enemmän.

Lisäksi on huomioitava, ettei henkilöyriytysten verotus pääsääntöisesti ole sen epärealistista kuin osakeyhtiöidenkään. Kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, valtaosa pienyrityksen tuloksesta verotetaan ansiotulona. Elinkeinonharjoittajilla keskimäärin yli 90 prosenttia ja henkilöyhtiöiden osakkailla noin 77 prosenttia tuloksesta verotettiin ansiotulona verovuonna 2014. Ansiotulojen verotus on kevyttä matalalla ja keskiarvoilla tulotasoilla, joille pienyritykset valtaosin sijoittuvat. Pienen tulonmuodostuksen ja siihen liittyvän kevyen ansiotuloverotuksen takia pienyritysten verotus on nykyisin selvässä valtaosassa tapauksista yhtiöverokantaakin eli 20 prosenttia kevyempää. Ehdotetusta vähennyksestä hyötyisivät euromääräisesti eniten harvalukuiset suurituloiset yritykset, joiden yritystoiminnan tuottama tulo verotetaan suureksi osaksi ansiotulona. Myös suurituloiset yritykset, joiden tulo verotetaan pääosin pääomatulona, hyötyisivät.

Arvoisa puhemies! Verotuksellisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta on syytä huomioida myös se valiokunnan kuulemisissa esiin tuotu seikka, että henkilöyhtiöillä ja maatalousyrittäjillä on käytössään erilaisia tuloksentasauskeinoja, kuten toimintavaraus, maatalousyrittäjän tasausvaraus sekä metsätalousyrittäjän menovaraus ja metsävähennys, jotka osaltaan kompensoivat hallituksen esityksen perusteluissa mainittua eroa osakeyhtiöiden ja muiden elinkeinonharjoittajien veroasteissa. Veroasteiden vertailussa tuleekin huomioida myös nämä veropohjien erot.

Viimeisien vuosikymmenten aikana valtaosa uusista työpaikoista on syntynyt pk-yrityksiin ja erityisesti pienimpiin, alle viiden henkilön yrityksiin. Pienyrityksen helpottaminen ja ensimmäisen työntekijän palkkauksen tukeminen näkyvät siten myös työllisyystilastoissa, joten yrittäjävähennyksen sijaan tulisikin yrittäjyyden tukemiseksi ja erityisesti pieni- ja keskituloisten yrittäjien aseman parantamiseksi toteuttaa mieluummin seuraavat toimet: arvonlisäverovelvollisuuden alarajan tuntuva korottaminen, ensimmäisen työntekijän palkkausta helpottava automaattinen palkkatuki sekä työttömyysturvan, pienimuotoisen yrittämisen ja palkkatuen yhteensovittamisen helpottaminen esimerkiksi yhdistelmävakuutuksen avulla.

Näillä perusteilla esitän vasemmistoliiton vastalauseen 3 mukaisesti lakiehdotuksen hylkäämistä sekä vastalauseen mukaista lausumaa.

23.28 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Tällä yrittäjävähennyksellä kevennetään veropohjaa ja toisaalta käy niin, että itse asiassa tämä ei helpota kaikkein pienimpien yritysten asemaa vaan lisää pienyrityksen ja hyvin menevien, vähän suurempien yritysten eriarvoisuutta. Lisäksi on huomioitava se, ettei tässä muutoksessa tapahdu minkäänlaista normienpurkua, sillä tämä muutos monimutkaistaa myös verojärjestelmää.

Tällä perusteella kannatan edustaja Hanna Sarkkisen tekemää esitystä.

23.29 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on hallitus, joka nyt todella teoilla kannustaa ja edistää yritystoimintaa. Maksuperusteinen arvonlisävero, perhekustannusten tasaus, kilpailukykysojimus ja tämä yrittäjävähennys ovat konkreettisia toimenpiteitä, jollaisia ei ole nähty vuosikymmeniin suomalaisessa yhteiskunnassa. Monia muitakin toimenpiteitä muun muassa sääntelyn purkamisen osalta on toteutettu. Samalla toteutetaan oikeudenmukaisuutta ja edistetään yritteliäisyyttä ja työllisyyttä.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Tämä yrittäjävähennys kannustaa pk-yrityksiä kasvamaan, saamaan enemmän yrittäjävähennystä, ja näin ollen se kyllä parantaa yritystoiminnan harjoittamisen edellytyksiä ja sitä kautta tuo takaisin niitä verotuloja, mitä menetyksiä tämä nyt alussa tuottaa. Edellisen hallituksen aikana 900 miljoonaa annettiin veronkevennyksiä, vain suurituloisille osakeyhtiöille. Tässä uudistuksessa nähdään myös pienten yritysten arvo ja sitä halutaan kannustaa ja edistää. Mietinnön mukaan tällä on vaikutuksia yritystoiminnan harjoittamiseen ja sitä kautta myös työllistämiseen. Tämä on hyvä esitys, jota on ilo kannattaa.

23.31 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Yrittäjävähennys on ollut kristillisdemokraateilla pitkään meidän vaaliohjelmissamme, ja olemme tyytyväisiä, että se nyt vihdoin toteutuu, ja erityisesti nimenomaan juuri sen takia, että yhtiömuoto ei saisi olla se, mikä asettaa nämä yritykset erilaiseen asemaan. Niin kuin tuossa edustaja Kankaanniemi totesi, viime kaudella toteutettiin yhtiöveron alennus, joka koski osakeyhtiöitä, ja henkilöyhtiöt ja toiminimet eivät silloin saaneet tätä voisi sanoa verotukea, jota kuitenkin nimenomaan juuri nämä yritykset kaikkein eniten tarvitsisivat, jos ajatellaan näitten yritysten toimintaa ja sitä, minkälaisilla toimialoilla ne toimivat. Siinä mielessä tätä hallituksen esitystä voi kannattaa. Tietysti näitä työllisyysvaikutuksia on vaikea arvioida, eikä niitä pidä varmasti lähteä sillä tavalla liioittelemaan, mutta näinä aikoina juuri nämä pienet toiminimi-yhtiöt ja henkilöyhtiöt mielestäni kyllä ovat ansainneet kaiken selkään taputuksen ja toivon tuksen sille, että nämä yritykset pärjäisivät paremmin ja saisivat enemmän liikevaihtoa ja lähtisivät kasvamaan. On aivan selvää, että silloin kun pohditaan sitten esimerkiksi näitä työllistämisen kustannuksia, varmasti nämä ensimmäisen työntekijän erilaiset sivukuluvähennysjärjestelmät ja vastaavat ovat sentyyllisiä, joita tässä salissa pitäisi kyllä ihan yhtenä rintamana olla viemässä eteenpäin. Uskon, että nimenomaan ne isommat työllisyysvaikutukset löytyvät siltä puolelta. Mutta ei tätäkään pidä vähätellä, ja kyllä pidän tärkeänä, että tämä oikeudenmukaisuusnäkökulma tässä toteutuu.

23.33 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Vasemmisto-oppositio on tänäänkin kritisoinut voimakkaasti useimpia hallituksen tekemiä esityksiä, joilla työnteon ja yrittämisen kannusteita kohennetaan merkittävästi. Tänäkin käsittelyssä on ollut jo muun muassa hallituksen esitys tuloverolaiksi ja sen sisältämät tuloveroalennukset, jotka kohentavat tavallisen palkansaajan ostovoimaa merkittävästi. Jo aiemmin täällä salissa on päätetty muun muassa maksuperusteisen arvonlisäveron käyttöönotosta pienimmissä yrityksissä. Kyseistä lakiuudistusta ovat kiitelleet laajasti muun muassa yrittäjäjärjestöt. Vielä yhden seikan mainitakseni: muun muassa päivähoitomaksuja alennetaan merkittävästi yksinhuoltajaperheissä, mikä parantaa kannusteita työn vastaanottamiseen.

Arvoisa puhemies! Yksinään mikään toimenpide ei varmastikaan tule ratkaisemaan yhteiskuntaamme piinaavaa työllisyysongelmaa, mutta yhdessä hallituksen työllisyysta kohentavat toimenpiteet antavat erinomaiset mahdollisuudet työpaikkojen synnylle ja vuosikausia kestäneen lamakauden päättymiselle.

Arvoisa puhemies! Yrittäjävähennys vaikuttanee sitä kohtaan esitetystä voimakkaastakin kritiikistä huolimatta varsin myönteisesti yrittäjätoiminnan jatkamiseen ja laajentamiseenkin monessa tapauksessa, kun yrittäjän käteenjäävät tulot lisääntyvät. Myös uusien työntekijöiden palkkaamisen kannusteet kasvavat, kun yrityksen laajentuessa ja tulojen kasvaessa aiempaa suurempi osa tuotoista jää yrittäjälle.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Hallituksen esityksen mukainen yrittäjävähennys, johon ei sisälly vihreiden esityksen mukaista kattoa, on mielestäni selkeä ja myös siltä osin kannatettava, kuten muutkin hallituksen hyvät ja yrittäjämönteiset lakiesitykset. Ne lisäävät työllisyyttä ja tuovat valtiolle ainakin jonkin verran verotuloja, jotka kompensoivat veronkevennysten verotaloudellisia vaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Kiitän lopuksi kristillisdemokraatteja rakentavasta oppositiopolitiikasta.

23.35 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Itse myös yhdyn noihin edustaja Savion kiitoksiin liittyen tuohon kristillisdemokraattien hyvään ymmärtämiseen yrittäjyydestä ja sen merkityksestä. Tälläkin lakiesityksellä yrittäjien tilannetta parannetaan. Aikanaan yhteisöveron lasku 20 prosenttiin oli osoitus siitä, että kaikkia yrityksiä ja yhtiömuotoja ei kohdeltu siinä mielessä tasavertaisesti, miten etuja sai. Täällä on otettu esille se, voiko eri yhtiömuotoja verrata. Totta kai niitä voi verrata, ja niitä pitääkin verrata. Siksi yrittäjät miettivät kohdallaan, mikä yhtiömuoto heille ja heidän toiminnalleen olisi kaikkein paras, kätevin ja helpottavin, ja on selvä, että niissä on muun muassa erilaisia verotuksellisia ratkaisuja. Tätä vartenhan Suomessa on eri yhtiömuodot tarjolla.

Tämä hallitus on tehnyt hyviä esityksiä. Täällä on tullut esiin maksuperusteinen alv ja sitten tämä yrittäjävähennys. Kaikki tämäntyyppiset työntekoon kannustavat muodot ovat minusta erittäin perusteltuja, ja niillä on pitkällä aikavälillä työllisyyttä parantava vaikutus.

Toki ensimmäisen työntekijän palkkaaminen on iso kynnys pienyrittäjälle. Siinä, millä sitä kynnystä pystytään madaltamaan, varmaan kaikki toimenpiteet ovat tärkeitä. Täällä on esitetty oppositiosta, että se on se heidän ratkaisunsa. Kysynkin, kuinka monta työpaikkaa sillä tarjotaan, kun täällä muun muassa edustaja Kiuru sanoi, että ei hallituksen esityksessä kerrota, kuinka monta työpaikkaa tämä tuo. Montako työpaikkaa opposition esitys tuo? Kertokaa minulle se lukema.

23.37 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Aallon tekemää vastalauseen numero 2 mukaista lausumaehdotusta.

23.37 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Kymmeniätuhansia — jos näin tässä heti vastataan kysymykseen.

Opposition ehdotukset perustuvat yleensä siihen, että meillä on jotakin tuntumaa siihen, mistä me puhumme — ei toiveiden tynnyristä, vaan kyllä ihan realiteettia on olemassa. Vasemmistoliitosta on esitetty nimenomaan sitä, että parannetaan yritysten mahdollisuuksia palkata ensimmäinen työntekijä taikka yleensäkin työntekijä, joka on työn, ja yhtenä esimerkkinä opposition innovatiivisuudesta on se, että olemme tuoneet esille mahdollisuuden, että yritykset saavat ensimmäistä vierasta työntekijää palkatakseen niin sanotusti tuplavähennysoikeuden, joka sekin tietysti kohdentuu juuri tässä yritys kentässä erittäin vaikeasti niin, että pitää olla tulosta, ennen kuin voi vähentää. Ja jos tässä sanotaan, että yritysten erilaisuutta verotuksellisesti on helppo arvioida, niin ei todellakaan ole. Tätä toimenpidealoitetta valmistellessani törmäsin juuri siihen, kuinka mahdollottoman vaikea on meidän yritysverokanta ja tavallaan se, onko henkilöyrittäjä, onko toiminimi vai onko osakeyhtiö. Tuon oman toimenpidelakialoitteeni vein ministeri Lindströmille ja Vehviläiselle nähtäväksi, että tulisi tällainen tuplaoikeus vähentää ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamisen kulut täysimääräisesti ensimmäisenä palkkaamisvuotena. (Markku Pakka-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

sen välihuuto) — Kyllä, eli kun nykyisellään palkkakustannukset voidaan vähentää tuloksesta, niin luotaisiin mahdollisuus, että ne voidaan ensimmäisenä vuonna tällaisessa yrityksessä vähentää tuplasti. Teetätin tästä laskelmat eduskunnan tietopalvelussa. Suomen Yrittäjien silloinen toimitusjohtaja, perussuomalaisten tämänhetkinen talousvaliokunnan puheenjohtaja sekä riihimäkeläinen terästeollisuuden toimitusjohtaja kävivät sen arvioimassa ja totesivat, että tämä olisi erittäin hyvä ja varsinkin, kun se olisi ollut kustannustehokas. Voin sen edustaja Pakkaselle toimittaa oikein lahjapaketissa näin joulun merkeissä.

Mutta tässä hallituksen esityksessä on hyvä tahto. Se on erinomaista. Näiden kahden hallituksen olisi pitänyt istua yhtä aikaa, niin viime kauden kuin tämän kauden, jotta tämä yritysverotuksen kannustavuus olisi pystytty yhteensovittamaan. Yhteisövero ja nyt tässä ajateltu malli ovat hyviä, mutta eittämättä tämä enemmänkin palkitsee niitä, voisiko sanoa, palvelutoimintoja. On hyvä, että palvelutoimintoihin satsataan ja sitä yrittäjyyttä myös kannustetaan, mutta eittämättä semmoinen stabiilissa tilassa oleva yritys, jolla ei ole tavallaan kasvuhaluukkuutta työllistämisen muodossa, saa nyt kaikkein makeimmat mansikat. Enkä haluaisi tässä keskustelussa ottaa apteekkareita keskiöön, mutta kun se on täällä esille tuotu, niin juuri sellaisessa tilanteessa, missä tietty palvelu on lainsäädännöllä turvattu ja sitä kautta oleva yrittäjyys on aika rajattua — sekin pitää huomioida sitten, että on siellä myös pieniä apteekkareita, jotka pienissä kunnissa eivät ryve rahassa — ei tämä kannusta millään tavalla kehittämään omia palveluitaan tai palkkaamaan uusia työntekijöitä. Hallituksen esityksessä jaetaan rahaa. Ei yhdessäkään perustelupuheenvuorossa ole hallituksen puolelta pystytty sanomaan, montako uutta teollista työpaikkaa tämä esitys luo Suomeen, paljonko se luo uutta työllisyyttä. Ei juuri niissä pienissä yrityksissä, jotka lähtevät toimintaansa kehittämään, tällä mitään apuportaita anneta kasvuun. Tällä palkitaan niitä yrityksiä, joittenka toimet tällä hetkellä ovat voitokkaita. Hallituksen hyvä tahto valuu vain rikkaiden yritysten rahapussiin.

23.43 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tätä esitystä ei ole suotta sanottu apteekkarivähennykseksi. Apteekkarit ovat tässä esimerkkinä — vaikka ovat kelpoväkeä, kunnan väkeä — vain ja ainoastaan siitä syystä, että he ovat lain mukaan henkilöyrittäjiä. Heistä on olemassa tilastot, ja Suomen Apteekkariliitto on voinut kertoa, että keskimääräisillä apteekkarin tuloilla hyöty, käteenjäävä tulo, on 5 700 euroa ensi vuonna, sitä seuraavana vuonna, sitä seuraavana vuonna ja tästä eteenpäin. Samanlaisia etuja nauttivat henkilöyhtiömuodossa toimivat yksityislääkärit, asianajajat ja muut, jotka saavat nämä 75 miljoonaa eli suurimman osan tästä koko niin sanotusta yrittäjävähennyksestä. Tämä ei varmaankaan ollut lainsäätäjän tarkoitus, antaa apteekkareille tällaista lahjaa, totesi valiokunnan kuulema asiantuntija. On vähän jäänyt epäselväksi — varsinkin kun perussuomalaiset ovat tässä nyt osoittautuneet apteekkareiden, noiden joka kunnan verotilastojen ykkösnumien, suurimmiksi ystäviksi — oliko se ehkä sittenkin tarkoitus.

Jos halutaan aidosti auttaa pieniä yrittäjiä, niin silloin kannattaa jatkaa sitä työtä, jonka valtiovarainministeri Antti Rinne teki nostessaan alvin alarajan 8 500 eurosta 10 000 euroon. Tästä Valtion taloudellinen tutkimuskeskus teki tutkimuksen ja totesi, että tämä oli hyvä, oikeansuuntainen toimi, ja siksi on syytä nyt EU:n kanssa neuvotella siitä, että korotettaisiin tätä alarajaa 30 000 euroon, jotta mahdollistettaisiin pienyritystoiminta ja yksinyrittäjien parempi toimeentulo. Myöskin Suomen Yrittäjät on kääntänyt kelkkansa tässä asiassa: he vastustivat aikaisemmin tätä verisesti ja nyt ovat sitä mieltä, että tämä on oi-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

keansuuntainen toimi. Olen todella tyytyväinen siitä, että hekin ovat tulleet tässä sosialidemokraattien linjoille.

23.45 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun Antti Rinne oli valtiovarainministerinä ja itse istuin vielä tuolla Euroopan parlamentissa, yritin selvittää, olisikohan tuo mahdollista, että Suomessa voitaisiin tätä alvin alarajaa nostaa yli tuon 10 000 euron, mikä meillä on tuossa liittymissopimuksessa neuvoteltu, ja kyllä se koko lailla mahdotonta on, koska se tarkoittaisi sitä, että neuvostossa kaikkien muitten jäsenmaitten pitäisi hyväksyä tämä muutos. Se olisi erittäin tarpeellinen, ja on kummallinen tilanne EU:n sisällä, kun siellä ovat nämä niin sanotut vanhat jäsenmaat, esimerkiksi Iso-Britannia, jolla tämä vähäisen toiminnan alvin alaraja huitelee jossakin 90 000 eurossa — he tosin ovat lähtemässä nyt unionista, mutta joka tapauksessa aika hyvän edun aikanaan itselleen neuvottelivat. Ranska pyörii jossakin 70 000 eurossa. Että kyllähän neuvostossa pitäisi nyt tehdä jonkunlainen yhteinen päätös siitä. Eihän se voi niin olla, että se, missä vaiheessa olet liittynyt unioniin, määrittää tämän vähäisen toiminnan alvin alarajan. Tämä on yksi sellainen asia, joka pitäisi jämäkästi nostaa pöydälle siellä.

Puhemies Maria Lohela: Myönnän tämän seuraavan vastauspuheenvuoron edustaja Harakalle, mutta sanon, että tuolla puhujalistalla on niin vähän puhujia, että ne, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, varaavat sen sieltä sitten. — Mutta nyt edustaja Harakka.

23.46 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täsmällisesti tähän pieneen detaliin, tosi merkittävään yksityiskohtaan, jonka edustaja Essayah tässä nosti esille: Kuten tässä makeisverokeskustelussa nähtiin ja ollaan nähty muutamassa muussakin kohtaa, tämä hallitus ei kovin pontevasti pyri neuvottelemaan Suomen etujen mukaisia ratkaisuja Euroopan unionissa. Siksi ehdotammekin, että hallitus aloittaisi nämä poikkeuslupaneuvottelut, kun tietävästi samaan aikaan Virossa on meneillään juuri tämä prosessi, että he ovat nostamassa sitä omaa alvin alarajaansa 40 000:een. Jos virolaiset nyt tohtivat käydä Brysselin kanssa näitä keskusteluja juuri samoin perustein kuin edustaja Essayah, että vanhoilla jäsenmailla on aivan toisensuuntaiset edut kuin mitä nuoremmat jäsenmaat ovat voineet hyödyntää, niin kyllä meidän täytyy olla tomerana sinne suuntaan. Tässä kohtaa hallituksen, josta on kuulunut paljon ymmärrystä tälle meidän aloitteellemme, tulisi nyt toimia.

23.47 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Essayahille tästä hyvin selventävästä kommentista liittyen tähän alv:n nostoon. Niin kuin olemme tässä illan mittaan moneen kertaan huomanneet, kyllä hallitus voisi toimia aika ripeästi, mutta kun meillä on tämä ystävämme EU, jonka kanssa meidän pitää kuitenkin yhteisillä pelisäännöillä esiintyä.

Kiitos etukäteen jo edustaja Myllykoskelle tästä joululahjasta, jonka tulen saamaan. Esitän nyt kuitenkin kysymyksen: Kun teidän esityksenne on, että ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamisesta tuplavähennysoikeus työntekijän palkkaamisen sivukuluista, niin mitä se tarkoittaa silloin kun suutari on tuossa Helsingissä töissä ja se palkkaa siihen ensimmäisen työntekijän? Suutarin palkka varmaan on siinä 13—15 euron paikkeilla, niin kerro minulle, miten se homma sitten käytännössä menee, että sen kannattaa palkata siihen se ensimmäinen vieras työntekijä. Tuplavähennysoikeus työntekijän palkkaamisen sivuku-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

luista, niin kuin teidän esityksenne kuuluu kohta — ilmeisesti kuuluu, vai sisältyykö tämä siihen joululahjaan?

23.48 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Meinasin muusta puhua, mutta ihan lyhyesti: Nimenomaan se esitykseni problematiikka liittyy siihen, että ollaan yhtiömuodossa ja tuloksesta voidaan vähentää, mikä tarkoittaa, että tämä suutariliike voi vähemmällä riskillä palkata vieraan työntekijän, kun tietää, että hänen palkkauskustannuksistaan jää tämä ja tämä osuus pois. Mutta se tarkoittaa, että sen suutariyrityksen pitää olla kasvukykyinen ja halukas ottamaan se ensimmäinen vieras työntekijä. Tämä ei tarkoita, että tarvitsee olla yhden henkilön yritys, vaan tämä voi olla perheyritys, joka työskentelee ja tarjoaa suutari- ja kenkäpalveluita, mutta se on ensimmäinen vieras työntekijä, jolloin sitä omaa työvoimaa voi olla perheen sisällä enemmän ja jolloin sitten tavallaan nämä liiketoimintamahdollisuudet ja tuloksentekokyvykkyys ovat jo, mutta pohditaan, että otammeko ensimmäisen vieraan, jolloin yrittäjäriski vähenee siltä osin, että jos rekrytointi onnistuu ja saadaan hyvä työntekijä, joka tekee tulosta, niin hänen palkkakustannuksistaan sivukulut voidaan poistaa kokonaisuudessaan.

Täytyy kiittää tässä edustaja Essayah'a hyvästä puheenvuorosta, mutta syyttelemättä tätä hallitusta tai edellistä hallitusta tai sitä edellistä hallitusta, täytyy sanoa, että kyllä tämä tilanne on vähän semmoinen, että me voisimme tehdä semmoisen reality-tv-sarjan "Mitä me puusilmät" tästä, kuinka me olemme antautuneet EU:n erilaisten määräysten vietäväksi. Siellä on puhemies Pekkarinen, (Puhemies koputtaa) jonka kirjoitusta siitä, miten kummallisessa tilanteessa olemme vaikkapa nielujen osalta, juuri kehuin, ja tässä sitä onkin nieltävää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustajan hyvästä puheenvuorosta huolimatta aika on mennyt.

23.51 Sari Essayah kd: Arvoisa herra puhemies! Todellakin tämä vähäisen toiminnan arvonlisäveroraja on kyllä yksi sellainen asia, että jos tätä saataisiin harmonisoidua EU-tasolla, niin tämä varmasti lisäisi sellaista jäsenmaitten välistä luottamusta. Kyllä täällä on kummallisia jäänteitä ikään kuin siitä, että niillä jäsenmailla, jotka ovat aiemmin tulleet EU:hun, on sitten joitakin erityisiä etuja siitä hyvästä, ja sitten myöhemmin mukaan tulleet ovat vähän niin kuin lapsipuolen asemassa. Että kyllä tämä olisi yksi sellainen askel, joka varmasti olisi sellainen, joka lisäisi maitten välistä luottamusta toisiinsa. Ja toisaalta kun miettii sitä, että tavara liikkuu rajan yli maasta toiseen, niin onhan se aika käsittämätöntä, että sitten vähäistä toimintaa voidaan harjoittaa eri maissa erilaisilla pelisäännöillä.

Ylipäättänsä tästä arvonlisäverosta täytyy todeta, että nimenomaan monet käsityövaltaiset yritykset kokevat, että se on vain ylimääräinen lisävero, kun ei ole oikeastaan sen tyyppisiä tuotteita, että niissä käytetyistä materiaaleista voisi tehdä suuria vähennyksiä, jolloin enimmäkseen se niin sanottu arvonlisä on juuri sitä työtä, mikä panostetaan siihen tuotteen. Siinä mielessä käsityövaltaiset yrittäjät kokevat tämän arvonlisäverokohtelun jo muutoinkin hyvin raskaana.

Tämä olisi erinomainen tapa auttaa tämän tyyppisten pienien yritysten, jotka toimivat varmaan monet sitten juuri toiminiminä ja henkilöyrityksinä, tilannetta. Siinä mielessä tässä kyllä sanoisin, että kannattaisi lähteä hallituksen ja opposition yhdessä tätä asiaa selvittämään EU-tasolla. Oli hyvä kuulla täällä, että Viro on todellakin lähtenyt jo omalta koh-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

daltaan asiaa oikaisemaan. Nyt vain Suomessakin siviilirohkeutta peliin ja tätä asiaa selvittämään neuvostotasolla. Onhan tämä nyt kumma, jos tätä ei voida viedä eteenpäin. Varmasti monet, monet muutkin jäsenmaat kokevat tämän tilanteen hyvin epäilellä.

23.53 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka kysyi ehkä hiukan provosoivastikin — en tiedä, oliko se hänen tarkoituksensa, mutta saattoi olla — onko perussuomalaisten tarkoituksena ollut ajaa tiettyjen suurituloisten yrittäjryhmien etua tämän yrittäjävähennyksen kautta. No, vastaan nyt ainakin henkilökohtaisena kantanani, että tämä ei ole todellakaan ollut perussuomalaisten tarkoitus, vaan ajatuksena on ehdottomasti ollut parantaa koko yrittäjäkentän etua työllisyystilanteen yleiseksi parantamiseksi.

Arvoisa puhemies! Mitään alaa erityisesti esille nostamatta, vaikka se on saattanut tässä keskustelussa jo muiden edustajien toimesta tulla esille: mikäli havaitaan ja koetaan toimivan markkinatalouden kannalta ongelmalliseksi se, ettei jollain tietyllä alalla tai joillakin tietyillä aloilla markkinaehtoinen kilpailu toimi, niin ainakin mielestäni paras vaihtoehto tilanteen korjaamiseksi on se, että tarkastellaan kyseisellä alalla kilpailua mahdollisesti rajoittavaa lainsäädäntöä ja sitä tarvittaessa myös korjataan. Sitä vastoin pitäisin varsin ongelmallisena sellaista, että verotukseen luotaisiin poikkeuksia vain tiettyjä aloja silmällä pitäen tai vaihtoehtoisesti pelättäisiin jättää hyviä uudistuksia kokonaan tekemättä.

23.54 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! En tiedä, olenko huojentunut edustaja Savion kertomasta, että ei ollut tarkoitus suosia apteekkareita, yksityislääkäreitä ja asianajajia, niin vain kävi. Tässä on kuitenkin monta kuukautta ollut tiedossa tämä eduskunnan tietopalvelun laskelma ja myöskin hallituksen esityksen kertomus siitä, että suurin osa tästä yrittäjävähennyksestä kohdistuu aivan muille tahoille kuin mitä hallitus varmaankin ihan hyvässä tarkoituksessa halusi suosia, jolloin olen ihmeissäni siitä, että tätä ei ole haluttu korjata vaan tämä halutaan viedä tällaisenaan läpi. Ja kyllä tiedän tähän syynkin, jonka myöskin valiokunnan kuulema asiantuntija aika raadollisesti esitti: tarkoitus on suosia eräitä eturyhmiä ja erityisesti sitä, että Suomen Yrittäjienkin täytyy saada tässä nyt joitain tavoitteitaan läpi, kun se ei kiky-sopimuksessa erityisen hyvin menestynyt.

Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä nostaa yhden erityiskysymyksen, joka entisestään vääristää verojärjestelmää ja joka olisi valiokunnan mietinnössäkkin tullut ottaa huomioon. Se on nimittäin se, että tämä lakiesitys pitää metsätaloutta virheellisesti yritystoimintana, vaikka metsätulo on pääomatuloa eikä yrittäjätuloa. Sitä pitäisi siis rinnastaa sijoitustoimintaan. On erittäin ongelmallista, että omaisuustuloa kohdellaan yrittäjätulon kaltaisesti, vaikka toiminnan luonne, tulonmuodostus ja verotus poikkeavat toisistaan. Näin ollen metsätuloon ei tulisi kohdistaa yrittäjävähennystä. Sen lisäksi meillä on vielä tämä metsälahjavähennys — toinen näistä kolmesta iloisesta rosvosta — joka erityisesti suosii metsänomistamista. Metsätulo, puun myyntitulo, on pääomatuloa, jossa tappioita ja kuluja ei kohdenneta erikseen tulolajiin vaan ne voidaan vähentää muista pääomatuloista. Eli tämä mietinnön perustelu, että yrittäjävähennys tehdään myös metsänomistajille, on täysin kestävä.

23.56 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Nyt kun päästiin keskustelemaan näistä sosiaalidemokraattien vaihtoehtoista, on hyvä todeta vielä kerran, että yrityksen arvonnäisäverovelvollisuuden alarajan korottaminen nykyisestä 10 000 eurosta 30 000:een ei ole mikään kauaskantoinen unelma, siintävä mahdottomuus, vaan kyllä kysymys on siitä, että jo aikai-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

semmin, kun viime hallituskaudella tätä alvin alarajaa korotettiin, siltä osin on jo silloin käynnistynyt poliittinen keskustelu. Jota muuten tukivat perussuomalaiset. En tiedä muistavatko silloiset aikalaiset, että Timo Soini sanoi ennen eduskuntavaaleja, 3.3.2015 Kaupalehdessä, että arvonlisäverovelvollisuuden alarajan korotus on seuraavan hallituksen tärkein verouudistus. (Timo Harakka: Tärkein!) Näin se internetti kertoo meille, mitä tämä hallitus jättää tekemättä. (Timo Harakka: Tärkein!)

Perussuomalaisten vaalipuheista voidaan olla näin jälkikäteen monta mieltä — niin paljon on petettyjä lupauksia kuin on ollut puhujiakin — mutta minä pidän tätä erittäin merkittävänä asiana pienyrittäjyyden, erityisesti yksinyrittäjyyden, kannalta. Jos tähän Viron pystyy, niin kysyn teiltä: miksi me suomalaiset sallisimme sen, että muilla EU-mailla asiat ovat tässäkin suhteessa paremmin? Eikö ole erikoista, että melkein kaikilla EU-mailla on Suomea korkeampi alaraja, Isossa-Britanniassa korkein, joka on jopa 95 000 euroa? Ja kyllä Viron 16 000 euron rajan korotus, kun he lähtevät kolminkertaisellakin korotuksella liikkeelle ja neuvottelemaan, jo kertoo siitä, minkälainen porukka tämä suomalaisten porukka on, jos me emme tätä asiaa rupea ajamaan EU:ssa, (Puhemies koputtaa) varsinkin kun digialvi saatiin lopulta komissionkin jakeluun.

23.58 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Olkoon tämä nyt vaikka puolustuspuheenvuoro sille, että meillä on tässä maassa hyvä ja turvattu lääkehuolto. En halua tavaltaan yhtyä siihen kuoroon, että hallituksen tekemällä päätöksellä syyllistämme yhden meidän kansanterveyden kannalta tärkeän palvelumuodon sille alttarille, että raatelemme sen järjestelmän, jonka itse olemme luoneet, jonka lainsäädäntöä itse hallinnoimme ja joka on tarkkaan säädeltyä.

En halua niiden apteekkareiden niskaan sitä huomenlahjaa, joka sitten kiroukseksi on muuttunut tässä keskustelussa, kun puhutaan yritysverotuksesta, joten toivon kyllä todellakin semmoista maltillista lähestymistapaa siihen, kuinka lähdemme uudistamaan sitten tätä koko järjestelmää. Onko se monopolia, vai onko se niin, että olemme itse lainsäädännöllä luoneet tällaisen mahdollisuuden, että se on olemassa olevaa. Mutta kun me pystymme sen täällä muuttamaan, niin tehdään siitä jotakin sellaista, mikä on toimivaa.

Mielestäni olisi tosi tärkeätä, että ei nyt tosiaan syyllistetä niitä ihmisiä, jotka ovat hallituksen toimesta rikastumassa, vaan todetaan, että hallitus on tämän ratkaisun tehnyt, ei se Apteekkariliitto taikka ne asianajajat, jotka muuten minun mielestäni ovat kyllä ihan hyvästikin laitettavissa tässä jossain vaiheessa johonkin toiseen keskusteluyhteyteen kuin apteekkarit — mutta se siitä.

Tässä keskustelussa on tärkeää huomata se, että hallitus ei ole tällä esityksellä edistämässä kasvuyrittäjyyttä ja lisäämässä työpaikkoja.

0.00 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! On syytä muistuttaa, että näiden eri ammattiryhmien ja yrittäjien joukossa on noin 150 000 suomalaista yrittäjää, joita tämä asia tavalla tai toisella koskee. Se on totta, että se koskee eri summilla eri yrittäjiä, koska yrityksillä on erilaisia voittoja ja erilaisia liikevaihtoja, mutta kyllä tässä on tietenkin kyse kymmenistä tuhansista yrittäjistä, ja sen takia minusta tämä on äärimmäisen tärkeä ja hyvä esitys.

Tämä alvin alarajan nosto vaikka kolmeen kymmeneen: no, miksei sitä voisi nostaa vaikka 50 000:een sitten samalla lailla, niin että tulisi 20 000 euroa parempi esitys? Kysynkin sitäkin: montako työpaikkaa tulee sitten sinne pienyrittäjälle, kun se alaraja nousee kympis-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

tä kolmeenkymmppiin? Kertokaa minulle työpaikkojen lukumäärä. Edustaja Myllykoski kertoi, että vasemmistoliiton palkkakuluvähennys tuo 10 000 työpaikkaa, kun perheyrittäjä työllistää sen ensimmäisen vieraan. Aivan varma vastaus on, että näin ei tapahdu. Suomesta ei löydy 10 000:ta perheyrittystä, jotka pystyisivät sen ensimmäisen vieraan palkkaamaan tällaisilla ehdoilla. Mutta varmaan edustaja Kiuru tai Harakka kertoo minulle, montako työpaikkaa tulee tällä alvin alarajan nostolla 10 000:sta 30 000:een.

0.02 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä tätä yrittäjävähennystä on nyt puitu täällä jo usean käsittelyn ajan, ja luulisi, että mitään uutta ei enää näissä keskusteluissa ole tullut ilmi pitkään aikaan eikä varmaan enää tulekaan, mutta käytän silti vielä yhden puheenvuoron.

Edustaja Harakka totesi minun maininneen jokseenkin siten, ettei perussuomalaisten tarkoituksena ollut kohdentaa merkittävää veronalennusta suurituloisille yrittäjille mutta niin vain kävi. No, tämä loppu "niin vain kävi" oli hänen oma lisäyksensä, ei minun omaa lausuntoani. En tiedä, miten Harakka sen sitaatin tarkoitti, mutta merkittäköön tämä nyt vielä varmuuden vuoksi pöytäkirjaan.

Edustaja Pakkanen totesi äsken jokseenkin niin, että tämä lakimuutos tuo nyt sitten tietysti suurituloisimmille yrittäjille suurimman euromääräisen edun, ja näinhän tämä asia tietysti on, mutta kun tämä järjestelmä yritetään mahdollisimman selkeäksi tehdä, niin se on tietysti luonnollinen seuraus tästä asiasta. Näin siinä käy.

Puhemies! Vielä haluaisin palata tähän arvonlisäverotuksen alarajan nostoon, jota sosialidemokraatit nyt vaativat tältä hallitukselta. Viime vaalikaudellahan arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa tosiaan nostettiin sosialidemokraattisen valtiovarainministerin ollessa vallassa. Silloin se nostettiin 8 500 eurosta 10 000 euroon. Nyt sosialidemokraatit vaativat, että hallitus käynnistää neuvottelut komission kanssa rajan nostamiseksi 30 000 euroon. No, tavoite on hyvä. Se ei ole tietenkään yksinkertainen toteuttaa, koska se ei ole Suomen kansallisesti päätettävissä. Kysyisinkin vielä esimerkiksi edustaja Harakalta: miksi hallitus ei viime kaudella nostanut tätä alarajaa 30 000 euroon, kun teillä oli valtiovarainministerin salkku, jos te tämän olisitte kokeneet jo silloin hyvänä uudistuksena?

0.04 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Sen verran oikaisen, että neuvottelua ei käydä pelkästään komission kanssa vaan myös jäsenmaiden hallitusten muodostaman neuvoston kanssa, kuten edustaja Essayah tuossa totesi, ja se luonnollisesti tätä hiukan mutkistaa.

Vastaus edustaja Savion kysymykseen on yksinkertaisesti se, että kannattaa seurata tehtyjen reformien vaikutuksia ennen kuin mennään pidemmälle niistä. Kun tämä oli toteutettavissa siis jo sallitun rajan puitteissa, niin Valtion taloudellinen tutkimuskeskus tutki sen, koska on esitetty myös paljon epäilyksiä siitä, onko tämä alvin alarajan nosto hyvä asia, johtaako se kilpailuvääristymiin, pakottaako se pitämään liikevaihdon alle sen alarajan ja niin edelleen, ja hiukan yllättävästi — ja varmasti esimerkiksi Suomen Yrittäjiä yllättävästi — ilmeni, että itse asiassa tämä nykyinen alhainen alaraja estää yritysten kasvua, ja se suositteli, niin suoraan kuin nyt tutkimuslaitos voi suositella, harkittavaksi sen nostoa, ja tämä sai myös Suomen Yrittäjät muuttamaan mielipidettänsä.

Samoin Yrittäjänaiset itse asiassa — edustaja Pakkanen — on esittänyt tätä 50 000:een nostamista ihan samoin perustein, eli että se mahdollistaisi työvoimavaltaisten yritysten kasvun. He mainitsevat erityisesti palvelusektorin ja digiosaamisen tässä. Heilläkään ei tässä nyt mitään suoranaisia lukuja ole, mutta kyllä ainakin he, puheenjohtaja Seija Estlan-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

der ja toimitusjohtaja Marju Silander, ainakin näyttävät luottavan siihen, että kasvu ja työllisyys merkittävästi tässä kohenisivat. Ja ennen kaikkea tässä on se, että näitten kaikkein pienimpien yritysten kasvun esteet poistuisivat, koska ne voisivat kasvaa tuohon ylemmän alarajaan asti täysin kevein hallinnollisin rakentein.

0.06 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Aivan juuri niin kuin edustaja Harakka tuossa totesi, tämä 10 000 euroa oli se maksimi, mikä oli sovittu silloin Suomen liittyessä unioniin, ja 8 500:sta pystyttiin siihen 10 000:een liikahtamaan ilman, että siitä tarvitsi lähteä käymään sitten neuvotteluja muiden jäsenmaiden kanssa neuvoston puolella. Ja varmasti viime kaudella tehtiin se, mikä sillä hetkellä oli mahdollista.

Mutta niin kuin täällä todettiin, Suomen Yrittäjät on tässä asiassa muuttanut kantaansa. Heillä oli tosiaan tämmöinen kilpailuvääristymän pelko, ja siinä mielessä he katsoivat, että tämä raja asettaa aina sitten jotkut yritykset epäedullisempaan asemaan. Mutta on todella juuri näin, niin kuin edustaja Harakka totesi, että nimenomaan siitä 8 500:sta tuli juuri sellainen kasvun pysäyttävä, koska monet yritykset katsovat, että he eivät halua sitä lisä sääntelyä, sitä lisäbyrokratiaa, he eivät halua rekisteröityä arvonlisäverovelvollisiksi, he eivät halua lähteä muuttamaan laskujansa ja koko järjestelmää, ja siinä mielessä siitä tuli kyllä hyvin, hyvin "tehokas" kasvun pysäyttävä. Ja nyt tavallaan tämä 10 000 on taas sitten vastaavantyyppinen raja. Hyvin ymmärtää, että se on äärimmäisen vähäistä toimintaa, silloin kun puhutaan 8 500 tai 10 000 eurosta, ja todellakin sen tuplaaminen tai triplaaminen tai vaikka viisinkertaistaminen, niin kuin Yrittäjänaiset on esittänyt, olisi kyllä ehdottoman paikallaan.

Ja tässä on erityisesti vielä tämä oikeudenmukaisuusnäkökulma: On tämä nyt kummallista, että kun tämä arvonlisävero on nimenomaan juuri tätä arvonlisää verottava vero ja sitten kuitenkin yritykset toimivat eri maissa ja tavarat liikkuvat rajojen yli, niin kyllähän tähän nyt joku roti pitäisi saada, että samalta viivalta lähdetään liikenteeseen.

0.08 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Täällä kun Yrittäjänaiset mainittiin, niin painoin sitten vielä puhepyyntönappia myös sen vuoksi, että Yrittäjänaiset todella on puhunut tästä 50 000:sta. Siellä on paljon näitä yksin—kaksinyrittäjiä ja pieniä yrittäjiä, jotka näkevät, että se todella toisi buustia ja helpotusta tilanteeseen. Täytyy sanoa, että ihmettelen, mitenkä silloin kun Suomen EU-jäsenyyttä on neuvoteltu, on alun alkaen sovittu tämmöinen 10 000:n alvivellisuuden yläraja, kun silloin on jo tiedetty, (Jari Myllykoski: Kuunneltiin herkäällä korvalla Suomen Yrittäjiä!) että siellä on jäsenmaissa ollut ihan erityyppisiä rajoja, ja siinä mielessä tuntuu kyllä, että onko ollut vähän liian pehmeitä neuvottelijoita tai mikä tilanne. No, se on ollut ja mennyt, sitä ei kannata haikailla taaksepäin, koska tässä jamassa ollaan nyt.

Mutta niin kuin tässä on useammissa puheenvuoroissa jo peräänkuulutettu, niin todella toivoisin, että tähän epäkohtaan Suomi tarttuisi rivakasti ja napakasti ja pyrkisi neuvottelemaan. Kaiken järjen mukaan olisi normaalia, että EU:n eri jäsenmailla olisi samantyyppisiä tai ainakin hyvin paljon lähempänä toisiaan olevia raja-arvoja myös tässä arvonlisäverovelvollisuudessa. Peräänkuulutamme nyt tästä salista tietysti sitten hallituksen edustajille ja neuvotteluihin EU:hun, että saadaan paljon korkeammalle se raja.

0.09 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittääkseni on näin, että tämä arvonlisäverovapautus ei ole tämä pohjoismainen perinteinen malli eli se ei ole

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

esimerkiksi Ruotsissa tai Tanskassa kovinkaan korkealla. Ja kun puhutaan yli 20 vuoden takaisista tapahtumista, niin silloin varmaankaan tämä ei ole ollut sitä myöskään suomalaisilla. Kuten muistamme, maatalousneuvottelut olivat se asia, joka vei EU-jäsenneuvotte-
luista, sanoisinko, (Jari Myllykoski: Nekin meni munille!) 90 prosenttia ajasta.

Mutta tämä on korjattavissa. Kaikki on korjattavissa. EU on korjattavissa, ja meidän vel-
vollisuutemme on korjata EU. Jotain peräähän tietenkin tuossa edustaja Myllykosken hei-
tossa oli, että kuunneltiin Suomen Yrittäjiä, joka silloin oli asiassa väärää mieltä. Ikävää-
hän on totta kai se, että yhden etujärjestön asiaa ajetaan, mitä varten on valjastettu tämä 123
miljoonan tuuleen hukkaanheittokin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kir- kolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta an- netun lain 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 247/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 23/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päivä-
järjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä pää-
tettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.11 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvää iltaa, kollegat! Vielä nyt siirry-
tään seuraaviin aiheisiin (Tuula Haatainen: Huomenta! — Jari Myllykoski: Huomenta!) —
huomenta, joo, ollaan seuraavan päivän puolella — elikkä seurakunta-asioihin, ja kysy-
mys on seurakuntiin sopivasti luottamuksesta ja sopimusten pitämisestä. Meillä on tilanne,
että seurakunnat, niin kuin tiedätte, etenkin luterilainen ja ortodoksinen seurakunta toteut-
tavat yhteiskunnallisia tehtäviä, joita on tässä eduskunnan salin kanssa ja valtiovallan
kanssa yhteisesti sovittu. Näitä ovat muun muassa hautaustoimi — siihen on oma erillinen
lainsäädäntönsä — ja me olemme täällä vahvistaneet viime kaudella lainsäädännön myös-
kin siitä, miten seurakuntiin kuulumattomat ihmiset myöskin tulee saada haudatuksi
säällisesti ja myöskin niin, että ei voi asettaa hirvittävää kattoa sille hinnalle, millä tämä
voidaan toteuttaa.

Meillä on seurakunnilla perinteisesti ollut rekisterit väestörekisterin osana vahvasti, ja
yhä edelleenkin niitä rekisterejä käytetään vaikkapa sukututkimuksiin. Meillä on seura-
kunnilla kiinteistöjä, jotka ovat kulttuuriperinteen säilyttämisen kannalta meidän kaikkien
yhteistä omaisuutta, ja seurakunnille on laitettu velvollisuus huolehtia niistä kiinteistöistä.
Näitä kaikkia tehtäviä on aiemmin, vuosia hoidettu niin, että seurakunnat ovat saaneet osan
yhteisöverotuotosta. Tämä on ollut hankalaa seurakuntien osalta, koska yhteisöverotuotto
heilahtelee vuodesta toiseen, ja sen takia edellisen hallituksen aikana päädyttiin sellaiseen
malliin, että voidaan siirtyä tämmöiseen maksujärjestelmään, että seurakunnat eivät tule-
vaisuudessa saa enää yhteisöverotuottoa vaan sovitaan maksutaso, joka indeksillä aina

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

vuosittain sitten korjaantuu niin, että seurakunnilla on oikeasti ja aidosti mahdollisuus hoitaa nämä yhteiskunnalliset tehtävät, jotka tämä sali on myöskin vahvistanut.

No, tämä sopimus tuli voimaan vuosi sitten, ja yhden vuoden ajan seurakunnat siis saivat tämän korvauksen. Ja nyt arkipiispa Mäkinen kertoi meille, ennen kuin me olimme saaneet edes tämän lakiesityksen tänne eduskuntaan, että nyt tämä sopimus rikotaan. Ja täytyy myöntää, että valiokunnan jäsenet, jotka olivat paikalla siinä tapaamisessa, olivat hieman hämmentyneitä, että mitä on voinut tapahtua, että vuosi sitten on tehty sopimus ja nyt sitä ei enää noudateta. Mutta näin on käynyt, niin että nyt ei enää indeksikorotusta olla antamassa tähän sopimukseen, niin kuin se on silloin sinne kirjattu. Kyse ei ole ehkä valtiontalouden näkökulmasta kovin suuresta summasta, koska se on 1,3 miljoonaa. Jos katsoo, että siellä indeksijäädetykset eivät ole pelkästään ensi vuodelle vaan seuraavillekin vuosille, mennään jonnekin yhteensä 4,3 miljoonaan, mutta se on seurakunnille aika iso summa rahoitusta. Elikkä indeksit jäädytettäisiin vuosilta 17, 18 ja 19.

Tämä huoli tulee tietenkin siltä osalta, koska myös hallitus on kirjoittanut omiin perusteluihinsa mielenkiintoisen näkemyksen, että kun kerran seurakunnat voivat korottaa veroja, kun niillä on veronkanto-oikeus, niin on hallituksen näkökulmasta oikein, että ne ihmiset, jotka kuuluvat kirkkoon, maksavat enemmän näitten yhteiskunnallisten palveluiden hoitamisesta — muun muassa kaikkien väestörekisteritiedoista, kaikkien yhteisestä kulttuuriperinnöstä tai kaikkien yhteisestä mahdollisuudesta tulla haudatuiksi. Eli ne, jotka ovat kirkon jäseniä, maksavat siitä enemmän kuin muut. Tämä tietenkin tulee myöskin yhdenmukaisuus- ja yhdenvertaisuuskysymykseksi tältä osin. Ja kun tiedetään seurakuntien tilanne myöskin tässä kohtaa, että vähenevä jäsenmäärä olisi siis maksamassa yhä enemmän sitten verotuksen kautta, niin tilanne on aika kohtuuton. Voisin sanoa, että kun me neuvottelemme seurakuntien kanssa ja meillä on kokemus tässä eduskunnassa myöskin siitä, että meillä on yhteistyö niin, että kun kirkkolait tulevat aina tänne eduskuntaan, meillä on tähän mennessä ollut hyvä käytäntö, että eduskunta ei niitä muuta vaan voi vain hyväksyä tai hylätä, niin minulla itselläni on jotenkin huono ja paha olo siitä, että kun kerran on seurakuntien kanssa tehty sopimus tällaisesta taloudellisesta kysymyksestä, niin sitten tässä kohtaa sanotaan, että aprillia, yhden vuoden jälkeen sopimus on peruttu ja katsotaan sitten kolmen vuoden päästä uudelleen.

Sen takia kaikki oppositiopuolueet, jotka istuvat hallintovaliokunnassa, olivat sitä mieltä, että tämä esitys tulee hylätä. Näin esitän yhteisen vastalauseen, johonka varmaankin täällä saadaan kannatusta, ja sitten pääsemme siitä huomenna äänestämään. Sinänsä en voi sanoa muuta kuin että pikkusen rupesi jopa hymyilyttämään, kun ajattelin tätä asetelmaa, että meillä tässä sosialidemokraatit, vihreät, vasemmistoliitto ja RKP yrittävät puolustaa seurakuntia ja kirkkoa ja sitten kaikki oikeistopuolueet niitä vastustavat.

0.16 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tässä esitetyssä kirkkolain muutoksessa on hyvä ja iso vaikutus nimenomaan kirkon talouteen ja seurakuntien talouteen. Kun miettii tätä valtion ja kirkon välistä sopimusta ja sen aikaansaantia, niin täytyy sanoa, ettei ole muste kerennyt kuivua kunnolla, niin hallitus on kääntämässä kelkkaansa ja tavallaan tekemässä sopimusrikkomusta ja viemässä rahoja pois. Minun mielestäni tässä on sopimukseen liittyen semmoinen, no, voisi sanoa sopimusrikkomus, koska on luvattu, että indeksit tulee, mutta sitten lain voimalla käännetään kelkka ja tuo oikeistohallitus on vähentämässä kirkkojen rahansaantimahdollisuuksia. (Jari Myllykoski: Historiallisia puheenvuoroja!)

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

Tässä on toinenkin puoli: Olen aina ajatellut, että oikeisto on se, mikä pitää aina kirkon puolia joka paikassa, ja tilanteessa missä hyvänsä kirkko on se pyhä asia, miltä ei voi ottaa pois oikeastaan mitään niille kuuluvia etuuksia, ja nyt vasemmistopuolueitten, vihreiden ja ruotsalaisten kannattamana me tartumme siihen taisteluun, missä koetetaan huolehtia kirkon vallassa pysymisestä ja oikeudesta toimia niillä aloilla ja tehdä sitä työtä, mitä ne tekevät yhteiskunnalle. Pitää muistaa vielä se, että kirkko tekee myös tärkeätä syrjäytymisen estämistyötä, se järjestää vanhuksille ystäväpalveluita, järjestää etsivää nuorisotyötä, tekee kaikkennäköistä kerhotoimintaa lapsille ja nuorille. Se on erittäin suuri yhteiskunnallinen hyväntekijä ja tekee sen myös omilla, keräämillään verovaroilla, missä on vain pieni osa sitä valtiolta tulevaa tukea, mutta se tekee yhdessä kuntien kanssa sitä työtä, ja se on tärkeä osa meidän sosiaaliturvaa.

Tältä osin nyt on helppo sanoa, että kannatan edustaja Paateron tekemää esitystä. — Kii-tos.

0.19 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Vaikka olen vasta kolmantena tässä puhujalis-talla, niin haluan myöskin sanoa sen, että kristillisdemokraatit kannattavat tätä edustaja Paateron ja jo edustaja Semin edellä kannattamaa esitystä vastalauseesta, jossa esitetään tämän hylkäystä.

Tässä täytyy todeta, että katsoin vielä tarkasti, että meillä todellakaan ei ole hallintova-liokunnassa omaa edustajaa. RKP:llä sen sijaan on, ja RKP ei ole allekirjoittanut tätä vas-talauseetta, mutta perjantaina näemme sitten, miten he tässä asiassa aikovat äänestää. Kris-tillisdemokraatit tulevat varmasti tukemaan tätä vastalauseetta ja aiomme äänestää tämän hylkäyksen puolesta, koska, niin kuin edustaja Paatero täällä kuvasi, kysymyksen on sopi-muksesta, joka nimenomaan viime kaudella solmittiin. Tiedän sen verran taustoista, että kristillisdemokraatit olivat vahvasti siinä vaikuttamassa. Ihan alun perinhän yritykset ai-koinaan maksoivat kirkollisveroa, ja sitten tultiin siihen, että muutettiin järjestelmää niin, että seurakunnat saivat osuuden tästä yhtiöverotuotosta, ja, niin kuin täällä hyvin todettiin, se oli kuitenkin aika lailla aina suhdanteista riippuvaista, minkä verran sieltä sitten seura-kunnille ja kirkolle tätä osuutta tuli. Sen jälkeen todella viime kaudella sitten päästiin so-pimukseen, jossa sovittiin tästä summasta, joka valtion budjetista maksetaan nimenomaan näitten yhteiskunnallisten tehtävien hoitamisesta, joihin siis liittyy hautaustoimen, väestö-rekisterin ja kulttuuriperinnön kannalta tärkeitten kirkkorakennusten ylläpitäminen. Tämä nimenomaan tehtiin juuri valtiovallan ja kirkkojen kesken. On hämmäntävää, että tämä hallitus — josta voisi kuvitella, että siinä olisi mukana puolueita, jotka näkisivät kirkkojen aseman tässä yhteiskunnassa tärkeänä — on sitten ensimmäisenä purkamassa tämän sopi-muksen siltä osin, että tämä indeksi ollaan nyt sitten jäädyttämässä ja tämä avustus ei seu-raa indeksikorotusta. Siinä mielessä tämä aiheuttaa juuri tämän tilanteen, mistä edustaja Paatero täällä puhui, eli sen, että seurakuntien jäsenten tulisi omalla osuudellaan, esi-merkiksi kolehtituloilla tai sitten verotuksen kautta, yhä enemmän maksaa niitä menoja, jotka kuitenkin aiheutuvat näistä yhteiskunnallisista tehtävistä.

Tässä jos oikein pitkälle tätä ajatusketjua miettii, tullaan kyllä niille rajoille, että onko-han tämä ihan jopa tämmöinen uskonnonvapauskysymys, että onko oikein tällä tavalla me-netellä. Ehkä tässä yhteydessä on hyvä todeta, että eduskuntaan on perustettu uskonnon ja omantunnon vapauden ryhmä, jossa allekirjoittanut on puheenjohtajana ja edustaja Wallin varapuheenjohtajana, ja onko niin, että tästä tulee kenties ensimmäinen keissi, jota rupeam-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

me pohtimaan: miten tällä tavalla näin yksipuolisesti voidaan lähteä purkamaan tämä sopimus, joka on valtiovallan ja kirkkojen kesken tehty?

Kristillisdemokraatit on omassa vaihtoehtobudjetissaan esittänyt sitä, että nämä indeksijäädytetyt varat kokonaisuudessaan palautetaan, koska nämä ovat todellakin sitten seurakuntien näkökulmasta hyvin merkittäviä. Valtiontalouden näkökulmasta nämä eivät sinänsä ole niin suuren suuria, ja siinä mielessä olisi äärimmäisen tärkeää, että valtiolta osoittaisi sen, että se on luotettava sopimuskumppani, kun tämä on todellakin ollut sellainen sopimus, jolla on ollut tarkoitus muuttaa käytäntöä niin, että tämä olisi myöskin yli vaalikausien, yli erilaisten hallituskoalitioitten. Jos tämä sopimus heti ensimmäisessä mahdollisessa tilanteessa lähtee tällä tavalla purkautumaan, niin miten me sitten tulevaisuudessaan voimme luottaa siihen, että tästä tullaan pitämään kiinni? Minun mielestäni tämä on todellakin paljon, paljon isompi asia kuin pelkästään tällainen valtiontalouden paikkausyritys.

0.24 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Myllykosken lähestymistapa tähän on ehkä ei niinkään verotuksellinen, vaan tässä on periaatteellinen kysymys siitä, että kuulun kirkkoon ja maksan kirkollisveroa. Maksan sitä sen tähden, että aikanaan lapseni olivat pieniä ja minä sain Nakkilan seurakunnalta hyviä palveluja, että tulivat auttamaan iltapäiväkerhotoiminnalla sitä meidän arkeamme. Jos se vaikka olisi tässä kohtaa kunniavelka, jota mielelläni maksan, että seurakunnassa voi olla tällaisia toimia, jotka edesauttavat lapsiperheitä ja tekevät paljon muutakin hyvää, niin tässä kohtaa en pidä kyllä kovinkaan kohtuullisena sitä ajatusmallia, vaan tulen miettineeksi, että jos olisin oikein nuuka, niin eroaisin kirkosta sen vuoksi, että yhteiskunnassa muut, jotka eivät kuulu kirkkoon, rahastavat minua. Mutta ahneudestani huolimatta en nyt aio tätä ratkaisua tehdä valtiovallan päätöksen takia. Teen sen sitten omasta tahdostani ja oman harkintani mukaan, mutta pidän tätä kyllä käsittämättömänä.

On varmaan melkoinen toive, että voidaan ajatella, että tämä nyt täällä eduskunnassa enää muuttuisi, mutta jos se vain olisi mahdollista, niin tässä kyllä olisi tavallaan Suomen valtiovallan maineesta kysymys. Nyt tässä kohtaa se tietysti kulminoituu hallitukseen ja eduskuntaan, että sopimusrikkomukseen ei tällä tavoin ryhdyttäisi.

0.26 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! On oikein hyviä puheenvuoroja tässä käyty. Jo heti ensimmäisenä edustaja Paateron puheenvuoroa kuuntelin tarkasti, ja oikein mieluusti kaiken muun kyllä olisin allekirjoittanut, paitsi tosissaan ruotsalaisethan eivät jostakin syystä olleet sitä kannattamassa, ja tiedän taas, että jos siellä hallintovaliokunnassa kristillisdemokraatteja olisi ollut, niin varmasti olisivat kannattaneet, mutta niin kuin edustaja Essayah totesi, meillähän on siinä kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetissa tämä todettu ja ollut esillä.

Tosissaan kirkko tekee paljon kaikenlaista myös sosiaalipuolella, ja yhteiskunnallista hyvää ja yhteiskunnallisia tehtäviä on moninaisia. Halusin nostaa vielä esiin, että on tosiaan ajateltu, että yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvat kulut evankelis-luterilaiselle kirkolle, jos ajatellaan nettokustannuksia, ovat yhteensä noin 146 miljoonaa euroa vuodessa. Todella tuo valtionavustusten nykytaso ei kata kaikkia lakisääteisten tehtävien kustannuksia, kuten ei aiemmin kattanut se yhteisövero-osuuskaan. Kyllä jos ajatellaan, että valtio jollakin tavoin arvostaa kirkon itsenäisyyttä, olisi kaiken järjen mukaista, että se korvaa todella nämä lakisääteisistä tehtävistä koituvat kulut aivan täysimääräisesti. Ja jos vielä

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

ajatellaan, että semmoinen sopimus on tehty, niin onhan se aivan ennenkuulumatonta tietyllä tavalla, että tällaisiin asioihin vuoden päästä tehtäisiin muutosta. Eikä ole oikeudenmukaista, että pienenevä joukko sitten kustantaisi kaikkien toistenkin kuluja. Toivoisin, että kun äänestys tulee, tämä olisi sellainen äänestys, jossa voisivat sitten nappulat olla sillä tavalla, että tämä esitys, joka todetaan monella tavoin huonoksi, voitaisiin sitten äänestyksessä kumota.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain ja sosiaalihuoltolain 42 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 218/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 35/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.28 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Vanhuspalvelulaki tuli voimaan heinäkuun alusta 2013. Tämän lain taustalla oli ympärivuorokautisessa hoidossa olevien vanhusten huono hoito, heidän kaltoinkohtelunsa, ja tämän jälkeen tehtiin selvitys, jonka mukaan kymmenestä hoitolaitoksesta yhdeksässä oli jotakin huomautettavaa. Tämän takia oli ehdottoman tärkeätä, että eduskunta yksimielisesti hyväksyi uuden vanhuspalvelulain, joka monella tapaa paransi ikäihmisten elämäntilannetta. Kun laki hyväksyttiin, siinä vahvistettiin ikääntyneiden oikeusturvaa, osallisuutta, hyvinvointia ja toimintakykyä. Lain seurauksena ympärivuorokautisen hoidon laatu on parantunut. Nyt hallitus kuitenkin murentaa tätä lainsäädäntöä pala palalta.

Hallitus esittää, että vanhuspalvelulain kuntien käytettävissä olevaa asiantuntemusta koskevasta 10 §:stä poistettaisiin listaus ammattialoista, joista kunnalla tulee olla käytettävissään erityisasiantuntemusta. Listauksen mukaan erityisasiantuntemusta on oltava ainakin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, gerontologisen hoito- ja sosiaalityön, geriatrician, lääkehoidon, ravitsemuksen, monialaisen kuntoutuksen sekä suun terveydenhuollon alalta. Osaamisen heikentämistä ja listauksen poistamista on perusteltu sillä, ettei kuntia voida velvoittaa pitämään erityisosaamista. Tämä on ollut hämmästyttävä perustelu, sillä tulevaisuudessa sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät maakunnille, mikä mahdollistaa entistä paremmin näiden osaamisalueiden erityisosaamisen saamisen maakunta-alueella. Tästä syystä mielestäni ja mielestämme tämä esitys ei ole perusteltavissa.

Emme voi hyväksyä asiantuntemuksen heikentämistä emmekä näe listauksen poistamista vastauksena vanhustyön haasteisiin. Päinvastoin listauksen mukaisen osaamisen tarve on kasvava väestön ikääntyessä ja ikääntyneiden eläessä yhä pitempään. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö sitoutuu työhön sekä on laadukkaan ja eettisesti kestävä sosiaalihuollon

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

tae. Vanhustyön osaamisen vaatimuksia siis käytännössä lasketaan, vaikka hyvä osaaminen on edellytys paitsi hyvälle hoidolle ja riittävän monipuoliselle palvelutarpeen arvioinnille myös hyvälle johtamiselle ja palveluiden kehittämislle, mitkä taas mahdollistavat vaikuttavan, kustannustehokkaan toiminnan.

Arvoisa puhemies! Hallitus myös poistaa vanhusten vastuutyöntekijöitä. Hallituspuolueet ovat esittämässä, että vanhushuolteen palveluista poistettaisiin vastuutyöntekijä, koska sosiaalihuoltolaissa on säädetty omatyöntekijästä. Perusteluna on esitetty, että näin poistetaan ja kevennetään päällekkäistä sekä yksityiskohtaista säätelyä. Perustelu vaikuttaa kuitenkin hataralta, sillä ikääntyneille on tehtävä myös joka tapauksessa palvelutarpeen arviointi ja palvelusuunnitelmakokonaisuus, jotka joudutaan joka tapauksessa tekemään esimerkiksi vastuutyöntekijän ammattipätevyyden omaavan henkilön toimesta. Vastuutyöntekijän poistamisesta kärsivät eniten heikoimmassa asemassa olevat ja yksinäiset vanhukset. Valvovat viranomaiset ovat esittäneet lain valmistelun yhteydessä ja valiokunnan asiantuntijakuulemisessa vakavan huolensa vanhusten oikeudesta saada palveluita. Esimerkiksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira katsoo omassa lausunnossaan, ettei vanhushuolteen vastuutyöntekijää koskevan pykälän kumoamiseen ole perusteluita.

Arvoisa puhemies! Hallitukselta puuttuu selkeä vanhustenhoitoon liittyvä visio. Hallitus on kylläkin kehittämässä omaishoitoa, mikä on hyvä asia. Tämä ei kuitenkaan saa tarkoittaa sitä, että hallitus siirtää vanhustenhoitoa omaisille ja siten vähentää omaa vastuutaan ikääntyneiden hoidosta.

Arvoisa herra puhemies! Näillä perusteilla esitän, että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja että 1. lakiehdotus hylätään.

0.33 Tuula Haatainen sd: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Kiljusen tekemää esitystä tämän 1. lain hylkäämisestä.

Tämä esitys, joka nyt on tuotu, on eriskummallinen. Kolme vuotta sitten säädettiin vanhushuolteen laki, jossa ihan hyvin realistisesti kuvattiin, mitä osaamista tarvitaan vanhushuolteen palveluissa, jotta voidaan edesauttaa sitä, että ikääntyneet ihmiset jaksaisivat paremmin ja pärjäisivät ja heidän hyvinvointinsa olisi mahdollisimman hyvin turvattu, ja nyt tätä osaamisluetteloa halutaan purkaa. Tästä tulee mieleen, että hallitus haluaa tällä pidentää sitä listaa, jolla voidaan sitten kehuskella, että normeja on purettu — mutta eihän tässä mitään järkeä ole.

0.34 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Pidän todella erittäin huolestuttavana tätä hallituksen esittämää linjausta ja sen myötä tulevia heikennyksiä tähän vanhustenhoitoon. Erityisosaamisesta tinkiminen tulee heikentämään, se on aivan selvä asia, niin hoidon laatua kuin vanhustenhoidon erityispiirteiden huomioon ottamista. Muutos tulee hallituksen hakemien kustannussäästöjen sijasta todellisuudessa lisäämään kustannuksia, joita aiheutuu pitkällä aikavälillä erityisosaamisen heikkenemisen myötä.

Esitän, että tämän vastalauseen 2 mukaisesti tämä 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisesti ja että tuo 1. lakiehdotus hylätään.

Tässä erityisen keskeisinä asioina on kaksi näkökulmaa: Nimenomaan tuo vastuutyöntekijän nimeäminen iäkkäille ihmisille on asiantuntevan hoidon takaamista jatkossakin, ja se on nimenomaan säilytettävä. Ja toinen asia, minkä tässä ovat jo edeltävät puhujat nostaneet esiin, on se, että nimenomaan tuo luettelo ammattialoista, joilta kunnalla tulee olla käytettävissä erityisosaamista, on jatkossakin säilytettävä. Eli hallituksen esittämän

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

muutoksen myötä ei pystytä varmistamaan riittävää asiantuntevaa ja tasokasta hoitotasoa, jolla pystyttäisiin huomioimaan ikääntyvän väestön hoitoon liittyvät erityispiirteet. Geriatria, gerontologia, lääkehoidon osaaminen, monet tämäntyyppiset asiat ovat erittäin tärkeitä ikääntyvien ihmisten hoidossa, ja kun ajatellaan, että ikääntyvien ihmisten määrä lisääntyy koko ajan, niin se on erittäin erittäin tärkeää.

Niin kuin sanottu, jos hallituksen esitys toteutuu, kustannussäästöjen sijasta kustannukset tulevat nousemaan ja myös vanhusten, ikäihmisten hoito huononemaan.

Elikkä niin kuin mainitsin, esitän tuon vastalauseen 2 mukaista esitystä, että 1. lakiehdotus hylätään.

0.36 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Tanuksen tekemää vastalauseen 2 mukaista esitystä eli sitä, että 2. lakiehdotus hyväksytään ja 1. lakiehdotus hylätään.

Ehkä sen verran vielä tästä, että todella, niin kuin edellä puhujat ovat sanoneet, on vaikea nähdä, että tällä saadaan haettua säästöä nämä muistaakseni laskujen mukaan 12,5 miljoonaa ja toisesta esityksestä noin 15 miljoonaa euroa, sen takia että erityisasiantuntemusta omaavat henkilöt eivät yleensä ole olleet mitään lisähenkilöitä, vaan kunnissa on haluttu pitää huolta, että tiimistä löytyy näitä erityisosaajia. Jos ajatellaan vaikkapa lääkehoidon ja ravitsemuksen ja monialaisen kuntoutuksen osaajia, jos näitä ei enää tulevaisuudessa ole, niin silloin varmasti on suurempi riski siihen, että esimerkiksi lääkkeitten yhteensopimattomuutta ja mahdollisesti yllilääkintää ja sitä myöten kaatumisia ja muita erilaisia tapaturmia saattaa seurata, jolloinka nämä kustannukset aivan varmasti tulevat nousemaan.

Sitten tämä omahoitajajärjestelmän purkaminen on myöskin toinen tällainen erikoisuus, koska nimenomaan juuri ne kaikkein heikoimmassa asemassa olevat vanhukset, jotka ovat olleet kykenemättömiä katsomaan omien palveluittensa perään, näitä omahoitajia tarvitsevat, ja siinäkin mielessä ajattelen, että tämäntyyppinen ikään kuin säästötoimenpide ei todellisuudessa mitään säästöjä ole tuomassa. Minun mielestäni tällainen norminpurkaminen norminpurkamisen tähden elikkä siten, että oikeasti heikennetään kaikkein huonoimmassa asemassa olevien ihmisten tilannetta, on kyllä hyvin kylmää. Pitäisi pitää huolta tästä vanhuspalvelulain laadusta. Me olemme paljon puhuneet täällä hoitajamitoituksesta, mutta tätä vanhuspalvelulain sisältämää laatuvaatimusta ei saisi heikentää (Puhemies koputtaa) niin kuin nyt tällä esityksellä ollaan tekemässä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 213/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 36/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.39 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä 213 ehdotetaan muutettavaksi valtion koulutuskorvauksen maksamista koskevia säännöksiä siten, että valtion korvausta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukseen maksettaisiin jatkossa myös yliopistoille. Esityksessä ehdotetaan, että lakiin lisättäisiin koulutuskorvauksen maksamisesta yliopistoille uusi pykälä, jonka mukaan erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta järjestävälle yliopistolle korvattaisiin valtion varoista korvausta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta aiheutuvista kustannuksista. Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen korvaus perustuisi koulutuksen suorittaneiden lääkärin ja hammaslääkärin lukumäärään ja koulutuksesta määrättyyn korvaukseen.

Kyseessä oleva hallituksen esitys on kannatettava. Pidän erittäin tärkeänä myös erikoislääkärikoulutuksen kehittämistä. Uudistus antaisi nykyistä paremmat mahdollisuudet kehittää ja koordinoida erikoistumiskoulutuksen sisältöä ja laatua sekä ohjata erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen erikoisalakohtaista ja alueellista tasapainoa. Tämän ohella kannatan lähtökohtaisesti valiokunnan tekemää mietintöä, mutta katson, että mietinnön perusteluihin kappaleeseen kaksi sisältyy puutteita erikoistumiskoulutuksen aidon opiskelijavalinnan kehittämisen ja järjestämisen kannalta. Lääkäriliiton lausunnon mukaisesti esitän valiokunnan mietintöön muutoksia.

Valiokunnan mietinnön kappaleessa kaksi todetaan, että "erikoistumiskoulutuksen opiskelijavalintojen ja uravalinnan ohjauksen kehittämällä, laatu- ja seurantajärjestelmän käyttöönotolla, erikoistujien osaamisen arvioinnilla ja erikoistujien niin sanottujen koulutusväylien valmistelulla on esityksen mukaan mahdollista lyhentää pitkiä koulutusaikoja ja parantaa koulutuksen sisältöä ja laatua sekä epätasapainossa olevaa erikoislääkärien ja erikoishammaslääkärien erikoisalakohtaista ja alueellista jakautumista". Valiokunnan mietinnön edellä mainitussa kohdassa ei ole riittävästi huomioitu erikoistumisvalintaan osallistuvien henkilöiden yhdenvertaisuuden toteutumista. Samaan erikoistumisalaan hakeutuvilla henkilöillä tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet pyrkiä kyseessä olevalle erikoistumisalalle. Sen lisäksi, että uudistamisessa pyritään valiokunnan mietinnön mukaisesti löytämään uusia kehittämismahdollisuuksia ja suunnitelmia, tulee myös panostaa näiden todelliseen toteuttamiseen käytännössä. Elikkä ei riitä pelkkä asioiden kehittäminen tai suunnittelu, vaan ne pitää viedä käytäntöön eli alkaa toteuttaa niitä. Muutoin ei voida puhua todellisesta uudistamisesta.

Hallituksen esityksen tavoitteena on myös lyhentää koulutuksen kestoä nykyisestä noin 8—10 vuodesta lähemmäs tavoiteaikaa, joka on 5—6 vuotta lääkäriksi tai hammaslääkäriksi valmistumisesta. Lyhentämisellä pyritään saamaan erikoislääkäreitä ja erikoishammaslääkäreitä nopeammin työelämään tilanteessa, jossa eläköityminen lisää uhkaa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkäripulasta. Esitetyillä muutosesityksillä on suuri vaikutus myös erikoistuvan henkilön motivaation lisäämisessä, millä taas on keskeinen rooli edellä mainitun tavoitteen toteutumisessa, koulutuksen kestoajojen lyhentymisessä.

Tämän edellä olevan perusteella ehdotan, että valiokunnan mietinnön 36/2016 perustelujen toinen kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti:

"Erikoistumiskoulutuksen aidon opiskelijavalinnan kehittämällä ja järjestämisellä, uravalinnan ohjauksen kehittämällä, valtakunnallisen erikoistumiskoulutuksen laatu- ja seurantajärjestelmän kehittämällä ja käyttöönotolla, erikoistujien osaamisen arvioinnilla ja erikoistujien niin sanottujen koulutusväylien valmistelulla on esityksen mukaan mahdol-

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

lista lyhentää pitkiä koulutusaikoja ja parantaa koulutuksen sisältöä ja laatua sekä epätasapainossa olevaa erikoislääkärien ja erikoishammaslääkärien erikoistumisalakohdista ja alueellista jakautumista. Opiskelijavalinnan kehittämisessä ja toteuttamisessa tulee huomioida, että samalle erikoistumisalalle hakeutuvilla henkilöillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet pyrkiä kyseessä olevalle erikoistumisalalle."

Pidin tärkeänä tuoda näitä edellä olevia muutoksia myös mietintöön, varsinkin kun nämä asiat tulivat esille myös valiokunnassa silloin, kun meillä oli erityisosaajia kuultavina, muun muassa Lääkäriliiton edustaja nosti näitä asioita esiin. Ja silloin kuulemistilaisuudessa esitimme kysymyksiä, joihin Lääkäriliiton ja myös Helsingin ja Tampereen yliopistojen edustajat vastasivat. Halusin, että nämä Lääkäriliiton esiin nostamat näkökohdat siitä, että ei riitä pelkkä asioiden suunnittelu ja kehittäminen vaan tulee tuoda ne käytäntöön ja alkaa järjestää niitä, näkyisivät paremmin myös meidän mietinnössämme.

0.45 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Tanuksen esittämän vastalauseen mukaista valiokunnan mietinnön perustelujen toisen kappaleen tekstimuutosta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun lain 3 ja 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 236/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 32/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 175/2016 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 175/2016 vp

Hallituksen esitys HE 245/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luotsauslain ja alusliikennepalvelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 207/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 26/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupallisen kalastuksen vakuutustuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 179/2016 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 20/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Suomen metsäkeskuksesta annetun lain ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 223/2016 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 21/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista sekä varhaiskasvatustulain 13 §:n ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 205/2016 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 16/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 230/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 38/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta

Hallituksen esitys HE 147/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 29/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Innovaatorahoituskeskus Tekesistä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 248/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 30/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 132/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja tuloverolain 127 d §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 229/2016 vp

Lakialoite LA 87, 101/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 17/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 182/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 39/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 126/2016 vp

32. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja elatustukilain 6 ja 8 §:n muuttamisesta sekä eräiksi muiksi avioliittolain muutokseen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 232/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 40/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

33. Hallituksen esitys eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 108/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2016 pidettävään täysistuntoon.

34. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 8.12.2016 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 00:46.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen